

ઓક્ટોબર, 2022

વર્તમાન વિશેષ™

GPSC | DySO | Dy. મામલતદાર | PSI / ASI | તલાટી કમ મંત્રી |

જુનિયર ક્લાર્ક | TET / TAT | વગેરે સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે ઉપયોગી... | અંક : 7

રાષ્ટ્રીય સહકારી
નીતિ મુસદ્દાને તૈયાર કરવા
સુરેશ-પ્રભુની અધ્યક્ષતામાં
સમિતિની રચના

ભારતની પ્રથમ
કોમર્શિયલ સ્પેસ
ઓર્ગેનાઇઝેશનની
ઉત્તરાખંડમાં
સ્થાપના

ગ્રીન શિપ રિસાઇકલિંગ અને વીહિકલ સ્કેપિંગ પર આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદનું ગાંધીનગર ખાતે આયોજન

સ્ત્રીલેખા ક્રિકેટ વારાગ્રહી

માનવ વિકાસ અહેવાલ
ભારત 132માં ક્રમાંકે

રોજર ફેડરરની
ટેનિસમાંથી નિવૃત્તિ

સાયટોક્રિટલસ
અરવિંદી : ગરોળીની
નવી પ્રજાતિ

રેમન મેગ્સેસે
એવોર્ડ-2022

રાસાયણિક ખાતરોનો
ઉપયોગ ઘટાડવા માટે
'પીએમ પ્રણામ યોજના'

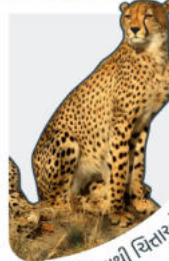
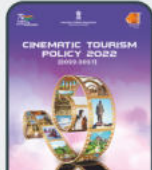
રાષ્ટ્રીય
એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું
96 વર્ષની
વયે
નિધન

'કર્તવ્યપથ' તથા
'સુભાષચંદ્ર બોઝ'ની
પ્રતિમાનું અનાવરણ

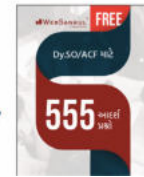

'સિનેમેટિક
ટૂરિઝમ પોલિસી'

નામિબિયાથી ચિત્તાઓનું ભારતમાં આગમન

JIMEX 2022
જાપાન-ભારત
મેરીટાઇમ કવાયત

ભારતના બાહરેલા 2021-22 પર સ્ટેટસ રિપોર્ટની 28મી આવૃત્તિ જાહેર

સંપાદક

વિકાસ પટેલ

WEB SANKUL®
PUBLICATION

305, Shalin Galeriya, 3rd floor, Nr. RTO, Sector-4, Gandhinagar.

Ph.: 7777991357 / 6358289897

WEBSANKUL TEAM

Editor

વિકાસ પટેલ

Executive Editor

કાર્તિક બારસ, નિતિન નંદાણિયા, દેવાંગ,
વિરેન્દ્ર આહિર

Content Team

કાનજી કુછડિયા, સુરજ પટેલ, દક્ષાબા રાણા, ક્રિષ્ના
ધોરાજીયા, કુલદીપસિંહ ચૌહાણ, સંદીપ પ્રજાપતિ,
પ્રકાશકુમાર પ્રજાપતિ, જીગર દરજી, મયુરભાઈ પટેલ, ધ્રુપદ
પટેલ, સંજય સોનગરા, યશવંતકુમાર પરમાર,
જગદીશભાઈ ચૌધરી,

Typing Team

ખુશ્બુ સોલંકી, પ્રિયંકા લેઉવા, હિતેન્દ્રસિંહ રાજપાલ,
હિમાંશીબેન રાઓલ, કોમલ પરમાર, કોમલ પ્રજાપતિ,
મિતલ નાણાવટી, કોમલ રાવળ, નરેન્દ્રભાઈ ગોહિલ,
ઋત્વા દવે, વાઘેલા ધારાબેન, પ્રકાશભાઈ પરમાર,
મહેમદ ઇલિયાસ દાણી, અંસારી બસીરુદ્દીન નિઝામુદ્દીન,
કરણસિંહ ગોહિલ, ભાવનાબેન પટેલ,
દેવેન્દ્રભાઈ ઠક્કર, ચેતનભાઈ નાયી

Designing Work

અંશ વાછાણી, હાર્દિક લાખાણી,
નિતિન વાલાણી, કુંદન પટેલ, નિકુંજ સગર, મયંક
ઘેલાણી, કિર્તન પટેલ, હાર્દિક પંચાલ

Managment Team

મહેશ રખિયાણીયા, મનસ્વી ગઢવી, મેહુલ ચૌહાણ,
ક્રિશ્ના પટેલ, કિશન ભુટાણી, દેવ્યાની પોકાર

વર્તમાન વિશેષ ઓક્ટોબર, 2022

ગુજરાતના તમામ મહેનતુ વિદ્યાર્થીઓને અર્પણ

Book Name : વર્તમાન વિશેષ ઓક્ટોબર, 2022

Copyright© : WebSankul®

Pages : 104

Price : Rs. 90/-

Book Design : WebSankul

Email : publication@websankul.com

Contact No : 77 77 99 13 48, 96 01 60 83 48

Website : www.websankul.com

© Strictly reserved with the Editor

No Part of this Publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise or stored in a database or retrieval system without prior written permission of the publishers.

સંપાદક તથા પ્રકાશક દ્વારા પુસ્તકના તમામ તથ્યોની યોગ્યતા તપાસમાં આવી છે, તેમ છતાં કોઈપણ ક્ષતિ માટે પ્રકાશક, સંપાદક, મુદ્રક જવાબદાર રહેશે નહીં.

પ્રિય વિદ્યાર્થીમિત્રો,

આપ સૌ જાણો છો એમ હાલના સમયે ઘણી બધી પરીક્ષાઓના પરિણામ તેના અંતિમ તબક્કામાં છે. ખૂબ જ નજીકના દિવસોમાં આપની નજીકના ઘણાં સમયથી તૈયારી કરતા મિત્રો, ભાઈઓ, બહેનો સરકારી નોકરીમાં જોડાશે. આ જ લોકોમાંથી પ્રેરણા લઈને આપણે પણ દિવસ-રાત લાગી જવાનું છે તૈયારી કરવામાં ; જેનાથી હવે પછીનો જે સરકારી પરીક્ષાનો ભરતીનો તબક્કો આવે એમાં આપણે પણ સરકારી નોકરી મેળવી આપણાં ઘર અને પરિવારને ખુશ કરી શકીએ.

હાલના સમયમાં બહુ વધારે પરીક્ષાઓ નજીકના સમયમાં ન હોવાથી આપ સૌ “વર્તમાન પ્રવાહ” ને એક અલગ રીતે સમજો.....પૂરતો સમય આ વિષય ઉપર આપી તેનું સર્વાંગી અધ્યયન કરી અને ભવિષ્યમાં આ વિષયમાંથી જે તે બાબતને લગતા તમામ પાસાઓ સમજીને સંપૂર્ણ તજજ્ઞ બનો એવો એક અમારો આ અંક સાથેનો નિષ્ઠાવાન પ્રયત્ન છે. વધુમાં આપ સૌ દ્વારા જે પણ પ્રતિસાદ આપવામાં આવી રહ્યા છે તેની સંપૂર્ણ નોંધ અમારી ટીમ દ્વારા લેવામાં આવી રહી છે તથા તેનો અમલ પણ અમારી મેનેજમેન્ટ ટીમ કરી રહી છે.

આભાર સહ.

વિકાસ પટેલ

તમને ખાખી પહેરાવવા માટે આવી રહી છે
ગુજરાતની સર્વશ્રેષ્ઠ ફેકલ્ટી ટીમ

CONSTABLE

Date 19-01-2023

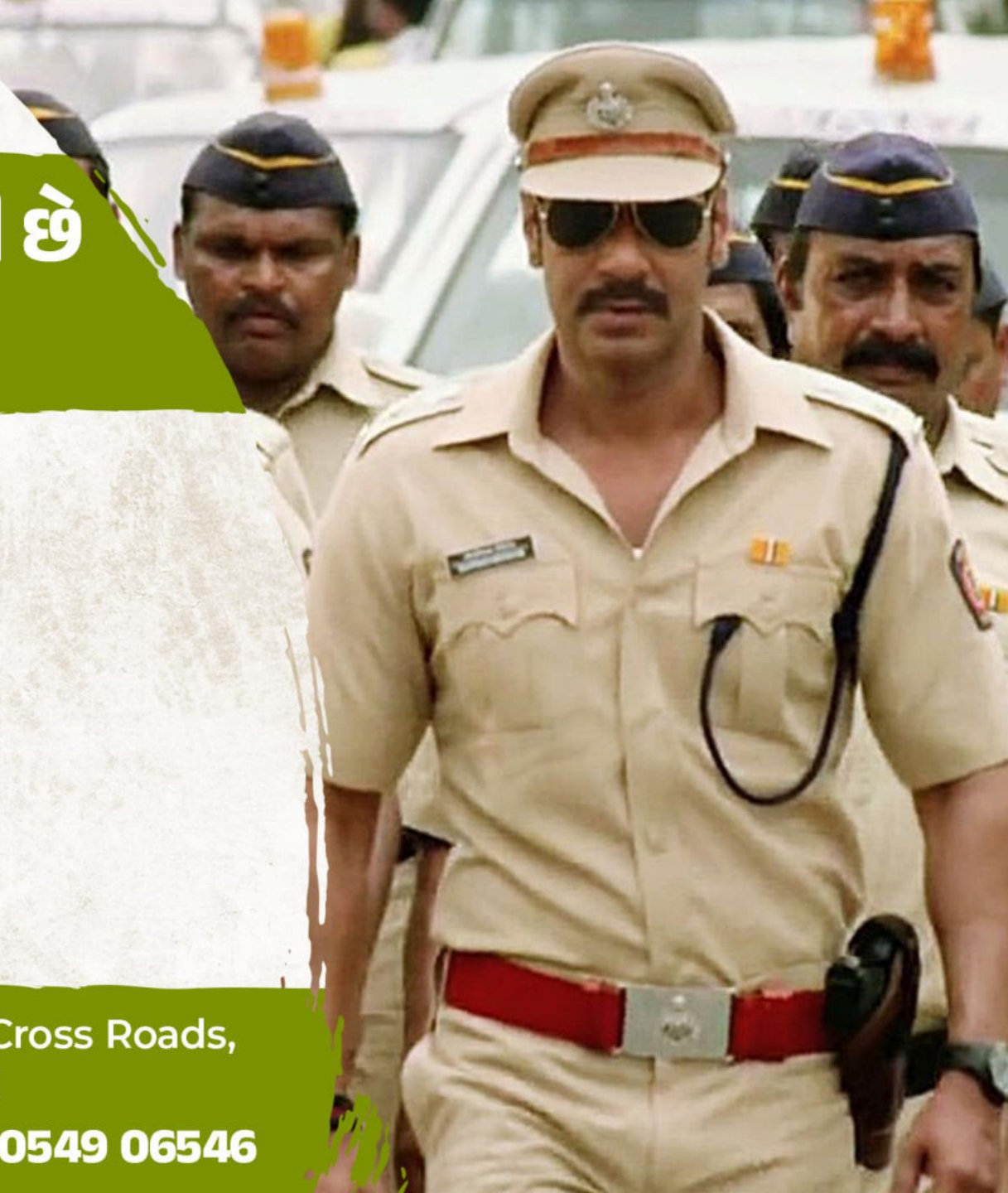
Time 11:00 to 1:00

Fees 18000 (~~25000~~)

(Offer Valid till 19 January)

Address : 1st Floor, Ashwamegha Complex, Sargasan Cross Roads,
KH-0 Circle, Gandhinagar, Gujarat - 382421

 77788 98734 | 90549 03902 | 96249 43920 | 90549 06546

INDEX

ગુજરાત વિશેષ

- ગુજરાતમાં સેમીકંડક્ટર અને ડિસ્કલે નિર્માણ માટે રૂ. 1 લાખ 54 હજાર કરોડના મૂડીરોકાણ માટે MOU 04
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા 'સ્ટુડન્ટ ઇનોવેશન એન્ડ સ્ટાર્ટ-અપ ઇન્કેક્સ'(SASI) લોન્ચ04
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે વિશ્વ વિખ્યાત IBMની સોફ્ટવેર લેબ્સનો ગિફ્ટ સિટીમાં શુભારંભ કરાવ્યો 04
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલના હસ્તે ગુજરાતની પ્રથમ 'સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસી'નું લોન્ચિંગ 05
- કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે 36મી નેશનલ ગેમ્સ માટે મેસ્કોટ અને એન્થમનું અનાવરણ 06
- મુખ્યમંત્રીએ 3 સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર હોર્ટિકલ્ચર તથા પ્રાઈમરી પ્રોસેસિંગ સેન્ટરના ખાતમુહૂર્ત કર્યા 07
- વડાપ્રધાનશ્રીએ અમદાવાદમાં વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા 'સેન્ટર સ્ટેટ સાયન્સ કોન્કલેવ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું 07
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના હસ્તે ભુજ ખાતે નિર્મિત 'રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટર'નું લોકાર્પણ 08
- ગ્રીન શિપ રિસાઈક્લિંગ અને વીહિકલ સ્કેપિંગ પર આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદનું ગાંધીનગર ખાતે આયોજન 09
- 'સોલાર ફેન્સિંગ યોજના' અંતર્ગત ખેડૂતોને સહાય09
- ગાંધીનગરમાં એગ્રી એશિયા-2022 પ્રદર્શનનું આયોજન10
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા ગાંધીનગરથી ક્લાઈમેટ ચેન્જ પર 'પંચામૃત યુવા જાગૃતિ પખવાડિયા'ની શરૂઆત10

પુરસ્કાર વિશેષ

- રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કાર - 2020 11
- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશન દ્વારા 64માં રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ - 2022ના વિજેતાઓની જાહેરાત 12
- ફહમિદા અઝીમે પુલિટ્ઝર પુરસ્કાર 2022 જીત્યું 12

અહેવાલ / સૂચકાંક વિશેષ

- UNDP માનવ વિકાસ અહેવાલ 2021-22 13
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 6th નેશનલ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ એસ્ટિમેટ અહેવાલની રજૂઆત16
- આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન દ્વારા 'આધુનિક ગુલામી, બળજબરીપૂર્વક મજૂરી અને બળજબરીપૂર્વક લગ્નના વૈશ્વિક અંદાજો' નામના અહેવાલની રજૂઆત 17
- નીતિ આયોગ દ્વારા પોષણ અભિયાન પર ચતુર્થ પ્રગતિ અહેવાલની રજૂઆત18
- યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ - 2022ની યાદીમાં ભારતના ત્રણ શહેરોનો પ્રથમ વખત સમાવેશ 19

યોજના વિશેષ

- વડાપ્રધાન દ્વારા નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી 2022 લોન્ચ.. 20
- રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ ઘટાડવા 'પ્રધાનમંત્રી પ્રણામ' યોજનાની શરૂઆત 21
- નદીઓના ટકાઉ વિકાસ માટે સરકારનું નવું મોડલ : અર્થ ગંગા પ્રોજેક્ટ 22
- ભારત સરકાર દ્વારા આદિવાસી યુવાનોમાં કૌશલ વિકાસ અને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 'ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટ'ના દ્વિતીય તબક્કાની શરૂઆત 23
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા એક નવી પહેલ 'PM SHRI સ્કૂલ્સ' જાહેર 23

બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા વિશેષ

- કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહની અધ્યક્ષતામાં તિરૂવનંતપુરમ ખાતે દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદનું આયોજન 24
- રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિ મુસદ્દાને તૈયાર કરવા સુરેશ પ્રભુની અધ્યક્ષતામાં સમિતિની રચના 25
- કેન્દ્રીય કેબિનેટ દ્વારા રેલવેની જમીન ભાડે આપવા અંગેની નીતિને મંજૂરી 25
- ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા બૂથ લેવલ ઓફિસર્સ સાથે સીધો સંચાર સ્થાપિત કરવા માટે 'BLO ઇ-પત્રિકા'ની રજૂઆત 25

અર્થતંત્ર વિશેષ

- ભારતના બાહ્ય દેવા 2021-22 પર સ્ટેટસ રિપોર્ટની 28મી આવૃત્તિ જાહેર 26
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ગુજરાત સહિત આંધ્રપ્રદેશ અને હિમાચલ પ્રદેશમાં 'બલ્ક ડ્રગ પાર્ક' સ્થાપવા સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી 27
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ગેસના ભાવનું નિયમન કરવા ડૉ. કિરીટ શાંતિલાલ પરીખ સમિતિની રચના 27

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિશેષ

- સોવા એન્ડ્રોઇડ ટ્રોજન : ભારતીય સાયબર સ્પેસમાં નવો મોબાઇલ બેકિંગ માલવેર 28
- ઈન્દોર શહેર 'સ્માર્ટ એડ્રેસ' ધરાવતું દેશનું પ્રથમ 'સ્માર્ટ શહેર' બનશે 28
- ઈસરોએ મંગળ અથવા શુક્ર પર લેન્ડ મિશન માટે 'ઈન્ફલેટેબલ એરોડાયનેમિક કિસેલેરેટર'નું સફળતાપૂર્વક નિદર્શન કર્યું ... 28
- ભારતની પ્રથમ કોમર્શિયલ સ્પેસ ઓબ્ઝર્વેટરીની ઉત્તરાખંડમાં સ્થાપના 29
- વર્ટિકલ લોન્ચ શોર્ટ રેન્જ સરફેસ-ટૂ-એર મિસાઇલ (VL-SRSAM)નું સફળ પરીક્ષણ 30
- કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા 'CAPF ઇ-આવાસ' પોર્ટલની શરૂઆત 31
- ભારતના પ્રથમ રાષ્ટ્રીય ઇલેક્ટ્રિક ફેઈટ 'e-FAST ઇન્ડિયા' પ્લેટફોર્મનું લોન્ચિંગ 31
- હાસ્ય કલાકાર અને અભિનેતા રાજુ શ્રીવાસ્તવનું અવસાન : પોસ્ટમોર્ટમ માટે વર્ચ્યુઅલ ઓટોપ્સીનો ઉપયોગ 32
- સર્વાવેક : સર્વાઈકલ કેન્સર અટકાવવા માટે ભારતની પ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત રસી 33
- ભારતીય કમ્પ્યુટર ઇમરજન્સી રિસ્પોન્સ ટીમ દ્વારા 'સિનજી' સાયબર સુરક્ષા કવાયતનું આયોજન 33
- પૃથ્વીથી માત્ર 100 પ્રકાશ વર્ષ દૂર બે નવા 'સુપર અર્થ' ગ્રહોની શોધ 33
- દેશની પહેલી નેઝલ વેક્સિનના ઇમર્જન્સી ઉપયોગને મંજૂરી... 34
- 3rd વૈશ્વિક ક્વિટો એડોપ્શન ઇન્ડેક્સ- 2022 34

સંરક્ષણ વિશેષ

- પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ બનાવવામાં આવેલું ત્રીજું સ્ટીલ્થ ફિગેટ 'તારાગિરી' લોન્ચ 35
- ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા નવી દિલ્હી ખાતે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ - 2022નું ઉદ્ઘાટન 36

- સુરક્ષા પરની કેબિનેટ કમિટી દ્વારા તેજસ માર્ક-2.0 પ્રોજેક્ટને મંજૂરી 36
- ભારતીય સેના દ્વારા રશિયા ખાતે આયોજિત વોસ્તોક - 2022 યુદ્ધ કવાયતમાં ભાગ લેવામાં આવ્યો 37
- સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા ભારતીય સેનાની પિનાકા શસ્ત્ર પ્રણાલી માટે DRDO દ્વારા વિકસિત માર્ગદર્શિત રોકેટને મંજૂરી 37
- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ દ્વારા 10મી રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ 'શોધ અને બચાવ કવાયત - 2022'નું ચેન્નાઈ ખાતે આયોજન 37
- જિમેક્સ 2022 : જાપાન-ભારત મેરીટાઈમ દ્વિપક્ષીય કવાયતની છઠ્ઠી આવૃત્તિ યોજાઈ 38
- સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન તેમજ ભારતીય સેના દ્વારા ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ સિસ્ટમના 6 ફ્લાઈટ પરીક્ષણ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ 38
- ભારતીય થલ સેના અને ભારતીય વાયુ સેના દ્વારા પંજાબ ખાતે સંયુક્ત 'ગગન સ્ટ્રાઈક' કવાયતનું આયોજન 39
- HAL અને L & T પાંચ PSLV રોકેટનું નિર્માણ કરશે 39

પર્યાવરણ વિશેષ

- 16 સપ્ટેમ્બર : ઓઝોન સ્તરની જાળવણી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ 40
- સ્વચ્છ સાગર સુરક્ષિત સાગર અભિયાન - 2022 41
- પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય દ્વારા બેટરી વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ નિયમો-2022 સૂચિત 42
- સાયટોડેક્ટિલસ અરવિંદી : વળેલા અંગૂઠા વાળી ગરોળીની નવી પ્રજાતિ 42

રમતગમત વિશેષ

- પુરૂષ શ્રેણીમાં કાર્લોસ અલ્કારેઝ અને મહિલા શ્રેણીમાં ઇગ્ના સ્વિયાતેક વિજેતા 43
- 'સ્વિસ એક્સપ્રેસ' રોજર ફેડરરની પ્રોફેશનલ ટેનિસમાંથી નિવૃત્તિ 44
- નીરજ ચોપરા : ડાયમંડ લીગ ટ્રોફી જીતનાર પ્રથમ ભારતીય એથલેટ 45
- મહાન ભારતીય મહિલા ક્રિકેટર ઝુલન ગોસ્વામીની આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્તિ 45
- એશિયા કપ 2022 : શ્રીલંકા છઠ્ઠીવાર એશિયાકપ ચેમ્પિયન બન્યું..... 46

કલા અને સંસ્કૃતિ વિશેષ

- પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા 'કર્તવ્યપથ'નું ઉદ્ઘાટન તથા ઇન્ડિયા ગેટ પર સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમાનું અનાવરણ 47

રાષ્ટ્રીય વિશેષ

- વિશ્વનું પ્રથમ આંતરખંડીય માંસાહારી પ્રાણી સ્થાનાંતરણ : 'પ્રોજેક્ટ ચિત્તા' હેઠળ જંગલી ચિત્તાઓને નામિબિયાથી ભારતમાં લવાયા 48
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ભારતીય નૌકાદળનો નવો ધ્વજ રજૂ કર્યો 50
- ઇજનેરી, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં મહિલાઓ : નવી I-STEM પહેલની શરૂઆત 51
- કેન્દ્રીય મંત્રી અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે 'છઠ્ઠી ઓલ ઇન્ડિયા પ્રિઝન ડ્યૂટી મીટ-2022'નું ઉદ્ઘાટન 51
- પ્રધાનમંત્રીની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ દ્વારા 'ભારત @100' માટે સ્પર્ધાત્મકતા રોડમેપની જાહેરાત 52
- ભારત સરકાર દ્વારા ડિઝાસ્ટર રેઝિલિયન્ટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટે ગઠબંધન હેતુ હેડક્વાર્ટર કરાર પર હસ્તાક્ષર 52
- કેન્દ્રીય નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણ દ્વારા 'મિલેટ ચેલેન્જ'ની જાહેરાત 53
- ભારતની પ્રથમ 'વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ' ની દિલ્હી ખાતે શરૂઆત 53
- કેન્દ્રીય મંત્રી ડો. મનસુખ માંડવિયા દ્વારા 'IPDMS 2.0' અને 'ફાર્મા સહી દામ 2.0' એપ્લિકેશનની શરૂઆત 54
- ભારત અને બાંગ્લાદેશની 38મી મંત્રી સ્તરીય સંયુક્ત નદી આયોગની બેઠકનું નવી દિલ્હી ખાતે આયોજન 54
- ઓલ ઇન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશન દ્વારા ભારતમાં એડવાન્સ ડિજિટલ લિટરસી હેતુ એડોબ સાથે ભાગીદારી 55
- ઉત્તરપ્રદેશમાં દેશની પ્રથમ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપ બનશે 55
- ગૃહમંત્રીની અધ્યક્ષતામાં સુરતમાં 'હિન્દી દિવસ સમારોહ 2022' અને 'દ્વિતીય અખિલ ભારતીય રાજભાષા સંમેલન' યોજાયું 55
- નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા ગ્રેટર નોઈડા ખાતે IDF વર્લ્ડ ડેરી સમિટ 2022નું ઉદ્ઘાટન 56
- ગયાજી ડેમ : ફાલ્ગુ નદી પરનો ભારતનો સૌથી લાંબો રબ્બર ડેમ..... 56
- ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મૂ દ્વારા 'પ્રધાનમંત્રી ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાન'ની શરૂઆત 57

- ફાર્માકોપીઆ આયોગ દ્વારા 'એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ'ના પ્રોત્સાહન અને સુવિધા હેતુ આંતર મંત્રાલય સહકાર માટે ભારતીય ફાર્માકોપીઆ આયોગ સાથે સમજૂતીપત્ર પર હસ્તાક્ષર 57

આંતરરાષ્ટ્રીય વિશેષ

- શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગનાઈઝેશન (SCO) શિખર બેઠક સમરકંદમાં યોજાઈ 58
- IIT - મદ્રાસ, ન્યૂયોર્ક સ્થિત IBM ક્વોન્ટમ નેટવર્કમાં જોડાનાર પ્રથમ ભારતીય સંસ્થા 59
- સ્વતંત્રતાના 75 વર્ષની ઉજવણીના ભાગરૂપે ભારતીય નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજોની 6 ખંડોમાં સફર 60
- ભારત દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર માનવ અધિકારના સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડમાં નાણાકીય યોગદાન 61
- ભારત અને યુનાઈટેડ કિંગડમ દ્વારા 26 દેશો માટે કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયતનું આયોજન 61
- બાંગ્લાદેશના વડાપ્રધાનનો ચાર દિવસીય ભારત પ્રવાસ; કુશિયારા નદી જળ વહેંચણી સહિત મહત્વના 7 MOU 62
- રશિયાના વ્લાદિવોસ્તોક ખાતે 7મી ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ (EEF)નું આયોજન 63

વ્યક્તિ વિશેષ

- બ્રિટનના રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું 96 વર્ષની વયે અવસાન.... 64
- મિખાઈલ સર્ગોવિચ ગોર્બાચેવનું અવસાન 65
- ભારતીય અર્થશાસ્ત્રી અને આયોજન પંચના પૂર્વ સભ્ય 'અભિજિત સેન'નું અવસાન 66
- લિઝ ટ્રુસ બ્રિટનના નવા વડાપ્રધાન તરીકે ચૂંટાયા 66

- ◆ દિવસ વિશેષ 67
- ◆ સવાલ - જવાબ વિશેષ 77
- ◆ Maths Practice Questions 89
- ◆ Reasoning Practice Questions 90
- ◆ English : One Word Substitution 91
- ◆ ગુજરાતી વ્યાકરણ : વાક્યના પ્રકારો, કૃદંત અને વિભક્તિ 94
- ◆ WebSankul વિશેષ : વસ્તી ગણતરી 2011.....96

ગુજરાતમાં સેમીકંડક્ટર અને ડિસ્પ્લે નિર્માણ માટે રૂ. 1 લાખ 54 હજાર કરોડના મૂડીરોકાણ માટે MOU

- કેન્દ્ર સરકારના આત્મનિર્ભર ભારતના ઉપલક્ષ્યમાં ગુજરાતમાં સેમીકંડક્ટર અને ડિસ્પ્લે નિર્માણ માટે રૂ. 1 લાખ 54 હજાર કરોડના મૂડીરોકાણ માટેના MOU મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ અને કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવની ઉપસ્થિતિમાં ગાંધીનગર ખાતે સંપન્ન થયા હતા.
- ભારતના કોઈ એક રાજ્યમાં સેમીકંડક્ટર નિર્માણ ક્ષેત્રે કરવામાં આવેલું અત્યાર સુધીનું આ સૌથી મોટું મૂડીરોકાણ આ MOU અંતર્ગત ફોક્સકોન અને વેદાંતા ગ્રુપ દ્વારા ગુજરાતમાં કરવામાં આવશે.
- ગુજરાત સરકારે તાજેતરમાં ઘડેલી સેમીકંડક્ટર પોલિસીને પરિણામે સેમીકંડક્ટર અને ડિસ્પ્લે નિર્માણ ક્ષેત્રની અગ્રણી કંપનીઓ ગુજરાત તરફ આકર્ષાઈ છે. જેના કારણે, રાજ્યના 1 લાખ જેટલા યુવાઓને રોજગારી મળવાની આશા છે. આ તબક્કે મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે કહ્યું હતું કે, ગુજરાત પોલિસી ડ્રિવન સ્ટેટ બન્યું છે, તેને વધુ ગતિ આપતી ડેડિકેટેડ સેમીકંડક્ટર પોલિસી સાથે 'સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ મિશન' પણ કાર્યરત કરાયું છે. આ મિશન પણ પ્રોજેક્ટની સફળતા માટે સહાયતા પૂરી પાડશે.
- આગામી સમયમાં ઇલેક્ટ્રોનિક ઉત્પાદનમાં 1 કરોડ રોજગારી અને આ ક્ષેત્રે ભારતમાં હાલની 80 બિલિયન ડોલરની ઇકોનોમી 300 બિલિયન ડોલર સુધી લઈ જવાનો નિર્ધાર કેન્દ્ર સરકારે કર્યો છે. તેમાં ગુજરાતમાં સેમી-કંડક્ટર ચિપ્સ ઉત્પાદન ક્ષેત્રે થયેલાં આ MOU ખૂબ જ અગત્યની ભૂમિકા ભજવશે.
- વિશેષ :** ફોક્સકોન એ તાઇવાનની કંપની છે.

મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા 'સ્ટુડન્ટ ઇનોવેશન એન્ડ સ્ટાર્ટ-અપ ઇન્કેક્સ'(SISA) લોન્ચ

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના જન્મદિવસ 17 સપ્ટેમ્બરે ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે યુવાશક્તિના પ્રેરણાસ્ત્રોત અને યુવાશક્તિના સ્કિલ ડેવલપમેન્ટથી નવા ભારતના નિર્માણને કેન્દ્રમાં રાખી રાજ્યમાં 'સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટઅપ રિસર્ચ એન્ડ ઇનોવેશન ફેસ્ટિવલ'નો પ્રારંભ કરાવ્યો હતો.
- આગામી 15 ઓક્ટોબર-2022 સુધી એટલે કે 28 દિવસ આ ફેસ્ટિવલ રાજ્યભરની 175 કોલેજ અને વિવિધ યુનિવર્સિટીઓમાં યોજાશે તથા યુવા સ્ટાર્ટઅપના ઇનોવેશન એન્ડ રિસર્ચને પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે.
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા આ પ્રસંગે સ્ટુડન્ટ ઇનોવેશન એન્ડ સ્ટાર્ટઅપ ઇન્કેક્સ(SISA) લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. તેમજ અધિકારીઓએ ગુજરાત એકેડિટેશન એન્ડ રેન્કિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ મિકેનિઝમ એન્ડ અરેન્જમેન્ટ(GARIMA) ફેમવર્ક અને લોગોનું પણ અનાવરણ કર્યું હતું.
- રાજ્યના શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ SISA એ ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં સ્પર્ધાત્મકતા વધારવા અને તેમના વાર્ષિક પ્રદર્શન અને વૃદ્ધિને ટ્રેક કરવામાં મહત્વપૂર્ણ સાબિત થશે.
- તે રાજ્યમાં સંસ્થાકીય સ્ટાર્ટ-અપ ઇકોસિસ્ટમને સુધારવા અને સહયોગ કરવા અને પ્રોત્સાહન આપવા માટે નબળી સંસ્થાઓ માટે હેન્ડહોલ્ડિંગ મિકેનિઝમ પણ પ્રદાન કરશે.

- આ ઇન્કેક્સ સાથે સંકળાયેલા અધિકારીઓએ જણાવ્યું હતું કે, રાજ્યમાં આ પ્રકારની પ્રથમ પહેલ સરકારની સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટ-અપ એન્ડ ઇનોવેશન પોલિસી(SSIP) 2.0 વિઝનનો એક ભાગ છે.
- આના માટે યુનિવર્સિટીઓ અને ઇન્સ્ટિટ્યૂટોએ 'UDYAM COGENT' પોર્ટલ પર મેન્યુઅલ રૂપથી તેનો ડેટા સંકલિત અને સબમિટ કરાવવાનો રહેશે.
- વિશેષ :** ઉદયમ કોજેન્ટ એ ગુજરાત રાજ્યની ઉચ્ચ તેમજ તકનીકી શિક્ષણ સંસ્થાઓ અને યુનિવર્સિટીઓના તમામ હિસ્સેદારોને સમર્થન આપવા માટે શૈક્ષણિક વહીવટી સેવાઓ માટેનું એક સામાન્ય પ્લેટફોર્મ છે.

મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે વિશ્વ વિખ્યાત IBMની સોફ્ટવેર લેબ્સનો ગિફ્ટ સિટીમાં શુભારંભ કરાવ્યો

- મુખ્યમંત્રીએ વિશ્વ વિખ્યાત IBMની સોફ્ટવેર લેબ્સનો ગાંધીનગરના ગિફ્ટ સિટીમાં શુભારંભ કરાવતાં સ્પષ્ટ મત વ્યક્ત કર્યો કે, કેન્દ્ર સરકારના ડિજિટલ ઇન્ડિયા મિશનમાં ગુજરાતે ડિજિટલ ટ્રાન્સફોર્મેશનમાં બેંચમાર્ક પ્રસ્થાપિત કર્યો છે. તેમણે કહ્યું કે, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના ડ્રીમ પ્રોજેક્ટ એવા ગિફ્ટસિટીમાં કાર્યરત થઈ રહેલી IBMની સોફ્ટવેર લેબ ક્લાઉડ અને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ માટે સ્કિલ્ડ મેનપાવર ગુજરાતમાં તૈયાર કરવામાં નવું બળ પૂરું પાડશે.

મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલના હસ્તે ગુજરાતની પ્રથમ 'સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસી'નું લોન્ચિંગ

- અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની સૌપ્રથમ 'સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસી 2022-27'નું લોન્ચિંગ મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે અભિનેતા અજય દેવગણ, રાજ્ય સરકારના મંત્રી પૂર્ણેશ મોદી અને અરવિંદ રૈયાણી સહિતના મહાનુભાવોની ઉપસ્થિતિમાં કર્યું હતું. મુખ્યમંત્રીશ્રીએ આ નીતિ આવનારા સમયમાં ગુજરાતની ભૂમિ પર ફિલ્મ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો વિકાસ કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભાગ ભજવશે તેવો વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો હતો. નવી પોલિસી થકી રોજગારીની તકો વધશે તેવી આશા પણ તેમણે વ્યક્ત કરી હતી.

સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસી 2022-2027 અંતર્ગતના કેટલાંક પ્રોત્સાહનો

- આ પોલિસીમાં ગુજરાતમાં ફિલ્મ પ્રોડક્શનને ઉત્તેજન આપવા અઢળક સરકારી સહાય જાહેર કરવામાં આવી છે.
- આ નવી નીતિ અંતર્ગત સાંપ્રત સમયમાં સૌથી વધુ લોકપ્રિયતા ધરાવતા વેબ સીરિઝ અને ટીવી સીરિયલના નિર્માણમાં ગુજરાતી કલાકારો હશે તો 25 ટકા સુધીની સબસિડી આપવાની શરત દાખલ કરાઈ છે.
- આ નવી પોલિસી હેઠળ ફિલ્મ મેકિંગને વિવિધ પ્રોજેક્ટમાં વિભાજીત કરવામાં આવેલ છે. જેમાં લઘુત્તમ રૂપિયા 10 કરોડ સુધીના બજેટ ધરાવતી વેબ સીરિઝ અને ટી.વી. સીરિયલના નિર્માણ માટે 25 ટકા સુધીની સહાયની જોગવાઈ કરાઈ છે.
- કોઈપણ ભાષાની સીરિઝ કે સીરિયલ ગુજરાતમાં બને તો પહેલી વખત રૂ. 75 લાખ, બીજી વખત રૂ. 1 કરોડ અને ત્રીજી વખત રૂ. 1.5 કરોડની સીધી આર્થિક સહાય સરકાર ચૂકવશે.
- જો કે, તેના માટે નિર્માતાએ 20 સ્થાનિક ગુજરાતી કલાકારો અને સહાયક સ્ટાફને રાખવા પડશે અથવા ગુજરાતના 10 સ્થળોએ નિર્માણ અથવા ધાર્મિક કે પ્રવાસન સ્થળોએ શૂટિંગ કરવું પડશે.
- એટલું જ નહીં, નિર્માતાએ 75 દિવસમાં શૂટિંગ પૂર્ણ કરવું પડશે અથવા ત્રણ કરોડ સુધીની કોસ્ટનું નિર્માણ પણ અહીં ગુજરાતમાં કરવાનું રહેશે.
- વેબ સીરિઝ અને સીરિયલ ઉત્પાદનનું પ્રમાણ વધુ છે ત્યારે આ કેટેગરીમાં સહાયનું પ્રમાણ અને ગુણવત્તા જળવાઈ રહે તે ઉદ્દેશથી પોલિસીમાં પ્રવાસન કમિશનરે નિયત કરેલા પાંચ ટોપ OTT પ્લેટફોર્મ પર આ સીરિઝ રજૂ કરી શકાશે.
- ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મો માટે પણ 25 ટકા સુધીના પ્રોત્સાહનો જાહેર કરાયા છે.
- ગુજરાતમાં પ્રાદેશિક, બોલીવૂડ, હોલીવૂડ સહિત વિશ્વની કોઈ પણ ભાષાની ફિલ્મોના નિર્માણ માટે આ પોલિસી હેઠળ સિંગલ વિન્ડો સિસ્ટમથી મંજૂરીઓ સહિતની વ્યવસ્થા ઉભી કરી આપવામાં આવશે.
- ફિલ્મ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ક્ષેત્રે રૂ.500 કરોડ સુધીના પ્રોજેક્ટમાં 15 ટકા અને રૂ. 500 કરોડથી વધુના રોકાણ ધરાવતા પ્રોજેક્ટમાં 20 ટકા સુધીના પ્રોત્સાહનો આપવા સરકારે તૈયારી દર્શાવી છે.
- પોલિસીમાં 100 ટકા સ્ટેમ્પ ડ્યૂટી ભરપાઈ કરી આપવા જોગવાઈ થઈ છે.
- રૂપિયા 500 કરોડથી વધુના પ્રોજેક્ટમાં મૂડી રોકાણકર્તાને જમીનની આવશ્યકતા હશે તો મહત્તમ 100 એકર સુધીની જમીન પ્રવાસન નિગમ નિયત શરતોને આધિન ઉપલબ્ધ કરાવશે.
- સરકારનું ટૂરિઝમ કોર્પોરેશન સ્વયં ફિલ્મ નિર્માતા, નિર્માણનો સ્ટાફ, કલાકારોને રહેવા માટે હોટલમાં ડિસ્કાઉન્ટ, સિક્યોરિટી, ટ્રાન્સપોર્ટેશન, સર્વિસ પ્રોવાઈડરો સાથે જોડાણ કરી આપશે. રાજ્યના સાંસ્કૃતિક અને હેરિટેજ સ્થળોને ફિલ્મમાં દર્શાવવા બદલ આર્થિક પ્રોત્સાહન.
- આ પોલિસી દ્વારા રાજ્યમાં હાથ ધરાયેલા નીચે મુજબના પ્રોજેક્ટ્સને પ્રોત્સાહન અપાશે :
 - ફિલ્મ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ્સ
 - ફિલ્મ સિટી
 - ફિલ્મ અને ટીવી સ્ટુડિયો
 - ફિલ્મ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ
 - પોસ્ટ પ્રોડક્શન સુવિધાઓ
 - ફિલ્મ મેકિંગ પ્રોજેક્ટ્સ
 - ફિલ્મ શૂટિંગ
 - ટી.વી. અને વેબ સીરિઝ
 - ડોક્યુમેન્ટરી
 - બ્રાન્ડ એફિલિયેશન
 - બિગ બજેટ મૂવીઝ અને મેગા ફિલ્મ ઇવેન્ટ્સ
 - બિગ બજેટ મૂવીઝ, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરની મેગા ફિલ્મ અને મ્યૂઝિક ઇવેન્ટ્સ અને ફિલ્મ એવોર્ડ્સ

પોલિસી અંતર્ગત રૂ. 1022 કરોડના MOU

- ગુજરાત રાજ્યની આ વિશેષ સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસીના લોન્ચિંગની સાથે મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ અને મહાનુભાવોની હાજરીમાં ગુજરાતમાં ફિલ્મ મેકિંગ, સ્ટુડિયો ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, એક્ટિંગ સ્કૂલ સહિતના વિવિધ વિષયોમાં રોકાણો માટેના કુલ રૂ. 1022 કરોડના ચાર MOU ગુજરાત પ્રવાસન વિભાગ સાથે રોકાણકારો દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા.
- અભિનેતા અજય દેવગણની કંપની દ્વારા પણ રાજ્યમાં ફિલ્મ મેકિંગ, સ્ટુડિયો ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર તથા અન્ય સુવિધાઓ માટેના MOU કરવામાં આવ્યા હતાં.

મહત્વ

- આત્મનિર્ભર ભારતની પરિકલ્પનાને સાર્થક કરવામાં ગુજરાત મહત્વની ભૂમિકા ભજવવા સજજ છે. ફિલ્મ મેકિંગ ક્ષેત્રે કાર્યરત સંસ્થાઓને ગુજરાતમાં શૂટિંગ માટે જરૂરી સપોર્ટ આપવા આ પોલિસી તૈયાર કરવામાં આવી છે.
- ફિલ્મો, ટી.વી. શો અને વેબ સીરિઝ દ્વારા પ્રવાસન વિભાગને પણ પ્રોત્સાહન મળશે. આ નવી પોલિસી ગુજરાતમાં ફિલ્મ નિર્માણ માટે સક્ષમ તકો ઉભી કરશે તેમજ સ્થાનિક લોકોને રોજગારીના અવસર પણ આપશે.
- સિનેમાના પડદે દર્શાવાયેલા સ્થળ હંમેશા લોકોને યાદ રહી જાય છે અને ધીરે-ધીરે તે ટૂરિઝમ સ્પોટ બની જાય છે. ગુજરાતમાં કચ્છનું સફેદ રણ, શિવરાજપુર બીચ જેવાં અનેક સ્થળો છે, જ્યાં શૂટિંગ સ્પોટ બની શકે છે.
- સિનેમેટિક ટૂરિઝમ પોલિસી થકી ફિલ્મ ઇન્ડસ્ટ્રી માટે ગુજરાતમાં શૂટિંગની તકો વધશે. તે સાથે ગુજરાતના સ્થળો વૈશ્વિક સ્તરે પહોંચશે.

કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે 36મી નેશનલ ગેમ્સ માટે મેસ્કોટ અને એન્યમનું અનાવરણ

- કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અમિત શાહ દ્વારા તેમના તાજેતરના ગુજરાત પ્રવાસ દરમિયાન અમદાવાદ ખાતે આવેલા ટ્રાન્સસ્ટેડિયા ખાતે 36મી નેશનલ ગેમ્સ માટે મેસ્કોટ અને એન્યમનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ 36મી નેશનલ ગેમ્સ માટે મેસ્કોટનું નામ 'સાવજ'(Saavaj) રાખવામાં આવ્યું છે, જેનો ગુજરાતીમાં અર્થ સિંહનું બચ્ચુ(Lion's Cub) એવો થાય છે. આ મેસ્કોટ ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે તેમજ ઝડપથી વિકસતા ભારતની ઝલક પણ આપે છે. ઉપરાંત 36મી નેશનલ ગેમ્સ માટેનું એન્યમ 'એક ભારત, શ્રેષ્ઠ ભારત' થીમ પર આધારિત છે અને તે 'જુડેગા ઇન્ડિયા, જીતેગા ઇન્ડિયા' ની ફિલસૂફીને સમાવિષ્ટ કરે છે. આ એન્યમની પ્રસ્તુતિ બોલિવૂડના જાણીતા ગાયક સુખવિંદર સિંઘ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ સાથે અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં નેશનલ ગેમ્સની સત્તાવાર વેબસાઇટ 'www.nationalgamesgujarat.in' અને 'NGGujarat' નામની મોબાઇલ

એપ્લિકેશનનું પણ લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું. 35મી નેશનલ ગેમ્સનું આયોજન વર્ષ 2015માં કેરળ ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.

ઇવેન્ટ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ ઇવેન્ટ દરમિયાન ગુજરાતની ટોચની 3 શાળાઓ, જિલ્લાઓ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો સહિત ખેલ મહાકુંભના વિજેતાઓને પણ સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ઉપરાંત, આ પ્રસંગે ગુજરાતના ચાર પેરા એથલેટોને પણ ખેલ પ્રતિભા પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

નેશનલ ગેમ્સ-2022

- આ 36મી નેશનલ ગેમ્સ - 2022નું આયોજન 29 સપ્ટેમ્બર, 2022 થી 12 ઓક્ટોબર, 2022 દરમિયાન ગુજરાતના છ શહેરો જેવા કે અમદાવાદ, ગાંધીનગર, સુરત, વડોદરા, રાજકોટ અને ભાવનગર ખાતે કરવામાં આવશે. ઉપરાંત નવી દિલ્હીમાં ટ્રેક સાયકલિંગ ઇવેન્ટનું આયોજન પણ કરવામાં આવશે. આ 36મી નેશનલ ગેમ્સ-2022ની થીમ 'સેલિબ્રેટિંગ યુનિટી થ્રુ સ્પોર્ટ્સ' (Celebrating Unity Through Sports) રાખવામાં આવી છે.
- મોટાભાગની પરંપરાગત ઓલિમ્પિક રમતોનો સમાવેશ કરતી કુલ 36 રમતોનો આ નેશનલ ગેમ્સ - 2022માં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે તેમજ મલ્લખંભ અને યોગાસન જેવી સ્વદેશી રમતો પણ પ્રથમ વખત નેશનલ ગેમ્સ-2022ની ઇવેન્ટમાં દર્શાવવામાં આવશે.

મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે ૩ સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર હોર્ટિકલ્ચર તથા પ્રાઇમરી પ્રોસેસિંગ સેન્ટરના ખાતમુહૂર્ત કર્યા

- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે તાજેતરમાં રાજ્યમાં ૩ સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર હોર્ટિકલ્ચર તથા પ્રાઇમરી પ્રોસેસિંગ સેન્ટરના ઈ-ખાતમુહૂર્ત જામનગરના ઘ્રીલ ખાતેથી કર્યા છે. રાજ્યમાં બાગાયતી પાકોની વેલ્યુચેઇન ઊભી કરી ખેડૂતોની આવક વધારવાના આશયથી આ કેન્દ્રોનું નિર્માણ કરવાનો રાજ્ય સરકારે નિર્ણય કર્યો છે.
- આ અંતર્ગત અમદાવાદ, જામનગર અને ખેડામાં સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર હોર્ટિકલ્ચર બનશે અને બનાસકાંઠા, કચ્છ, જામનગર, નવસારી અને પંચમહાલ જિલ્લામાં પ્રાઇમરી પ્રોસેસિંગ સેન્ટરનું નિર્માણ થશે.

૩ નવી યોજનાનો રાજ્યવ્યાપી શુભારંભ

- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે આ પ્રસંગે કમલમ ફળનું વાવેતર કરવા માટે સહાય કાર્યક્રમ, કમ્પ્રેહેન્સિવ હોર્ટિકલ્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ અને મિશન મધમાખી કાર્યક્રમ એમ કુલ ૩ નવી યોજનાનો રાજ્યવ્યાપી શુભારંભ પણ કરાવ્યો છે.

સહાય કાર્યક્રમ

- કમલમ ફળનું વાવેતર કરતા સામાન્ય ખેડૂતોને સહાય કાર્યક્રમ અંતર્ગત મહત્તમ રૂ. ૩ લાખ પ્રતિ હેક્ટર તથા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના ખેડૂતોને મહત્તમ રૂ. ૪.૫૦ લાખ પ્રતિ હેક્ટરની સહાય મળશે.

કમ્પ્રેહેન્સિવ હોર્ટિકલ્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ

- ગુજરાતના ખેડૂત સામૂહિક બહુવર્ષીય ફળ પાકોના વ્યાપારિક ધોરણે વાવેતર કરે તેમજ આવા ખેડૂતોને શરૂઆતમાં ઊંચા રોકાણ સામે જરૂરી સહાય પૂરી પાડવા 'કમ્પ્રેહેન્સિવ હોર્ટિકલ્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ' અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો છે.
- આ કાર્યક્રમ હેઠળ રાજ્યના તમામ ખેડૂત ખેતીલાયક જમીન ધારણ કરેલ રજીસ્ટર્ડ ટ્રસ્ટ, ફાર્મર્સ પ્રોડ્યુસર ઓર્ગનાઇઝેશન (FPO), ફાર્મર પ્રોડ્યુસર કંપની(FPC) સહકારી મંડળીના સભાસદોને લાભ મળશે.

મિશન મધમાખી કાર્યક્રમ

- મધમાખીના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે મધમાખી ઉછેર, પ્રોસેસિંગ, પેકેજિંગ, કોલ્ડરૂમ, બી ક્લિનીક જેવા ઘટકોમાં સહાય આપવા માટે 'મિશન મધમાખી કાર્યક્રમ' શરૂ કરવામાં આવ્યો છે.
- આ કાર્યક્રમ હેઠળ FPO, FPC તથા 'A' ગ્રેડ સહકારી સંસ્થાઓ દ્વારા આ કાર્યક્રમ હેઠળ ખેડૂત/સભાસદોને 75% સુધી સહાય મળશે.

કેટલીક વિશેષ બાબતો

- ગુજરાતમાં 20 વર્ષમાં બાગાયતી પાકોનો વાવેતર વિસ્તાર 6.92 લાખ હેક્ટરથી વધીને 19.77 લાખ હેક્ટર અને ઉત્પાદન 62.01 લાખ મેટ્રિક ટનથી વધીને 250.52 લાખ મેટ્રિક ટન થયું છે.
- નવા બનનારા સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર હોર્ટિકલ્ચર સહિત પ્રાઇમરી પ્રોસેસિંગ સેન્ટરો કાર્યરત થશે જેનાથી બાગાયતી ખેતી નફાકારક બનશે અને બાગાયત ક્ષેત્રે વધુ માળખાકીય સુવિધાઓ ખેડૂતોને ઉપલબ્ધ થશે.
- રાજ્યની કેસર કેરીને ૬૦ ટેગ મળ્યું છે, ગુજરાત રાજ્ય ભીંડા અને ચીકુના પાક ઉત્પાદનમાં સમગ્ર દેશમાં પ્રથમ સ્થાને છે.
- રાજ્ય સરકારે ચાલુ વર્ષે બાગાયતી કૃષિ માટે રૂ. 10 કરોડની જોગવાઈ કરી છે તથા છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં રાજ્યભરના 7.26 લાખ લાભાર્થીઓએ સરકારની વિવિધ બાગાયતી યોજનાના લાભો મેળવ્યા છે.

વડાપ્રધાનશ્રીએ અમદાવાદમાં વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા 'સેન્ટર સ્ટેટ સાયન્સ કોન્કલેવ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તાજેતરમાં અમદાવાદમાં વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા સેન્ટર સ્ટેટ સાયન્સ કોન્કલેવનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- આ કોન્કલેવમાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ, કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી ડૉ.

- જીતેન્દ્રસિંહ તથા દેશના રાજ્યો-કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રીઓ – સચિવો સહભાગી થયા હતા.
- દેશના વડાપ્રધાનશ્રીની પ્રેરણા અને માર્ગદર્શનથી દેશભરમાં પ્રથમવાર આવી કોન્કલેવનું આયોજન થયું છે.
- 21મી સદીના ભારતના વિકાસમાં વિજ્ઞાન એ ઊર્જા સમાન છે, જે દરેક ક્ષેત્રના વિકાસ અને દરેક રાજ્યના વિકાસને વેગ આપવાની શક્તિ ધરાવે છે, આજે ભારત ચોથી ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ તરફ આગળ વધી રહ્યું છે ત્યારે ભારતના વિજ્ઞાન અને આ ક્ષેત્ર સાથે જોડાયેલા લોકોની ભૂમિકા ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. સ્ટેટ સેન્ટર સાયન્સ કોન્કલેવ દેશમાં વિજ્ઞાનની પ્રગતિ તરફ એક નવું પરિમાણ ઉમેરશે.
- દેશના વિવિધ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના સાયન્સ ટેકનોલોજી મંત્રીઓનું સાયન્સસિટીમાં દ્વિદિવસીય સામૂહિક મંથન સાયન્સ ટેકનોલોજી આધારિત હોલિસ્ટિક એપ્રોચ માટે મહત્વપૂર્ણ બનશે.
- આ કોન્કલેવ દરમિયાન દેશના ખૂણે ખૂણેથી આવેલા વિજ્ઞાન નિષ્ણાતો અને પોલિસી મેકર્સ એકબીજા સાથે વિચારોનું આદાન-પ્રદાન કર્યું હતું.

વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના હસ્તે ભુજ ખાતે નિર્મિત 'રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટર'નું લોકાર્પણ

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તાજેતરમાં તેમની બે દિવસીય ગુજરાત મુલાકાત દરમિયાન ભુજ ખાતે નવનિર્મિત અદ્યતન રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટરનું લોકાર્પણ કર્યું હતું.
- રાજ્યમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના પ્રચાર-પ્રસાર માટે રાજ્યના વિવિધ સ્થળોએ રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટરનું નિર્માણ થઈ રહ્યું છે. આવા સાયન્સ સેન્ટર વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે યુવા પેઢીને પ્રોત્સાહિત તેમજ શિક્ષિત કરનાર અને આત્મવિશ્વાસ વધારનાર કેન્દ્ર બનશે.

ભુજ રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટર

- આ સેન્ટર આશરે 10 એકર જમીન ઉપર રૂપિયા 90 કરોડના ખર્ચે નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે. જે મુલાકાતીઓની વિજ્ઞાન પ્રત્યેની જિજ્ઞાસાવૃત્તિને પ્રોત્સાહિત કરશે સાથે જ જીવનપર્યંત શીખવાની વૃત્તિ આગળ વધે તેવી વાઈબ્રન્ટ ડિઝાઈન સાથે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. તેની ડિઝાઈન કચ્છની સંસ્કૃતિને અનુરૂપ 'ભુંગા' આકારની કરવામાં આવી છે.
- આ સાયન્સ સેન્ટર ગુજરાત સરકારના વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી વિભાગ અંતર્ગત કાર્યરત ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓન સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (GUJCOST) દ્વારા સ્મૃતિવન પાસે, ભુજયા ડુંગરની તળેટીમાં, માધાપર રોડ ખાતે વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટરનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સામાન્ય માનવીના માનસ પર વૈજ્ઞાનિક અભિગમ ઉભો કરી વિજ્ઞાન પ્રત્યે લોકજાગૃતિ કેળવવાનો સાથે જ વિદ્યાર્થીઓને આગામી પેઢીના વૈજ્ઞાનિકો બનવા માટે પ્રેરિત કરવાનો છે.

વિવિધ 6 પ્રકારની થીમ આધારિત ગેલેરી વિકસાવાઈ

1. સ્પેસ સાયન્સ ગેલેરી :

- વિવિધ ખગોળીય સિદ્ધાંતો અને અવકાશી પદાર્થો પર કેન્દ્રીત વર્ણનાત્મક, પરસ્પર સંવાદાત્મક અને ઈન્ફોટેઈનમેન્ટ થીમ આધારિત રાઈડ્સ ધરાવતું અંતરિક્ષ સંશોધનના ભૂતકાળ, વર્તમાનકાળ અને ભવિષ્યનો ચિતાર આપતું પ્રદર્શન નિહાળવા મળે છે.

2. મરિન નેવિગેશન ગેલેરી :

- આ ગેલેરીમાં સમુદ્રયાત્રાનો પ્રાચીન ઇતિહાસ, વિવિધ સિગ્નલના આંતરરાષ્ટ્રીય કોડ્સ, દરિયાઈ નેવિગેશનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ પદ્ધતિઓ, સાધનો કે સમુદ્રીયાત્રામાં ઉપયોગમાં લેવાય છે તેની રસપ્રદ માહિતી ઈન્ટરએક્ટિવ પદ્ધતિથી દર્શાવતું પ્રદર્શન નિહાળવા મળે છે.

3. એનર્જી સાયન્સ ગેલેરી :

- ઊર્જાના વિવિધ સિદ્ધાંતો પર આધારિત થિયરીથી લઈને તેની

વ્યવહારુ ઉપયોગિતા રસપ્રદ રીતે પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલ છે.

- મુલાકાતીઓને વિવિધ મોડેલ્સ મારફતે જણાવવામાં આવે છે કે કેવી રીતે ઊર્જા આપણા રોજિંદા જીવનને સ્પર્શે છે.

4. નેનો ટેકનોલોજી ગેલેરી :

- નેનો ટેકનોલોજીના વિવિધ સિદ્ધાંતો, સાધનો, તકનીક તથા ઉપયોગિતાને આ ગેલેરીમાં પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલી છે.
- નેનો ટેકનોલોજીની વર્તમાન સમયમાં માનવજીવનમાં ઉપયોગિતા અને ભવિષ્યમાં તેના દ્વારા આવનાર પરિવર્તનને વિવિધ ઉત્પાદોના માધ્યમથી પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલ છે.

5. બોન્સાઈ ગેલેરી :

- બોન્સાઈ વૃક્ષ વિકસાવવાની કળા તથા તેની સાથે સંકળાયેલ વિજ્ઞાન વિવિધ ઈન્ફોગ્રાફિક્સ તથા જીવંત નમૂનાઓ દ્વારા પ્રસ્તુત કરવામાં આવેલ છે. સાથે સાથે બોન્સાઈ વર્કશોપમાં પોતાના હાથે બોન્સાઈ વૃક્ષ વિકસાવવાનો મોકો પણ મળે છે. 'બોન્સાઈ' એ નાના પાત્ર/કન્ટેઈનરમાં નાના કદના છોડ/વૃક્ષ ઉગાડવાની જાપાનીઝ કળા છે.

6. ફિલ્ડ્સ મેડલ ગેલેરી :

- આ એક વિશિષ્ટતા ધરાવતી ગેલેરી બનાવવામાં આવી છે જેમાં ગણિતના ક્ષેત્રે આગવું યોગદાન આપનારા યુવા ગણિતજ્ઞો જેઓને ફિલ્ડ્સ મેડલ દ્વારા સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે તથા ભારતના એવા ગણિતજ્ઞો જેમણે ગણિતના ક્ષેત્રમાં મહત્વનું યોગદાન આપેલ છે, તેઓને સમર્પિત છે.

ભુજ રિજિયોનલ સાયન્સ સેન્ટરની અન્ય કેટલીક વિશેષતાઓ

- આ સેન્ટરમાં ગેલેરીઓ ઉપરાંત લોકોના મનોરંજન માટે સબમરિન સિમ્યુલેટર, મરિન નેવિગેશન સિમ્યુલેટર, 3-D થિયેટર, સોલાર ટ્રી, ફીબોનાચી સિદ્ધાંત આધારિત સ્કલ્પચર, બાળકોને રમવા માટે નેનોટનલ, PSLV રોકેટ મોડેલ, બોન્સાઈ ગાર્ડન અને વર્કશોપ જેવી અદ્યતન સુવિધાઓનો મુલાકાતીઓને અને ખાસ કરીને વિદ્યાર્થીઓ અને સંશોધકોને હેન્ડ્સ ઓન એક્સપિરિયન્સ મળી રહે છે. આખા કેન્દ્રની ફરતે વિજ્ઞાનની થીમ આધારિત ઉદ્યાન વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.

ગ્રીન શિપ રિસાઈક્લિંગ અને વીહિકલ સ્કેપિંગ પર આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદનું ગાંધીનગર ખાતે આયોજન

- ગ્રીન શિપ રિસાઈક્લિંગ અને વીહિકલ સ્કેપિંગ પર આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદનું આયોજન તાજેતરમાં ગાંધીનગરના મહાત્મા મંદિર ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.
- કેન્દ્રીય બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય અને ગુજરાત મેરિટાઇમ બોર્ડ દ્વારા ફેડરેશન ઓફ ઇન્ડિયન ચેમ્બર્સ ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રી(FICCI) સાથે સંકલનમાં આ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પ્રસંગે ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ તથા કેન્દ્રીય બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રી સર્બાનંદ સોનોવાલ સહિત વિવિધ મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- 1,600 કિ.મી.ના દરિયાકિનારા સાથે ગુજરાત ભારતના 40% થી વધુ કાર્ગો આવાગમનનું સંચાલન કરે છે અને દરિયાકાંઠાના શિપિંગનો ઉપયોગ કરીને પરિવહન કરાયેલા કુલ કાર્ગોમાં 18% ફાળો આપે છે.
- બંદર(Port) ક્ષેત્રનું ખાનગીકરણ કરનાર ગુજરાત દેશનું પ્રથમ રાજ્ય હતું.
- સર્બાનંદ સોનોવાલે કહ્યું કે, સાગરમાલા પ્રોજેક્ટ હેઠળ ગુજરાતમાં રૂ. 57,000 કરોડના 74 પ્રોજેક્ટ્સ કાર્યરત છે, જેમાંથી રૂ. 9,000 કરોડના 15 પ્રોજેક્ટ્સ પૂરા થઈ ગયા છે. રૂ. 25,000 કરોડના 33 પ્રોજેક્ટ્સ અમલીકરણ હેઠળ છે અને રૂ. 22,700 કરોડના 26 પ્રોજેક્ટ્સ હજી પ્રગતિમાં છે.

નેશનલ મેરિટાઇમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ(NMHC) પ્રોજેક્ટના વિકાસ અંગે સમીક્ષા બેઠક

- કેન્દ્રીય મંત્રી સર્બાનંદ સોનોવાલે લોથલ નજીક સૂચિત નેશનલ મેરિટાઇમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ(NMHC)ની સાઈટની પણ મુલાકાત લીધી હતી અને ગુજરાત સરકાર તથા કેન્દ્રીય મંત્રાલયના વરિષ્ઠ અધિકારીઓની હાજરીમાં આ પ્રોજેક્ટની પ્રગતિની સમીક્ષા કરી હતી.

નેશનલ મેરિટાઇમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ(NMHC)

- આ પ્રોજેક્ટ કેન્દ્રીય બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય દ્વારા રૂ. 3,500 કરોડની અંદાજિત રકમ સાથે વિકસાવવામાં આવી રહ્યો છે.
- આ સૂચિત સંકુલ ભારતના સમૃદ્ધ અને વૈવિધ્યસભર સમુદ્રી વારસાને પ્રદર્શિત કરશે અને તે દેશમાં તેના પ્રકારનું પ્રથમ અને ભારતના સમુદ્રી વારસાને સમર્પિત વિશ્વના સૌથી મોટા દરિયાઈ સંગ્રહાલયોમાંનું એક હશે.

- આ સંગ્રહાલયમાં લોથલના તત્કાલીન સમયના ઘટકો જેવા કે લોઅર ટાઉન, મિડલ ટાઉન, સિટાડેલ, કબ્રસ્તાન, ઘર, શેરીની પેટર્ન, સ્વચ્છતા પ્રણાલી, ફૂવા, ઉદ્યોગ/કાર્યશાળા અને બજારને પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.
- મુલાકાતીઓને પ્રત્યક્ષ અનુભવ પ્રદાન કરવા, લોથલ ડોકયાર્ડનું વર્કિંગ મોડલ, વેરહાઉસની કામગીરી વગેરે પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.
- આ સંગ્રહાલયમાં ઘોળાવીરાના ખોદકામ દરમિયાન મળી આવેલ પ્રસિદ્ધ હડપ્પન વોટર હાર્વેસ્ટિંગ અને વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીનું નિરૂપણ કરવામાં આવશે.
- પ્રખ્યાત આર્કિટેક્ટ ફર્મ મેસર્સ આર્કિટેક્ટ હફીજ કોન્ટ્રાક્ટરને આ પ્રોજેક્ટના પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ કન્સલ્ટન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે. તેણે તબક્કા-1A ની 5 ગેલેરી માટે મૂળભૂત ડિઝાઇન અને યોજના તૈયાર કરી છે.
- **ગેલેરી 1 :** દિશાનિર્દેશ અને સમુદ્રી પૌરાણિક કથા
- **ગેલેરી 2 :** હડપ્પા કાલીન: ધ પાયનિયર સીફર્સ
- **ગેલેરી 3 :** હડપ્પા પછીનો સમય: આબોહવા પરિવર્તનનો પ્રભાવ
- **ગેલેરી 4 :** ગ્રીકો-રોમન વિશ્વ સાથે ભારતનો સંપર્ક
- **ગેલેરી 5 :** વિશેષ પ્રદર્શનો
- NMHC તબક્કા-1Aનું EPC કાર્ય ટાટા પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડને માર્ચ 2022માં સોંપવામાં આવ્યું છે અને માર્ચ 2024 સુધીમાં તેને પૂરું કરવાનું લક્ષ્ય રાખવામાં આવ્યું છે.
- આર્કિટેક્ટ હફીજ કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા ભારતીય નૌકાદળના અધિકારીઓ સાથે પરામર્શ કરીને, ગેલેરી 6(ભારતીય નૌકાદળનો ઉદ્ભવ)ની મૂળભૂત ડિઝાઇન પર કામ ચાલુ છે.
- આ પ્રોજેક્ટ ગુજરાત રાજ્યમાં પ્રવાસનને વેગ આપશે, જેનાથી નજીકના ગામો જેમ કે સરગવાલા અને ઉટેલિયા સહિતના વિસ્તારની અર્થવ્યવસ્થાનો વિકાસ થશે.

‘સોલાર ફેન્સિંગ યોજના’ અંતર્ગત ખેડૂતોને સહાય

- ગુજરાતના ખેડૂતોને ખેતરમાં સોલાર ફેન્સિંગ યોજના અંતર્ગત એક સોલાર પાવર યુનિટ/કિટ ખરીદી માટે 50 ટકા ખર્ચ અથવા મહત્તમ રૂ. 15,000, બેમાંથી જે ઓછું હોય તે સહાયરૂપે અપાશે.
- આ યોજના અંતર્ગત રાજ્ય સરકાર દ્વારા સોલાર પેનલ, બેટરી, અર્થિંગ સિસ્ટમ, હુટર(એલામ), મોડ્યુલ સ્ટેન્ડ મળીને એક સોલાર કિટ ખરીદવા 50 ટકા સહાય અથવા મહત્તમ રૂ. 15,000 બેમાંથી જે રકમ ઓછી હોય તે સહાયરૂપે આપવાનો નિર્ણય કરાયો છે.
- આ સ્કીમનો લાભ મેળવવા માગતા ખેડૂતોએ આઈ-ખેડૂત પોર્ટલ ઉપર અરજી કરવાની રહેશે એમ રાજ્ય સરકારે જણાવ્યું હતું.

ગાંધીનગરમાં એગ્રી એશિયા-2022 પ્રદર્શનનું આયોજન

- 9 થી 11 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન ગાંધીનગરના હેલિપેડ એક્સિબિશન સેન્ટર ખાતે એગ્રી એશિયા-2022 એટલે કે કૃષિ તકનીકી પરના 11માં આંતરરાષ્ટ્રીય એક્સિબિશનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે 11માં એગ્રી એશિયા પ્રદર્શનને ખૂલ્લું મૂક્યું હતું.
- રાજ્ય સરકાર પ્રાકૃતિક ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા ઉપરાંત ડ્રોન ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી ખેતી ક્ષેત્રના સમ્યક વિકાસ માટે ખેતીને પ્રાથમિકતા આપે છે.
- ખેડૂતોને વિશ્વના પ્રવાહ અનુરૂપ પાક પધ્ધતિ અને કૃષિ જ્ઞાન-વિજ્ઞાન ઘર આંગણે પૂરા પાડવામાં આવા પ્રદર્શનો ઉપકારી બનશે.
- મુખ્યમંત્રીએ આ પ્રદર્શન દરમિયાન જર્મની પેવેલિયન, પ્રાકૃતિક ખેતી વિષયક પેવેલિયન સહિતના વિવિધ પેવેલિયન અને સ્ટોલ્સની મુલાકાત પણ લીધી હતી.
- આ પ્રદર્શનમાં કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ અંતર્ગત પ્રાકૃતિક કૃષિ થીમના આધારિત પેવેલિયનની સાથે સાથે અમુલ ઓર્ગેનિક ફર્ટિલાઇઝર્સ, ઈફકો સહિત કૃષિ અને પશુપાલન સંબંધિત ટેકનોલોજી આધારિત વિવિધ કંપનીઓના સ્ટોલ્સનો સમાવેશ થયો હતો.

એગ્રી એશિયા

- એગ્રી એશિયાની રચના વર્ષ 2011માં કરવામાં આવી હતી અને તેની શરૂઆતથી તે ક્રમશઃ ગુજરાતના ગાંધીનગર ખાતે દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનામાં કૃષિ તકનીકી પર આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રદર્શન અને કોન્ફરન્સનું આયોજન કરે છે.
- એગ્રી એશિયા અગ્રણી આંતરરાષ્ટ્રીય કૃષિ ટેકનોલોજી કંપનીઓ સાથે વાર્તાલાપ કરવા અને વ્યવહાર કરવા માટે વિદેશી તેમજ રાષ્ટ્રીય મુલાકાતીઓને એકસાથે લાવવા માટે એક ઉત્તમ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરે છે.
- એગ્રી એશિયા એ એશિયાનું કૃષિ પરનું મુખ્ય પ્રદર્શન છે જે કૃષિ ઉદ્યોગના તમામ મુખ્ય અને નાના પાસાંઓને આવરી લે છે.

મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા ગાંધીનગરથી ક્લાઇમેટ ચેન્જ પર 'પંચામૃત યુવા જાગૃતિ પખવાડિયા'ની શરૂઆત

- ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે તાજેતરમાં ગાંધીનગર ખાતેથી ક્લાઇમેટ ચેન્જ પર 'પંચામૃત યુવા જાગૃતિ પખવાડિયા'ની શરૂઆત કરાવી હતી.
- આબોહવા પરિવર્તનની અસરોને ધ્યાનમાં લેતાં અને ઓળખીને નરેન્દ્ર મોદીએ વર્ષો પહેલાં ગુજરાતમાં સમર્પિત ક્લાઇમેટ ચેન્જ વિભાગ બનાવવાનું સફળ પરિમાણ અપનાવ્યું હતું.
- ભૂપેન્દ્ર પટેલે આબોહવામાં અણધાર્યા ઝડપી ફેરફારોને ટાળવા કાર્બન ઉત્સર્જનને ઘટાડવા માટે પર્યાવરણને અનુકૂળ પગલાં તરીકે ગ્રીન અને ક્લિન સોલાર એનર્જી, રસાયણમુક્ત કુદરતી ખેતીનો વધુને વધુ ઉપયોગ કરવાની જરૂરિયાત સમજાવી હતી.
- મુખ્યમંત્રીની ઉપસ્થિતિમાં રાજ્યના ક્લાઇમેટ ચેન્જ વિભાગ અને ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ, એમ.એસ. યુનિવર્સિટી, વડોદરા અને ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન વચ્ચે ત્રણ MOU પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ MOU અનુસાર, રાજ્યમાં કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટે ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ સાથે, ક્લાઇમેટ ચેન્જ સંશોધન અને નવીનતા માટે એમ.એસ. યુનિવર્સિટી સાથે અને ક્લાઇમેટ ચેન્જ અંગે શિક્ષકોને તાલીમ આપવા માટે ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન(IITE) સાથે MOU પરસ્પર આદાનપ્રદાન કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ પ્રસંગે સૌર ઊર્જા ક્ષેત્રે મુખ્યમંત્રીના હસ્તે GUVNLને સોલાર રૂફટોપ પર સબસિડી માટે રૂ. 206 કરોડની રકમ અર્પણ કરવામાં આવી હતી. સરકારી બિલ્ડિંગ રૂફટોપ સોલાર સિસ્ટમનું ઉદ્ઘાટન, ગૌશાળા પાંજરાપોળ આધારિત બાયોગેસ પ્લાન્ટ માટે સબસિડીનું વિતરણ, બેટરીથી ચાલતા ટૂ વ્હીલર વાહનો માટે સબસિડીનું વિતરણ અને પ્લાસ્ટિક કચરો એકત્ર કરવા માટે સખીમંડળની મહિલાઓને સબસિડીનું વિતરણ પણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- મુખ્યમંત્રીએ કહ્યું હતું કે, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગ્રીન એનર્જીની સાથે દરેક ગામમાં 75 તળાવ બનાવવા અને ખેડૂતોને કુદરતી ખેતી તરફ વાળવા જેવી બાબતોને મહત્વ આપ્યું છે.
- આબોહવા પરિવર્તનના પડકારોને પહોંચી વળવામાં યુવાનોની ભાગીદારી સૌથી મહત્વનું પરિબળ બની રહેશે અને ગુજરાતમાં ઉજવાયેલ પંચામૃત પખવાડિયું એ દિશામાં પ્રેરણારૂપ બની રહેશે.

પુરસ્કાર વિશેષ

રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કાર-2020

- તાજેતરમાં કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કાર-2020ના વિજેતાઓની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી, જે વિજેતાઓની રચનાત્મક અને ટકાઉ કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી(CSR) પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સમાજ સુધારણામાં યોગદાન આપનારા વ્યવસાયોને પ્રોત્સાહિત કરે છે.

રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી (CSR) પુરસ્કાર - 2020ના વિજેતાઓ

પેટા શ્રેણી	વિજેતા
CSRમાં શ્રેષ્ઠતા માટે કોર્પોરેટ પુરસ્કારો	
1) CSRની પાત્રતા ધરાવતી અને 100 કરોડ રૂ. થી વધુ ખર્ચ કરતી કંપનીઓ	હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (HPCL)
2) CSRની પાત્રતા ધરાવતી અને 10 કરોડ રૂ. થી વધુ અને 100 કરોડ રૂ. થી ઓછો ખર્ચ કરતી કંપનીઓ	તાતા સ્ટીલ લિમિટેડ
3) CSRની પાત્રતા ધરાવતી અને 1 કરોડ રૂ. થી વધુ અને 10 કરોડ રૂ. થી ઓછો ખર્ચ કરતી કંપનીઓ	CRISIL લિમિટેડ
4) CSRની પાત્રતા ધરાવતી અને 1 કરોડ રૂ. થી ઓછો ખર્ચ કરતી કંપનીઓ મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ/મુશ્કેલ પ્રદેશો માટે CSR પુરસ્કારો	વિંગફી સોફ્ટવેર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
5) ઉત્તર ભારત	IATC લિમિટેડ
6) ઉત્તર - પૂર્વ ભારત	ઉત્તર-પૂર્વ ઇલેક્ટ્રિક પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ
7) પૂર્વ ભારત	ઝિંદાલ સ્ટીલ & પાવર લિમિટેડ
8) પશ્ચિમ ભારત	તાતા કોમ્યુનિકેશન ટ્રાન્સફોર્મેશન સર્વિસ લિમિટેડ
9) દક્ષિણ ભારત	અવંતેલ લિમિટેડ

પેટા શ્રેણી	વિજેતા
CSRમાં શ્રેષ્ઠતા માટે કોર્પોરેટ પુરસ્કારો	
10) શિક્ષણ	તાતા સ્ટીલ લિમિટેડ
11) કૌશલ વિકાસ અને આજીવિકા	ટેક મહિન્દ્રા લિમિટેડ
12) કૃષિ અને ગ્રામીણ વિકાસ	મહાનદી કોલફિલ્ડ્સ લિમિટેડ
13) આરોગ્ય, સલામત પીવાનું પાણી અને સ્વચ્છતા	હિરો મોટો કોર્પ લિમિટેડ
14) પર્યાવરણ, ટકાઉ વિકાસ અને સોલાર ઊર્જા	ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ONGC)
15) મહિલા અને બાળ વિકાસ	ગોદરેજ એન્ડ બોયેસ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની લિમિટેડ
16) ટેકનોલોજી ઇન્ક્યુબેશન	HDFC લિમિટેડ
17) રમત-ગમત પ્રોત્સાહન	સેન્ટ્રલ કોલફિલ્ડ્સ લિમિટેડ
18) સ્લમ એરિયા ડેવલપમેન્ટ	HCL ટેકનોલોજી લિમિટેડ
19) ધરોહર, કલા અને સંસ્કૃતિ	એલિન એપ્લાયન્સિસ લિમિટેડ
20) દિવ્યાંગોને સહાય	ઝિંદાલ સ્ટીલ એન્ડ પાવર લિમિટેડ

રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કાર-2020

- રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કાર-2020, 20 વિજેતાઓને અને નીચે મુજબની ત્રણ મુખ્ય શ્રેણીઓમાં એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા :
 - CSRમાં શ્રેષ્ઠતા માટે કોર્પોરેટ પુરસ્કારો કુલ પાત્ર CSR ખર્ચ પર આધારિત માન્યતા;
 - મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ/મુશ્કેલ પ્રદેશોમાં કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી માટે CSR પુરસ્કારો-મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ, મુશ્કેલ પ્રદેશો/વિક્ષેપગ્રસ્ત વિસ્તારો, પડકારજનક સંજોગો વગેરેમાં તેમના CSR પ્રયાસોના આધારે માન્યતા,
 - રાષ્ટ્રીય અગ્રતા ક્ષેત્રોમાં યોગદાન માટે CSR પુરસ્કારો-રાષ્ટ્રીય અગ્રતા ક્ષેત્રોમાં CSR પ્રોજેક્ટ્સના યોગદાન પર આધારિત માન્યતા.

રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી એવોર્ડ્સ

- કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા તેમની નવીન અને ટકાઉ CSR પહેલ દ્વારા સમાજ પર હકારાત્મક અસર કરી હોય તેવી કંપનીઓને ઓળખવા વાર્ષિક રાષ્ટ્રીય કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી પુરસ્કારોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- આ પુરસ્કારોને ભારત સરકાર દ્વારા સર્વોચ્ચ રાષ્ટ્રીય સ્તરની માન્યતા આપવામાં આવી છે.
- આ પુરસ્કારનો હેતુ કંપની અધિનિયમ - 2013 ની કલમ-135ના અનુસંધાને કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટીમાં શ્રેષ્ઠતા લાવવાનો છે.
- આ પુરસ્કારની દરેક શ્રેણી હેઠળ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSMEs) માટે એક એવોર્ડ આરક્ષિત રાખવામાં આવે છે.

રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશન દ્વારા 64માં રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ - 2022ના વિજેતાઓની જાહેરાત

- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશનના ટ્રસ્ટી મંડળ દ્વારા તાજેતરમાં 64માં રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ-2022ના વિજેતાઓની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડના વર્ષ-2022ના વિજેતાઓમાં સોથેરા છિમ(કંબોડિયા), બર્નાડેટ મેડ્રિડ(ફિલિપાઈન્સ), તાદાશી હાટ્ટોરી(જાપાન) અને ગેરી બેન્ચેગીબ(ઈન્ડોનેશિયા)નો સમાવેશ થાય છે.
- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડની વર્ષ 2022ની થીમ 'Greatness of Spirit, Beyond Borders' રાખવામાં આવી હતી.

રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- વર્ષ 1957 માં સ્થપાયેલ રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એશિયાનું સૌથી મોટું વિશેષ સન્માન છે તેમજ આ એવોર્ડ રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશન દ્વારા આપવામાં આવે છે.
- આ એવોર્ડનું નામ ફિલિપાઈન્સના સાતમા રાષ્ટ્રપતિ 'રેમન મેગ્સેસે'ના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે. આ પુરસ્કારને 'એશિયાના નોબેલ પુરસ્કાર' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- આ પુરસ્કાર, દર વર્ષે 31 ઓગસ્ટના રોજ ફિલિપાઈન્સના મનીલા ખાતે એક ઔપચારિક સમારંભમાં આપવામાં આવે છે. જ્યારે પ્રથમ રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ સમારોહનું આયોજન 31 ઓગસ્ટ, 1958ના રોજ થયું હતું.
- ભારતના વિનોબા ભાવે રેમન મેગ્સેસે પુરસ્કાર-1958ના પ્રારંભિક વિજેતાઓમાંના એક હતા. ઉપરાંત વર્ષ 2019માં ભારતીય પત્રકાર રવીશ કુમારને પણ આ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ફહમિદા અઝીમે પુલિત્ઝર પુરસ્કાર 2022 જીત્યું

- તાજેતરમાં ઇલસ્ટ્રેટેડ રિપોર્ટિંગ અને કોમેન્ટરીની શ્રેણી હેઠળ વર્ષ 2022ના પુલિત્ઝર પુરસ્કાર માટે બાંગ્લાદેશમાં જન્મેલા ચિત્રકાર અને લેખક ફહમિદા અઝીમ સહિત તેમની ટીમના ચાર સદસ્યોને પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા.
- ન્યૂયોર્ક ખાતે આવેલા ઈનસાઈડર મેગેઝીનના ફહમિદા અઝીમ સહિત એન્થોની ડેલ કોલ, જોશ એડમ્સ અને વોલ્ટ હિકીને "હાઉ આઈ એસ્કેપ અ ચાઈનીઝ ઈન્ટર્નમેન્ટ કેમ્પ" નામના સચિત્ર અહેવાલ માટે આ પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવશે.
- પુરસ્કારના પ્રશસ્તિપત્રમાં જણાવાયું છે કે, તેઓને ગ્રાફિક રિપોર્ટેજ અને કોમિક માધ્યમનો ઉપયોગ કરીને ઉઈગુર મુસ્લિમો પરના ચીનના જુલમની એક ઘનિષ્ઠ વાત વિશ્વ સમક્ષ રજૂ કરવા બદલ આ પુરસ્કાર માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા છે.

ફહમિદા અઝીમ

- ફહમિદા અઝીમનો જન્મ બાંગ્લાદેશમાં થયો હતો અને બાદમાં તેઓ અમેરિકામાં સ્થાયી થયા હતા. તેમનું કાર્ય મુખ્યત્વે ઓળખ, સંસ્કૃતિ અને સ્વાયત્તતાના વિષયો પર કેન્દ્રિત હોય છે.
- તેણીની વિવિધ કૃતિઓ NPR, ગ્લેમર, સાયન્ટીફિક અમેરિકન, ઇન્ટરસેપ્ટ અને ઇ ન્યૂયોર્ક ટાઈમ્સ જેવા ઘણાં આંતરરાષ્ટ્રીય સામયિકોમાં પ્રકાશિત થઈ છે.
- તેણીએ પોતાના પુસ્તક મુસ્લિમ વિમેન આર એવરીથિંગ સહિત અનેક પુસ્તકોમાં ચિત્રણ (Illustration) કર્યું છે.

UNDP માનવ વિકાસ અહેવાલ 2021-22

- તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ (UNDP) દ્વારા 'Uncertain Times, Unsettled live: Shaping our future in a Transforming world' શીર્ષક હેઠળ માનવ વિકાસ અહેવાલ 2021-22 જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. આ માનવ વિકાસ અહેવાલમાં રજૂ કરવામાં આવેલા માનવ વિકાસ સૂચકાંકમાં ભારત દેશને 191 દેશોમાંથી 132મું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે, જે અગાઉના અહેવાલમાં 131મું હતું.
- અહેવાલમાં જણાવ્યા મુજબ કોવિડ-19 મહામારીના કારણે 90%થી વધુ દેશોમાં વર્ષ 2020 અથવા વર્ષ 2021માં અને 40%થી વધુ દેશોમાં આ બંને વર્ષોમાં માનવ વિકાસ સૂચકાંક સ્કોરમાં ઘટાડો નોંધાયો છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે વર્ષ 1990થી અત્યાર સુધીમાં આ પ્રથમ વખત છે જ્યારે વૈશ્વિક માનવ વિકાસ સૂચકાંકના મૂલ્યમાં સતત બે વર્ષથી ઘટાડો નોંધાયો છે, તેમજ આ ઘટાડાના કારણે અગાઉના પાંચ વર્ષ દરમિયાન પ્રાપ્ત કરવામાં આવેલા વિકાસ લાભો નાબૂદ થયા હોવાનું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.

- સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો 'માનવ વિકાસ' એટલે લોકોની સ્વતંત્રતા તથા તેમની તકોને વિસ્તૃત કરવાની અને તેમની સુખાકારીમાં સુધારો કરવાની પ્રક્રિયા. માનવ વિકાસના ખ્યાલ માટે માનવ વિકાસ સૂચકાંક રજૂ કરવામાં આવે છે જે આરોગ્ય, જ્ઞાન અને જીવનધોરણ એમ ત્રણ મૂળભૂત પાસા હેઠળ જે તે દેશની સિદ્ધિઓનું સારાંશ દર્શાવે છે. આ માનવ વિકાસ સૂચકાંકની માહિતી માનવ વિકાસ અહેવાલ પરથી મળી રહે છે.

માનવ વિકાસ અહેવાલ

- માનવ વિકાસ અહેવાલો (HDRs) વર્ષ 1990થી બહાર પાડવામાં આવ્યા છે, જેમાં માનવ વિકાસને કેન્દ્ર સ્થાને રાખીને વિવિધ અભિગમ અને થીમ હેઠળ અહેવાલ પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.
- આ અહેવાલ હ્યુમન ડેવલોપમેન્ટ રિપોર્ટ ઓફિસ દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ (UNDP) માટે પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે અમર્ત્ય સેન અને મહબૂબ ઉલ હકે વર્ષ 1990માં યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ દ્વારા પ્રકાશિત થયેલા સૌપ્રથમ માનવ વિકાસ અહેવાલમાં વિકાસ માટે એક માનવ-કેન્દ્રિત અભિગમની કલ્પના રજૂ કરી હતી.

માનવ વિકાસ અહેવાલમાં આવરી લેવાયેલ સૂચકાંકો :

- માનવ વિકાસ સૂચકાંક (HDI)
 - અસમાનતા-સમાયોજિત માનવ વિકાસ સૂચકાંક (IHDI)
 - પ્લેનેટરી પ્રેશર-સમાયોજિત માનવ વિકાસ સૂચકાંક (PHDI)
 - લિંગ વિકાસ સૂચકાંક (GDI)
 - લિંગ અસમાનતા સૂચકાંક (GII)
 - બહુપરિમાણીય ગરીબી સૂચકાંક (MPI)
- આમ સમયાંતરે પ્રકાશિત કરવામાં આવતા આ અહેવાલમાંથી માનવ વિકાસ સૂચકાંકની માહિતી મળી રહે છે.

નોંધ :
અહીં દરેક દેશોને 1.000 માંથી સ્કોર આપવામાં આવે છે.

માનવ વિકાસ સૂચકાંક (HDI)

- HDI એક સંયુક્ત ઇન્ડેક્સ (સૂચકાંક) છે જે લાંબુ અને સ્વસ્થ જીવન, શિક્ષણ અને જીવનધોરણ એમ ત્રણ મૂળભૂત પરિમાણો અંતર્ગત નીચે આપેલ ચાર સૂચકો(Indicators)ને (a-b-c-d) ધ્યાનમાં લઈને જે તે દેશોની માનવ વિકાસની સરેરાશ સિદ્ધિઓનું માપન રજૂ કરે છે;
- **લાંબુ અને સ્વસ્થ જીવન :** જન્મ સમયે અપેક્ષિત આયુષ્ય
- **શિક્ષણ :** શાળાના અપેક્ષિત વર્ષ (Expected years of schooling) , શાળાકીય શિક્ષણના સરેરાશ વર્ષો (Mean years of schooling)
- **જીવનધોરણ :** કુલ રાષ્ટ્રીય આવક (GNI per capita- PPP)

માનવ વિકાસ સૂચકાંકના પરિમાણો

લાંબુ અને સ્વસ્થ જીવન

- લાંબા અને સ્વસ્થ જીવનનું પરિમાણ જન્મ સમયે અપેક્ષિત આયુષ્ય દ્વારા માપવામાં આવે છે.
- જન્મ સમયે અપેક્ષિત આયુષ્ય એ આંકડાકીય માપદંડ છે, જે અમુક વસ્તી વિષયક પરિબલો જેમ કે જન્મના વર્ષ અને વર્તમાન ઉંમરના આધારે જે તે વ્યક્તિના સરેરાશ જીવનકાળ સંબંધિત માહિતી આપે છે.

શિક્ષણ

- શિક્ષણ એ માનવ વિકાસ સૂચકાંકનું બીજું પરિમાણ છે. તેમાં શિક્ષણના સૂચકો જેમકે શાળાના અપેક્ષિત વર્ષો અને શાળાકીય શિક્ષણના સરેરાશ વર્ષોની રજૂઆત કરવામાં આવી છે.
- શાળાના અપેક્ષિત વર્ષ (EYS) એ શાળામાં દાખલ થવાની ઉંમર ધરાવતું બાળક શાળા કે યુનિવર્સિટીમાં રેગ્યુલર તેમજ પુનરાવર્તન સહિત કેટલા વર્ષ પસાર કરશે તે રજૂ કરતી સરેરાશ સંખ્યા દર્શાવે છે.
- શાળાકીય શિક્ષણના સરેરાશ વર્ષો(MYS) જે તે દેશની વસ્તી દ્વારા લેવામાં આવેલા પૂર્ણ શિક્ષણના વર્ષોની સરેરાશ સંખ્યા દર્શાવે છે, ઘણીવાર દરેક શૈક્ષણિક સ્તરની સત્તાવાર અવધિનો ઉપયોગ કરીને 25 વર્ષ અને તેથી વધુ વયના લોકોને પ્રાપ્ત થયેલા શૈક્ષણિક વર્ષોની સરેરાશ સંખ્યાને પણ MYS તરીકે દર્શાવાય છે.
- યુનાઇટેડ નેશન્સ મુજબ વૈશ્વિક સ્તરે શાળાકીય શિક્ષણના સરેરાશ અપેક્ષિત વર્ષો 18 વર્ષ છે, જ્યારે સરેરાશ મહત્તમ શાળાકીય વર્ષ (MYS) 15 વર્ષ છે.

જીવનધોરણ

- જીવનધોરણ સામાન્ય રીતે માથાદીઠ કુલ રાષ્ટ્રીય આવક (GNI) દ્વારા માપવામાં આવે છે. આ GNI એ જે તે દેશના રહેવાસીઓ દ્વારા બનાવેલ કુલ સ્થાનિક અને વિદેશી આઉટપુટ દર્શાવે છે.

2021-22 અહેવાલની મુખ્ય બાબતો

માનવ વિકાસ સૂચકાંક

1. માનવ વિકાસ જૂથોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય

- ખૂબ જ ઉચ્ચ માનવ વિકાસ ધરાવતા દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.896 છે.
- ઉચ્ચ માનવ વિકાસ ધરાવતા દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.754 છે.
- મધ્યમ માનવ વિકાસ ધરાવતા દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.636 છે.
- નિમ્ન માનવ વિકાસ ધરાવતા દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.518 છે.

2. વૈશ્વિક પ્રદેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય

- આરબ દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.708 છે.
- પૂર્વ એશિયા અને પેસિફિકના દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.749 છે.
- યુરોપ અને મધ્ય એશિયાના દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.796 છે.
- લેટિન અમેરિકા અને કેરેબિયન પ્રદેશના દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.754 છે.
- દક્ષિણ એશિયાના દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.632 છે.
- સબ-સહારન આફ્રિકાના દેશોનું સરેરાશ HDI મૂલ્ય 0.547 છે.

3. આયુષ્યમાં ઘટાડો

- માનવ વિકાસ સૂચકાંકમાં થયેલા તાજેતરના ઘટાડાનું મોટું કારણ વૈશ્વિક સ્તરે આયુષ્યમાં થયેલો ઘટાડો છે.
- જે વર્ષ 2019માં 72.8 વર્ષથી ઘટીને વર્ષ 2021માં 71.4 વર્ષ થઈ ગયું છે.
- છેલ્લા બે વર્ષમાં વિશ્વભરના અબજો લોકો પર કોવિડ-19 જેવી કટોકટીની વિનાશક અસર પડી છે અને હવે રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધની વ્યાપક સામાજિક અને આર્થિક અસરોના કારણે લાંબાગાળાના વૈશ્વિક પરિવર્તનો થયા છે.

ટોચના પ્રદર્શનકર્તા

- યાદીમાં ટોચના 10માં 8 જેટલાં સ્થાનો સાથે યુરોપીયન રાજ્યો એ એકંદરે સર્વશ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કર્યું હતું. ટોચના 10 પર્ફોર્મર્સ નીચે મુજબ છે;

ક્રમ	દેશ	સ્કોર
1	સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ	0.962
2	નોર્વે	0.961
3	આઈસલેન્ડ	0.959
4	હોંગકોંગ	0.952
5	ઓસ્ટ્રેલિયા	0.951
6	ડેનમાર્ક	0.948
7	સ્વીડન	0.947
8	આયર્લેન્ડ	0.945
9	જર્મની	0.942
10	નેધરલેન્ડ્સ	0.941

અંતિમ સ્થાને રહેલા દેશો

- યાદીના અંતિમ પાંચ સ્થાનો પર રહેલા દેશોની યાદી નીચે મુજબ છે;

ક્રમ	દેશ	સ્કોર
187	બુરૂન્ડી	0.426
188	સેન્ટ્રલ આફ્રિકન રિપબ્લિક	0.404
189	નાઈજર	0.400
190	ચાડ	0.394
191	દક્ષિણ સુદાન	0.385

એશિયાઈ પ્રદેશ વિશેષ

- 73મા સ્થાને અને 0.782ના સ્કોર સાથે શ્રીલંકા એ ભારતીય ઉપખંડમાં શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરનાર રાષ્ટ્ર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે. એશિયાઈ પ્રદેશમાં રહેલા અગત્યના દેશોના ક્રમ અને સ્કોર નીચે મુજબ છે;

ક્રમ	દેશ	સ્કોર
73	શ્રીલંકા	0.782
79	ચીન	0.768
127	ભૂટાન	0.666
129	બાંગ્લાદેશ	0.661
132	ભારત	0.633
143	નેપાળ	0.602
161	પાકિસ્તાન	0.544

ભારતીય પરિપ્રેક્ષ્યમાં HDI

માનવ વિકાસ સૂચકાંક

- માનવ વિકાસ સૂચકાંક 2021-22 હેઠળ ભારત દેશને મધ્યમ માનવ વિકાસ સૂચકાંક દર્શાવતા દેશ તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- સૂચકાંકમાં સમાવિષ્ટ 191 દેશોમાંથી 132મું સ્થાન ધરાવતા ભારતનું HDI મૂલ્ય વર્ષ 2021-22માં 0.633 થયું હતું, જે વૈશ્વિક સરેરાશ 0.732 કરતાં પણ ઓછું હતું.
- ઉલ્લેખનીય છે કે વર્ષ 2019માં ભારતના HDI મૂલ્ય 0.645ની સાપેક્ષે વર્ષ 2020માં પણ 0.642 મૂલ્ય સાથે ભારતના HDIમાં ઘટાડો નોંધાયો હતો.

આયુષ્ય

- વર્ષ 2021માં ભારતના જન્મ સમયે અપેક્ષિત આયુષ્યનું મૂલ્ય 67.2 વર્ષ નોંધાયું હતું, જેમાં અગાઉના મૂલ્ય 69.7ની સાપેક્ષે ઘટાડો નોંધાયો છે.
- ભારતના HDIમાં ઘટાડો થવાનું મુખ્ય કારણ આ આયુષ્યમાં થયેલો ઘટાડો હોવાનું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

શિક્ષણ

- ભારતમાં શાળાના અપેક્ષિત વર્ષો 11.9 વર્ષ અને શાળાકીય શિક્ષણના સરેરાશ વર્ષો 6.7 વર્ષ નોંધાયા હતા.

કુલ રાષ્ટ્રીય આવક

- અહેવાલ અનુસાર વર્ષ 2021-22 ભારતીયોની સરેરાશ માથાદીઠ કુલ રાષ્ટ્રીય આવક 6,590 યુ.એસ. ડોલર હતી.

અસમાનતા-સમાયોજિત માનવ વિકાસ સૂચકાંક (IHDI)

- પ્રવર્તમાન અસમાનતાને કારણે અસમાનતા-સમાયોજિત HDIમાં પણ ઘટાડો થયો હતો.
- ભારત માટે વર્ષ 2019 માટે IHDIનું મૂલ્ય 0.537 (16.8% એકંદર ઘટાડો) છે.

પ્લેનેટરી પ્રેશર-સમાયોજિત માનવ વિકાસ સૂચકાંક (PHDI)

- PHDI મૂલ્યનું માનવ વિકાસના એવા સ્તર તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય છે, જે ઉત્પાદન આધારિત વ્યક્તિ દીઠ કાર્બન ડાયોક્સાઈડ ઉત્સર્જન અને પૃથ્વીના વિવિધ સ્ત્રોત પરના માનવીય દબાણને ધ્યાનમાં રાખીને વ્યક્તિ દીઠ મટીરિયલ ફૂટપ્રિન્ટ્સ દ્વારા સમાયોજિત (Adjusted) કરવામાં આવ્યું છે.
- ભારતનું PHDI મૂલ્ય 0.609, વ્યક્તિ દીઠ ઉત્પાદન આધારિત કાર્બન ડાયોક્સાઈડ ઉત્સર્જન 5.2 ટન અને વ્યક્તિદીઠ મટીરિયલ ફૂટપ્રિન્ટ્સ 1.8 ટન છે.

લિંગ વિકાસ સૂચકાંક (GDI)

- આ સૂચકાંકમાં લિંગના પરિપ્રેક્ષ્યમાં માનવ વિકાસનું માપન કરવામાં આવે છે. ભારત માટે વર્ષ 2021 માટે GDI મૂલ્ય 0.490 છે.
- નોંધનીય છે કે આ સૂચકાંક અનુસાર ભારતમાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓની ખરીદ શક્તિ સમાનતા (PPP : Purchasing Power Parity)નું મૂલ્ય અનુક્રમે 10,633 અને 2,277 યુ.એસ. ડોલર છે.
- માનવ વિકાસ સૂચકાંકના માથાદીઠ આવકના પરિમાણમાં સ્ત્રીઓ પુરુષો કરતાં વધુ પાછળ હોવાથી એકંદરે લિંગ વિકાસ સૂચકાંકમાં પ્રવર્તમાન અસમાનતા જોવા મળે છે તેવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

લિંગ અસમાનતા સૂચકાંક (GII)

- લિંગ અસમાનતા સૂચકાંકમાં નીચે મુજબના ત્રણ પરિમાણોનો ઉપયોગ કરીને લિંગ અસમાનતાનું સંયુક્ત માપ રજૂ કરવામાં આવે છે;
 1. પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય
 2. સશક્તિકરણ
 3. મજૂર બજાર (Labour market)
- આ લિંગ અસમાનતા સૂચકાંકમાં ભારત 122મા ક્રમે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ભારતે વર્ષ 2020ના લિંગ અસમાનતા સૂચકાંકમાં 0.490 સ્કોર નોંધાવ્યો હતો જેની સાપેક્ષે વર્ષ 2021ના સૂચકાંકમાં 0.493નો સ્કોર નોંધાવીને ભારતે પોતાના લિંગ અસમાનતા સૂચકાંકના મૂલ્યમાં થોડો સુધારો દર્શાવ્યો છે.

બહુપરિમાણીય ગરીબી સૂચકાંક (MPI)

- બહુપરિમાણીય ગરીબી સૂચકાંક હેઠળ વિકાસશીલ દેશોમાં લોકો દ્વારા આરોગ્ય, શિક્ષણ અને યોગ્ય જીવનધોરણ પ્રાપ્ત કરવામાં ઊભા થતાં બહુવિધ અવરોધો પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે.
- વર્ષ 2019 સુધીમાં ભારતમાં 381 મિલિયનથી વધુ લોકો બહુપરિમાણીય ગરીબીથી પીડાતા હોવાનું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.
- ઉપરાંત ભારતમાં 22.5% લોકો દૈનિક ધોરણે 1.90 યુ.એસ. ડોલરથી પણ ઓછું કમાય છે, એટલેકે તેઓ ગરીબી રેખાની નીચે જીવે છે તેમજ લગભગ 8.8% વસ્તી ગંભીર MPI હેઠળ રહેલી છે.
- જોકે છેલ્લા એક દાયકામાં ભારતે 271 મિલિયન લોકોને બહુપરિમાણીય ગરીબીમાંથી બહાર કાઢ્યા છે તેમજ ચોખ્ખું પાણી, સ્વચ્છતા અને પોસાય તેવી સ્વચ્છ ઊર્જા પ્રાપ્તિની પોતાની ક્ષમતા અને પહોંચમાં સુધારો કર્યો છે.
- નોંધનીય છે કે ભારતે વર્ષ 2020-21ની સરખામણીમાં વર્ષ 2021-22માં સામાજિક સેવાઓના ક્ષેત્ર માટે અંદાજપત્રીય ફાળવણીમાં 9.8% વધારા સાથે, સમાજના નબળા વર્ગો માટે સામાજિક સુરક્ષાની સુગમતાને પણ પ્રોત્સાહન આપ્યું છે.

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 6th નેશનલ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ એસ્ટિમેટ અહેવાલની રજૂઆત

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વર્ષ 2018-19ના ભારતના 6th નેશનલ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ એસ્ટિમેટ અહેવાલની રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આ અહેવાલ મુજબ કુલ સરકારી આરોગ્ય ખર્ચમાં કેન્દ્રનો હિસ્સો વર્ષ 2017-18માં 40.8% થી ઘટીને વર્ષ 2018-19 માં 34.3% જેટલો થઈ ગયો છે. જ્યારે કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન(GDP)ની ટકાવારીએ સરકારનો આરોગ્ય ખર્ચ વર્ષ 2017-18માં 1.35% થી ઘટીને વર્ષ 2018-19માં 1.28% જેટલો થયો છે.
- આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા વર્ષ 2014માં નેશનલ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ ટેકનિકલ સચિવાલય તરીકે નિયુક્ત 'નેશનલ હેલ્થ સિસ્ટમ રિસોર્સ સેન્ટર' દ્વારા આ અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- ઉપરાંત, વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા દ્વારા વિકસિત 'સિસ્ટમ ઓફ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ- 2011' પર આધારિત એકાઉન્ટિંગ ફ્રેમવર્કનો ઉપયોગ કરીને આ અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ અહેવાલ મુજબ આરોગ્ય ખર્ચમાં સરકાર, ખાનગી ક્ષેત્રો અને બાહ્ય ભંડોળ દ્વારા કરવામાં આવતા ચાલુ અને મૂડી ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે.

અહેવાલ સંબંધિત મુખ્ય બાબતો

- સરકારી આરોગ્ય ખર્ચમાં રાજ્યોનો હિસ્સો વર્ષ 2017-18માં 59.2% હતો, તેની સાપેક્ષે તેમાં કુલ 6.5% જેટલો વધારો થઈને વર્ષ 2018-19માં 65.7% જેટલો વધારો થયો છે.
- વર્ષ 2013-14 થી માથાદીઠ કુલ સ્વાસ્થ્ય ખર્ચ 1,042 રૂ. જેટલો હતો. જેમાં 74% જેટલો વધારો થઈને વર્ષ 2018-19માં માથાદીઠ કુલ સ્વાસ્થ્ય ખર્ચ 1,815 રૂ. જેટલો થયો છે.
- વર્તમાન આરોગ્ય ખર્ચની ટકાવારી તરીકે સરકારનો આરોગ્ય ખર્ચ વર્ષ 2013-14 માં 23.2% થી વધીને વર્ષ 2018-19માં 34.5% જેટલો થયો છે.
- આ અહેવાલ મુજબ;
 - (a) દેશના કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન (GDP) માં સરકારી આરોગ્ય ખર્ચ વર્ષ 2013-14માં 1.15% થી વધીને વર્ષ 2018-19માં 1.28% જેટલો થયો છે.
 - (b) કુલ આરોગ્ય ખર્ચના કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન ખર્ચમાં વર્ષ 2017-18 માં 3.3% અને વર્ષ 2013-14માં 4%ની સરખામણીએ વર્ષ 2018-19 માં તેમાં ઘટાડો થઈને 3.2% જેટલો થયો હતો.
- હેલ્થકેર ખર્ચ માટે સામાજિક સલામતી વર્ષ 2013-14માં 6% થી વધીને વર્ષ 2017-18 માં 9% અને વર્ષ 2018-19માં 9.6% જેટલી થઈ છે.
- કુલ સ્વાસ્થ્ય ખર્ચમાં ખાનગી ક્ષેત્રમાં વીમા ખર્ચનો હિસ્સો વર્ષ 2017-18માં 5.8%ની સાપેક્ષે વર્ષ 2018-19માં વધીને 6.6% જેટલો થયો.
- સ્વાસ્થ્યમાં પ્રાથમિક અને ગૌણ સંભાળનો હિસ્સો વર્તમાન સરકારના આરોગ્ય ખર્ચના 80% થી વધુ છે અને તેમનો હિસ્સો વર્ષ 2013-14 માં 74% હતો, જેમાં વધારો થઈને વર્ષ 2018-19માં 86% જેટલો થયો છે.

આઉટ ઓફ પોકેટ ખર્ચ

- આરોગ્ય પરના આઉટ ઓફ પોકેટ ખર્ચ(Out of Pocket Expenditure - OOP)માં આરોગ્ય સેવાઓ પ્રાપ્ત કરતી વખતે જે તે પરિવાર દ્વારા અથવા વ્યક્તિગત રીતે ચૂકવવામાં આવતા ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે.
- વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા(WHO) દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા ગ્લોબલ હેલ્થ એક્સપેન્ડિચર ડેટાબેઝ (Global Health Expenditure Database)નો ઉપયોગ કરીને આ અહેવાલમાં અન્ય દેશો સાથે ભારતના માથાદીઠ સ્વાસ્થ્ય સંબંધિત ખિસ્સા ખર્ચની સરખામણી પણ પ્રદાન કરવામાં આવી છે.
- ગ્લોબલ હેલ્થ એક્સપેન્ડિચર ડેટાબેઝના આધારે આ 6th નેશનલ હેલ્થ એકાઉન્ટ્સ એસ્ટિમેટ અહેવાલ મુજબ વિશ્વના 189 દેશોના જૂથમાં માથાદીઠ ખિસ્સા ખર્ચમાં ભારત 66માં ક્રમાંકે છે.
- કુલ આરોગ્ય ખર્ચની ટકાવારી તરીકે ભારતમાં આઉટ ઓફ પોકેટ એક્સપેન્ડિચર 64.2% માંથી 16 પોઇન્ટ જેટલો ઘટીને 48.2% જેટલો રહ્યો છે.
- વર્તમાન આરોગ્ય ખર્ચની ટકાવારી તરીકે આઉટ ઓફ પોકેટ ખર્ચ પણ 69.1% થી ઘટીને 53.2% જેટલો રહ્યો છે.
- વર્ષ 2013-14 અને 2018-19 વચ્ચે માથાદીઠ આઉટ ઓફ પોકેટ ખર્ચ 8% જેટલો ઘટીને 2,366 રૂ. થી 2,155 રૂ. જેટલો થયો છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન દ્વારા 'આધુનિક ગુલામી, બળજબરીપૂર્વક મજૂરી અને બળજબરીપૂર્વક લગ્નના વૈશ્વિક અંદાજો' નામના અહેવાલની રજૂઆત

- આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન(ILO) દ્વારા તાજેતરમાં 'આધુનિક ગુલામી, બળજબરીપૂર્વક મજૂરી અને બળજબરીપૂર્વક લગ્નના વૈશ્વિક અંદાજો' (Global Estimates of Modern Slavery, Forced Labour and Forced Marriage) નામનો અહેવાલ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.
- આ અહેવાલ મુજબ, વર્ષ 2016માં આધુનિક ગુલામીમાં જીવતા અંદાજિત 40 મિલિયન લોકોની સાપેક્ષે વર્ષ 2021માં કોઈપણ દિવસે આધુનિક ગુલામીમાં જીવતા અંદાજિત 50 મિલિયન લોકો હતા, જે છેલ્લા 5 વર્ષોમાં 25%નો વધારો દર્શાવે છે.
- વર્તમાન આધુનિક ગુલામીમાં જીવતા 50 મિલિયન લોકોમાંથી 22 મિલિયન લોકોના બળજબરીપૂર્વક લગ્ન કરાવવામાં આવ્યા હતા અને અંદાજિત 27.6 મિલિયન લોકો બળજબરીપૂર્વકની મજૂરીનો ભોગ બન્યા હતા તેમજ આ અહેવાલમાં દર્શાવ્યા મુજબ હાલમાં સમાજના સૌથી સંવેદનશીલ વ્યક્તિ તરીકે મહિલાઓ અને બાળકો છે.

મુખ્ય પરિભાષાઓ

- (a) આધુનિક ગુલામી(Modern Slavery)
- આધુનિક ગુલામી એ ચોક્કસ કાનૂની ખ્યાલો જેવા કે બળજબરીથી

મજૂરી, બળજબરીથી મજૂરી સંબંધિત વિભાવનાઓ જેમ કે દેવાનું બંધન(Debt Bondage), ગુલામી જેવી પ્રથાઓ અને માનવ તસ્કરી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

(b) બળજબરીપૂર્વક લગ્ન (Forced Marriage)

- બળજબરીપૂર્વક લગ્ન એ એવી બાબતનો ઉલ્લેખ કરે છે, જેમાં કોઈ વ્યક્તિને તેમની સંમતિ વિના લગ્ન કરવા દબાણ કરવામાં આવે છે.

અહેવાલ સંબંધિત મુખ્ય તથ્યો

- ઉચ્ચ મધ્યમ આવક અથવા ઉચ્ચ આવક ધરાવતા દેશો તમામ ફરજિયાત મજૂરીના અડધાથી વધુ અર્થાત્ 52% જેટલો અને તમામ બળજબરીપૂર્વક લગ્નના ચોથા ભાગનો હિસ્સો ધરાવે છે.
- (a) બળજબરીપૂર્વક મજૂરી
- આ અહેવાલ મુજબ વર્ષ 2016 અને 2021 ની વચ્ચે કામ કરવા માટે ફરજ પાડવામાં આવતા લોકોની સંખ્યામાં 2.7 મિલિયન લોકોનો વધારો થયો છે.
- એશિયા અને પેસેફિક દેશોમાં વિશ્વના કુલ બળજબરીપૂર્વક મજૂરી કરતા 15.1 મિલિયન જેટલા લોકો છે, જે કુલ બળજબરીપૂર્વક મજૂરી કરતા લોકોના અડધાથી વધારે છે. ત્યારબાદ યુરોપ અને મધ્ય એશિયા(4.1 મિલિયન), આફ્રિકા(3.8 મિલિયન), અમેરિકા(3.6 મિલિયન) અને આરબ દેશો(0.9 મિલિયન)નો ક્રમ આવે છે.
- આ અહેવાલ મુજબ 1,000 લોકોએ સૌથી વધુ આરબ દેશોમાં સરેરાશ 5.3 લોકો, ત્યારબાદ યુરોપ અને મધ્ય એશિયામાં 4.4 લોકો બળજબરીપૂર્વકની મજૂરીનો ભોગ બન્યા છે.
- ફરજિયાત અને બળજબરીપૂર્વકની મજૂરીની તમામ બાબતોમાં ખાનગી ક્ષેત્રનો હિસ્સો 86% જેટલો છે.
- (b) બળજબરીપૂર્વક લગ્ન
- વર્ષ 2021માં, આ અહેવાલ અનુસાર 22 મિલિયન લોકો કોઈપણ દિવસે બળજબરીપૂર્વક લગ્નથી જોડાયેલ હતા.
- વર્ષ 2016 અને 2021ની વચ્ચે, બળજબરીપૂર્વક લગ્ન કરનારા લોકોની સંખ્યામાં 6.6 મિલિયન જેટલો વધારો થયો છે.
- એશિયા અને પેસેફિક ક્ષેત્ર, વૈશ્વિક સ્તરે બળજબરીપૂર્વકના લગ્નમાં લગભગ 2/3 જેટલો અર્થાત્ 65% જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે, જેમાં અંદાજિત 14.2 મિલિયન લોકોનો સમાવેશ થાય છે. ત્યારબાદ આફ્રિકામાં 14.5% (3.2 મિલિયન) તેમજ યુરોપ અને મધ્ય એશિયામાં 10.4% (2.3 મિલિયન) જેટલા લોકોનો સમાવેશ થાય છે.
- આ અહેવાલ મુજબ દરેક ક્ષેત્રની વસતીને ધ્યાને લેવામાં આવે તો આરબ દેશોમાં બળજબરીપૂર્વકના લગ્નનો દર 1,000 વ્યક્તિ દીઠ 4.8 જેટલો સૌથી વધુ છે. ત્યારબાદ એશિયા અને પેસેફિક ક્ષેત્ર 1,000 વ્યક્તિ દીઠ 3.3 સાથે દ્વિતીય ક્રમે છે.
- અહેવાલ અનુસાર, પુખ્ત સ્થળાંતરિત કામદારોને બિન-સ્થાયી પુખ્ત કામદારો કરતાં બળજબરીપૂર્વક મજૂરીને આધિન થવાનું ત્રણ ગણું જોખમ છે.

નીતિ આયોગ દ્વારા પોષણ અભિયાન પર ચતુર્થ પ્રગતિ અહેવાલની રજૂઆત

- નીતિ આયોગ દ્વારા તાજેતરમાં પોષણ (Prime Minister's Overarching scheme for Holistic Nutrition - POSHAN) અભિયાન પર 'ભારતમાં પોષણ પર પ્રગતિ જાળવી રાખવી: રોગચાળાના સમયમાં પોષણ અભિયાન' (Preserving Progress on Nutrition in India: POSHAN Abhiyan in Pandemic Times) શીર્ષક ધરાવતા ચતુર્થ અહેવાલની રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આ અહેવાલ મુજબ ગત વર્ષ 2020ના રાષ્ટ્રીય સ્તરે મોટા રાજ્યોમાં પોષણ અભિયાનના કુલ અમલીકરણની દૃષ્ટિએ મહારાષ્ટ્ર, આંધ્રપ્રદેશ અને ગુજરાત ટોચના ત્રણ રાજ્યો છે. ત્યારબાદ તમિલનાડુ, મધ્યપ્રદેશ અને હિમાચલ પ્રદેશનો ક્રમ આવે છે. ઉપરાંત, આ અહેવાલમાં દર્શાવ્યા મુજબ 19 સૌથી મોટા પોષણ અભિયાન અમલીકર્તા રાજ્યોમાંથી 12 રાજ્યોનો અમલીકરણ સ્કોર 70% કરતાં પણ વધુ છે.
- આ અહેવાલમાં દરેક રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને યોગ્ય આકારણી હેતુ મોટા રાજ્યો, નાના રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો એમ ત્રણ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે તેમજ અહેવાલમાં જાન્યુઆરીથી ડિસેમ્બર 2020 સુધીના સમયગાળાને આવરી લેવામાં આવ્યો છે.

મોટા રાજ્યોમાં ટોચના 5 રાજ્યો

ક્રમ	મોટા રાજ્યો
1	મહારાષ્ટ્ર
2	આંધ્રપ્રદેશ
3	ગુજરાત
4	તમિલનાડુ
5	મધ્યપ્રદેશ

નાના રાજ્યોમાં ટોચના 5 રાજ્યો

ક્રમ	નાના રાજ્યો
1	સિક્કિમ
2	મેઘાલય
3	ત્રિપુરા
4	ગોવા
5	નાગાલેન્ડ

- ઉપર્યુક્ત યાદીમાં, ટોચના ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં દાદરા અને નગર હવેલીની સાથે દમણ અને દીવ, ચંદીગઢ તેમજ અંદમાન અને નિકોબાર ટાપુઓ હતા, આ તમામ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોનો સ્કોર 70% થી વધારે રહ્યો હતો.

અહેવાલ સંબંધિત મુખ્ય તથ્યો

- આ અહેવાલમાં સિક્કિમ રાજ્ય એ 8 નાના રાજ્યોમાંથી 75% થી પણ વધુનું શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કર્યું હતું. ત્યારબાદ મેઘાલય, ત્રિપુરા અને ગોવાનો ક્રમ આવે છે.

કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ટોચના 5 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો
1	દાદરા & નગર હવેલી અને દમણ & દીવ
2	ચંદીગઢ
3	અંદમાન અને નિકોબાર
4	જમ્મુ અને કાશ્મીર
5	લક્ષદ્વિપ

- એકંદરે પોષણ અભિયાન અમલીકરણની દૃષ્ટિએ, પંજાબ અને બિહાર રાજ્ય એ મોટા રાજ્યોમાં સૌથી નબળું પ્રદર્શન કર્યું હતું.
- માત્ર 17 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં 12 થી 23 મહિનાની ઉંમરના 75% થી વધુ બાળકો જ સંપૂર્ણ રસીકરણ ધરાવતા હતા, જ્યારે 11 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં 25% કરતા ઓછા બાળકો સંપૂર્ણ રસીકરણ ધરાવતા હતાં.
- આ અહેવાલ મુજબ, પોષણ અભિયાન માટે ફાળવવામાં આવેલા ભંડોળનાં 50% કરતા ઓછાં ભંડોળનો એકંદરે 23 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

પોષણ અભિયાન

- અગાઉ રાષ્ટ્રીય પોષણ મિશન (National Nutrition Mission - NNM) તરીકે ઓળખાતું વર્તમાન પોષણ અભિયાન એ એક બહુ-મંત્રાલય પહેલ છે.
- ભારતમાં પ્રવર્તતી કુપોષણની સમસ્યાને પહોંચી વળવાના ઉદ્દેશ સાથે ભારત સરકાર દ્વારા 8 માર્ચ 2018ના રોજ પોષણ અભિયાનની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી, જો કે આ કાર્યક્રમ વર્ષ 2017માં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- આ અભિયાનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ આગામી વર્ષ 2022 સુધીમાં અપૂર્ણ પોષણના સ્તરને ઘટાડવાનો અને દેશમાં બાળકોના પોષણની સ્થિતિમાં વધારો કરવાનો છે.
- પોષણ અભિયાન એ કિશોરો, બાળકો, સગર્ભા સ્ત્રીઓ અને સ્તનપાન કરાવતી માતાઓના પોષણ પરિણામોને સુધારવા માટેની ભારતની મુખ્ય યોજના છે.
- વિશેષ :** તાજેતરમાં, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા પોષણ 2.0 અભિયાનની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી અને તમામ મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓને 1 સપ્ટેમ્બર, 2022 થી શરૂ થતાં પોષણ માસ દરમિયાન 'પોષણ વાટિકા' ની સ્થાપના કરવાની વિનંતી પણ કરવામાં આવી હતી.

યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ – 2022ની યાદીમાં ભારતના ત્રણ શહેરોનો પ્રથમ વખત સમાવેશ

- કેરળ રાજ્યના નિલામ્બુર અને થ્રિસૂર તેમજ તેલંગાણા રાજ્યના વારંગલ શહેરો તાજેતરમાં યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ (Global Network of Learning Cities - GNLC) માં ભારતના પ્રથમ પ્રવેશકર્તા શહેરો બન્યા બાદ યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઈઝેશન (UNESCO) તરફથી પણ માન્યતા પ્રાપ્ત કરી હતી.
- યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ એ આંતરરાષ્ટ્રીય નીતિલક્ષી નેટવર્ક છે જે પ્રેરણા, જ્ઞાન અને શ્રેષ્ઠ અભ્યાસ પ્રદાન કરે છે.
- યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ દ્વારા તાજેતરમાં વિશ્વના 44 દેશોના 77 શહેરોને સ્થાનિક સ્તરે, જીવનભરના શિક્ષણને વાસ્તવિક બનાવવા માટે તેમના ઉત્કૃષ્ટ કાર્યની માન્યતા હેતુ સન્માનિત તેમજ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ સાથે જ યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ યાદીમાં વિશ્વના કુલ 76 દેશોના 294 શહેરોનો સમાવેશ થાય છે.

યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝમાં સમાવિષ્ટ ભારતીય શહેરોની વિશેષતાઓ

(a) થ્રિસૂર : કેરળની સાંસ્કૃતિક રાજધાની

- થ્રિસૂર, કેરળની સાંસ્કૃતિક રાજધાની તેમજ શૈક્ષણિક અને સંશોધન સંસ્થાઓનું ઘર છે. આ સાથે જ તે સોના અને ઝવેરાત ક્ષેત્રે પણ જાણીતું છે.
- ઉપરાંત, ભારતની ખાનગી ક્ષેત્રની અગ્રણી બેંકો જેવી કે કેથોલિક સીરિયન બેંક, ધનલક્ષ્મી બેંક અને દક્ષિણ ભારતીય બેંકના મુખ્ય મથક પણ થ્રિસૂરમાં આવેલા છે.

(b) નિલામ્બુર : કેરળનું એક અગ્રણી લોકપ્રિય ઈકો ટૂરિઝમ સ્થળ

- નિલામ્બુર, કેરળમાં આવેલું એક અગ્રણી લોકપ્રિય ઈકો ટૂરિઝમ સ્થળ છે. ત્યાં મુખ્યત્વે વિવિધ સામાજિક – આર્થિક વલણો તેમજ શહેરી અને ગ્રામીણ વસતીનો અદ્ભૂત સમન્વય જોવા મળે છે.
- નિલામ્બુર શહેરની મોટાભાગની વસતી કૃષિ અને સંબંધિત ક્ષેત્રો પર નિર્ભર છે.
- આ શહેર યુનાઈટેડ નેશન્સ સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ-2 (SDG-2) ‘શૂન્ય ભૂખમરો’ અને રોજગારની તકો હાંસલ કરવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ છે. ઉપરાંત, નિલામ્બુર શહેર તેની હેલ્થકેર સુવિધાના વિકાસ માટે સૌથી પ્રખ્યાત છે.

(c) વારંગલ : તેલંગાણાનું ઐતિહાસિક શહેર

- વારંગલ એ તેલંગાણાનું બીજું સૌથી મોટું શહેર છે, જે રાજધાની હૈદરાબાદની બાજુમાં આવેલું છે.
- તેલંગાણા રાજ્યને યુનેસ્કો દ્વારા બીજી વખત માન્યતા આપવામાં આવી છે, કારણ કે આ અગાઉ વારંગલ જિલ્લામાં (વર્તમાન મુલુગુ જિલ્લામાં) આવેલ 13મી સદીના મહાન રામપ્પા મંદિરને વર્ષ 2021માં યુનેસ્કો દ્વારા વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઉપરાંત, વારંગલ યુનેસ્કોની વિશ્વ ધરોહર સ્થળોની યાદીમાં સૂચિબદ્ધ થનાર તેલંગાણાનું પ્રથમ પુરાતત્વીય રીતે નોંધપાત્ર સ્થળ પણ છે.

યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ

- યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝની શરૂઆત વર્ષ 2013માં યુનેસ્કો ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર લાઈફલોંગ લર્નિંગ દ્વારા શહેરી વિસ્તારોમાં સામાજિક એકતા, આર્થિક વિકાસ અને ટકાઉપણને પ્રોત્સાહન આપવાના લક્ષ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી.
- યુનેસ્કો ગ્લોબલ નેટવર્ક ઓફ લર્નિંગ સિટીઝ દ્વારા તેની વૈશ્વિક નીતિના ભાગરૂપે ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકના તમામ 17 લક્ષ્યોની સિદ્ધિને હાંસલ કરવા માટે વર્ષ 2019માં એક વ્યૂહરચના અપનાવવામાં આવી હતી, જે વર્ષ 2021 થી 2023ના સમયગાળા માટે અમલમાં મૂકવામાં આવી છે તેમજ તે ખાસ કરીને નીચે મુજબના લક્ષ્યાંકોને પરિપૂર્ણ કરશે.
- ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંક-4:** સમાવેશક અને સમાન ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણની ખાતરી કરી બધા માટે આજીવન શીખવાની તકોને પ્રોત્સાહન આપવું.
- ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંક-11:** શહેરો અને માનવ વસાહતોને સમાવિષ્ટ, સલામત, સ્થિતિસ્થાપક અને ટકાઉ બનાવવી.

લર્નિંગ સિટી

- લર્નિંગ સિટી બધા માટે આજીવન શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપે છે. યુનેસ્કો અનુસાર, એક લર્નિંગ સિટી એ છે જે:
 - મૂળભૂત શિક્ષણથી ઉચ્ચ શિક્ષણ સુધીના સર્વસમાવેશક શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દરેક ક્ષેત્રમાં તેના સંશોધનોને અસરકારક રીતે એકત્રિત કરે.
 - પરિવાર અને સમુદાયોમાં શિક્ષણને પુનર્જીવિત કરે.
 - કાર્યસ્થળ પર શીખવાની સુવિધા આપે.
 - આધુનિક શિક્ષણ તકનીકોનો ઉપયોગ કરી શિક્ષણને વિસ્તૃત કરે.
 - શિક્ષણમાં ગુણવત્તા અને શ્રેષ્ઠતા વધારે.
 - જીવનભર શીખવાની પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપે.

વડાપ્રધાન દ્વારા નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી 2022 લોન્ચ

- તાજેતરમાં જ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી (NLP) લોન્ચ કરી હતી. આ ઈવેન્ટ દરમિયાન તેમણે જણાવ્યું હતું કે, હાલમાં ભારતનો લોજિસ્ટિકલ ખર્ચ દેશના જીડીપીના 13 થી 14% જેટલો છે, જે વિકસિત દેશોની સાપેક્ષે લગભગ બમણો છે. નોંધનીય છે કે નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવી હતી.

લોજિસ્ટિક્સ

- શરૂઆતમાં સૈન્ય-લશ્કરે પોતાના સાધનો કે પુરવઠો કેવી રીતે મેળવ્યા, સંગ્રહિત કર્યા અને એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે ખસેડ્યા તેના સંદર્ભે “લોજિસ્ટિક્સ” શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હતો.
- “લોજિસ્ટિક્સ” શબ્દ જે તે સંસાધનોના સંપાદન, સંગ્રહ અને તેમને ઈચ્છિત સ્થાન પર પહોંચાડવાની સમગ્ર પ્રક્રિયાનું સૂચન કરે છે.
- સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો જુદાં જુદાં સંસાધનો જેવા કે કાચોમાલ, માલસામાન, ઈન્વેન્ટરી વગેરેને એક સ્થાનેથી બીજા સ્થાને પહોંચાડવા માટે હાથ ધરવામાં આવતા આયોજન, સંકલન, પરિવહન અને સંગ્રહની પ્રક્રિયાને લોજિસ્ટિક્સ કહે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- અગાઉ કેન્દ્રિય નાણાંમંત્રી નિર્મલા સીતારામને પોતાના કેન્દ્રિય બજેટ 2020-21ના ભાષણમાં એક વ્યાપક નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી (NLP)ની જરૂરિયાતનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો.

નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી

- નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસીનો હેતુ સમગ્ર ભારતમાં માલસામાનની સરળ હેરફેરને પ્રોત્સાહન આપવા તથા સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય બજારોમાં ભારતીય માલસામાનની સ્પર્ધાત્મકતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- વર્તમાન સમયે ભારત દેશમાં લોજિસ્ટિક્સના કુલ હિસ્સાના 60% રોડમાર્ગ પર નિર્ભર છે (જે વૈશ્વિક સ્તરે માત્ર 25% છે), 30% રેલ્વે પર નિર્ભર છે (જે વૈશ્વિક સ્તરે 60% છે) તથા જળમાર્ગનો આ મોડલમાં 5% હિસ્સો રહેલો છે. નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી આ લોજિસ્ટિક્સ ઈકોસિસ્ટમમાં પરિવર્તનશીલ અભિગમ દ્વારા સમગ્ર પુરવઠા શૃંખલાની કાર્યક્ષમતામાં વધારો લાવશે.

પોલિસીની વિશેષતાઓ

- નવી લોજિસ્ટિક્સ પોલિસીની ચાર વિશેષતાઓ નીચે મુજબ છે :
 - ઈન્ટિગ્રેશન ઓફ ડિજિટલ સિસ્ટમ (IDS)
 - યુનિફાઈડ લોજિસ્ટિક્સ ઈન્ટરફેસ પ્લેટફોર્મ (ULIP)
 - ઈઝ ઓફ લોજિસ્ટિક્સ (ELOG)
 - સિસ્ટમ ઈમ્પ્રુવમેન્ટ ગ્રુપ (SIG)

- IDS અંતર્ગત રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ, રેલવે, કસ્ટમ્સ, એવિએશન, કોમર્સ વગેરે જેવા જુદાં જુદાં સાત વિભાગો હેઠળ 30 જેટલી સિસ્ટમોને ડિજિટલી ઈન્ટિગ્રેટ (એકીકૃત) કરવામાં આવી છે.
- યુનિફાઈડ લોજિસ્ટિક્સ ઈન્ટરફેસ પ્લેટફોર્મ હેઠળ પરિવહન ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત તમામ ડિજિટલ સેવાઓને એક જ પોર્ટલ હેઠળ લાવવામાં આવશે.
- સરકાર સુધી પહોંચીને પોતાની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ લાવવા ઉદ્યોગ સંગઠનો માટે એક નવું ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ Ease of Logistics Services (E-LogS) પણ શરૂ કરવામાં આવશે, જેથી લોજિસ્ટિક્સમાં પારદર્શિતા અને સુલભતા સુનિશ્ચિત કરી શકાશે.
- સિસ્ટમ ઈમ્પ્રુવમેન્ટ ગ્રુપ એ લોજિસ્ટિક્સ સંબંધિત તમામ પ્રોજેક્ટ્સનું નિયમિતપણે નિરીક્ષણ કરશે.

ધ્યેય

- માલસામાનની બાધારહિત હેરફેરને પ્રોત્સાહન આપવું અને દેશ-દુનિયામાં ભારતીય સામાનની સ્પર્ધાત્મકતામાં વધારો કરવો.
- યુવાનોમાં કૌશલ્યનો વિકાસ કરી અને રોજગારીની તકો ઊભી કરવી સાથે સાથે રિ-એન્જિનિયરિંગ, ડિજિટાઇઝેશન અને મલ્ટિ-મોડલ ટ્રાન્સપોર્ટ જેવા મુખ્ય ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું.
- વર્ષ 2030 સુધીમાં ભારતનો લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ જીડીપીના 13-14%થી ઘટાડીને યુએસ, દક્ષિણ કોરિયા, સિંગાપોર અને અમુક યુરોપીયન દેશોની હરોળમાં (8-10% સુધી) લાવવો.
- ઉપરાંત ભારતે વર્ષ 2030 સુધીમાં LPI (લોજિસ્ટિક્સ પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ)માં ટોચના 10 દેશોમાં સ્થાન મેળવવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે જેની વર્ષ 2018ની આવૃત્તિમાં ભારતનું સ્થાન 44મા ક્રમે હતું.
- કાર્યક્ષમ લોજિસ્ટિક્સ ઈકોસિસ્ટમને સક્ષમ કરવા માટે ડેટા-આધારિત ડિસિઝન સપોર્ટ સિસ્ટમ્સ (DSS) બનાવવી.
- આમ સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો પોલિસીનો ધ્યેય એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે દેશમાં લોજિસ્ટિકલ સમસ્યાઓ ઓછી થાય, નિકાસ અનેક ગણી વધે અને નાના ઉદ્યોગો અને તેમાં કામ કરતા લોકોને નોંધપાત્ર ફાયદો થાય.

મહત્વ

- નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી એ ભારતમાં ઈઝ ઓફ ડૂઈંગ બિઝનેસ અને ઈઝ ઓફ લિવિંગ બંનેમાં સુધારો કરવામાં મદદ કરશે.
- એક રીતે આ નીતિ એ ભારતીય માલસામાનની સ્પર્ધાત્મકતા સુધારવા, આર્થિક વિકાસ વધારવા અને રોજગારીની તકો વધારવાનો પ્રયાસ છે.
- રાષ્ટ્રીય લોજિસ્ટિક્સ નીતિ એ તેને સંલગ્ન અન્ય પહેલો જેમ કે પ્રધાનમંત્રી ગતિ શક્તિ પરિયોજના, સાગરમાલા, ભારતમાલા, ડેકેટેડ ફ્રેટ કોરિડોર વગેરે જેવી પહેલોના પૂરક તરીકે કાર્ય કરશે અને દેશની લોજિસ્ટિક્સ મિકેનિઝમની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો કરશે.

લોજિસ્ટિક્સ પોલિસીની જરૂર

- હાલમાં ભારતનું લોજિસ્ટિક્સ સેક્ટર અસંગઠિત, વિખરાયેલું (Defragmented) અને ખૂબ જ જટિલ છે, આથી અન્ય વિકસિત અર્થતંત્રો કે જેમાં લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ 8% આસપાસ રહેલો છે તેની સરખામણીમાં ભારતમાં લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ લગભગ 13-14% જેટલો વધારે છે.
- આ ઊંચા લોજિસ્ટિકલ ખર્ચના કારણે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતીય નિકાસની સ્પર્ધાત્મકતા પર નકારાત્મક અસરો પડે છે.
- લોજિસ્ટિક્સમાં વેપાર માટે નિર્ણાયક સુવિધાઓ જેમકે, માલસામાનની હેરફેર માટે જરૂરી પરિવહન સેવાઓ; ફળો અને શાકભાજી જેવી ઝડપથી બગડી જાય તેવી (Perishable) ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓના વેપાર માટે જરૂરી સ્ટોરેજ સુવિધા તેમજ લાઇસન્સ અને કસ્ટમ્સ જેવી વેપારને સરળ બનાવતી સરકારી સેવાઓનો વ્યાપકપણે સમાવેશ થાય છે.
- આમ લોજિસ્ટિક્સ ભારતના આંતરિક તથા આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારની કરોડરજી છે, જે ભારતની નિકાસ બાસ્કેટ ઉપરાંત તેના ઉત્પાદનો અને વ્યાપારિક સંબંધો ધરાવતા દેશોના વૈવિધ્યકરણમાં પણ મદદ કરશે.
- વળી આ ક્ષેત્ર 22 મિલિયનથી વધુ લોકોને રોજગાર પ્રદાન કરે છે અને આગામી 5 વર્ષમાં 10.5%ના દરે વૃદ્ધિ થવાની અપેક્ષા છે.
- આથી જ રાષ્ટ્રીય સ્તરે એક મજબૂત લોજિસ્ટિક પોલિસી લાવવી એ આ સમયની જરૂરિયાત છે.

વિશેષ

- ગયા વર્ષે વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયના 'Logistics Ease Across Different States' (LEADS) સર્વેક્ષણમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું તે અનુસાર દેશમાં લોજિસ્ટિક્સ ક્ષેત્રે ગુજરાત, પંજાબ અને હરિયાણા ટોચના ત્રણ રાજ્યોમાં સ્થાન ધરાવે છે.
- આ સર્વેક્ષણ માટે ધ્યાને લેવામાં આવેલા પરિમાણોમાં રોડ અને રેલ્વે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની ગુણવત્તા, રોડ ફ્રેઈટ રેટ, વેરહાઉસિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની ગુણવત્તા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ ઘટાડવા 'પ્રધાનમંત્રી પ્રણામ' યોજનાની શરૂઆત

- કૃષિમાં રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ ઘટાડવા માટે આગામી સમયમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 'પ્રધાનમંત્રી કૃષિ વ્યવસ્થાપન યોજના માટે વૈકલ્પિક પોષક તત્ત્વોનો

પ્રચાર' (Promotion of Alternate Nutrients for Agriculture Management Yojana – PRANAM) અર્થાત્ 'પ્રધાનમંત્રી પ્રણામ' યોજનાની શરૂઆત કરવામાં આવશે.

- આ પ્રધાનમંત્રી પ્રણામ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ જૈવિક ખાતર અને જૈવિક ખાતર સાથે સંતુલિત ખાતરના ઉપયોગને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે તેમજ તેનો મુખ્ય ધ્યેય રાસાયણિક ખાતરો પરની સબસિડીનો બોજ ઘટાડવાનો છે.

પ્રધાનમંત્રી પ્રણામ યોજનાની વિશેષતાઓ

- આ યોજના માટે કોઈ અલગ બજેટ ફાળવવામાં આવ્યું નથી પરંતુ ખાતર વિભાગ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી યોજનાઓ હેઠળ 'વર્તમાન ખાતર સબસિડીની બચત' (Savings of existing fertilizer Subsidy) દ્વારા આ યોજના માટે ધિરાણ કરવામાં આવશે.
- ખાતર સબસિડી બચાવનાર રાજ્યને 50% જેટલું બચત અનુદાન આ યોજના અંતર્ગત આપવામાં આવશે. આ યોજના હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ ગ્રાન્ટના 70% ગ્રામ્ય, બ્લોક અને જિલ્લા સ્તરે વૈકલ્પિક ખાતરો અને વૈકલ્પિક ખાતર ઉત્પાદન એકમોને ટેકનોલોજી અપનાવવા સંબંધિત સંપત્તિ નિર્માણ હેતુ ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- જ્યારે બાકીની 30% ગ્રાન્ટનો ખેડૂતો, પંચાયતો, ખેડૂત ઉત્પાદક સંસ્થાઓ તેમજ સ્વસહાય જૂથોને પુરસ્કાર અને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ઉપયોગ કરવામાં આવશે જે ખાતરના વપરાશમાં ઘટાડા અને ખાતર ઉપયોગ સંબંધિત જાગૃતિ વધારવા સાથે સંકળાયેલ છે.
- આ યોજના અંતર્ગત એક વર્ષમાં યુરિયાના રાસાયણિક ખાતરના વપરાશમાં ઘટાડો કરવાની ગણતરીની સરખામણી છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં યુરિયાના સરેરાશ વપરાશ સાથે કરવામાં આવશે. આ હેતુ માટે ખાતર મંત્રાલયનું ડેશબોર્ડ તેમજ ઈન્ટિગ્રેટેડ ફર્ટિલાઈઝર્સ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (IFMS) પર ઉપલબ્ધ ડેટાનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

ભારતમાં ખાતર સબસિડી

- વર્ષ 2020-21માં ભારતનો ખાતર સબસિડી પરનો ખર્ચ રૂ. 1.27 લાખ કરોડ હતો. જ્યારે કેન્દ્રીય બજેટ 2021-22માં અંદાજિત ખાતર સબસિડીની રકમ 79,530 કરોડ રૂ. હતી.

- જે સુધારેલા અંદાજમાં વધારો થઈને 1.40 લાખ કરોડ રૂ. થઈ ગયો છે. વર્ષ 2021-22માં અંતિમ ખાતર સબસિડી 1.62 લાખ કરોડ રૂ. સુધી પહોંચી હતી.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વર્ષ 2022-23 માં ખાતર સબસિડી માટે 1.05 લાખ કરોડ રૂ. ફાળવવામાં આવ્યા છે.
- પરંતુ આ વર્ષ દરમિયાન આ સબસિડીનો આંકડો 2.25 લાખ કરોડ રૂ.ને પાર કરે તેવી શક્યતાઓ છે.
- વર્ષ 2021-22માં કુલ ચાર ખાતરો જેવા કે યુરિયા, ડાઈ-એમોનિયમ ફોસ્ફેટ (DAP), મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ (MOP) તેમજ નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ અને પોટેશિયમ (NPK)ની જરૂરિયાતમાં 21%નો વધારો થયો છે.
- આ ચાર ખાતરોમાં DAPમાં મહત્તમ 25.44% જેટલો વધારો નોંધાયો છે, જ્યારે છેલ્લા 5 વર્ષમાં યુરિયામાં 19.64%નો વધારો નોંધાયો છે.

નદીઓના ટકાઉ વિકાસ માટે સરકારનું નવું મોડલ : અર્થ ગંગા પ્રોજેક્ટ

- તાજેતરમાં સ્ટોકહોમ વર્લ્ડ વોટર વીક 2022ની ઉજવણી દરમિયાન સ્વચ્છ ગંગા માટેના રાષ્ટ્રીય મિશનના મહાનિર્દેશક અશોક કુમારે પોતાના વર્ચ્યુઅલ સંબોધનમાં 'અર્થ ગંગા' મોડેલ વિશે રજૂઆત કરી હતી.
- દર વર્ષે ઓગસ્ટ માસના છેલ્લા સપ્તાહમાં ઉજવવામાં આવતા સ્ટોકહોમ વોટર વીકની આ વખતની ઉજવણી પણ 23 ઓગસ્ટથી 1 સપ્ટેમ્બરની વચ્ચે હાથ ધરવામાં આવેલી, જેની યજમાની SIWI-સ્ટોકહોમ ઈન્ટરનેશનલ વોટર ઈન્સ્ટિટ્યૂટ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- આ વર્લ્ડ વોટર વીક 2022ની થીમ 'Seeing the Unseen: The Value of Water' હતી.

અર્થ ગંગા પ્રોજેક્ટ : મુખ્ય બાબતો

- આ પ્રોજેક્ટનો સૌપ્રથમ ખ્યાલ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ વર્ષ 2019માં કાનપુર ખાતે મળેલી પ્રથમ રાષ્ટ્રીય ગંગા કાઉન્સિલની બેઠક દરમિયાન રજૂ કર્યો હતો, જ્યાં તેમણે 'નમામિ ગંગે'થી 'અર્થ ગંગા'ના મોડેલમાં સ્થાનાંતરિત થવાની રજૂઆત કરી હતી.
- 'અર્થ ગંગા પ્રોજેક્ટ' એ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ટકાઉ વિકાસ કરવા સંબંધિત ગંગા નદી મોડલનું સૂચન કરે છે.
- આ અર્થ ગંગા પ્રોજેક્ટ હેઠળ, સરકાર નીચે મુજબની છ બાબતો પર કામ કરી રહી છે ;
 1. પ્રથમ ઝીરો બજેટ નેચરલ ફાર્મિંગ છે, જેમાં નદીની બંને બાજુ 10 કિ.મી.ના પટ્ટા પર રાસાયણિક ખાતર મુક્ત ખેતી અને ગોબરધન યોજના દ્વારા ખાતર તરીકે ગાયના છાણને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે છે.

2. સ્લજ તથા વેસ્ટ વોટરનું મુદ્રીકરણ (Monetization) અને પુનઃઉપયોગ, જે સિંચાઈ અને ઉદ્યોગોમાં તથા શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓને આવક નિર્માણ માટે ટ્રીટેડ પાણીનો પુનઃઉપયોગ કરવાની રજૂઆત કરે છે.
3. અર્થ ગંગા હાટ બનાવીને આજીવિકા અને રોજગારની તકોનું નિર્માણ, જ્યાં લોકો સ્થાનિક ઉત્પાદનો, ઔષધિય વનસ્પતિઓ વગેરેનું વેચાણ કરી શકે.
4. ચોથી બાબત નદી સાથે સંકળાયેલા હિસ્સેદારો વચ્ચે તાલમેલ અને જનભાગીદારી વધારવા સાથે સંબંધિત છે.
5. પાંચમી બાબત મોડલ ગંગા અને તેની આસપાસના સાંસ્કૃતિક વારસા અને પર્યટનના સ્થળોને બોટ ટૂરિઝમ, એડવેન્ચર સ્પોર્ટ્સ અને યોગ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા પ્રોત્સાહન આપવા સાથે સંબંધિત છે.
6. છઠ્ઠી બાબત હેઠળ સુધારેલ જળ શાસન (Water Governance) માટે સ્થાનિક વહીવટીતંત્રના સશક્તિકરણ દ્વારા સંસ્થાકીય નિર્માણને પ્રોત્સાહન આપવા સંબંધિત જોગવાઈઓ રહેલી છે.

નમામિ ગંગે કાર્યક્રમ

- જૂન 2014માં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 'ફલેગશિપ પ્રોગ્રામ' તરીકે મંજૂર કરવામાં આવેલ નમામિ ગંગે કાર્યક્રમ એ એક સંકલિત સંરક્ષણ મિશન છે, જે ગંગા નદીના પ્રદૂષણમાં અસરકારક ઘટાડો કરી તેના સંરક્ષણ અને પુનર્જીવનના બે ઉદ્દેશ્યોને સિદ્ધ કરવા માટે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- તે જળ શક્તિ મંત્રાલયના જળ સંસાધન, નદી વિકાસ અને ગંગા કાયાકલ્પ વિભાગ દ્વારા સંચાલિત છે.
- આ સમગ્ર કાર્યક્રમ નેશનલ મિશન ફોર ક્લીન ગંગા (NMCG), અને તેના રાજ્ય સમકક્ષ સંગઠનો એટલે કે સ્ટેટ પ્રોગ્રામ મેનેજમેન્ટ ગ્રુપ્સ (SPMGs) દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવી રહ્યો છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે વર્ષ 2016માં સ્થાપિત કરવામાં આવેલ NMCG એ નેશનલ ગંગા કાઉન્સિલની અમલીકરણ પાંખ છે, જેણે 'નેશનલ ગંગા રિવર બેસિન ઓથોરિટી' - NGRBA નું સ્થાન લીધું હતું.

નમામિ ગંગે પ્રોગ્રામના મુખ્ય સ્તંભો નીચે મુજબ છે :

1. સુએજ ટ્રીટમેન્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર
2. રિવર-ફ્રન્ટ ડેવલપમેન્ટ
3. નદી-સપાટીની સફાઈ
4. જૈવવિવિધતા
5. વનીકરણ
6. જનજાગૃતિ
7. ઔદ્યોગિક એફ્લુઅન્ટ મોનિટરિંગ
8. ગંગા ગ્રામ

ભારત સરકાર દ્વારા આદિવાસી યુવાનોમાં કૌશલ વિકાસ અને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 'ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટ'ના દ્વિતીય તબક્કાની શરૂઆત

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ નિગમ (NSDC), સેવા ભારતી કેન્દ્ર અને યુવા વિકાસ સોસાયટીના સહયોગથી ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટના દ્વિતીય તબક્કાની શરૂઆત કરવામાં આવી છે, જેનો ઉદ્દેશ આદિવાસી સમુદાયોમાં કૌશલ પ્રશિક્ષણ વધારવાનો છે જેથી ન્યાયી અને ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહન મળે.
- આ દ્વિતીય તબક્કાની, કૌશલ ભારત મિશનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલયના કેન્દ્રીય મંત્રી અર્જુન મુંડા દ્વારા આરંભના રાંચી ખાતે શરૂઆત કરાવવામાં આવી હતી.
- ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટના દ્વિતીય તબક્કાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ભારતના યુવાનોને કૌશલ અને વ્યવહારૂ જ્ઞાનની વિશાળ શ્રેણી સાથે સશક્ત બનાવવાનો છે, જે તેમને પોતાને મદદરૂપ થવા ઉપયોગી થાય તેવો છે.

ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટ

- ગ્રામીણ આદિવાસી ટેકનિકલ તાલીમ કાર્યક્રમ(ગ્રામીણ ઉદ્યમી), રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ નિગમ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ એક ખાસ મલ્ટી કૌશલ પ્રોજેક્ટ છે, જેની અંતર્ગત મધ્યપ્રદેશ અને આરંભના 450 આદિવાસી વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ આપવામાં આવશે.
- આ ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટ સંસદીય પરિસંકુલ યોજના (Sansadiya Parisankul Yojana) હેઠળ અમલમાં છે.
- ગ્રામીણ ઉદ્યમી પ્રોજેક્ટના ઉદ્દેશો :**
 - ગ્રામીણ/સ્થાનિક અર્થતંત્રને પ્રોત્સાહન
 - રોજગારીની તકોમાં વધારો
 - સ્થાનિક તકોના અભાવને કારણે ફરજિયાત સ્થળાંતરને ઘટાડવું
 - કુદરતી સંસાધનોનું સંરક્ષણ
- આ પ્રોજેક્ટ છ રાજ્યો જેવા કે મહારાષ્ટ્ર, રાજસ્થાન, છત્તીસગઢ, મધ્યપ્રદેશ, આરંભ અને ગુજરાતમાં હાથ ધરવામાં આવ્યો છે.
- કૌશલ વિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા મંત્રાલય(MSDE)ના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ, રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ નિગમ એ રાંચીમાં સ્થપાયેલા પાયલોટ પ્રોજેક્ટના દ્વિતીય તબક્કામાં ક્ષેત્રિય કૌશલ નિગમ દ્વારા સેવા ભારતીના કૌશલ વિકાસ કેન્દ્રમાં લેબ અને વર્ગખંડોની સ્થાપનાની શરૂઆત કરવામાં આવી છે.
- આ કાર્યક્રમના લાભાર્થીઓને પાંચ અલગ-અલગ ક્ષેત્રો જેવા કે સુશાસન, પ્લમ્બિંગ, ઈલેક્ટ્રિકલ અને સૌર ઊર્જા, કૃષિ યાંત્રિકરણ તેમજ ટૂ વ્હીલર રિપેર અને જાળવણીમાં તાલીમ આપવામાં આવે છે.

રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ નિગમ

- રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ નિગમ(NSDC)એ કંપની અધિનિયમ-1956ની કલમ-25 હેઠળ 31 જુલાઈ, 2008ના રોજ સ્થપાયેલ બિનનફાકારક જાહેર નિગમ છે. તેની નાણા મંત્રાલય દ્વારા જાહેર ખાનગી ભાગીદારી મોડલ તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- તે વ્યાવસાયિક તાલીમ માટે સ્કેલેબલ અને અસરકારક પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ માટે ભંડોળ પૂરું પાડે છે.

વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા એક નવી પહેલ 'PM SHRI સ્કૂલ્સ' જાહેર

- રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસ(5 સપ્ટેમ્બર, 2022)ના અવસર પર વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ એક નવી પહેલ 'PM SHRI સ્કૂલ્સ'(PM Schools for Rising India)ની જાહેરાત કરી છે.

PM SHRI સ્કૂલ્સ

- કેન્દ્ર સરકાર પુરસ્કૃત આ યોજના અંતર્ગત દેશભરની 14,500 થી વધુ શાળાઓને અપગ્રેડ તથા વિકસાવવામાં આવશે.
- આ યોજના હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર/રાજ્ય/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ સરકાર/સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા સંચાલિત શાળાઓમાંથી પસંદ કરાયેલ હાલની શાળાઓને મજબૂત કરવામાં આવશે.
- પીએમશ્રી શાળાઓ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020ના તમામ ઘટકો અથવા વિશેષતાઓને સમાવિષ્ટ કરશે અને અનુકરણીય શાળાઓ તરીકે કાર્ય કરશે તેમજ તેની આસપાસની અન્ય શાળાઓને માર્ગદર્શન આપશે.
- આ શાળાઓ માત્ર ગુણાત્મક શિક્ષણ, જ્ઞાનાત્મક અથવા બૌદ્ધિક વિકાસનું જ લક્ષ્ય રાખશે નહીં, પરંતુ સાથે સાથે 21મી સદીમાં જરૂરી એવા ચાવીરૂપ કલા કૌશલ્યોથી સજ્જ સર્વગ્રાહી વ્યક્તિ નિર્માણ પર પણ ધ્યાન કેન્દ્રીત કરશે.
- આ શાળાઓમાં શિક્ષણ વધુ પ્રાયોગિક, સર્વગ્રાહી, સંકલિત, રમત/રમકડા આધારિત(ખાસ કરીને શિક્ષણના શરૂઆતના વર્ષોમાં), પૂછપરછ આધારિત, શોધ-લક્ષી, શિક્ષાર્થીકેન્દ્રીત, ચર્ચા આધારિત, આનંદદાયક હશે.
- તમામ સ્તરે મૂલ્યાંકન વૈચારિક સમજણ અને વાસ્તવિક જીવનની પરિસ્થિતિઓમાં જ્ઞાનનાં ઉપયોગ અને યોગ્યતા પર આધારિત હશે.
- આ શાળાઓ આધુનિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરથી સજ્જ હશે જેમાં લેબોરેટરીઓ, સ્માર્ટ ક્લાસરૂમ, લાઈબ્રેરી, રમતગમતનાં સાધનો, આર્ટઝમ વગેરેનો સમાવેશ થશે.
- આ શાળાઓને અભ્યાસક્રમમાં જળ સંરક્ષણ, કચરાનું રિસાયકલિંગ, ઊર્જા-કાર્યક્ષમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ઓર્ગેનિક જીવનશૈલીના સંકલન સાથે 'ગ્રીન સ્કૂલ' તરીકે પણ વિકસાવવામાં આવશે.

બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા વિશેષ

કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહની અધ્યક્ષતામાં તિરૂવનંતપુરમ ખાતે દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદનું આયોજન

- કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી અમિત શાહે તાજેતરમાં કેરળના તિરૂવનંતપુરમમાં દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદ(Southern Zonal Council) ની 30મી બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી. આ બેઠકમાં કેરળ, કર્ણાટક, તમિલનાડુના મુખ્યમંત્રીઓ, પુલ્લયેરી, આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓના લેફ્ટનન્ટ ગવર્નરો, લક્ષદ્વીપના વહીવટકર્તા, દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદ રાજ્યોના મુખ્ય સચિવો, કેન્દ્રીય ગૃહ સચિવ, આંતરરાજ્ય પરિષદ સચિવાલયના સચિવ અને રાજ્ય અને કેન્દ્રીય મંત્રાલયો અને વિભાગોના અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતાં.

કાઉન્સિલની મુખ્ય બાબતો

- તિરૂવનંતપુરમ ખાતે યોજાયેલી આ સઘર્ન ઝોનલ કાઉન્સિલની 30મી બેઠકમાં 26 મુદ્દાઓ પર ચર્ચા થઈ હતી, 9 મુદ્દાઓનું નિરાકરણ લાવવામાં આવ્યું હતું, 17 મુદ્દાઓ વધુ વિચારણા માટે અનામત રાખવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી 9 મુદ્દાઓ આંધ્રપ્રદેશનાં પુનર્ગઠન સાથે સંબંધિત હતા.
- અમિત શાહે આંધ્રપ્રદેશ અને તેલંગાણાને તેમના વિલંબિત મુદ્દાઓનું સમાધાન કરવા અપીલ કરી હતી, તેમણે કાઉન્સિલનાં તમામ સભ્ય રાજ્યોને પાણીની વહેંચણી સાથે સંબંધિત સમસ્યાઓનું સંયુક્ત સમાધાન શોધવા અપીલ કરી હતી.

બેઠકના મુખ્ય ઉદ્દેશો

- કેન્દ્ર અને રાજ્યો વચ્ચેના વિવાદોનું સૌહાર્દપૂર્ણ સમાધાન અને આંતર-રાજ્ય વચ્ચે પરસ્પર સમજૂતી દ્વારા ઉકેલ,
- રાજ્યો અને પ્રાદેશિક સહકારને પ્રોત્સાહન આપવું,
- તમામ રાજ્યોને સમાન રાષ્ટ્રીય મહત્વના મુદ્દાઓ પર મનોમંથન કરવા માટે એક મંચ પ્રદાન કરવો અને તમામ હિતધારકો વચ્ચે સહકારને મજબૂત કરવા માટે એક સહયોગ પ્રણાલીની સ્થાપના કરવી.
- વિશેષ:** દેશના 7,500 કિલોમીટર લાંબા દરિયાકિનારામાંથી લગભગ 4,800 કિલોમીટર દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદ સાથે જોડાયેલાં રાજ્યોમાં સ્થિત છે, દેશનાં 12 મુખ્ય બંદરોમાંથી 7 આ ક્ષેત્રમાં આવેલાં છે.

ક્ષેત્રીય પરિષદ (Zonal Council)

- ક્ષેત્રીય પરિષદની રચનાનો વિચાર સૌપ્રથમ ભારતના પ્રથમ વડાપ્રધાન પંડિત જવાહરલાલ નેહરૂ દ્વારા વર્ષ 1956માં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ક્ષેત્રીય પરિષદોએ વૈધાનિક સંસ્થાઓ(Statutory Bodies) છે.
- તેની સ્થાપના રાજ્ય પુનર્ગઠન અધિનિયમ, 1956 અંતર્ગત કરવામાં આવી છે.

- આ અધિનિયમે દેશને પાંચ ક્ષેત્ર(Zone)માં વિભાજિત કર્યો, અને દરેક ક્ષેત્ર માટે એક ક્ષેત્રીય પરિષદ પ્રદાન કરી. જે નીચે મુજબ છે:
 - ઉત્તરી ક્ષેત્રીય પરિષદ (Northern Zonal Council)
 - મધ્ય ક્ષેત્રીય પરિષદ (Central Zonal Council)
 - પૂર્વીય ક્ષેત્રીય પરિષદ (Eastern Zonal Council)
 - પશ્ચિમી ક્ષેત્રીય પરિષદ (Western Zonal Council)
 - દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદ (Southern Zonal Council)
- આ ક્ષેત્રોની રચના કરતી વખતે ઘણાં પરિબળો ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે જે નીચે મુજબ છે:
 - દેશનું પ્રાકૃતિક વિભાજન
 - નદી પ્રણાલીઓ અને સંદેશાવ્યવહારના માધ્યમો
 - સાંસ્કૃતિક અને ભાષાકીય જોડાણ
 - આર્થિક વિકાસ, સુરક્ષા અને કાયદા વ્યવસ્થાની જરૂરિયાતો

દેશની પાંચ ક્ષેત્રીય પરિષદો

ક્રમ	ક્ષેત્રીય પરિષદ	કયા રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનો સમાવેશ?
1	ઉત્તરી ક્ષેત્રીય પરિષદ	હરિયાણા, હિમાચલ પ્રદેશ, જમ્મુ & કાશ્મીર, પંજાબ, રાજસ્થાન, રાષ્ટ્રીય રાજધાની પ્રદેશ દિલ્હી, ચંદીગઢ
2	મધ્ય ક્ષેત્રીય પરિષદ	છત્તીસગઢ, ઉત્તરાખંડ, ઉત્તરપ્રદેશ, મધ્યપ્રદેશ
3	પૂર્વીય ક્ષેત્રીય પરિષદ	બિહાર, ઝારખંડ, ઓડિશા, સિક્કિમ, પશ્ચિમ બંગાળ
4	પશ્ચિમી ક્ષેત્રીય પરિષદ	ગોવા, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, દમણ & દીવ અને દાદરા & નગર હવેલી
5	દક્ષિણી ક્ષેત્રીય પરિષદ	આંધ્રપ્રદેશ, કર્ણાટક, કેરળ, તમિલનાડુ અને પુલ્લયેરી

- પૂર્વોત્તર રાજ્યો એટલે કે (i) આસામ (ii) અરુણાચલ પ્રદેશ (iii) મણિપુર (iv) ત્રિપુરા (v) મિઝોરમ (vi) મેઘાલય અને (vii) નાગાલેન્ડનો ક્ષેત્રીય પરિષદમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી, પરંતુ તેની વિશેષ સમસ્યાઓનું ધ્યાન રાખીને કેન્દ્ર સરકારે નોર્થ ઈસ્ટર્ન કાઉન્સિલ એક્ટ, 1971 અંતર્ગત નોર્થ ઈસ્ટર્ન કાઉન્સિલની રચના કરી છે.
- સિક્કિમ રાજ્યનો નોર્થ ઈસ્ટર્ન કાઉન્સિલ(અમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, 2002 અંતર્ગત નોર્થ ઈસ્ટર્ન કાઉન્સિલમાં સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.

ક્ષેત્રીય પરિષદનું સંગઠનાત્મક માળખું

(Organisational Structure of Zonal Councils)

- **અધ્યક્ષ :** કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી આ દરેક પરિષદના અધ્યક્ષ હોય છે.
- **ઉપાધ્યક્ષ :** પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં સમાવિષ્ટ રાજ્યોના મુખ્યમંત્રીઓ વારાફરતી આ કાઉન્સિલના ઉપાધ્યક્ષ તરીકે કાર્ય કરતા હોય છે. તેઓ દરેક એક વર્ષ માટે આ પદ ધારણ કરે છે.
- **સભ્યો :** પ્રત્યેક રાજ્યના રાજ્યપાલ દ્વારા મુખ્યમંત્રી અને બે અન્ય મંત્રીઓનું નામાંકન કરવામાં આવે છે અને આ ક્ષેત્રમાં સામેલ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના બે સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.

રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિ મુસદ્દાને તૈયાર કરવા સુરેશ પ્રભુની અધ્યક્ષતામાં સમિતિની રચના

- કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી અમિત શાહે તાજેતરમાં રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિનો ડ્રાફ્ટ તૈયાર કરવા માટે રાષ્ટ્રીય સમિતિની રચના કરવાની જાહેરાત કરી હતી. કેન્દ્ર સરકારના 'સહકાર સે સમૃદ્ધિ'ના વિઝનને સાકાર કરવા માટે નવી રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિ ઘડવામાં આવી રહી છે.
- પૂર્વ કેન્દ્રીય મંત્રી સુરેશ પ્રભાકર પ્રભુની અધ્યક્ષતામાં રચાયેલી આ સમિતિમાં દેશના તમામ ભાગોમાંથી 47 સભ્યોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં સમાજમાં સહકારી ક્ષેત્રના નિષ્ણાતો; રાષ્ટ્રીય/રાજ્ય/જિલ્લા અને પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓના પ્રતિનિધિઓ; રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના સચિવો(સહકારી) અને સહકારી મંડળીઓના રજિસ્ટ્રાર અને કેન્દ્રીય મંત્રાલયો/વિભાગોના અધિકારીઓ છે.
- સહકારી સંસ્થાઓનો સર્વાંગી વિકાસ અને સહકારી સંસ્થાઓ એક સ્વાયત્ત, આત્મનિર્ભર અને લોકતાંત્રિક રીતે સંચાલિત સમાજ છે તેની ખાતરી કરવા માટે તેમને જરૂરી સમર્થન, પ્રોત્સાહન અને સહાય પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ સાથે વર્તમાન રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિ વર્ષ 2002માં અમલમાં મૂકવામાં આવી હતી.
- સહકારી સંસ્થાઓ તેમના સભ્યો માટે જવાબદાર હોય છે અને રાષ્ટ્રીય અર્થતંત્રમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપે છે. આજે ભારતમાં લગભગ 8.5 લાખ સહકારી મંડળીઓ છે, જે લગભગ 29 કરોડ સભ્યો સાથે દેશભરમાં ફેલાયેલી છે. આ સહકારી સંસ્થાઓ કૃષિ પ્રક્રિયા, ડેરી, મત્સ્યઉદ્યોગ, આવાસ, વણાટ, ધિરાણ અને માર્કેટિંગ સહિતની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય છે. નવી નીતિ દેશમાં સહકારી ચળવળને વધુ મજબૂત બનાવવામાં ઘણી મદદરૂપ સાબિત થશે.

કેન્દ્રીય કેબિનેટ દ્વારા રેલવેની જમીન ભાડે આપવા અંગેની નીતિને મંજૂરી

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્રભાઈ મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે તાજેતરમાં પીએમ ગતિશક્તિ ફેમવર્કને લાગુ કરવા માટે રેલવેની જમીનનીતિમાં સુધારો કરવાના રેલવે મંત્રાલયના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી છે.
- હવે આ નીતિ હેઠળ કાર્ગો ટર્મિનલ્સની સ્થાપના કરવા માટે 35 વર્ષના ગાળા માટે રેલવેની જમીનને લાંબાગાળાની લીઝ પર આપવાનું શક્ય બનશે. આગામી પાંચ વર્ષમાં રેલવેની જમીન પર 300 કાર્ગો ટર્મિનલ્સ સ્થાપિત કરવામાં આવશે. અને લગભગ 1.2 લાખ રોજગારીનું સર્જન થશે.
- કાર્ગો ટર્મિનલ્સની સ્થાપના માટે જમીનને ભાડા પર આપવા ઉપરાંત આ જમીનના ટુકડાઓનો ઉપયોગ જાહેર અને ખાનગી ભાગીદારી દ્વારા હોસ્પિટલો અને શાળાઓ જેવા સામાજિક માળખાની સ્થાપના કરવા માટે પણ કરાશે. આ ઉપરાંત રેલવેની જમીન પર સોલાર પ્લાન્ટ્સ પણ લગાવવામાં આવશે. લેન્ડ લીઝ ફી 6 ટકા હતી, તેને ઘટાડીને 1.5 ટકા કરી દેવામાં આવી છે.

ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા બૂથ લેવલ ઓફિસર્સ સાથે સીધો સંચાર સ્થાપિત કરવા માટે 'BLO ઈ-પત્રિકા'ની રજૂઆત

- ભારતના ચૂંટણી પંચ (ECI) દ્વારા તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં ઈન્ડિયા હેબિટેટ સેન્ટર ખાતે આયોજિત ભારતભરના બૂથ લેવલ ઓફિસર્સ સાથે તેના પ્રકારના પ્રથમ ડાયરેક્ટ ઈન્ટરેક્ટિવ સત્રમાં એક નવા ડિજિટલ પ્રકાશન 'BLO ઈ-પત્રિકા'ની રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ આ દ્વિમાસિક 'BLO ઈ-પત્રિકા' વધુ માહિતગાર અને પ્રતિબદ્ધ બૂથ લેવલ ઓફિસરો (BLO) માટે કેસ્કેડિંગ માહિતી મોડલ સુનિશ્ચિત કરવાના ધ્યેય સાથે રજૂ કરવામાં આવી હતી. આ પત્રિકા અંગ્રેજી, હિંદી અને પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

બૂથ લેવલ ઓફિસરની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ

- બૂથ લેવલ ઓફિસર એ સ્થાનિક સરકાર/અર્ધસરકારી અધિકારી છે જે સ્થાનિક મતદારોથી પરિચિત છે તેમજ સામાન્ય રીતે તે જ મતદાન વિસ્તારના મતદાર છે. બૂથ લેવલ ઓફિસરની સંસ્થાની સ્થાપના ભારતીય ચૂંટણી પંચ દ્વારા વર્ષ 2006માં કરવામાં આવી હતી.
- બૂથ લેવલ ઓફિસર, પાયાના સ્તરે ભારતના ચૂંટણી પંચના પ્રતિનિધિ તરીકે સેવા આપે છે.

BLO ઈ-પત્રિકા

- BLO ઈ-પત્રિકા ત્રિપક્ષીય સંચાર સાધન તરીકે કાર્ય કરશે જે ભારતીય ચૂંટણી પંચને સૂચનાઓ આપવા, પ્રતિસાદ અને સફળતાની બાબતો શેર કરવા તેમજ આંતરરાજ્ય શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ શીખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાની મંજૂરી આપે છે.

ભારતના બાહ્ય દેવા 2021-22 પર સ્ટેટસ રિપોર્ટની 28મી આવૃત્તિ જાહેર

- તાજેતરમાં નાણા મંત્રાલયના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ઇકોનોમિક અફેર્સ હેઠળના એક્સટર્નલ ડેટ મેનેજમેન્ટ યુનિટે (EDMU) વર્ષ 2021-22ના ભારતના બાહ્ય દેવા (External Debt) પર સ્ટેટસ રિપોર્ટની 28મી આવૃત્તિ બહાર પાડી હતી.

બાહ્ય દેવું શું છે?

- તે દેશની બહારના સ્ત્રોતમાંથી ઉછીના લીધેલા નાણાંનો ઉલ્લેખ કરે છે. આ બાહ્ય દેવું જે ચલણમાં ઉધાર લેવામાં આવ્યું હોય છે તે ચલણમાં પાછું ચૂકવવું પડે છે.
- આ ઋણ એ વિદેશી રાષ્ટ્રોની સરકાર, વિદેશી વ્યાપારી બેંકો અને આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સંસ્થાઓ જેમ કે IMF, વિશ્વ બેંક, ADB વગેરે પાસેથી મેળવી શકાય છે.
- સામાન્ય રીતે આ પ્રકારનાં દેવા બાંધી લોનના સ્વરૂપમાં હોય છે, એટલે કે તેનો ઉપયોગ લેનારા અને ધિરાણકર્તાની સર્વસંમતિ દ્વારા નિર્ધારિત પૂર્વવ્યાખ્યાયિત હેતુ માટે કરવાનો હોય છે.
- સરકારો અને કોર્પોરેશનો આ પ્રકારે બાહ્ય દેવું (લોન) મેળવવા માટે પાત્ર હોય છે.

રિપોર્ટની મુખ્ય બાબતો

- ભારતનું બાહ્ય દેવું :** ભારતનું બાહ્ય દેવું જે માર્ચ 2021ના અંતે 573.7 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર હતું, તેમાં 8.2%નો વધારો થયો અને માર્ચ 2022ના અંતે આ રકમ 620.7 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર પર પહોંચી છે.
- આ રકમના 53.2% યુ.એસ. ડોલર અને 31.2% ભારતીય રૂપિયામાં હોવાનો અંદાજ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- લાંબા અને ટૂંકા ગાળાનું દેવું :** આશરે 499.1 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર રકમ સાથે લાંબા ગાળાનું દેવું એ કુલ બાહ્ય દેવાની રકમનો સૌથી મોટો હિસ્સો (80.4%) છે, જ્યારે 121.7 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર રકમ સાથે ટૂંકા ગાળાનું દેવું એ કુલ દેવાની રકમનો આશરે 19.6% હિસ્સો રજૂ કરે છે.
- GDPના ગુણોત્તર તરીકે દેવું :** GDPના ગુણોત્તર તરીકે બાહ્ય દેવું જે એક વર્ષ અગાઉના સમયગાળા દરમિયાન 21.2% હતું તે માર્ચ 2022 સુધીમાં ઘટીને 19.9% થયું હતું.
- NRI થાપણો: NRI થાપણોમાં 2%નો ઘટાડો થતાં તે 139.0 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર થઈ હતી.
- વિદેશી ઋણ(દેવા)ના ગુણોત્તર તરીકે વિદેશી ચલણ અનામતની રકમ (Foreign Currency Reserve) માર્ચ 2021માં 100.6%ની સાપેક્ષે માર્ચ 2022ના અંત સુધીમાં 97.8% પર પહોંચી હતી.
- ડેટ સર્વિસ રેશિયો :** ડેટ સર્વિસ રેશિયો 2021-22 દરમિયાન ઘટીને 5.2% થઈ ગયો હતો જે 2020-21 દરમિયાન 8.2% હતો.

- બિન-સાર્વભૌમ દેવું (Non-sovereign debt) :** દેશનું બિન-સાર્વભૌમ બાહ્ય દેવું, જે માર્ચ 2022ના અંત સુધીમાં 490.0 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર હોવાનો અંદાજ રજૂ કરાયો છે, તે એક વર્ષ અગાઉના સ્તરની તુલનામાં 6.1%ની વૃદ્ધિ દર્શાવે છે. આ દેવાનો લગભગ 95% હિસ્સો વાણિજ્યિક ઉધાર, NRI થાપણો અને ટૂંકા ગાળાના વેપાર ધિરાણનો છે.
- સાર્વભૌમ દેવું (Sovereign debt) :** માર્ચ 2022ના અંત સુધીમાં દેશનું સાર્વભૌમ બાહ્ય દેવું (Sovereign External Debt) 130.7 બિલિયન યુ.એસ. ડોલર પર પહોંચ્યું હતું, જે અગાઉના વર્ષની સાપેક્ષે 17.1%નો વધારો સૂચવે છે. ઉલ્લેખનીય છે કે આ વધારો વર્ષ 2021-22 દરમિયાન IMF દ્વારા આપવામાં આવેલી SDRs (સ્પેશિયલ ડ્રોઈંગ રાઈટ્સ)ની વધારાની ફાળવણીને કારણે હોવાનું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.

ભારતીય બાહ્ય દેવાની સ્થિતિ

- ઉલ્લેખનીય છે કે અન્ય દેશોના પરિપ્રેક્ષ્યમાં ભારતનું બાહ્ય દેવું સાધારણ છે, જે વૈશ્વિક સ્તરે 23મું સ્થાન ધરાવે છે.
- વળી આ દેવાની મોટા ભાગની રકમ આપણી શરતોને આધીન, લાંબોગાળો અને ટકાઉપણું ધરાવે છે, આથી દેવા કે ધિરાણના વિવિધ નબળાઈ સૂચકાંકોના સંદર્ભમાં ભારતની સ્થિતિ એ ઓછી અને મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશોની સરખામણીમાં સારી છે.

સાર્વભૌમ અને બિન-સાર્વભૌમ દેવું

- સરળ શબ્દોમાં સાર્વભૌમ દેવું (Sovereign Debt)એ કોઈપણ રાષ્ટ્રની સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલી ઉધારીનો સંદર્ભ આપે છે, આ સાર્વભૌમ દેવાને સરકારી દેવા, જાહેર દેવા અને રાષ્ટ્રીય દેવા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. જ્યારે બિન-સાર્વભૌમ દેવું સ્થાનિક સરકારો જેમકે જે તે રાજ્યની સરકારો કે અર્ધસરકારી સંસ્થાનો (Quasi-government entities) તેમજ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો દ્વારા લેવામાં આવેલી ઉધારીનો સંદર્ભ રજૂ કરે છે જે ઘણીવાર મ્યુનિસિપલ બોન્ડ્સ તરીકે લેવામાં આવે છે.
- ખાસ નોંધ લેવી કે અહીં મ્યુનિસિપલ બોન્ડ્સનો શાબ્દિક અર્થ માત્ર મ્યુનિસિપલિટી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવતા બોન્ડને બદલે રાજ્ય સરકારો, સ્થાનિક સત્તાઓ, મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો વગેરે જેવા મોનિટરી પોલિસી ટૂલ્સનો ઉપયોગ ન કરતાં હોય તેવા જાહેર કે ખાનગી સંસ્થાનોના સંદર્ભમાં રહેલો છે.

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ગુજરાત સહિત આંધ્રપ્રદેશ અને હિમાચલ પ્રદેશમાં 'બલ્ક ડ્રગ પાર્ક' સ્થાપવા સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી

- કેન્દ્રીય રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલય અંતર્ગતના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ફાર્માસ્યૂટિકલ્સે તાજેતરમાં દેશના ત્રણ રાજ્યો ગુજરાત, આંધ્રપ્રદેશ અને હિમાચલપ્રદેશમાં 'બલ્ક ડ્રગ પાર્ક'(BDP) સ્થાપવા અંગે સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી આપી છે.
- ભારતમાં બલ્ક ડ્રગ મેન્યુફેક્ચરિંગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 'પ્રમોશન ઓફ બલ્ક ડ્રગ પાર્ક' યોજના અંતર્ગત આ મંજૂરી આપવામાં આવી છે.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ગુજરાત અને આંધ્રપ્રદેશમાં સૂચિત બલ્ક ડ્રગ પાર્ક(BDP) માટે નાણાકીય સહાય સામાન્ય માળખાકીય સુવિધાઓના પ્રોજેક્ટ ખર્ચના 70% પ્રદાન કરવામાં આવશે, જ્યારે હિમાચલ પ્રદેશ પર્વતીય રાજ્ય હોવાને કારણે નાણાકીય સહાય પ્રોજેક્ટ ખર્ચના 90% પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- એક બલ્ક ડ્રગ પાર્કની સ્થાપના માટે આ યોજના હેઠળ મહત્તમ સહાય રૂ.1000 કરોડ સુધી મર્યાદિત રહેશે.

ભરૂચના જંબુસરમાં વિકસાવવામાં આવશે બલ્ક ડ્રગ પાર્ક

- ગુજરાતમાં આ પાર્ક સ્થાપવા રાજ્ય સરકારે ગુજરાત ઔદ્યોગિક વિકાસ નિગમ – GIDC દ્વારા જગ્યાની પસંદગી કરીને તેનો પ્રસ્તાવ કેન્દ્ર સરકારને મોકલ્યો હતો. ભારત સરકારની સ્કિમ સ્ટીયરિંગ કમિટી(SSC) સમક્ષ ડિટેઇલ્ડ પ્રોજેક્ટ રિપોર્ટ(DPR) રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. SSC એ આ પ્રસ્તાવની ચકાસણી બાદ ગુજરાતના ભરૂચ જિલ્લાના જંબુસર તાલુકામાં કોમન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ સાથે બલ્ક ડ્રગ પાર્ક સ્થાપવા સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી આપી છે.
- જંબુસરમાં 2015.02 એકર જેટલા વિસ્તારમાં આ પાર્કનું નિર્માણ કરવામાં આવશે. જેના માટે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી રૂપિયા એક હજાર કરોડની સહાય મળશે જેથી સ્પર્ધાત્મક ભાવે બલ્ક ડ્રગનું ઉત્પાદન શક્ય બનશે.
- આ પાર્કને કારણે રાજ્યમાં નવી રોજગારીની તકો ઉભી થશે તેમજ કેમિકલ અને ફાર્મા ઉદ્યોગોમાં વપરાતા બલ્ક ડ્રગનું ઉત્પાદન થતાં વિદેશી આયાત પરની નિર્ભરતામાં ઘટાડો થશે.
- ગુજરાતના જંબુસર સિવાય હિમાચલ પ્રદેશના ઉના જિલ્લામાં આવેલ હરોલી તાલુકામાં 1402.44 એકર વિસ્તાર અને આંધ્રપ્રદેશના પૂર્વ ગોદાવરી જિલ્લાના કે.પી.પુરમ & થોન્ડાગી ખાતે 2000.45 એકર વિસ્તારમાં આ પાર્કનું નિર્માણકાર્ય કરવામાં આવશે.

પ્રમોશન ઓફ બલ્ક ડ્રગ પાર્ક યોજના

- આ યોજના કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વર્ષ 2020માં રૂ. 3000 કરોડના ખર્ચ સાથે સૂચિત કરવામાં આવી હતી.
- તેના અંતર્ગત BDPની સ્થાપના માટે ત્રણ રાજ્યોને સહાય પૂરી પાડવા માટેની પરિકલ્પના કરવામાં આવેલ છે.
- તે કેન્દ્ર સરકારના સમર્થન દ્વારા એક સ્થાન પર વિશ્વસ્તરીય સામાન્ય

માળખાકીય સુવિધાઓના નિર્માણ દ્વારા બલ્ક ડ્રગનું ઉત્પાદનના ખર્ચને ઘટાડવાનો હેતુ ધરાવે છે.

- આ યોજના સામાન્ય કચરા વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીની નવીન પદ્ધતિઓ દ્વારા ઓછા ખર્ચે પર્યાવરણના ધોરણોને પહોંચી વળવામાં ઉદ્યોગોને મદદ કરશે.

કેટલીક અગત્યની બાબતો

- ભારતીય ફાર્માસ્યૂટિકલ ઉદ્યોગ કદની દૃષ્ટિએ વિશ્વમાં ત્રીજો સૌથી મોટો ઉદ્યોગ છે.
- ભારતે નાણાકીય વર્ષ 2021-22માં રૂ. 3,175,040 કરોડની દવાઓની નિકાસ કરી હતી, જેમાં બલ્ક ડ્રગ/ડ્રગ ઇન્ટરમીડિયેટનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- ઉપરાંત, ભારત વિશ્વમાં એક્ટિવ ફાર્મા ઇન્વેસ્ટિગેટિવ્સ(API) અથવા બલ્ક ડ્રગનું મુખ્ય ઉત્પાદકોમાંનું એક છે.

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ગેસના ભાવનું નિયમન કરવા ડૉ. કિરીટ શાંતિલાલ પરીખ સમિતિની રચના

- કંપનીઓ દ્વારા ઉત્પાદિત ગેસના ભાવને ઔપચારિક બનાવવા માટેના નિયમનની સમીક્ષા કરવા હેતુ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ડૉ. કિરીટ શાંતિલાલ પરીખ સમિતિની તાજેતરમાં રચના કરવામાં આવી હતી.
- આ સમિતિનો ઉદ્દેશ કુગાવો ઓછો કરવાનો તેમજ સ્વચ્છ ઇંધણના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે તેમજ તે 'અંતિમ ગ્રાહકને વ્યાજબી કિંમત'(Fair Price to the end consumer) પણ સૂચવશે.

ડૉ. કિરીટ શાંતિલાલ પરીખ સમિતિ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ સમિતિ ગેસ આધારિત અર્થવ્યવસ્થાને સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભારતના લાંબા ગાળાના વિઝન માટે બજારલક્ષી, પારદર્શક અને વિશ્વસનીય ભાવ વ્યવસ્થાની પણ ભલામણ કરશે.
- ડૉ. કિરીટ શાંતિલાલ પરીખ સમિતિની ભલામણો ઓક્ટોબર 2022થી આગામી 6 મહિના માટે સ્થાનિક ગેસના ભાવના સુધારામાં ફેરફાર કરશે નહીં. આ સાથે જ સમિતિની ભલામણોના અમલ માટે કેબિનેટની મંજૂરી આવશ્યક છે.
- આ સમિતિ સપ્ટેમ્બર 2022ના અંત સુધીમાં તેનો અહેવાલ કેન્દ્ર સરકારને સુપરત કરશે.

સમિતિના સભ્યો

- આ સમિતિમાં ઓઇલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન (ONGC) અને ઓઇલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ(OIL) જેવા ગેસ ઉત્પાદક સંગઠનના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ થાય છે.
- તેમાં શહેરોના ખાનગી ગેસ ઓપરેટર્સ, ગેસ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ(GAIL), ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશનના પ્રતિનિધિ તેમજ ખાતર મંત્રાલયના સભ્યોનો પણ સમાવેશ થાય છે.

તમને સરકારી અધિકારી બનાવવા માટે આવી
રહી છે ગુજરાતની સર્વશ્રેષ્ઠ ફેકલ્ટી ટીમ

GPSC CLASS 1/2

Date **31-01-2023**

Time **10:30 to 12:30**

Fees **50000** (~~65000~~)

(Offer Valid till 31 January)

Address : 1st Floor, Ashwamegha Complex, Sargasan Cross Roads,
KH-0 Circle, Gandhinagar, Gujarat - 382421

 77788 98734 | 90549 03902 | 96249 43920 | 90549 06546

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિશેષ

સોવા એન્ડ્રોઇડ ટ્રોજન : ભારતીય સાયબર સ્પેસમાં નવો મોબાઇલ બેકિંગ માલવેર

- સોવા(Sova, રશિયન ભાષામાં અર્થ ઘુવડ) એન્ડ્રોઇડ ટ્રોજન નામના એક નવા પ્રકારના મોબાઇલ બેકિંગ માલવેરનો હુમલો તાજેતરમાં ભારતમાં જોવા મળ્યો હતો. સોવા નામનો આ મોબાઇલ બેકિંગ માલવેર ખંડણી માટે એન્ડ્રોઇડ ફોનને એન્ક્રિપ્ટ કરે છે અને તેને મોબાઇલમાંથી અનઇન્સ્ટોલ કરવો પણ મુશ્કેલ છે.
- આ માલવેર કી લોગિંગ(Key Logging) અર્થાત્ કમ્પ્યુટર યુઝર દ્વારા કરવામાં આવેલ દરેક કીસ્ટ્રોકને રેકોર્ડ કરવા માટે કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામના ઉપયોગ વડે યુઝરની વિવિધ માહિતીની ચોરી કરીને મોબાઇલ એપ્લિકેશનમાં વધારાના ઓવરલે ઉમેરીને વપરાશકર્તાના નામો અને પાસવર્ડ મેળવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- સોવા એક રીતે અનિવાર્યપણે બેકિંગ માલવેર છે પરંતુ તે બેકિંગ સેવાના વિતરણમાં મધ્યસ્થ હુમલાઓ કરવા માટે પણ સક્ષમ છે. આ સાથે જ ભારતીય કમ્પ્યુટર ઈમરજન્સી રિસ્પોન્સ ટીમ(CERT IN) દ્વારા તાજેતરમાં ભારતમાં સોવા માલવેર સક્રિય થવાથી એડવાઇઝરી જાહેર કરવામાં આવી હતી.
- આ નવો સોવા મોબાઇલ બેકિંગ માલવેર અમેરિકા, રશિયા અને સ્પેન પર કેન્દ્રીત હતો. ત્યારબાદ જુલાઈ 2022 પછીથી અન્ય ઘણાં દેશોમાં તેના હુમલાઓ જોવા મળ્યા, જેમાં ભારતનો પણ સમાવેશ થાય છે. સોવા માલવેરનું પ્રથમ સંસ્કરણ(Version) સપ્ટેમ્બર 2021માં જોવા મળ્યું હતું, જ્યારે જુલાઈ 2022માં ભારતમાં આ માલવેરના હુમલાઓ બાદ તેના કુલ 5 સંસ્કરણ અપગ્રેડ થયા છે.

ઈન્દોર શહેર 'સ્માર્ટ એડ્રેસ' ધરાવતું દેશનું પ્રથમ 'સ્માર્ટ શહેર' બનશે

- મધ્ય પ્રદેશ રાજ્યના ઈન્દોર સ્માર્ટ શહેર આગામી સમયમાં સંપૂર્ણ ડિજિટલ એડ્રેસિંગ સિસ્ટમના અમલીકરણ બાદ સ્માર્ટ એડ્રેસ ધરાવતું દેશનું પ્રથમ 'સ્માર્ટ શહેર' બનશે.
- સ્માર્ટ એડ્રેસ ધરાવતા શહેર તરીકે ઈન્દોર શહેરને પ્રસ્થાપિત કરવાના હેતુ સાથે 'પતા નેવિગેશન્સ' (Pataa Navigations) કંપનીના સહ-સ્થાપક રજત જૈન અને ઈન્દોર સ્માર્ટ શહેરના મુખ્ય કારોબારી અધિકારી (CEO) રિશવ ગુપ્તા વચ્ચે તાજેતરમાં સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

સ્માર્ટ એડ્રેસ ધરાવતા શહેર હેતુ કરવામાં આવેલી સમજૂતી સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ સમજૂતી મુજબ, પતા એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ દરેક વ્યક્તિ અને વ્યવસાય તેમજ તમામ સરકારી એજન્સીઓ અને પોલીસ, ફાયર વિભાગ અને એમ્બ્યુલન્સ સહિતની ઈમરજન્સી સેવાઓ e-KYC (ઈલેક્ટ્રોનિક નો ચોર કસ્ટમર) અને જિયોટેગિંગ જેવી સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે કરી શકે છે.
- પતા નેવિગેશન ડિજિટલ એડ્રેસિંગ સિસ્ટમની એક્સેસ પ્રદાન કરવા માટે વીજળી, કૃષિ, આબકારી, મહિલા અને બાળ કલ્યાણ તેમજ શિક્ષણ જેવા સરકારી પ્લેટફોર્મ સાથે સંકલન કરશે.
- આ ઉપરાંત, પતા એપ્લિકેશન મધ્યપ્રદેશ ટૂરિઝમના તમામ પ્રવાસન સ્થળોની સાથે બસ સ્ટોપ, લાઈટ પોલ, પબ્લિક રેસ્ટ રૂમને જીઓટેગ કરશે તેમજ તેમને વેબસાઈટ્સ સાથે એકીકૃત કરશે.

ઈસરોએ મંગળ અથવા શુક્ર પર લેન્ડ મિશન માટે 'ઇન્ફલેટેબલ એરોડાયનેમિક ડિસેલેરેટર'નું સફળતાપૂર્વક નિદર્શન કર્યું

- ભારતીય અંતરિક્ષ અનુસંધાન સંગઠન(ISRO) એ તાજેતરમાં 'ઇન્ફલેટેબલ એરોડાયનેમિક ડિસેલેરેટર' (Inflatable Aerodynamic Decelerator - IAD)ની એક નવી ટેકનિકનું સફળતાપૂર્વક નિદર્શન કર્યું હતું.
- ઈસરોના વિક્રમ સારાભાઈ સ્પેસ સેન્ટર (VSSC) દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલા IADનું થુમ્બા ઈન્ફલેટેબલ રોકેટ લોન્ચિંગ સ્ટેશન(TERLS) ખાતે રોહિણી-300(RH-300 MK II) સાઉન્ડિંગ રોકેટથી સફળતાપૂર્વક પ્રક્ષેપણ થયું હતું.

વિશેષ : રોહિણી સાઉન્ડિંગ રોકેટનો ઉપયોગ નિયમિતપણે ઈસરો દ્વારા તેમજ ભારત અને વિદેશના વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહેલી નવી તકનીકોના ઉડાન પ્રદર્શન માટે કરવામાં આવે છે.

- IAD શરૂઆતમાં રોકેટના પેલોડની અંદર રાખવામાં આવ્યું હતું. તે પછી 84 કિ.મી.ની ઊંચાઈએ IAD ને ફુલાવવામાં આવ્યું અને રોકેટના પેલોડ ભાગ સાથે વાયુમંડળમાં નીચે ઉતારવામાં આવ્યું. IAD વાતાવરણમાં નીચે પડતાં પદાર્થને ધીમો પાડવાનું કાર્ય કરે છે. તેમજ તેણે એરોડાયનેમિક ડ્રેગના માધ્યમથી પેલોડના વેગને વ્યવસ્થિત રીતે ઓછો કર્યો હતો અને અનુમાનિત માર્ગને અનુસર્યો હતો. આ ટેકનિક મંગળ અને શુક્ર સહિતના ભાવિ અનેક મિશનમાં ઉપયોગી સાબિત થઈ શકે છે.

ભારતની પ્રથમ કોમર્શિયલ સ્પેસ ઓબ્ઝર્વેટરીની ઉત્તરાખંડમાં સ્થાપના

- તાજેતરમાં કરવામાં આવેલી જાહેરાત અનુસાર ભારતની પ્રથમ કોમર્શિયલ અવકાશીય પારિસ્થિતિક જાગૃતિ વેદશાળા (Space situational awareness observatory-SSA) ઉત્તરાખંડના ગઢવાલ પ્રદેશમાં સ્થાપિત કરવામાં આવશે.
- બેંગલુરુ સ્થિત 'દિગંતર' નામની અવકાશ ક્ષેત્રની સ્ટાર્ટ-અપ દ્વારા આ વેદશાળાની સ્થાપના કરવામાં આવશે, જે અવકાશીય કાટમાળ/ભંગાર (Space debris) અને અન્ય અવકાશીય પદાર્થોની સ્થિતિનું જીવંત (Live) ટ્રેકિંગ કરશે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ઈસરો દ્વારા પણ અવકાશમાં રહેલા પોતાના એસેટ્સ જેમકે ઉપગ્રહો અને પ્રક્ષેપણ વાહનોને આ અવકાશીય કચરા અને કાટમાળથી સુરક્ષિત રાખવા માટે 'પ્રોજેક્ટ નેટ' રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

મુખ્ય બાબતો

- દિગંતર સ્ટાર્ટ-અપની SSA ક્ષમતાઓને વધારવા માટે સ્થાપિત કરવામાં આવનાર આ ઓબ્ઝર્વેટરી ઉત્તરાખંડ સહિત સમગ્ર ભારતીય ઉપખંડના પ્રદેશમાં આ પ્રકારની પ્રથમ વેદશાળા હશે.
- આ વેદશાળા પૃથ્વીની નિમ્ન ભ્રમણકક્ષા (Lower earth orbit) થી લઈ જીઓસિંક્રોનસ ભ્રમણકક્ષાઓમાં રહેલ કોઈપણ પદાર્થ કે પ્રવૃત્તિને ટ્રેક કરવામાં મદદ કરશે, જેમાં અવકાશીય કાટમાળ અને જે તે પ્રદેશ પર ફરતા લશ્કરી ઉપગ્રહોના ટ્રેકિંગનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- તે વૈશ્વિક અવકાશ ટ્રાફિક વ્યવસ્થાપન કામગીરી માટે વ્યૂહાત્મક સ્થાન ધરાવે છે.
- વર્તમાન સમયે ઓસ્ટ્રેલિયા અને દક્ષિણ આફ્રિકા વચ્ચેના વિસ્તારમાં આ પ્રકારની વેદશાળાનો અભાવ હોવાથી ઉત્તરાખંડમાં સ્થાપિત થનાર વેદશાળા દ્વારા આ વિસ્તારમાં ઉચ્ચ-ગુણવત્તાવાળા અવકાશીય અવલોકનો તથા અવકાશમાં બનતી ઘટનાઓ પર દેખરેખ રાખવાની ક્ષમતામાં સુધારો લાવવામાં મદદ મળશે.
- હાલમાં, અવકાશીય કાટમાળની દેખરેખ અને અન્ય સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓમાં યુ.એસ.એ. મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે. આ વેદશાળા દ્વારા ભારત પણ ભારતીય પ્રદેશ ઉપર અવકાશમાં ફરતાં લશ્કરી ઉપગ્રહો અને અન્ય અવકાશીય કાટમાળની દેખરેખ અને તેને સંલગ્ન અન્ય પ્રવૃત્તિઓના સંચાલનમાં પ્રબળ ખેલાડી તરીકે ઊભરી આવશે.

SSA

- અવકાશીય પારિસ્થિતિક જાગૃતિ/ સ્પેસ સિચ્યુએશનલ અવેરનેસ એ પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં રહેલી વસ્તુઓની ભાળ મેળવવા અને આપેલા

- કોઈ સમયે તેમના ચોક્કસ સ્થાનની આગાહી કરવાનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- SSA સામાન્ય રીતે નીચે મુજબના ત્રણ મુખ્ય ક્ષેત્રોને આવરી લે છે;
- માનવસર્જિત અવકાશીય વસ્તુઓની દેખરેખ અને ટ્રેકિંગ (SST).
- અવકાશીય હવામાનની દેખરેખ અને આગાહી.
- નિયર-અર્થ ઓબ્જેક્ટ્સ (NEO) મોનિટરિંગ (માત્ર કુદરતી અવકાશ વસ્તુઓ).
- વર્તમાન સ્થિતિએ, ભારત SSA સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ માટે શ્રીહરિકોટા રેન્જ (આંધ્ર પ્રદેશ)માં આવેલા મલ્ટી ઓબ્જેક્ટ ટ્રેકિંગ રડારનો ઉપયોગ કરે છે, પરંતુ તેની રેન્જ મર્યાદિત છે.
- આથી, વધુ માહિતી માટે ભારત NORAD (નોર્થ અમેરિકન એરોસ્પેસ ડિફેન્સ કમાન્ડ) અને જાહેર ડોમેનમાં ઉપલબ્ધ અન્ય ડેટા પર આધાર રાખે છે, પરંતુ આ પ્લેટફોર્મ સચોટ અથવા વ્યાપક માહિતી પ્રદાન કરતા નથી.

મહત્વ

અથડામણના દરમાં ઘટાડો

- આ વેદશાળા 10 cm (કદમાં) જેટલી નાની વસ્તુઓને ટ્રેક કરવાની ક્ષમતા સાથે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે, આથી તે ઉપગ્રહો, અવકાશયાન અને અન્ય અવકાશીય પદાર્થોના સ્થાન, ગતિ અને માર્ગની વધુ સચોટ આગાહી કરીને તેમની વચ્ચે અથડામણ થવાની સંભાવનામાં ઘટાડો લાવશે.
- પહેલાથી અવકાશમાં તરતા પદાર્થોની ઓળખ કરી શકાશે.
- આ વેદશાળા પહેલાથી અવકાશમાં રહેલા રેસિડેન્ટ સ્પેસ ઓબ્જેક્ટ્સ (RSO) ને ટ્રેકિંગ અને ઓળખવાની અસરકારકતામાં સુધારો કરશે.

સ્વદેશી ક્ષમતા નિર્માણ

- સ્વદેશી ક્ષમતા (Indigenous Capabilities) નિર્માણ અને વૈશ્વિક મંચ પર સ્પર્ધા કરવા માટે આવી જટિલ ટેકનોલોજી અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું જરૂરી છે, આથી આ વેદશાળા એક હાઈબ્રિડ ડેટા પૂલ તરીકે અવકાશ ઉદ્યોગના વ્યાવસાયિક અને સંરક્ષણ બંને ક્ષેત્રોને સેવા પૂરી પાડીને નવીન તકનીકી વિકાસના માર્ગો ખુલ્લા પાડશે.

પૂરક વૈશ્વિક નેટવર્ક નેટવર્ક્સ

- ઓસ્ટ્રેલિયા અને દક્ષિણ આફ્રિકા વચ્ચે સમર્પિત SSA સેન્સર્સના અભાવને કારણે આ પ્રદેશ પર (નીચી ભ્રમણકક્ષાથી લઈ જીઓસિંક્રોનસ ભ્રમણકક્ષા વચ્ચે)ના અવકાશીય વિસ્તારમાં રહેલા અવકાશીય પદાર્થો વિશેની માહિતીમાં 'ડેટા ગેપ' જોવા મળે છે, જ્યાં આ વેદશાળા મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે અને પૂરક વૈશ્વિક નેટવર્ક તરીકે આ વિસ્તારમાં રહેલ ભારતીય/ અન્ય અવકાશીય અસ્કયામતોની સુરક્ષા માટે જરૂરી રીઅલ-ટાઇમ ડેટા પૂરો પાડશે.

સુરક્ષા સંદર્ભે

- ચીનના જાસૂસી અને અન્ય ઉપગ્રહો લાંબા સમયથી ભારતના એક ચોક્કસ પ્રદેશ ઉપર જોવામાં આવ્યા છે, આવી પ્રવૃત્તિઓ પર નજર રાખવા માટે ભારતે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ જેવા દેશો પર નિર્ભર રહેવું પડે છે. પરિણામે આ પ્રકારની તકનીકીના વિકાસ દ્વારા ભારત SSA ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભર બનશે.

દિગંતર સ્ટાર્ટ-અપ

- તેનું પૂરું નામ દિગંતર રિસર્ચ એન્ડ ટેકનોલોજી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ છે.
- ડિસેમ્બર 2018માં શરૂ કરાયેલ આ સ્ટાર્ટ-અપનું ધ્યાન અવકાશમાં ઉપગ્રહોને કારણે એકત્ર થઈ રહેલા કચરાને ટ્રેક કરવાનું અને તેને સંબંધિત સમસ્યાઓના ઉકેલો શોધવા પર રહેલું છે.
- તેનું મુખ્ય મથક પંજાબના જલંધરમાં આવેલું છે.

વિશેષ

પ્રોજેક્ટ નેટ્રા (NETRA)

- ‘પ્રોજેક્ટ NETRA’ એ અવકાશમાં તરતાં મૂકવામાં આવેલા ભારતીય ઉપગ્રહો માટે અવકાશીય કાટમાળ અને અન્ય જોખમો સંબંધિત પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલી હશે.
- એકવાર પ્રોજેક્ટ નેટ્રા કાર્યરત થયા પછી, આ પ્રકારની તકનીકી ધરાવતા અન્ય દેશોની જેમ ભારત પણ સ્પેસ સિચ્યુએશનલ અવેરનેસ (SSA)માં તેની પોતાની ક્ષમતા પુરવાર કરી શકશે.
- આ પ્રોજેક્ટ હેઠળ 1,500 કિમીની રેન્જ સાથે સ્પેસ ડેબ્રિસ ટ્રેકિંગ રડાર અને ઓપ્ટિકલ ટેલિસ્કોપ સામેલ કરવામાં આવશે.

વર્ટિકલ લોન્ચ શોર્ટ રેન્જ સરફેસ-ટૂ-એર મિસાઇલ (VL-SRSAM)નું સફળ પરીક્ષણ

- તાજેતરમાં સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) અને ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા ઓડિશાના ચાંદીપુરમાં આવેલા ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેસ્ટ રેન્જ (ITR) ખાતેથી સફળતાપૂર્વક વર્ટિકલ લોન્ચ શોર્ટ રેન્જ સરફેસ-ટૂ-એર મિસાઇલ (VL-SRSAM)નું પરીક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.
- VL-SRSAM એ ત્વરિત (Quick reaction) સપાટીથી હવામાં ઠુમલો કરવા સક્ષમ મિસાઇલ છે, જેને DRDO દ્વારા ભારતીય નૌકાદળ માટે સ્વદેશી રીતે ડિઝાઇન અને વિકસિત કરવામાં આવી હતી.
- આવનાર સમયમાં આ મિસાઇલ ભારતીય નૌકાદળને તેના વિવિધ હવાઈ જોખમોને નિષ્ક્રિય (Neutralized) કરવા મજબૂતી પ્રદાન કરશે.

મુખ્ય બાબતો

- ભારતીય નૌકાદળના એક જહાજમાંથી ઊર્ધ્વ (વર્ટિકલ) પ્રક્ષેપણ ક્ષમતા દર્શાવવા માટે માનવરહિત હાઇ-સ્પીડ એરબોર્ન (હવાઈ) લક્ષ્ય સામે ફ્લાઈટ પરીક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.
- પરીક્ષણ દરમિયાન DRDOના વરિષ્ઠ વૈજ્ઞાનિકોએ ITR, ચાંદીપુર દ્વારા તેનાત કરાયેલા ઉપકરણો જેવા કે ઇલેક્ટ્રો-ઓપ્ટિકલ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમ (EOTS), રડાર એન્ડ ટેલિમેટ્રી સિસ્ટમ્સ દ્વારા મેળવવામાં આવેલા ફ્લાઈટ ડેટાનો ઉપયોગ કરીને મિસાઇલ ફ્લાઈટ પાથ અને પ્રદર્શન પરિમાણોનું નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ટ્રાયલ દરમિયાન મિસાઇલ વડે સિમ્યુલેટેડ ટાર્ગેટ્સને પિનપોઇન્ટ ચોકસાઈ સાથે તોડી પાડવામાં આવ્યા હતા, આમ સફળ પરીક્ષણથી સ્વદેશી ભારતીય અસ્ત્ર પ્રણાલીની અસરકારકતા સાબિત થઈ છે.

વર્ટિકલ લોન્ચ શોર્ટ રેન્જ સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ (VL-SRSAM)

- VL-SRSAM મિસાઇલ DRDOની ત્રણ ફેસિલિટી દ્વારા સ્વદેશી રીતે વિકસિત અને ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે, તેની ડિઝાઇન અસ્ત્ર મિસાઇલ પર આધારિત છે. અસ્ત્ર મિસાઇલ એક બિયોન્ડ વિઝ્યુઅલ રેન્જ એર ટુ એર મિસાઇલ છે.
- VL-SRSAM સિસ્ટમ 40 થી 50 કિમીની રેન્જમાં અને લગભગ 15 કિમીની ઊંચાઈએ હાઇ-સ્પીડ એરબોર્ન લક્ષ્યો પર પ્રહાર કરવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.
- આ મિસાઇલ ક્રુસિફોર્મ વિંગ્સ ફોર્મટ ધરાવે છે એટલે કે તેની ચાર બાજુઓ પર ક્રોસની જેમ ગોઠવાયેલી ચાર નાની પાંખો આવેલી છે જે આ મિસાઇલને સ્થિર એરોડાયનેમિક પોસ્ટર (Posture) પ્રદાન કરે છે.
- વળી આ મિસાઇલમાં થ્રસ્ટ વેકટરિંગ- એન્જિનમાંથી થ્રસ્ટની દિશા બદલાવીને મિસાઇલના કોણીય વેગને નિયંત્રિત કરવાની ક્ષમતા પણ રહેલી છે.
- VL-SRSAM એ કેનિસ્ટર સિસ્ટમ ધરાવે છે, જેનો અર્થ છે કે તે ખાસ ડિઝાઇન કરેલા કમ્પાર્ટમેન્ટ્સમાં સંગ્રહિત કરી શકાય છે, આ કેનિસ્ટરની અંદરના વાતાવરણને નિયંત્રિત કરવામાં આવે છે જે મિસાઇલના પરિવહન અને સંગ્રહને સરળ બનાવે.
- આ મિસાઇલ તેના ટર્મિનલ તબક્કામાં સક્રિય રડાર હોમિંગનો ઉપયોગ કરે છે, જેમાં રહેલા રડાર ટ્રાન્સમીટર (ટ્રાન્સમીટર અને રિસીવરનું સંયુક્ત સ્વરૂપ) અને અન્ય જરૂરી ઇલેક્ટ્રોનિક્સ દ્વારા આ મિસાઇલ તેના લક્ષ્યને સ્વાયત્ત રીતે ટ્રેક કરવા સક્ષમ છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે VL-SRSAMના સફળ પરીક્ષણો બાદ ભારતીય નૌકાદળ ઉપરાંત ભારતીય વાયુસેના દ્વારા જૂની બરાક સરફેસ-ટૂ-એર મિસાઇલ સિસ્ટમના સ્થાને આ મિસાઇલોનો ઉપયોગ શોર્ટ રેન્જ એર ડિફેન્સ સિસ્ટમ તરીકે કરાશે.

કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા 'CAPF ઇ-આવાસ' પોર્ટલની શરૂઆત

- કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અમિત શાહ દ્વારા નવી દિલ્હી ખાતે તાજેતરમાં કેન્દ્રીય સશસ્ત્ર પોલીસ દળ(CAPF)ના કર્મચારીઓને રહેણાક ક્વાર્ટર્સ ફાળવવાના હેતુ માટે તાજેતરમાં 'CAPF ઇ-આવાસ' પોર્ટલની શરૂઆત કરાવવામાં આવી હતી.
- આ CAPF ઇ-આવાસ પોર્ટલ પારદર્શિતા અને જવાબદારીને પ્રોત્સાહન આપે છે તેમજ સૈન્ય જવાનોના રહેણાક ક્વાર્ટર્સની ફાળવણીમાં 'જાતિ પ્રથા' પણ દૂર કરશે.
- કેન્દ્રીય સશસ્ત્ર પોલીસ દળની વર્તમાન પ્રણાલી મુજબ અત્યાર સુધી ફક્ત તે દળના કર્મચારીઓ કે જેમના માટે મકાન બાંધવામાં આવ્યા છે તેઓ જ તેમાં રહેવા માટે લાયક હતા, જેના કારણે હજારો મકાનો બિનવારસી થઈ ગયા હતા.
- આ સમસ્યાના ઉકેલ હેતુ CAPF ઇ-આવાસ પોર્ટલ થકી વર્તમાન પ્રણાલીમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે જેથી હવે અન્ય કેન્દ્રીય સશસ્ત્ર પોલીસ દળના કર્મચારીઓને પણ ખાલી પડેલા મકાનો રહેણાક હેતુ એનાયત કરવામાં આવશે.
- CAPF ઇ-આવાસ પોર્ટલની શરૂઆત સાથે 'હાઉસિંગ સેટિસ્ફેક્શન રેશિયો' જે વર્ષ 2014માં 33% અને વર્ષ 2022માં 48% જેટલો હતો તેમાં નવી ઇમારતોના બાંધકામ વગર પણ 13% જેટલો વધારો થશે તેમજ આ રેશિયો આગામી નવેમ્બર, 2024 સુધીમાં 73% સુધી પહોંચે તેવી ધારણા છે.

જવાનોના કલ્યાણ હેતુ ભારત સરકારની અન્ય પહેલો

- કેન્દ્રિય આવાસ બાબતોના મંત્રાલય અને નેશનલ હેલ્થ ઓથોરિટી દ્વારા આયુષ્યમાન ભારત પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના(AB-PMJAY)માહિતી ટેકનોલોજી પ્લેટફોર્મ દ્વારા CAPF કર્મચારીઓ અને તેમના આશ્રિતોને કેશલેશ હેલ્થકેર સેવાઓ પહોંચાડવા માટે સંયુક્ત રીતે 'આયુષ્યમાન CAPF' યોજનાની તાજેતરમાં શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. (નેશનલ હેલ્થ ઓથોરિટી એ ભારતની મુખ્ય જાહેર આરોગ્ય વીમા યોજના, આયુષ્યમાન ભારત પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના તેમજ રાષ્ટ્રીય ડિજિટલ આરોગ્ય ઇકોસિસ્ટમ વિકસાવવા માટે 'નેશનલ ડિજિટલ હેલ્થ મિશન' ને અમલમાં મૂકનાર ટોચની સંસ્થા છે.)
- 'આયુષ્યમાન CAPF' એ વિવિધ 7 દળો જેવા કે આસામ રાઇફલ્સ, બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ, સેન્ટ્રલ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ સિક્યુરિટી ફોર્સ, સેન્ટ્રલ રિઝર્વ પોલીસ ફોર્સ, ઇન્ડો તિબેટિયન બોર્ડર પોલીસ, નેશનલ સિક્યુરિટી ગાર્ડ અને સશસ્ત્ર સીમા બલના કર્મચારીઓને આવરી લે છે.
- CAPF ના સ્ટાફના ટ્રાન્સફરને વધુ પારદર્શક બનાવવા માટે 'ઇ-ટ્રાન્સફર સોફ્ટવેર' પણ વિકસાવવામાં આવ્યું છે. વર્તમાનમાં આ સોફ્ટવેર સેન્ટ્રલ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ સિક્યુરિટી ફોર્સ(CISF) અને ઇન્ડો તિબેટિયન બોર્ડર પોલીસ(ITBP) દ્વારા પ્રાયોગિક ધોરણે ઉપયોગમાં લેવામાં આવી રહ્યું છે.

નીતિ આયોગ અને વિશ્વ સંસાધન સંસ્થા દ્વારા ભારતના પ્રથમ રાષ્ટ્રીય ઇલેક્ટ્રિક ફ્રેઇટ 'e-FAST ઇન્ડિયા' પ્લેટફોર્મનું લોન્ચિંગ

- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂશન ફોર ટ્રાન્સફોર્મિંગ ઇન્ડિયા(NITI) આયોગ દ્વારા વિશ્વ સંસાધન સંસ્થા (World Resources Institute - WRI)ના સહયોગથી રોડ આધારિત ઇલેક્ટ્રિક ફ્રેઇટ (ઇ-ફ્રેઇટ) ટ્રાન્ઝિશનને સક્ષમ કરવા માટે ભારતના પ્રથમ રાષ્ટ્રીય ઇલેક્ટ્રિક ફ્રેઇટ પ્લેટફોર્મ e-FAST ઇન્ડિયા(Electric Freight Accelerator for Sustainable Transport India)નું તાજેતરમાં લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું હતું.
- e-FAST ઇન્ડિયા પ્લેટફોર્મને વિશ્વ આર્થિક મંચ(WEF), CALSTART(સ્વચ્છ પરિવહન ટેકનોલોજી ઉદ્યોગના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપતી અમેરિકા સ્થિત સંસ્થા) અને રોકી માઉન્ટેન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ(RMI) ઇન્ડિયા દ્વારા સમગ્ર ફ્રેઇટ ઇકોસિસ્ટમમાંથી વિવિધ હિતધારકોને એકસાથે લાવવા માટે સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે.

e-FAST ઇન્ડિયા પ્લેટફોર્મ

- e-FAST ઇન્ડિયા પ્લેટફોર્મ સહભાગીતાને મજબૂત કરવા તેમજ નવીન ફ્રેઇટ ઉકેલોને ઓળખવા અને સમર્થન આપવામાં મદદ કરશે.
- આ પ્લેટફોર્મ સ્કેલેબલ પાર્સોલોજીને પણ ટેકો આપશે અને ભારતમાં ફ્રેઇટ વિદ્યુતીકરણને વેગ આપતી નીતિઓનું સૂચન પણ કરશે.
- આ e-FAST ઇન્ડિયા પ્લેટફોર્મમાં ઓટોમોબાઇલ ઉદ્યોગની મોટી કંપનીઓ, લોજિસ્ટિક્સ કંપનીઓ, વિકાસ બેંકો તેમજ ફિન્ટેક કંપનીઓ પણ સહભાગી તરીકે જોડાઈ છે.

ફ્રેઇટ ક્ષેત્ર સંબંધિત તથ્યો

- ફ્રેઇટ ક્ષેત્ર ભારતના અર્થતંત્રમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે કારણ કે તે માલસામાન તેમજ નિર્ણાયક સંસાધનોના વિતરણ અને પહોંચને સુનિશ્ચિત કરે છે.
- વર્તમાનમાં ચીન અને અમેરિકા બાદ ભારત ત્રીજું સૌથી મોટું ટ્રકબજાર(Truck Market) છે.
- ભારતના કુલ ઊર્જા સંબંધિત ગ્રીનહાઉસ ગેસ(GHG) ઉત્સર્જનમાં પરિવહન ક્ષેત્રનો ફાળો વર્તમાનમાં લગભગ 14% જેટલો છે.

હાસ્ય કલાકાર અને અભિનેતા રાજુ શ્રીવાસ્તવનું અવસાન : પોસ્ટમોર્ટમ માટે વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સીનો ઉપયોગ

- તાજેતરમાં જ પ્રખ્યાત હાસ્ય કલાકાર અને અભિનેતા રાજુ શ્રીવાસ્તવનું અવસાન થયું, તેમના પોસ્ટમોર્ટમ માટે વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી નામની તકનીકનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

રાજુ શ્રીવાસ્તવ

- રાજુ શ્રીવાસ્તવ એક ભારતીય હાસ્ય કલાકાર, અભિનેતા અને ઉત્તર પ્રદેશના રાજકારણી હતા. 25 ડિસેમ્બર, 1963ના રોજ કાનપુરમાં જન્મેલા રાજુ શ્રીવાસ્તવનું નામ સત્ય પ્રકાશ શ્રીવાસ્તવ હતું પરંતુ તેઓ રાજુ શ્રીવાસ્તવ તરીકે મનોરંજન ઉદ્યોગમાં જાણીતા હતા.
- તેઓ ઉત્તરપ્રદેશના ફિલ્મ ડેવલપમેન્ટ કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ હતા તથા યુ.પી.માં ફિલ્મ સિટીની સ્થાપના માટે તેમણે નોંધપાત્ર ભૂમિકા ભજવી હતી.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ઘ ગ્રેટ ઇન્ડિયન લાફ્ટર ચેલેન્જથી દેશ-દુનિયામાં સ્ટેન્ડ અપ કોમેડી માટે જાણીતા બનેલા રાજુ શ્રીવાસ્તવે 'મૈને પ્યાર કિયા', 'બાઝીગર', 'આમદની અઠન્ની ખરયા રુપૈયા' અને અન્ય ઘણી બોલીવૂડ ફિલ્મોમાં નાની ભૂમિકાઓ પણ ભજવી હતી.

વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી

- વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી અથવા વર્ટોપ્સી એ પોસ્ટમોર્ટમની નવી તકનીક છે જેમાં ડિસેક્શનનો સમાવેશ થતો નથી, એટલે કે કોઈપણ પ્રકારની વાઢકાપ કે વિચ્છેદન વગર પોસ્ટમોર્ટમ હાથ ધરવામાં આવે છે.
- પોસ્ટમોર્ટમની આ તકનીકમાં હાઈ-ટેક ડિજિટલ એક્સ-રે અને સિટી સ્કેનનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- પોસ્ટમોર્ટમની પરંપરાગત પદ્ધતિની સરખામણીમાં આ તકનીકમાં ઓછો સમય લાગે છે.
- આ નવીન પદ્ધતિ એ રક્તસ્રાવની સાથે હાડકાંમાં હેરલાઈન અથવા ચિપ ફ્રેક્ચર જેવા સૂક્ષ્મ ફ્રેક્ચરના ચિહ્નો પણ શોધવામાં સક્ષમ છે, આ પ્રકારના ફ્રેક્ચરએ એન્ટિમોર્ટમ ઈજાઓ (મૃત્યુ પહેલાં શરીર પર થયેલી ઈજાઓ) દર્શાવે છે.
- ઑટોપ્સી (Autopsy)ની પરંપરાગત પદ્ધતિમાં ઘણીવાર આ પ્રકારની એન્ટિમોર્ટમ ઈજાઓ તેમજ શરીર પરના કોઈ ઘાની ઊંડાઈની સચોટ માહિતી મેળવવાનું શક્ય બનતું નથી, જ્યારે વર્ટોપ્સી દ્વારા આ પ્રકારની માહિતી મળી રહે છે.
- હાલમાં, AIIMS દિલ્હી એ એકમાત્ર સંસ્થા છે જે છેલ્લા બે વર્ષથી દક્ષિણપૂર્વ એશિયામાં વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી કરે છે.

વર્ટોપ્સીના લાભ

- વર્ટોપ્સી દ્વારા મેળવવામાં આવેલા તારણોને એક્સ-રે ફિલ્મોના સ્વરૂપમાં દસ્તાવેજીકૃત કરી લાંબો સમય સાચવી શકાય છે, તેમજ તેનો ઉપયોગ કોર્ટમાં પુરાવા તરીકે પણ થઈ શકે છે.
- શરીરના વિચ્છેદન કરેલા વાસ્તવિક નમૂનાઓનું પરિવહન અને હેરફેર કરવી મુશ્કેલ છે, જ્યારે શરીરની ડિજિટલ છબીઓ તબીબી વ્યાવસાયિકો અને નિષ્ણાતો વચ્ચે સરળતાથી વહેંચી શકાય છે તેમજ ભવિષ્યમાં પુનઃપરીક્ષા માટે સંગ્રહિત કરી શકાય છે.
- ડોક્ટરો જે તે સ્થળે હાજર ન હોય ત્યારે પણ વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી કરી શકે છે, આથી ઈન-હાઉસ પેથોલોજિસ્ટ ન હોય તો પણ સિટી સ્કેનર ધરાવતી હોસ્પિટલો ખાતે વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સીની પ્રક્રિયા હાથ ધરી શકાય છે.
- વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સીમાં મૃતકનું શરીર કોઈપણ પ્રકારની વાઢકાપ વગર અકબંધ રહે છે, તેથી તે પીડિતના પરિવારના દુઃખમાં વધારો કરશે નહીં; વળી અમુક ધર્મો કે જેમાં મૃતકના શરીરને કાપવાની મનાઈ રહેલી છે તે નૈતિક સમસ્યાનું પણ સમાધાન મળી રહે છે.
- આ ઉપરાંત વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સીમાં મૃતકનું શરીર બોડી-બેગમાં રાખીને જ સ્કેન કરવામાં આવે છે જેથી અમુક પ્રકારના ચેપ સામે તબીબો પરનું જોખમ ઘટે છે.

વર્ટોપ્સીની મર્યાદાઓ

- વર્ટોપ્સીની એક મર્યાદા એ છે કે આ તકનીકમાં શબ સાથે સીધો સંપર્ક ન હોવાને કારણે ગંધ અને રંગ જેવી કોઈ માહિતી મળતી નથી, જે ઝેર કે આગના કારણે થતાં મૃત્યુના ઘણાં કિસ્સાઓમાં કોઈ ચોકકસ તારણો મેળવવા માટે જરૂરી હોય છે.
- વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી ખર્ચાળ છે અને તેમાં ઉચ્ચ સાધનો અને તકનીકી ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે, આથી અવિકસિત દેશોમાં જ્યાં અદ્યતન ટેકનોલોજી પ્રચલિત નથી ત્યાં આ તકનીકનો ઉપયોગ કરવો મુશ્કેલ છે.
- તેમાં જુદાં જુદાં રિપોર્ટ્સના પરિણામો પરથી મૃત્યુનું ચોકકસ કારણ અનુમાનિત કરવા માટે કુશળતા અને તાલીમની જરૂર છે, આથી આ ક્ષેત્રે અનુભવ અને કુશળતાનો અભાવ હોવો એક મોટી મર્યાદા છે.
- વર્ચ્યુઅલ ઑટોપ્સી એ એક લાંબી પ્રક્રિયા છે જેમાં સિટી સ્કેન, MRI, એક્સ-રે વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આ રિપોર્ટ્સનું પરિણામ મેળવવા અને તેની માહિતીઓને સંકલિત કરીને કોઈ ચોકકસ તારણ પર પહોંચવાની ક્રિયામાં થોડો સમય લાગી શકે છે, જ્યારે પરંપરાગત ઑટોપ્સીમાં તેની સાપેક્ષે ઓછો સમય લાગે છે.
- ઉપરાંત સિટી સ્કેન, MRI, એક્સ-રે વગેરે જેવી બહુવિધ તકનીકોમાંથી ડેટાને સંકલિત કરવાની ક્રિયામાં સચોટતા (Accuracy) અને ભૂલ ભરેલા અર્થઘટનની સંભાવના રહેલી છે જે પરંપરાગત ઑટોપ્સીમાં બનતું નથી.

સર્વાવેક : સર્વાઈકલ કેન્સર અટકાવવા માટે ભારતની પ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત રસી

- કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી ડૉ.જિતેન્દ્ર સિંઘે તાજેતરમાં સર્વાઈકલ કેન્સરના રોકથામ માટે ભારતની સૌપ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત રસી 'સર્વાવેક' (CERVAVAC) ની વૈજ્ઞાનિક પૂર્ણતાની જાહેરાત કરી છે.

સર્વાવેક (CERVAVAC)

- સર્વાવેક વેક્સિનને પુણે સ્થિત સીરમ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇન્ડિયા(SII) દ્વારા કેન્દ્ર સરકારના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ બાયોટેકનોલોજી(DBT) સાથે સંકલનમાં વિકસાવવામાં આવેલ છે.
- આ વેક્સિન વિકસાવવાનો પ્રોજેક્ટ વર્ષ 2011માં DBT ના તત્કાલીન સચિવ ડૉ. એમ.કે. ભાન દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- SII દ્વારા વિકસિત સર્વાઈકલ કેન્સર સામેની આ ક્વાડ્રિવેલન્ટ હ્યુમન પેપિલોમા વાઈરસ(qHPV) વેક્સિન એ પોસાય તેવી અને ખર્ચ અસરકારક છે.
- સર્વાઈકલ કેન્સર એ વિશ્વમાં મહિલાઓમાં જોવા મળતું ચોથું સૌથી સામાન્ય કેન્સર છે. તેમજ તે ભારતમાં જોવા મળતું બીજા નંબરનું સૌથી સામાન્ય કેન્સર છે.
- ભારતમાં દર વર્ષે લગભગ 1.25 લાખ મહિલાઓને સર્વાઈકલ કેન્સરનું નિદાન થાય છે અને આ રોગ ભારતમાં 75,000 થી વધુ મૃત્યુનું કારણ બને છે.
- સર્વાવેક વેક્સિનને આ વર્ષે 12 જુલાઈએ ડ્રગ કન્ટ્રોલર જનરલ ઓફ ઇન્ડિયા(DCGI)દ્વારા માર્કેટ ઓથોરાઈઝેશન માટે મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

ભારતીય કમ્પ્યુટર ઇમરજન્સી રિસ્પોન્સ ટીમ દ્વારા 'સિનર્જી' સાયબર સુરક્ષા કવાયતનું આયોજન

- સિંગાપોરની સાયબર સિક્યોરિટી એજન્સીના સહયોગથી ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળ ઇન્ડિયન કમ્પ્યુટર ઇમરજન્સી રિસ્પોન્સ ટીમ (CERT In) દ્વારા 13 દેશો માટે સાયબર સુરક્ષા એક્સરસાઈઝ 'સિનર્જી'નું તાજેતરમાં આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઇન્ડિયન કમ્પ્યુટર ઇમરજન્સી રિસ્પોન્સ ટીમ દ્વારા તેના એક્સરસાઈઝ સિમ્યુલેશન પ્લેટફોર્મ પર આ સિનર્જી એક્સરસાઈઝનું આયોજન થયું હતું અને આ એક્સરસાઈઝની થીમ 'રેન્સમવેર હુમલાનો સામનો કરવા માટે નેટવર્ક સ્થિતિસ્થાપકતાનું નિર્માણ'(Building Network Resiliency to counter Ransomware Attacks) રાખવામાં આવી હતી.
- સિનર્જી સાયબર સુરક્ષા કવાયતનો મુખ્ય ઉદ્દેશ રેન્સમવેર અને સાયબર ગેરવસૂલી હુમલાઓ સામે નેટવર્ક સ્થિતિસ્થાપકતા બનાવવા માટે સભ્ય દેશો વચ્ચે વ્યૂહરચનાઓ અને વ્યવહારોનું મૂલ્યાંકન તેમજ માહિતીનું આદાન-પ્રદાન અને સુધારણા કરવાનો છે.
- આ એક્સરસાઈઝ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરિષદ સચિવાલય(National Security Council Secretariat - NSCS)ના નેતૃત્વ હેઠળ ભારતની આગેવાનીમાં ઇન્ટરનેશનલ કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિયેટિવ રેઝિલિયન્સ વર્કિંગ ગ્રુપના ભાગરૂપે હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- રાષ્ટ્રીય કમ્પ્યુટર ઇમરજન્સી રેડીનેસ ટીમ/કમ્પ્યુટર સુરક્ષા ઘટના પ્રતિભાવ ટીમ, કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ, સંચાર તેમજ IT/ માહિતી અને સંચાર ટેકનોલોજી મંત્રાલય અને સુરક્ષા એજન્સીઓ સાથે વિવિધ સરકારી એજન્સીઓ સહિત દરેક દેશોએ રાષ્ટ્રીય કટોકટી વ્યવસ્થાપન ટીમ તરીકે ભાગ લીધો હતો.

પૃથ્વીથી માત્ર 100 પ્રકાશ વર્ષ દૂર બે નવા 'સુપર અર્થ' ગ્રહોની શોધ

- LP890-9 (એરિડેનસ નક્ષત્રમાં આવેલ ઉચ્ચ ગતિનો લાલ વામન તારો)ની પરિક્રમા કરતા અને પૃથ્વીથી માત્ર 100 પ્રકાશવર્ષ દૂર સ્થિત બે નવા 'સુપર અર્થ' ગ્રહોની ખગોળશાસ્ત્રીઓની આંતરરાષ્ટ્રીય ટીમ દ્વારા તાજેતરમાં શોધ કરવામાં આવી હતી. આ સુપર અર્થ ગ્રહોને 'TOI - 4306' અથવા 'SPECULOOS - 2' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, જે ખૂબ જ જાણીતા ટ્રેપિસ્ટ-1(TRAPPIST-1) ગ્રહ બાદ શોધાયેલ સૌથી ઠંડા ગ્રહો છે.

સુપર અર્થ ગ્રહ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ સુપર અર્થ ગ્રહોમાંના એક ગ્રહને, સૌર પ્રણાલીના આંતરિક ગ્રહ તરીકે 'LP890-9b' અથવા 'TOI- 4306b' તરીકે ઓળખ આપવામાં

આવી છે. તે પૃથ્વી કરતાં લગભગ 30% મોટો અને માત્ર 2.7 પૃથ્વી દિવસમાં વામન તારાની આસપાસ ઝડપથી પરિભ્રમણ કરે છે.

- સુપર અર્થ ગ્રહોમાંના બીજા ગ્રહને 'LP890-9c' અથવા 'SPECULOOS-2C'

તરીકે ઓળખ આપવામાં આવી છે, જે પૃથ્વી કરતાં નોંધપાત્ર રીતે 40% કરતાં વધારે મોટો છે અને લગભગ 8.5 પૃથ્વી દિવસોમાં તેની ભ્રમણકક્ષા પૂર્ણ કરે છે. આ ગ્રહ તેના તારાના વસવાટ યોગ્ય ઝોનમાં હોવાનું માનવામાં આવે છે અને તેનું તાપમાન સપાટી પર પ્રવાહી પાણીના અસ્તિત્વ માટે આદર્શ છે. આ ગ્રહો નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન(NASA)ના ટ્રાન્ઝિટીંગ એક્ઝોપ્લેનેટ સર્વે સેટેલાઈટ(TESS) દ્વારા સૌપ્રથમ એક્ઝોપ્લેનેટ(સૂર્યમંડળની બહાર તારાની પરિક્રમા કરતો ગ્રહ) તરીકે મળી આવ્યા હતા.

દેશની પહેલી નેઝલ વેક્સિનના ઇમર્જન્સી ઉપયોગને મંજૂરી

- ભારત બાયોટેક દ્વારા દેશમાં જ વિકસાવવામાં આવેલી પહેલી નેઝલ વેક્સિનનો ઇમર્જન્સી ઉપયોગ કરવા માટે ડ્રગ્સ કંટ્રોલર એન્ડ જનરલ ઓફ ઇન્ડિયા(DCGI) દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે.
- નાક વડે આપવામાં આવનાર વેક્સિન કોરોના સામે લડવા બૂસ્ટર ડોઝ પુરવાર થશે.
- ભારત બાયોટેકની આ chAd36 – SARS- COV- S- Covid -19 (ચિમ્પાન્ઝી એડેનોવાઈરસ વેક્ટર્સ) રિકમ્બિનન્ટ નેસલ વેક્સિન એ 18 વર્ષથી મોટી ઉંમરના તમામ લોકોને કોરોના સામે રક્ષણ માટે નાક વડે આપી શકાશે.
- આ વેક્સિન ભારત બાયોટેક દ્વારા વોશિંગ્ટન યુનિવર્સિટી- સેન્ટ લૂઈસ પાસેથી લાઈસન્સ પ્રાપ્ત તકનીકીની મદદથી વિકસાવવામાં આવી છે.
- નેઝલ વેક્સિનથી કોરોનાનો વાઈરસ શરીરમાં પ્રવેશે તે પહેલાં નાકમાં જ તેનો નાશ કરવામાં આવશે. આ વેક્સિન આપવા નિડલની જરૂર પડશે નહીં. તેને ઘરમાં જ આપી શકાશે. કોઈ આરોગ્ય કર્મચારીની જરૂર પડશે નહીં.

મિશન કોવિડ સુરક્ષા

- મિશન કોવિડ સુરક્ષા એ દેશ માટે સ્વદેશી, સસ્તી અને સુલભ રસીઓના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટેનો ભારતનો લક્ષિત પ્રયાસ છે, જે 'આત્મનિર્ભર ભારત' અંતર્ગતનો પૂરક પ્રયાસ છે.
- આ મિશનનું લોન્ચિંગ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ બાયોટેકનોલોજી(DBT) દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેનું અમલીકરણ બાયોટેકનોલોજી ઇન્ડસ્ટ્રી રિસર્ચ આસિસ્ટન્સ કાઉન્સિલ(BIRAC) દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું છે.

3rd વૈશ્વિક ક્રિપ્ટો એડોપ્શન ઇન્ડેક્સ- 2022

- બ્લોકચેન ડેટા પ્લેટફોર્મ 'ચેનાલિસિસ'(Chainalysis) દ્વારા તાજેતરમાં તૃતીય વૈશ્વિક ક્રિપ્ટો એડોપ્શન ઇન્ડેક્સ 2022ની રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આ સૂચકાંક મુજબ વૈશ્વિક સ્તરે વિયેતનામ દેશ એકંદર ઇન્ડેક્સ રેન્કિંગ સ્કોર 1 સાથે સતત બીજા વર્ષે ક્રિપ્ટોકરન્સી અપનાવવામાં પ્રથમ ક્રમાંક પર છે, જ્યારે ભારત 0.663 ના ઇન્ડેક્સ સ્કોર સાથે ચોથા ક્રમાંક પર છે.
- વિયેતનામ બાદ 0.753 ના ઇન્ડેક્સ સ્કોર સાથે ફિલિપાઈન્સ બીજા અને 0.694 ના ઇન્ડેક્સ સ્કોર સાથે યુક્રેન ત્રીજા ક્રમાંક પર છે.

બ્લોકચેન ડેટા પ્લેટફોર્મ એનાલિસિસ દ્વારા કરવામાં આવેલ મૂલ્યાંકન

- આ સૂચકાંકમાં નીચે મુજબના પાંચ પેટા સૂચકાંકોના આધારે 154 દેશોનો ક્રમ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો:
 - કેન્દ્રીયકૃત ક્રિપ્ટો એક્સચેન્જો આધારિત પ્રાપ્ત માથાદીઠ ખરીદ શક્તિ સમાનતા (PPP) દ્વારા ક્રિપ્ટો કરન્સીના મૂલ્યના આધારે મૂલ્યાંકન;
 - કેન્દ્રીયકૃત એક્સચેન્જો પર પ્રાપ્ત થયેલ ઓનચેન રિટેલ મૂલ્ય આધારિત,
 - ક્રિપ્ટો વેપાર કદ, માથાદીઠ ખરીદ શક્તિ સમાનતા અને ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓની સંખ્યા આધારિત;
 - માથાદીઠ ખરીદ શક્તિ સમાનતામાંથી પ્રાપ્ત ઓનચેન ક્રિપ્ટોકરન્સી મૂલ્ય આધારિત,
 - માથાદીઠ ખરીદ શક્તિ સમાનતામાંથી પ્રાપ્ત ઓનચેન ક્રિપ્ટોકરન્સી રિટેલ મૂલ્ય આધારિત.

સવાલ-જવાબ વિશેષ (વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી)

Q.1 કયા દેશ દ્વારા તાજેતરમાં તેના પ્રથમ સંપૂર્ણ, સૌરશક્તિવાળા માનવરહિત એરિયલ વ્હીકલ(UAV)/ડ્રોન 'કિર્મિંગશિંગ 50/ મોર્નિંગ સ્ટાર 50'નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું?

A. ચીન

Q.2 કયા ખાનગી સ્પેસ સ્ટાર્ટઅપ્સ એ ભારતમાં સૌપ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ રોકેટ એન્જિન માટે તાજેતરમાં પેટન્ટ પ્રાપ્ત કરી?

A. અગ્રિકુલ કોસ્મોસ

Q.3 ભારતના પ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ પોસ્ટ ઓફિસની સ્થાપના આગામી સમયમાં ક્યાં કરવામાં આવશે?

A. બેંગાલુરુ (કર્ણાટક)

Q.4 કઈ કંપની દ્વારા દૂરના વિસ્તારો સહિત સમગ્ર ભારતમાં હાઇસ્પીડ સેટેલાઈટ ઇન્ટરનેટ પ્રદાન કરવા માટે તાજેતરમાં ભારતની પ્રથમ હાઇ થ્રુપુટ સેટેલાઈટ બ્રોડબેન્ડ ઇન્ટરનેટ સેવાઓની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. હ્યુજીસ કમ્યુનિકેશન્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

- વિશેષ : આ સેવા ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંસ્થા(ISRO)ના GSAT-11 અને GSAT-29 કમ્યુનિકેશન્સ સેટેલાઈટ્સનો ઉપયોગ કરીને પૂરી પાડવામાં આવશે.

Q.5 આગામી કયા વર્ષ સુધીમાં ભારત વિશ્વનું છઠ્ઠું સૌથી મોટું વીમા બજાર બનવાની સંભાવના છે?

A. વર્ષ 2032

પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ બનાવવામાં આવેલું ત્રીજું સ્ટીલ્ય ફ્રિગેટ 'તારાગિરી' લોન્ચ

- તાજેતરમાં જ મુંબઈ ખાતે આવેલા મઝગાંવ ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ (MDL) દ્વારા પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ બનાવવામાં આવેલું ત્રીજું સ્ટીલ્ય ફ્રિગેટ (યુદ્ધ જહાજ) 'તારાગિરી' લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. નેવલ વાઈલ્સ વેલ્ફેર એસોસિએશન (વેસ્ટર્ન ઝોન)ના પ્રમુખ ચારુ સિંઘે હિમાલયના ગઢવાલ વિસ્તારમાં સ્થિત એક પર્વતમાળાના નામ પરથી આ ફ્રિગેટનું નામ 'તારાગિરી' આપ્યું હતું.

ફ્રિગેટ તારાગિરી

- તારાગિરી એ સ્વદેશી રીતે ડિઝાઈન કરાયેલ નીલગીરી-ક્લાસ સ્ટીલ્ય ગાઈડેડ-મિસાઈલ ફ્રિગેટ છે, જેનું નિર્માણ મઝગાંવ ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ (MDL) દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.
- તારાગિરી એ ત્રીજી સ્ટીલ્ય ફ્રિગેટ છે જે પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ બનાવવામાં આવી છે, આ પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ જ નેવી માટે ગાઈડેડ-મિસાઈલ ફ્રિગેટ્સની શ્રેણી બનાવવામાં આવી રહી છે.
- આ સ્ટીલ્ય ફ્રિગેટ 149 મીટર લાંબુ, 17.8 મીટર પહોળું અને 6,670 ટન જેટલું વિસ્થાપન (વજન) કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- બે ગેસ ટર્બાઈન અને બે મુખ્ય ડીઝલ એન્જિનના સંયોજન દ્વારા આ જહાજ 28 નોટથી વધુની ઝડપ હાંસલ કરવા સક્ષમ છે.
- આ ફ્રિગેટના હલના બાંધકામમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલું સ્ટીલ સ્વદેશી રીતે વિકસિત DMR 249A છે, જે સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ દ્વારા ઉત્પાદિત લો કાર્બન માર્કો-એલોય ગ્રેડનું સ્ટીલ છે.
- આ જહાજ એક સંકલિત બાંધકામ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવ્યું છે, જેમાં જુદાં-જુદાં ભૌગોલિક સ્થળોએ હલ અને બ્લોકનું બાંધકામ કરવામાં આવે છે અને બાદમાં તેને જોડીને સંપૂર્ણ જહાજ બનાવવામાં આવે છે.
- આ જહાજમાં અત્યાધુનિક શસ્ત્રો, સેન્સર, એક અદ્યતન એક્શન ઈન્ફર્મેશન સિસ્ટમ, એક સંકલિત પ્લેટફોર્મ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ, વર્લ્ડ ક્લાસ મોડ્યુલર લિવિંગ સ્પેસ, અત્યાધુનિક પાવર ડિસ્ટ્રિબ્યુશન સિસ્ટમ અને અન્ય અદ્યતન સુવિધાઓ હશે.
- તેમાં સુપરસોનિક સરફેસ ટૂ સરફેસ મિસાઈલ સિસ્ટમ ફિટ કરવામાં આવશે.

પ્રોજેક્ટ 17A

- વર્ષ 2019માં ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા સ્ટીલ્ય ગાઈડેડ-મિસાઈલ ફ્રિગેટ્સની શ્રેણીના નિર્માણ માટે પ્રોજેક્ટ 17 આલ્ફા (P-17A) શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- હાલમાં બે કંપનીઓ- મઝગાંવ ડોક શિપબિલ્ડર્સ (MDL) અને ગાર્ડન

રીય શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE) દ્વારા આ ગાઈડેડ મિસાઈલ ફ્રિગેટ્સ બનાવવામાં આવી રહી છે.

- આ ગાઈડેડ મિસાઈલ ફ્રિગેટ્સ ચોક્કસ સ્ટીલ્ય ડિઝાઈન સાથે બાંધવામાં આવ્યા છે, જેમાં રડાર-શોષક કોટિંગ્સ છે, જેથી તે દુશ્મનોના રડાર સામે પોતાને છૂપાવી શકે છે. વળી તેમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલી નવીન ટેકનોલોજી વહાણના ઈન્ફ્રારેડ સિગ્નલને પણ ઘટાડે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે પ્રોજેક્ટ 17A હેઠળ લોન્ચ કરવામાં આવેલ પ્રથમ સ્ટીલ્ય જહાજ નીલગિરી હતું, જે વર્ષ 2019માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- મે 2022માં ઉદયગિરી નામનું બીજું જહાજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું જેને સંભવતઃ વર્ષ 2024માં નેવીમાં કમિશન કરવામાં આવશે.
- હાલમાં અન્ય સાત P17A ફ્રિગેટ્સ MDL અને GRSE ખાતે બાંધકામના વિવિધ તબક્કામાં છે.

લાભો

- તે ભારતીય શિપચાઈસ, તેમના પેટા કોન્ટ્રાક્ટરો અને આનુષંગિક ઉદ્યોગો માટે આર્થિક વિકાસ અને રોજગાર નિર્માણ જેવા લાભો પૂરા પાડે છે. પ્રોજેક્ટ 17Aના લગભગ 75% ઓર્ડર MSME સહિતની સ્વદેશી કંપનીઓ પર મૂકવામાં આવ્યા છે, આમ તે આત્મનિર્ભર ભારતની પહેલને વધુ મજબૂત બનાવે છે.
- ઉપરાંત સ્ટીલ્ય ફ્રિગેટ્સ જેવા જટિલ ફ્રન્ટલાઈન જહાજોના સ્વદેશી બાંધકામે દેશના શિપબિલ્ડિંગ ક્ષેત્રને ઉચ્ચ સ્થાને પહોંચાડ્યું છે.

ગૃહમંત્રી અમિત શાહ દ્વારા નવી દિલ્હી ખાતે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ – 2022નું ઉદ્ઘાટન

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અમિત શાહ દ્વારા નવી દિલ્હી ખાતે બે દિવસીય રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ (National Security Strategies Conference) - 2022નું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ-2022માં સમગ્ર ભારતમાંથી ભૌતિક અને વર્ચ્યુઅલ રીતે 600 જેટલા અધિકારીઓએ ભાગ લીધો હતો.
- ઉપરાંત, આ પ્રસંગે અમિત શાહે નેશનલ કાઈમ રેકોર્ડ બ્યૂરો(NCRB) દ્વારા વિકસિત નેશનલ ઓટોમેટેડ ફિંગરપ્રિન્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન સિસ્ટમ(NAFIS)નું પણ ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. આ સિસ્ટમ કેન્દ્રીય ફિંગરપ્રિન્ટ ડેટાબેઝની મદદથી કેસના ઝડપી અને સરળ નિકાલમાં મદદ કરશે.
- નેશનલ કાઈમ રેકોર્ડ બ્યૂરો, નવી દિલ્હીમાં સેન્ટ્રલ ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યૂરો(CFPB) ખાતે નેશનલ ઓટોમેટેડ ફિંગરપ્રિન્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન સિસ્ટમનું સંચાલન કરે છે તેમજ તે ગુના માટે ધરપકડ કરાયેલ દરેક વ્યક્તિને 10 અંકનો અનન્ય(Unique) રાષ્ટ્રીય ફિંગરપ્રિન્ટ નંબર પણ આપે છે.

રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ – 2022

- રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા વ્યૂહરચના પરિષદ-2022, એ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાને સંબંધિત ટોચના નેતૃત્વની પરિષદ છે.
- આ પરિષદ દ્વારા ગૃહ મંત્રી અમિત શાહે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા મિકેનિઝમના તમામ પાસાઓને મજબૂત કરીને 'સુરક્ષિત અને સલામત રાષ્ટ્ર સુનિશ્ચિત કરવા' પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના વિઝનને સાકાર કર્યું છે.
- વર્ષ 2022ની આ પરિષદમાં રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાના વિવિધ પાસાઓ જેવા કે આતંકવાદ વિરોધી, કટ્ટરપંથીકરણ, ક્રિપ્ટોકરન્સી અને માઓવાદી સંગઠનોને કારણે આવતી મુશ્કેલીઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- અમિત શાહ દ્વારા આ પરિષદ દરમિયાન આતંકવાદનો સામનો કરવા માટે માનવ બુદ્ધિ(Human Intelligence)ના મહત્વ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો તેમજ ઉભરતા આતંકવાદી હોટસ્પોટ્સને ઓળખવામાં જિલ્લા સ્તરના પોલીસ અધિકારીઓની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકાને પ્રકાશિત કરી હતી.
- વિશેષ:** મધ્યપ્રદેશ એપ્રિલ, 2022માં નેશનલ ઓટોમેટેડ ફિંગરપ્રિન્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન સિસ્ટમ(NAFIS) દ્વારા મૃત વ્યક્તિની ઓળખ કરનાર દેશનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું હતું.

સુરક્ષા પરની કેબિનેટ કમિટી દ્વારા તેજસ માર્ક-2.0 પ્રોજેક્ટને મંજૂરી

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની અધ્યક્ષતાવાળી સુરક્ષા પરની કેબિનેટ કમિટી(Cabinet Committee On Security) દ્વારા તાજેતરમાં 6,500 કરોડ રૂ. ના તેજસ માર્ક – 2.0 પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- તેજસ માર્ક-2.0 પ્રોજેક્ટ માટે અગાઉ હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડ(HAL) માટે મંજૂર કરવામાં આવેલ 2,500 કરોડ રૂ.નો હિસ્સો પણ ઉપર્યુક્ત ભંડોળમાં ઉમેરવામાં આવ્યો હતો.
- આ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત નિર્માણ પામનાર તેજસ માર્ક – 2.0 એ તેજસ લાઈટ કોમ્બેટ એરક્રાફ્ટ(LCA)નું અદ્યતન સંસ્કરણ હશે. ઉપરાંત આ પ્રોજેક્ટ તેજસ લાઈટ કોમ્બેટ એરક્રાફ્ટની ફ્લાઈટ અને લડાઈ કૌશલમાં પણ ઘણું બધું ઉન્નતીકરણ પ્રદાન કરશે.
- તેજસ વિમાન એક એન્જિન ધરાવતું મલ્ટિરોલ સુપરસોનિક ફાઈટર છે જે અત્યંત ચપળ છે અને તેનું નિર્માણ હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડ (HAL) દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- જ્યારે, તેજસ માર્ક – 2.0 ભારતીય વાયુસેના માટે હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડના એરક્રાફ્ટ રિસર્ચ એન્ડ ડિઝાઈન સેન્ટરના સહયોગથી સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થા(DRDO)ની એરોનોટિકલ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી દ્વારા ડિઝાઈન અને વિકસિત કરવામાં આવી રહ્યું છે.

તેજસ માર્ક -2.0 પ્રોજેક્ટ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- તેજસ માર્ક-2.0 માં તેજસ માર્ક-1ના GE404 એન્જિનની સાપેક્ષે 98 કિલોન્યૂટન થ્રસ્ટ કલાસ સાથે વધુ શક્તિશાળી GE414 એન્જિન હશે, જે શસ્ત્રો વહન કરવાની લાંબી લડાઈ શ્રેણી અને વધુ ક્ષમતા ધરાવે છે. ઉપરાંત તેની પેલોડ વહન ક્ષમતા 4 ટન જેટલી હશે, જે વર્તમાન તેજસ એરક્રાફ્ટની 3 ટન વહન ક્ષમતા કરતાં વધારે છે.
- તેજસ માર્ક – 1.0 એરક્રાફ્ટને જૂના મિગ-21 એરક્રાફ્ટના સ્થાને લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેજસ માર્ક-2.0 એરક્રાફ્ટને ભારતીય વાયુ સેનાના મિરાજ-2000, જગુઆર અને મિગ-29 જેવા એરક્રાફ્ટના સ્થાને લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- હળવા વજનનું તેજસ માર્ક-1 મુખ્યત્વે સંરક્ષણ પ્રણાલી માટે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે અને આ એરક્રાફ્ટનો ઉપયોગ દુશ્મન વિસ્તારોમાં આક્રમક કામગીરી માટે કરવામાં આવશે.

ભારતીય સેના દ્વારા રશિયા ખાતે આયોજિત વોસ્તોક - 2022 યુદ્ધ ક્વાયતમાં ભાગ લેવામાં આવ્યો

- 7/8 ગોરખા રાઈફલ્સ જવાનોની ભારતીય સૈન્ય ટુકડી દ્વારા રશિયાના પૂર્વ સૈન્ય કમાન્ડના પ્રશિક્ષણ મેદાન પર તાજેતરમાં યોજાયેલ બહુરાષ્ટ્રીય વ્યૂહાત્મક અને કમાન્ડ યુદ્ધ અભ્યાસ વોસ્તોક- 2022માં ભાગ લેવામાં આવ્યો હતો.
- આ વોસ્તોક - 2022 સૈન્ય યુદ્ધ અભ્યાસનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સહભાગી સૈન્ય ટુકડીઓ તેમજ નિરીક્ષકો વચ્ચે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા અને સહકાર સાધવાનો છે.
- ભારતીય સૈન્ય ટુકડી દ્વારા વોસ્તોક - 2022 યુદ્ધ અભ્યાસ દરમિયાન સાત અલગ-અલગ સ્થળોએ ફાયરપાવર ક્વાયત, સંયુક્ત ક્ષેત્ર પ્રશિક્ષણ ક્વાયત અને લડાયક ચર્ચાઓ સહિત સંયુક્ત દાવપેચમાં ભાગ લેવામાં આવ્યો હતો.

વોસ્તોક - 2022 યુદ્ધ અભ્યાસ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ યુદ્ધ ક્વાયતમાં અલ્જેરિયા, રશિયા, ચીન, ભારત, લાઓસ, મંગોલિયા, નિકારાગુઆ, સીરિયા તેમજ અન્ય ભૂતપૂર્વ સોવિયત દેશો જેવા કે તાજિકિસ્તાન, અઝરબૈજાન, આર્મેનિયા, બેલારૂસ, કિર્ગિસ્તાન અને કઝાકિસ્તાનના સૈનિકોનો સમાવેશ થાય છે.
- વોસ્તોક-2022 યુદ્ધ અભ્યાસમાં ભાગ લેનાર ટુકડીઓમાં સામૂહિક સુરક્ષા સંઘિ સંગઠન (Collective Security Treaty Organisation - CSTO), શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશનના નિરીક્ષકોનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ક્વાયતમાં ભાગ લેનાર દેશોના 50,000 થી વધુ સૈનિકો અને 140 એરક્રાફ્ટ, 60 લડાયક જહાજો, ગનબોટ્સ તેમજ ચીન, ભારત અને અન્ય કેટલાક દેશોના સહાયક જહાજોનો પણ સમાવેશ થાય છે. સાત દિવસીય આ વોસ્તોક- 2022 યુદ્ધ ક્વાયત જમીન, દરિયાઈ અને હવા એમ ત્રણેય સ્તરે આયોજિત થઈ હતી, જેની સમગ્ર દેખરેખ રશિયાના ચીફ ઓફ જનરલ સ્ટાફ 'વેલેરી ગેરાસિમોવ' દ્વારા રાખવામાં આવી હતી.

સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા ભારતીય સેનાની પિનાકા શસ્ત્ર પ્રણાલી માટે DRDO દ્વારા વિકસિત માર્ગદર્શિત રોકેટને મંજૂરી

- સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરમાં ત્રણ સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન(DRDO) પ્રોજેક્ટ્સ જેવા કે ગાઈડેડ એક્સટેન્ડેડ રેન્જ રોકેટ એમ્યુનેશન, એરિયલ ડિનાયલ મ્યુનિશન ટાઈપ-1 રોકેટ અને પિનાકા રોકેટ શસ્ત્ર પ્રણાલીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- ઉપર્યુક્ત ત્રણેય પ્રોજેક્ટ્સ ભારતીય સેનાના ફાયરપાવર અર્થાત્ બંદૂકો, મિસાઈલો અથવા લશ્કરી દળની વિનાશક ક્ષમતા(ઉપલબ્ધ શસ્ત્રોની સંખ્યા અને કદના સંદર્ભે)માં વધારો કરશે.

પ્રોજેક્ટ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- ગાઈડેડ એક્સટેન્ડેડ રેન્જ રોકેટ એમ્યુનિશન 40 મીટરની ચોકસાઈ સાથે 75 કિ.મી. જેટલી રેન્જ ધરાવે છે.
- એરિયલ ડિનાયલ મ્યુનિશન ટાઈપ-1 રોકેટ એમ્યુનિશનમાં ડ્યુઅલ પર્પઝ સબમ્યુનિશન છે, જે ટેન્ક અને બખ્તરબંધ કર્મચારી કેરિયર્સ તેમજ વાહનોમાં પ્રવેશેલા સૈનિકોને બેઅસર કરવામાં સક્ષમ છે.
- ઈન્ફન્ટ્રી કોમ્બેટ વ્હીકલ, કમાન્ડ કાર્યોના અમલ માટે ઝડપી નિર્ણય લેવાની સુવિધા માટે કમાન્ડરોને વાસ્તવિક સમયની માહિતી એકત્રિત કરવા, પ્રસારિત કરવા, શેર કરવા અને પ્રસ્તુત કરવા માટે ટેકનોલોજીથી સજ્જ છે. ઉપરાંત, ભારત સરકાર દ્વારા સંરક્ષણ દળોને મેક ઈન ઈન્ડિયા માર્ગ દ્વારા ઈમરજન્સી શસ્ત્રો ખરીદવાની પરવાનગી પણ આપવામાં આવી છે.
- ઈમરજન્સી સત્તા હેઠળ, સંરક્ષણ દળો જરૂરિયાત મુજબ તત્કાલ ધોરણે કોઈપણ નવા અથવા ઈન સર્વિસ સંરક્ષણ સાધનો મેળવી શકે છે તેમજ જરૂરી શસ્ત્ર સાધનસામગ્રી 3 મહિનાથી 1 વર્ષના સમયગાળામાં પહોંચાડવામાં આવશે.
- સંરક્ષણ દળોએ આ તાત્કાલિક શસ્ત્ર પ્રાપ્તિ માટે તેમના પોતાના ભંડોળમાંથી ખર્ચ કરવો પડશે અને આ શસ્ત્રોની ખરીદી માટે સંરક્ષણ મંત્રાલયની મંજૂરી લેવી જરૂરી નથી.
- ઉપર્યુક્ત શસ્ત્ર ખરીદીમાં લાંબા અંતરની મિસાઈલોનો સમાવેશ થાય છે તેમજ સ્વદેશી અને વિદેશમાં નિર્મિત સંરક્ષણ ઉત્પાદનોનો પણ સમાવેશ થાય છે.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ દ્વારા 10મી રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ 'શોધ અને બચાવ ક્વાયત - 2022'નું ચેન્નાઈ ખાતે આયોજન

- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ દ્વારા તાજેતરમાં 10મી રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ 'શોધ અને બચાવ ક્વાયત' (Search and Rescue Exercise - SAREX) - 2022 ચેન્નાઈ ખાતે હાથ ધરવામાં આવી હતી, જેનું ઉદ્દઘાટન સંરક્ષણ સચિવ અજયકુમાર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ, નેવી અને રાજ્ય પોલીસમાંથી 52 સહભાગીઓ અને 16 દેશો જેવા કે ઓસ્ટ્રેલિયા, માલદીવ્સ, થાઈલેન્ડ, ઈન્ડોનેશિયા, ચીન વગેરેના 24 વિદેશી નિરીક્ષકો આ ક્વાયતમાં જોડાયા હતા.
- રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ શોધ અને બચાવ ક્વાયત એ દ્વિવાર્ષિક ક્વાયત છે, જે 'મરિન પેસેન્જર સેફ્ટી તરફ ક્ષમતા નિર્માણ' (Capacity Building Towards Marine Passenger Safety) થીમ સાથે હાથ ધરવામાં આવે છે તેમજ તે રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ શોધ અને બચાવ બોર્ડના સંકલ્પ અને પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે. આ અગાઉ 9મી રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ શોધ અને બચાવ ક્વાયતનું આયોજન ગોવા ખાતે 3 દિવસ માટે કરવામાં આવ્યું હતું.

જિમેક્સ 2022 : જાપાન-ભારત મેરીટાઇમ દ્વિપક્ષીય કવાયતની છઠ્ઠી આવૃત્તિ યોજાઈ

- તાજેતરમાં જ બંગાળની ખાડીમાં જાપાન-ભારત મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ 2022 (JIMEX-2022)ની છઠ્ઠી આવૃત્તિ યોજવામાં આવી હતી.

પૃષ્ઠભૂમિ

- જાન્યુઆરી 2012માં જાપાન અને ભારત વચ્ચે દરિયાઈ સુરક્ષા સહયોગ પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને નૌકાદળ કવાયતની JIMEX શ્રેણીની શરૂઆત થઈ હતી.
- ડિસેમ્બર 2013 દરમિયાન બંગાળની ખાડીમાં સૌપ્રથમ જાપાન-ભારત મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ હાથ ધરવામાં આવી હતી.

જિમેક્સ 2022

- જિમેક્સ એ જળ સપાટી ઉપર, જળ સપાટી નીચે અને હવામાં વિવિધ જટિલ કવાયતો (Exercise) દ્વારા, બંને દેશોની નૌસેના વચ્ચે રહેલી ઉચ્ચ સ્તરની આંતરકાર્યક્ષમતા (interoperability)ને એકીકૃત અને મજબૂત કરવા માટે ભારત અને જાપાન વચ્ચે યોજાતો વાર્ષિક દરિયાઈ અભ્યાસ છે.
- બંગાળની ખાડીમાં આયોજિત જિમેક્સ 2022ની છઠ્ઠી આવૃત્તિની યજમાની ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ જિમેક્સ 2022 કવાયત બે તબક્કાઓ- વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે બંદર (Harbour) તબક્કો અને સમુદ્ર તબક્કા હેઠળ હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- જાપાન મેરીટાઇમ સેલ્ફ ડિફેન્સ ફોર્સ (JMSDF)ના જહાજોનું નેતૃત્વ કમાન્ડર એસ્કોર્ટ ફ્લોટિલા ફોરના જાપાનીઝ રીઅર એડમિરલ હિરાતા તોશિયુકીએ અને ભારતીય નૌકાદળના જહાજોનું નેતૃત્વ ઈસ્ટર્ન ફ્લીટના કમાન્ડિંગ ફ્લેગ ઓફિસર રીઅર એડમિરલ આર. એડમ સંજય ભલ્લા દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ભારતીય નૌકાદળ વતી સ્વદેશી બનાવટના ત્રણ યુદ્ધ જહાજો- બહુહેતુક સ્ટીલ્થ ફ્રિગેટ સહ્યાદ્રી, એન્ટિ-સબમરિન વોરફેર કોર્વેટ કદમટ્ટ અને કવરતી ઉપરાંત ગાઈડેડ મિસાઇલ ડિસ્ટ્રોયર રણવિજય, ફ્લીટ ટેન્કર જ્યોતિ, ઓફશોર પેટ્રોલ વેસલ સુકન્યા, MIG 29K ફાઈટર એરક્રાફ્ટ, લોંગ રેન્જ મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ અને શિપ બોર્ન હેલિકોપ્ટર દ્વારા ભાગ લેવામાં આવ્યો હતો.
- જાપાનનું પ્રતિનિધિત્વ જાપાન મેરીટાઇમ સેલ્ફ ડિફેન્સ ફોર્સના (JMSDF) જહાજો; ઈઝુમો-એક હેલિકોપ્ટર કેરિયર અને તાકાનામી-એક માર્ગદર્શિત મિસાઇલ ડિસ્ટ્રોયર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

મહત્વ

- વર્ષ 2022ની આ જિમેક્સ આવૃત્તિ એ વર્ષ 2012માં જાપાનમાં શરૂ થયેલી જિમેક્સ કવાયતની 10મી વર્ષગાંઠ અને ભારત અને જાપાન વચ્ચે રાજદ્વારી સંબંધોની સ્થાપનાની 70મી વર્ષગાંઠ ચિહ્નિત કરે છે.

ભારત અને જાપાન વચ્ચેની અન્ય કવાયત

- ધર્મ ગાર્ડિયન :** તે વર્ષ 2018થી ભારત અને જાપાન વચ્ચે દરવર્ષે યોજાતી સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત છે.
- શિન્યૂ મૈત્રી :** તે ભારતીય વાયુસેના અને જાપાનીઝ એર સેલ્ફ ડિફેન્સ ફોર્સ (JASDF) વચ્ચેની સંયુક્ત કવાયત છે.

સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન તેમજ ભારતીય સેના દ્વારા ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ સિસ્ટમના 6 ફ્લાઇટ પરીક્ષણ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ

- સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) તેમજ ભારતીય સેના દ્વારા તાજેતરમાં ઓડિશાના દરિયાકાંઠે ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેસ્ટ રેન્જ, ચાંદીપુરથી ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ(QRSAM) સિસ્ટમના 6 ફ્લાઇટ પરીક્ષણ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા હતા. આ સાથે જ ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલને ભારતીય સેનામાં સમાવવાની કાર્યવાહીની શરૂઆત કરવામાં આવશે.
- વિવિધ પરિસ્થિતિઓ હેઠળ ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ શસ્ત્ર પ્રણાલીઓની ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે હાઈસ્પીડ એરિયલ લક્ષ્યો સામે ફ્લાઇટ પરીક્ષણો હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા.

ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ (QRSAM)

- ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ એ ટૂંકી રેન્જની જમીનથી હવામાં પ્રહાર કરતી મિસાઇલ છે, જેની ભારતીય સેના માટે સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન દ્વારા ડિઝાઇન અને રચના કરવામાં આવી છે. આ ક્વિક રિએક્શન સરફેસ ટૂ એર મિસાઇલ એ કેનિસ્ટર આધારિત મિસાઇલ સિસ્ટમ છે, જે ખાસ ડિઝાઇન કરેલા કમ્પાર્ટમેન્ટ્સમાંથી સંચાલિત થાય છે.
- આ મિસાઇલ સિસ્ટમ ચલિત(Moving) લક્ષ્યોને શોધવા અને લક્ષિત કરવા તેમજ ટૂંકા લક્ષ્યાંક પર પ્રહાર કરવા પણ સક્ષમ છે.
- આ મિસાઇલ સિસ્ટમની મારક ક્ષમતા 25 થી 30 કિ.મી. જેટલી છે, આ સાથે તે 10 કિ.મી. સુધીની ઊંચાઈ પર રહેલા લક્ષ્યને પણ ટાર્ગેટ કરી શકે છે.

ભારતીય થલ સેના અને ભારતીય વાયુ સેના દ્વારા પંજાબ ખાતે સંયુક્ત 'ગગન સ્ટ્રાઈક' ક્વાયતનું આયોજન

- ભારતીય થલ સેના અને ભારતીય વાયુ સેનાના ખરગા કોર્સ દ્વારા સશસ્ત્ર દળોની તાકાત અને પરાક્રમ દર્શાવવા માટે પંજાબમાં 'ગગન સ્ટ્રાઈક' નામની સંયુક્ત ક્વાયત તાજેતરમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- આ સંયુક્ત ક્વાયતનું નેતૃત્વ ખરગા કોર્સના લેફ્ટનન્ટ જનરલ પ્રતિક શર્મા દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું અને હરિયાણાના અંબાલાની સરહદે પંજાબના વિવિધ સ્થળોએ 4 દિવસથી વધુ સમય આ ક્વાયતનું આયોજન થયું હતું.

'ગગન સ્ટ્રાઈક' ક્વાયત સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ ક્વાયતમાં ભારતીય થલ સેનાને હવાઈ રક્ષણ મળી રહે તે રીતે એટેક હેલિકોપ્ટરનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ ક્વાયતમાં ભારતીય થલ સેના સાથે સંયુક્ત રીતે કાર્ય કરતા એટેક હેલિકોપ્ટરની ચોકસાઈ ફાયરપાવર પણ દર્શાવવામાં આવી હતી.
- ગગન સ્ટ્રાઈક ક્વાયતમાં સક્ષમ શસ્ત્ર ડિલિવરી પ્લેટફોર્મ તરીકે અપાયે 64E અને એડવાન્સ્ડ લાઈટ હેલિકોપ્ટર વેપન પ્રણાલી પણ સુયોજિત રીતે હાથ ધરવામાં આવી હતી.

HAL અને L & T પાંચ PSLV રોકેટનું નિર્માણ કરશે

- હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડ(HAL) અને લાર્સન એન્ડ ટૂબ્રો(L&T)ના જોડાણને તાજેતરમાં એક ઓર્ડર મળ્યો છે. આ ઓર્ડર છે પાંચ પોલર સેટેલાઈટ લોન્ચ વીહિકલ(PSLV) રોકેટ બનાવવાનો.
- આ ઓર્ડર સરકારની માલિકીની કંપની ન્યૂ સ્પેસ ઇન્ડિયા લિમિટેડ(NSIL) તરફથી મળ્યો છે. તેના માટે આ કંપનીઓને રૂ. 860 કરોડ રૂપિયા મળશે.
- નોંધનીય છે કે, NSIL અંતરિક્ષ વિભાગ અને ભારતીય અંતરિક્ષ અનુસંધાન સંગઠન(ISRO)ની વાણિજ્યિક શાખા હેઠળ કામ કરનાર એક કેન્દ્રીય જાહેર ક્ષેત્રનું સાહસ છે. આ બંને કંપનીઓ ચાર વર્ષના સમયગાળામાં 5 PSLV નું નિર્માણ કરશે.

સવાલ-જવાબ વિશેષ (સંરક્ષણ)

Q.1 ભારત તેની સંરક્ષણ વ્યૂહાત્મક શક્તિ વધારવા માટે રશિયા પાસેથી કયા 6 બોમ્બર વિમાનની ખરીદી કરશે?

A. Tupolev TU – 160 બોમ્બર વિમાન

- વિશેષ:** Tupolev TU - 160 બોમ્બર વિમાનની મહત્તમ ઝડપ 2220 કિ.મી/કલાક જેટલી છે.

Q.2 ભારતીય સેના દ્વારા આગામી સમયમાં કઈ સ્વદેશી અને અદ્યતન કમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજીને હસ્તાંતરિત કરવામાં આવશે?

A. ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી

Q.3 ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંસ્થા(ISRO)ને 'ગગનયાન મિશન' માટે કોના દ્વારા બનાવવામાં આવેલ 'ક્રૂ મોડ્યુલ ફેરિંગ'(Crew Module Fairing) અર્થાત્ અંતરિક્ષ યાત્રીઓને અવકાશમાં લઈ જવાનું કેબિન એનાયત કરવામાં આવ્યું?

A. હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડ(HAL)

Q.4 કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સંરક્ષણ દળોને 'ખેડ ઇન ઇન્ડિયા' અંતર્ગત ત્વરિત પ્રાપ્તિ માર્ગ (Emergency Procurement Route) દ્વારા તેમની ઓપરેશનલ જરૂરિયાતો માટે કઈ શસ્ત્ર પ્રણાલી ખરીદવાની મંજૂરી આપવામાં આવી?

A. નિર્ણાયક શસ્ત્ર પ્રણાલી(Critical Weapon System)

Q.5 ભારતીય સૈન્યને બેઘલી પ્રકારના વિવિધ લંબાઈ અને પહોળાઈ ધરાવતા પોર્ટેબલ સ્ટીલ ડ્રિજના સપ્લાય માટે યુદ્ધ જહાજ નિર્માતા કંપની ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ(GRSE)ને તાજેતરમાં કોના દ્વારા પ્રતિષ્ઠિત 'ગ્રીન ચેનલ પ્રમાણપત્ર' (Green Channel Certification)એનાયત કરવામાં આવ્યું?

A. સંરક્ષણ મંત્રાલય

Q.6 તાજેતરમાં ભારત અને ચીન કયા વિવાદિત વિસ્તારોમાંથી પોતાનું સૈન્ય પાછું ખસેડવા સંમત થયા છે?

A. પૂર્વીય લદાખના ગોગરા અને હોટ સ્પ્રિંગ્સ

Q.7 અરૂણાચલ પ્રદેશમાં વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા(LAC) ની નજીક આવેલા કિબિથુ ગેરિસન ખાતેના મિલિટરી કેમ્પનું નામ બદલીને દેશના પ્રથમ ચીફ ઓફ ડિકેન્સ સ્ટાફ (CDS) ના માનમાં શું રાખવામાં આવ્યું છે?

A. જનરલ બિપિન રાવત મિલિટરી ગેરિસન

16 सप्टेम्बर : ओजोन स्तरની જાળવણી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર(UN) દ્વારા દર વર્ષે 16 સપ્ટેમ્બરે 'ઓજોન દિવસ' અથવા 'ઓજોન સ્તરની જાળવણી માટેના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. વર્ષ 1987માં ઓજોન સ્તરને ઘટાડતાં પદાર્થોના ઉત્સર્જન પર નિયંત્રણ લાવવાના 'મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ' પર થયેલ વૈશ્વિક સહમતીની યાદમાં આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. ઓજોન સ્તર એ ઓજોન વાયુનું આવરણ છે જે પૃથ્વીને સૂર્યના હાનિકારક કિરણોથી બચાવે છે.

• **થીમ : 'Montreal Protocol@35: global Cooperation Protecting life on earth'**

- 16 સપ્ટેમ્બર, 2022 એ મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલની 35મી વર્ષગાંઠ છે. તેમજ આ વર્ષે 28માં ઓજોન દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 19 ડિસેમ્બર, 1994ના રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા(UNGA)એ એક ઠરાવ સ્વીકાર્યો અને 16 સપ્ટેમ્બરને 'ઓજોન દિવસ' તરીકે જાહેર કર્યો હતો. આ અંતર્ગત સૌપ્રથમ વખત ઓજોન સ્તરની જાળવણી માટેના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની ઉજવણી 16 સપ્ટેમ્બર, 1995ના રોજ કરવામાં આવી હતી.

28મા ઓજોન દિવસની ભારતમાં રાષ્ટ્રીયકક્ષાની ઉજવણી

- 16 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રી ભૂપેન્દ્ર યાદવ 28મા ઓજોન દિવસની ઉજવણી માટેના મુંબઈ ખાતે આયોજિત કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ દરમિયાન તેઓએ લોકોને LIFE(Lifestyle for Environment)નો મંત્ર અપનાવવા આહ્વાન કર્યું હતું.
- આ પ્રસંગે કેન્દ્રીય મંત્રીએ માહિતી આપી હતી કે, મંત્રાલય ટૂંક સમયમાં આઠ ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી(બોમ્બે, રૂરકી, હૈદરાબાદ, કાનપુર, ગુવાહાટી, બનારસ, મદ્રાસ અને દિલ્હી) સાથે સહયોગ કરી ગ્લોબલ વોર્મિંગની ઓછી સંભાવના ધરાવતા રસાયણોના સંશોધન અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપશે, આનો ઉપયોગ મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ હેઠળ નિયંત્રિત પદાર્થોના વિકલ્પ તરીકે થઈ શકે છે.
- કેન્દ્રીય મંત્રી ભૂપેન્દ્ર યાદવે આ તકે ઇન્ડિયા ક્લિંગ એક્શન પ્લાન(ICAP)ના લક્ષ્યો પર પણ પ્રકાશ પાડ્યો હતો.
- તેમજ તેઓએ 'The Montreal Protocol : India's success story 2022' ની 23મી આવૃત્તિ જાહેર કરી હતી.

ઇન્ડિયા ક્લિંગ એક્શન પ્લાન(ICAP)

- ઇન્ડિયા ક્લિંગ એક્શન પ્લાન(ICAP) માર્ચ 2019માં કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ ડોક્યુમેન્ટનું લક્ષ્ય વર્ષ 2037-2038 સુધીમાં રેફ્રિજરેન્ટનો ઓછો ઉપયોગ, આબોહવા પરિવર્તનને ઘટાડવું તથા ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો સંબંધિત સામાજિક-આર્થિક અને પર્યાવરણીય લાભ પ્રદાન કરવાનો છે.

ઓજોન શું છે?

- ઓજોન એ એક પ્રકારનો કુદરતી વાયુ છે.
- ઓજોન અરેખીય સ્વરૂપમાં ગોઠવાયેલા ત્રણ ઓકસિજનના પરમાણુની સંરચના છે. ઓજોનનું રાસાયણિક સૂત્ર 'O3' છે.

- ઓજોન વાતાવરણના બે આવરણમાં જોવા મળે છે:
 - ક્ષોભાવરણ (Troposphere)
 - સમતાપ આવરણ(Stratosphere)

ઓજોન સ્તરને લગતી કેટલીક વૈશ્વિક સંધિઓ

વિયેના કન્વેન્શન

- વિયેના કન્વેન્શન પર સૌપ્રથમ હસ્તાક્ષર 22 માર્ચ, 1985ના રોજ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમજ તેની જોગવાઈઓને 22 સપ્ટેમ્બર, 1988ના રોજ લાગુ કરવામાં આવી હતી.
- તેનું વૈશ્વિક ધોરણે અમલીકરણ વર્ષ 2009થી કરવામાં આવ્યું છે.

હેતુ

- આ કન્વેન્શનનો હેતુ કન્વેન્શનના ભાગીદાર દેશો દ્વારા ઓજોન સ્તરને ક્ષરણના પરિણામે થતી વિપરિત અસરોને રોકવા માટે ઓજોન ક્ષરણને અટકાવવાનો છે.
- આ કન્વેન્શન હેઠળ દર ત્રણ વર્ષે બેઠકનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- આ કન્વેન્શન હેઠળ બનેલા મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલને લગભગ 198 સદસ્ય દેશો દ્વારા લાગુ કરવામાં આવેલ છે, જે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સૌથી મોટા પાયે અપનાવવામાં આવેલી સંધિઓ પૈકીની એક છે.

મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ

- મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ પર 16 સપ્ટેમ્બર, 1987ના રોજ હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- તેનું અમલીકરણ 1 જાન્યુઆરી, 1989ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ સંધિ પર વિશ્વના કુલ 198 દેશો દ્વારા હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે.

હેતુ

- મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ઓઝોન સ્તરને નુકસાન કરતા રાસાયણિક સંયોજનોના ઉત્પાદન અને ઉપયોગને ઘટાડવાનો છે.
- મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલમાં ઘણીવાર સુધારા કરવામાં આવ્યા છે, જેમાં; 1990(લંડન), 1993(બેંગકોક), 1995(વિયેના), 1997(મોન્ટ્રીયલ), 1999(બીજિંગ), 2016(કિગાલી)નો સમાવેશ થાય છે.
- મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ અંતર્ગત 100 જેટલા માનવસર્જિત રસાયણોના ઉપયોગને ઘટાડવાની હિમાયત કરવામાં આવી છે જે પૈકીના અમુક રસાયણો નીચે મુજબ છે : ક્લોરો ફ્લોરોકાર્બન(CFCs), હાઇડ્રોક્લોરોફ્લોરો કાર્બન(HCFCs), હાઇડ્રોબ્રોમો ફ્લોરો કાર્બન(HBFCs), હેલોન, મિથાઇલ બ્રોમાઇડ, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ, મિથાઇલ ક્લોરોફોર્મ

કિગાલી એગ્રીમેન્ટ, રવાન્ડા

- કિગાલી એગ્રીમેન્ટનું અમલીકરણ 1 જાન્યુઆરી, 2019થી કરવામાં આવે છે.
- કિગાલી એગ્રીમેન્ટ એ મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલમાં કરવામાં આવેલો સુધારો છે જે હાઇડ્રોક્લોરો કાર્બન(HFCs)ના ઉપયોગ અને ઉત્પાદનને ધીમે ધીમે ઓછા કરવા માટેનો છે.

સ્વચ્છ સાગર સુરક્ષિત સાગર અભિયાન – 2022

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા લોક ભાગીદારી સાથે સમુદ્રના સ્વાસ્થ્યને સુધારવા હેતુ 75 દિવસીય સ્વચ્છ સાગર સુરક્ષિત સાગર અભિયાન – 2022(Swachh Sagar Surakshit Sagar/Clean Coast Safe Sea Campaign)ની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- લોક ભાગીદારીની સૌથી મોટી સંખ્યા સાથે, આ વિશ્વમાં સૌથી પહેલું અને લાંબા સમય સુધી ચાલતું દરિયાકાંઠાની સફાઈનું અભિયાન છે, જેનો ઉદ્દેશ પ્લાસ્ટિકનો ઉપયોગ આપણી દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિને કેવી રીતે ખતમ કરી રહ્યો છે તે અંગે જાગૃતિ વધારીને સામાન્ય લોકોના સામૂહિક વર્તનમાં પરિવર્તન લાવવાનો છે.
- આ સાથે કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્રસિંઘ દ્વારા તાજેતરમાં આ અભિયાનને સમર્પિત વેબસાઈટ(www.Swachhsagar.org) અને લોગો

‘વાસુકી’(Vasuki) પણ લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. વાસુકી લોગો શાળાના વિદ્યાર્થીઓની જેમ દરિયાકાંઠાની સફાઈ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા માટે રસ ધરાવતા ભારતના યુવાનોને સમર્પિત કરવામાં આવ્યો છે.

અભિયાન સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- સ્વચ્છ સાગર સુરક્ષિત સાગર અભિયાન-2022 હેઠળ, પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય એ 75 દિવસમાં સમગ્ર ભારતના 75 દરિયાકિનારાને સ્વચ્છ કરવાના લક્ષ્ય સાથે દરિયાકિનારાની સ્વચ્છતા માટેની પહેલ શરૂ કરવામાં આવી છે.
- આ પહેલની શરૂઆત 3 જુલાઈ, 2022ના રોજ શરૂ કરવામાં આવી હતી અને 17 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ સમાપ્ત થશે. (17 સપ્ટેમ્બરને આંતરરાષ્ટ્રીય દરિયાઈ કિનારા સ્વચ્છતા દિવસ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે) જેમાં ભારતના દરિયાકિનારાના કુલ 75 બીચને આવરી લેવામાં આવશે.
- સ્વચ્છ સાગર સુરક્ષિત સાગર અભિયાન નીચે મુજબના ત્રણ વ્યૂહાત્મક ઘ્યેયો ધરાવે છે, જે સમાજને સુધારવા અને પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે વર્તન બદલવા પર ભાર મૂકે છે:
 - (a) જવાબદારીપૂર્વક ઉપભોગ(Consume Responsibly)
 - (b) ઘરમાં કચરો અલગ કરવો (Segregate waste at Home)
 - (c) જવાબદારીપૂર્વક નિકાલ(Dispose Responsibly)
- આ અભિયાન માટે પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય એ નોડલ મંત્રાલય છે તેમજ નીચે મુજબની અન્ય સરકારી એન્જસીઓનો સમાવેશ પણ કરવામાં આવે છે:
 - (a) પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય
 - (b) શિક્ષણ મંત્રાલય
 - (c) બંદર, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય
 - (d) જલ શક્તિ મંત્રાલય
 - (e) મત્સ્યોદ્યોગ અને પશુપાલન મંત્રાલય
 - (f) નેશનલ સર્વિસ સ્કીમ(NSS)
 - (g) ઈન્ડિયન કોસ્ટ ગાર્ડ
 - (h) નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરિટી(NDMA)
 - (i) સીમા જાગરણ મંચ
 - (j) અખિલ ભારતીય વિદ્યાર્થી પરિષદ
 - (k) પર્યાવરણ સંરક્ષણ ગતિવિધિ સમૂહ
- આ અભિયાન વિશે જાગૃતિ લાવવા અને 17 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ દરિયાકાંઠાની સફાઈ પ્રવૃત્તિઓ હેતુ સ્વયંસેવક બનવા સામાન્ય લોકોને પ્રોત્સાહિત કરવા ‘ઈકો મિત્રમ’(Eco Mitram) મોબાઇલ એપ્લિકેશનની પણ શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય દ્વારા બેટરી વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ નિયમો-2022 સૂચિત

- વેસ્ટ થયેલી બેટરીઓનું પર્યાવરણ યોગ્ય સંચાલન સુનિશ્ચિત કરી શકાય તે હેતુથી તાજેતરમાં પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય દ્વારા બેટરી(વ્યવસ્થાપન અને સંચાલન) નિયમો – 2001ને બદલીને બેટરી વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ નિયમો – 2022ની રજૂઆત કરવામાં આવી છે.
- પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય દ્વારા સૂચિત/રજૂ કરવામાં આવેલા આ નવા નિયમો પરિવહન અર્થવ્યવસ્થાને પ્રોત્સાહન આપવાની દિશામાં એક હકારાત્મક પગલું છે.

બેટરી વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ નિયમો – 2022

- આ નિયમો અંતર્ગત તમામ પ્રકારની બેટરીઓ જેવી કે ઇલેક્ટ્રિક વાહન બેટરી, પોર્ટેબલ બેટરી, ઓટોમોટિવ બેટરી અને ઔદ્યોગિક બેટરીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- આ નિયમો નિર્માતા વિસ્તૃત જવાબદારી(Extended Producer Responsibility- EPR) ના ખ્યાલના આધારે ઘડવામાં આવ્યા છે, જેમાં બેટરીના ઉત્પાદકો વેસ્ટ, બેટરીના સંગ્રહ અને રિસાઈક્લિંગ/નવીનીકરણ તેમજ વેસ્ટ બેટરીમાંથી પુનઃપ્રાપ્ત સામગ્રીનો નવી બેટરીમાં ઉપયોગ વગેરે માટે જવાબદાર છે.
- આ નિયમો ઉત્પાદકોની જવાબદારીઓને પૂર્ણ કરવા માટે ઉત્પાદકો અને રિસાઈકલર્સ વચ્ચે નિર્માતા વિસ્તૃત જવાબદારી(EPR) પ્રમાણપત્રોની આપ-લે માટે એક મિકેનિઝમ અને કેન્દ્રિય ઓનલાઈન પોર્ટલ સેટ કરવા સક્ષમ બનાવશે. ઉપરાંત આ નિયમો નવા ઉદ્યોગોની સ્થાપના તેમજ વેસ્ટ બેટરીના સંગ્રહ અને રિસાઈક્લિંગ/નવીનીકરણમાં સાહસિકતાને પણ પ્રોત્સાહન આપે છે.
- આ નિયમો અંતર્ગત વેસ્ટ બેટરીમાંથી કાઢેલી સામગ્રીની પુનઃ પ્રાપ્તિની લઘુત્તમ ટકાવારી ફરજિયાત નક્કી કરવામાં આવશે, જે નવી તકનીકો અને રિસાઈક્લિંગ તેમજ નવીનીકરણ ઉદ્યોગમાં રોકાણ લાવશે.
- નવી બેટરીના નિર્માણમાં ચોક્કસ માત્રામાં રિસાઈકલ કરેલ સામગ્રીના ઉપયોગને નિર્ધારિત કરવાથી નવા કાચા માલ પરની નિર્ભરતા ઘટશે અને કુદરતી સંસાધનોની બચત થશે.
- આ નિયમોના અમલીકરણ પર દેખરેખ રાખવા માટે ઓનલાઈન નોંધણી અને રિપોર્ટિંગ, ઓડિટીંગ અને સમિતિની પણ રચના કરવામાં આવશે. આ નિયમ અંતર્ગત ગ્રાહકોએ અન્ય કચરાના પ્રવાહોથી અલગ વેસ્ટ બેટરીનો નિકાલ કરવાનો રહેશે.

નિર્માતા વિસ્તૃત જવાબદારી (EPR)

- નિર્માતા વિસ્તૃત જવાબદારી અંતર્ગત તમામ વેસ્ટ બેટરીઓ એકત્રિત કરવામાં આવે છે અને રિસાઈક્લિંગ/નવીનીકરણ માટે મોકલવામાં આવે છે તેમજ જમીનમાં દાટવા અને સળગાવીને નાશ કરી તેનો નિકાલ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.

- નિર્માતા વિસ્તૃત જવાબદારી એ તેની જવાબદારીઓને પહોંચી વળવા માટે, ઉત્પાદકો પોતાની જાતે અથવા વેસ્ટ બેટરીના સંગ્રહ, રિસાઈક્લિંગ અથવા નવીનીકરણ માટે અન્ય કોઈપણ એન્ટિટીને અધિકૃત કરી શકે છે.

સાયટોડેક્રિલસ અરવિંદી : વળેલા અંગૂઠા વાળી ગરોળીની નવી પ્રજાતિ

- તાજેતર સંશોધકોના એક જૂથે પશ્ચિમ ઘાટની અગસ્ત્યમલાઈ ટેકરીઓમાંથી વળેલા અંગૂઠા વાળી ગરોળીની નવી પ્રજાતિની શોધ કરી છે.
- જાણીતા મેલાકોલોજિસ્ટ એન.એ. અરવિંદના નામ પરથી આ પ્રજાતિને ‘અરવિંદ્સ ગ્રાઉન્ડ ગેકો’ નામ આપવામાં આવ્યું છે.

મુખ્ય બાબતો

- ગરોળીની આ નવી પ્રજાતિનું વૈજ્ઞાનિક નામ ‘સાયટોડેક્રિલસ અરવિંદી’ રાખવામાં આવ્યું છે.
- ગરોળીની આ પ્રજાતિ તમિલનાડુના અગસ્ત્યમલાઈ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વમાં આવતા કન્યાકુમારી જિલ્લામાં મુપ્પંડલ અને ઠક્કલય નામના બે સ્થળોએ જ જોવા મળી છે.
- મોર્ફોલોજિકલ અને મોલેક્યુલર ડી.એન.એ. ડેટામાં રહેલી વિશિષ્ટતાને આધારે તેનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.
- આ નવી પ્રજાતિઓની વિગતો વર્ટેબ્રેટ ઝૂઓલોજી જર્નલમાં વર્ણવવામાં આવી હતી.

અગસ્ત્યમલાઈ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ (ABR)

- પશ્ચિમ ઘાટમાં સ્થિત અગસ્ત્યમલાઈ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ (ABR)ની સ્થાપના વર્ષ 2001માં કરવામાં આવી હતી.
- દક્ષિણ ભારતમાં પશ્ચિમ ઘાટના દક્ષિણ છેડે પથરાયેલા આ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વમાં કેરળના કોલ્લમ અને તિરુવનંતપુરમ જિલ્લાઓની સરહદ તથા તમિલનાડુના તિરુનેલવેલી અને કન્યાકુમારી જિલ્લાઓના અમુક ભાગો આવેલા છે.
- અહીં જોવા મળતી વનરાઈમાં મોટાભાગે ઉષ્ણકટિબંધીય જંગલોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં ખાસ કરીને એલચી, જાયફળ, મરી અને કેળના છોડ આવેલા છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે અગસ્ત્યમલાઈ એ ભારતની હયાત પ્રાચીન જનજાતિઓમાંની એક એવી કનિક્કારન (Kanikkaran) જનજાતિનું ઘર પણ છે.
- અહીં આવેલા અન્ય વન્યજીવ અભયારણ્યો;
 1. કાલાક્કડ મુંડન્યુરાઈ ટાઈગર રિઝર્વ (TN),
 2. નેયાર વન્યજીવ અભયારણ્ય,
 3. પેપ્પરા વન્યજીવ અભયારણ્ય,
 4. શેંદુરુની વન્યજીવ અભયારણ્ય.

રમતગમત વિશેષ

US Open

પુરૂષ શ્રેણીમાં કાર્લોસ અલ્કારેઝ અને મહિલા શ્રેણીમાં ઇગા સ્વિયાતેક વિજેતા

- 19 વર્ષના સ્પેનના કાર્લોસ અલ્કારેઝે યુએસ ઓપન ટેનિસ ચેમ્પિયનશિપ 2022ની ફાઇનલ મેચમાં નોવેના કેસ્પર રૂડને પરાસ્ત કરીને પોતાનો પ્રથમ ગ્રાન્ડ સ્લેમ ખિતાબ જીતી લીધો. તેની સાથે જ કાર્લોસ અલ્કારેઝ વર્ષ 1973થી શરૂ થયેલા ATP રેન્કિંગમાં પણ નંબર-1 બનનારા સૌથી નાની વયના ખેલાડી બની ગયા છે. યુ.એસ. ઓપન 2022ની મેન્સ સિંગલ્સ ફાઇનલ મેચનું આયોજન ન્યૂયોર્કના આર્થર એશ સ્ટેડિયમ ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.

યુ.એસ. ઓપનની મહિલા સિંગલ્સમાં ઇગા સ્વિયાતેક વિજેતા

- યુ.એસ. ઓપન 2022ની મહિલા સિંગલ્સ શ્રેણીની ફાઇનલ મેચમાં પોલેન્ડની ઇગા સ્વિયાતેકએ ટ્યુનિશિયાની ઓન્સ જાબેરને પરાજય આપ્યો હતો.
- આ તેણીનું પ્રથમ યુ.એસ. ઓપન ટાઇટલ છે તથા ઓવરઓલ ત્રીજું ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટાઇટલ છે. તેણી અગાઉ વર્ષ 2020 અને 2022 માં ફ્રેન્ચ ઓપન ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટાઇટલ જીતી ચૂકી છે.

યુ.એસ. ઓપન 2022

- યુ.એસ. ઓપન 2022 એ આ ટૂર્નામેન્ટની 142મી આવૃત્તિ છે.
- તેનું આયોજન 29 ઓગસ્ટ, 2022 થી 11 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન અમેરિકાના ન્યૂયોર્ક ખાતે આવેલા USTA બિલિજન કિંગ નેશનલ ટેનિસ સેન્ટર ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.

યુ.એસ. ઓપન 2022ના વિજેતાઓ

ક્રમ	શ્રેણી	વિજેતાઓનું નામ	દેશ
1.	પુરૂષ સિંગલ્સ	કાર્લોસ અલ્કારેઝ	સ્પેન
2.	મહિલા સિંગલ્સ	ઇગા સ્વિયાતેક	પોલેન્ડ
3.	પુરૂષ ડબલ્સ	રાજીવ રામ જો સેલિસ્બરી	અમેરિકા બ્રિટન
4.	મહિલા ડબલ્સ	બાર્બરા કેજિકોવા કેટરિના સિનિયાકોવા	ચેક રિપબ્લિક ચેક રિપબ્લિક
5.	મિક્સ્ડ ડબલ્સ	સ્ટોર્મ સેન્ડર્સ જોન પીઅર્સ	ઓસ્ટ્રેલિયા ઓસ્ટ્રેલિયા

1. યુ.એસ. ઓપન

- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓપન ટેનિસ ચેમ્પિયનશિપ એ ગ્રાન્ડસ્લેમ ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટ છે જે હાર્ડકોર્ટ પર રમવામાં આવે છે.
- વર્ષ દરમિયાન રમાડવામાં આવતી ચાર ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટો પૈકી તે સૌથી છેલ્લે રમાડવામાં આવતી ટૂર્નામેન્ટ છે.
- યુ.એસ. ઓપનની શરૂઆત વર્ષ 1881માં થઈ હતી. તેનું આયોજન સામાન્ય રીતે દર વર્ષે ઓગસ્ટના છેલ્લા સોમવારથી લઈને બે અઠવાડિયા સુધી કરવામાં આવે છે. અમેરિકાના ન્યૂયોર્ક ખાતે તેનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- પુરૂષ વિભાગમાં સિંગલ્સમાં સૌથી વધુ વખત યુ.એસ. ઓપન વિજેતા માર્કકલ કાર્લ બ્રાયન, રિચાર્ડ સિયર્સ અને બિલ ટિલ્ડેન છે. જેઓ 7 વખત વિજેતા બન્યા છે. જ્યારે મહિલા વિભાગમાં સિંગલ્સમાં સૌથી વધુ વખત યુ.એસ. ઓપન વિજેતા ખેલાડી નોવેના મોલ્લા મલ્લોરી છે. જેઓ 8 વખત વિજેતા બન્યાં છે.

2. ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન

- ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન એ વર્ષ દરમિયાનની પ્રથમ ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટ છે જેનું આયોજન દર વર્ષે સામાન્ય રીતે જાન્યુઆરી મહિનામાં ઓસ્ટ્રેલિયાના મેલબોર્ન ખાતે આવેલા મેલબોર્ન પાર્કમાં કરવામાં આવે છે.
- શરૂઆત : 1905, મેદાન : હાર્ડકોર્ટ

3. ફ્રેન્ચ ઓપન

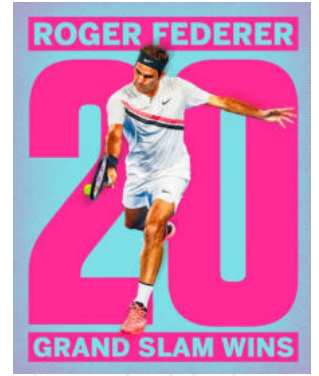
- શરૂઆત : 1891, મેદાન : માટીનું મેદાન (Clay Court)
- તેને 'રોલેન્ડ ગેરોસ' ના નામથી પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- તેનું આયોજન ફ્રાન્સના પેરિસ ખાતે આવેલા રોનાલ્ડ ગેરોસ સ્ટેડિયમમાં કરવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે તેનું આયોજન મે-જૂન મહિનામાં દર વર્ષે કરવામાં આવે છે.

4. વિમ્બલ્ડન ઓપન

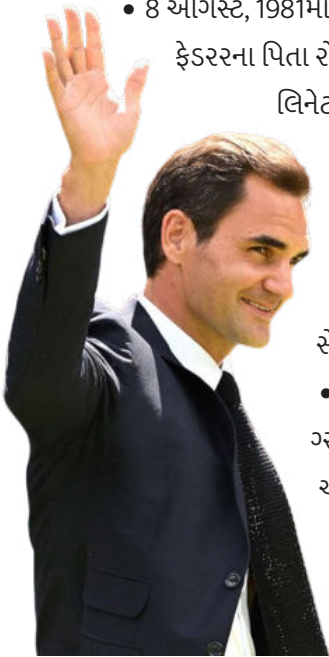
- તેનું આયોજન ઓલ ઈંગ્લેન્ડ લોન ટેનિસ એન્ડ ક્રિકેટ ક્લબ, લંડન (યુનાઇટેડ કિંગડમ) માં કરવામાં આવે છે. તે સૌથી જૂની ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટ છે, જેની શરૂઆત વર્ષ 1877માં થઈ હતી. સામાન્ય રીતે તેનું આયોજન જૂન-જુલાઈ મહિના આસપાસ કરવામાં આવે છે.

‘સ્વિસ એક્સપ્રેસ’ રોજર ફેડરની પ્રોફેશનલ ટેનિસમાંથી નિવૃત્તિ

- તાજેતરમાં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના મહાન ટેનિસ ખેલાડી રોજર ફેડરને 41 વર્ષની ઉંમરે આંતરરાષ્ટ્રીય ટેનિસમાંથી નિવૃત્તિ જાહેર કરી હતી.
- 20 વખતના ગ્રાન્ડ સ્લેમ ચેમ્પિયન રોજર ફેડરને સોશિયલ મીડિયા પર જાહેર કર્યું હતું કે અગાઉની ઈજાઓ અને સર્જરીઓના કારણે તેઓ અંતિમ વખત લેવર કપમાં રમશે, ત્યારબાદ પ્રોફેશનલ ટેનિસમાંથી નિવૃત્તિ લેશે; જેના અનુસંધાને લેવરકપની ડબલ્સ મેચ બાદ રોજર ફેડરને પોતાની નિવૃત્તિની જાહેરાત કરી હતી.
- ઉલ્લેખનીય છે કે લેવરકપમાં સર્વોચ્ચ ક્રમાંક ધરાવતા 6 યુરોપીયન ખેલાડીઓની ટીમ (ટીમ યુરોપ) એ અન્ય તમામ દેશોના સર્વોચ્ચ ક્રમાંક ધરાવતા 6 ખેલાડીઓની ટીમ (ટીમ વર્લ્ડ) સાથે સ્પર્ધા કરે છે.
- આ ડબલ્સની મેચ દરમિયાન જેક સોક અને ફ્રાન્સિસ ટિયાફોની ટીમ વર્લ્ડ દ્વારા વર્ષોથી એકબીજાના પ્રતિસ્પર્ધી રહેલા રોજર ફેડર અને રાફેલ નડાલની ટીમ યુરોપને હરાવવામાં આવી હતી.

રોજર ફેડર : પરિચય

- 8 ઓગસ્ટ, 1981માં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના બેઝલ ખાતે જન્મેલા રોજર ફેડરના પિતા રોબર્ટ સ્વિસ નાગરિક છે, જ્યારે તેમના માતા લિનેટ દક્ષિણ આફ્રિકન મૂળ ધરાવે છે.
 - તેમણે 8 વર્ષની ઉંમરે ટેનિસ રમવાનું શરૂ કર્યું હતું અને કિશોરાવસ્થામાં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના ઈક્યુબલન્સમાં સ્વિસ નેશનલ ટેનિસ સેન્ટરમાં તાલીમ લીધી હતી.
 - તેમણે વર્ષ 1998 દરમિયાન ગ્સ્ટાદ(Gstaad)ની ટૂર્નામેન્ટમાં વાઈલ્ડકાર્ડ એન્ટ્રી કરીને ATP ટૂર પર પોતાનું ડેબ્યૂ કર્યું હતું.
 - વર્ષ 2009માં મિરોસ્લાવા વાપ્રીનેક સાથે લગ્ન કર્યાં, હાલમાં આ દંપતીને માયલા અને ચાર્લોન તથા લીઓ અને લેની એમ ચાર સંતાનો છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે તેમની 550 મિલિયન યુ.એસ. ડોલર સંપત્તિમાંથી લગભગ 130 મિલિયન યુ.એસ. ડોલરની કમાણી વિવિધ ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટોમાં મળેલ અધિકૃત ઈનામની રકમમાંથી આવી હતી, આ રકમ એ સર્બિયાના નોવાક જોકોવિચના 152 મિલિયન યુ.એસ. ડોલર પછી ટેનિસમાં બીજા નંબરની સૌથી વધુ ઈનામી કમાણી છે.
- વર્ષ 2003માં તેમણે રોજર ફેડર ફાઉન્ડેશનની સ્થાપના કરી, જેણે આફ્રિકા અને સ્વિટ્ઝર્લેન્ડમાં આશરે 650,000 બાળકોને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે મદદ કરી છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે રોજર ફેડર, નોવાક જોકોવિચ અને રાફેલ નડાલની ત્રિપુટીને ‘બિગ થ્રી’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે

ટેનિસ કારકિર્દી

- તેઓ 20 ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટાઈટલ જીતનાર વિશ્વના સૌપ્રથમ પુરુષ ખેલાડી છે; આ 20 ગ્રાન્ડ સ્લેમમાં 8 વિમ્બલ્ડન, 6 ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન, 5 યુ.એસ. ઓપન અને એક ફ્રેન્ચ ઓપનના ટાઈટલનો સમાવેશ થાય છે.
- વર્ષ 2003માં તેમણે 21 વર્ષની ઉંમરે વિમ્બલ્ડન જીતીને પોતાની પ્રથમ ગ્રાન્ડ સ્લેમ ચેમ્પિયનશિપ જીતી હતી તથા વર્ષ 2018માં જીતેલી ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન તેમની અંતિમ ગ્રાન્ડ સ્લેમ ચેમ્પિયનશિપ હતી.
- તેમણે વર્ષ 2008માં બીજિંગ ખાતે યોજાયેલા ઊનાળુ ઓલિમ્પિક્સમાં ટેનિસ ડબલ્સની મેચમાં ઓલિમ્પિક ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો હતો.
- વર્ષ 2014માં તેમણે ડેવિસ કપ જીત્યો હતો, આ ટૂર્નામેન્ટમાં ફ્રાન્સને હરાવીને સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ સૌપ્રથમ વખત ડેવિસ કપ જીત્યું હતું.
- તેમણે વર્ષ 2001, 2018 અને 2019 એમ કુલ ત્રણ વખત હોપમેન કપ જીતવાની સિદ્ધિ પણ પ્રાપ્ત કરી છે.
- હાલમાં (સપ્ટેમ્બર 2022ની સ્થિતિએ) રોજર ફેડર એ નોવાક જોકોવિચ સિવાય અન્ય કોઈપણ ટેનિસ ખેલાડી કરતાં વધુ સમય માટે ATP રેન્કિંગમાં વિશ્વના નંબર 1 ખેલાડી તરીકે રહેવાનો રેકોર્ડ ધરાવે છે.
- તેઓ વિશ્વના નંબર 1 ટેનિસ ખેલાડી તરીકે 310 અઠવાડિયા રહ્યાં, જેમાં સતત 237 અઠવાડિયા દરમિયાન તેઓ વિશ્વના નંબર 1 ખેલાડી તરીકે રહ્યા હતા.
- તેઓ રેકોર્ડજનક 13 વખત સ્પોર્ટ્સમેનશિપ એવોર્ડ માટે નામાંકિત થયા તથા અને સતત 17 વર્ષ સુધી ATP ફ્રેન્ચ ફેવરિટનો ખિતાબ જીત્યા હતા. તેઓ 5 વખત ATP પ્લેયર ઓફ ધ યર અને 5 વખત ITF વર્લ્ડ ચેમ્પિયન બન્યા છે.
- વળી બીબીસી ઓવરસીઝ સ્પોર્ટ્સ પર્સનાલિટી ઓફ ધ યરનો એવોર્ડ 4 વખત જીતનાર એકમાત્ર વ્યક્તિ હોવાનો રેકોર્ડ પણ તેમના નામે છે.
- આ ઉપરાંત 36 વર્ષની ઉંમરે વિશ્વના નંબર 1 ટેનિસ ખેલાડી બનીને વિશ્વના સૌથી મોટી ઉંમર ધરાવતા નંબર 1 ટેનિસ ખેલાડી તરીકેનો રેકોર્ડ પણ તેમના નામે રહેલો છે.

ગ્રાન્ડ સ્લેમ

- ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટૂર્નામેન્ટમાં વિશ્વની ચાર સૌથી મહત્વપૂર્ણ પ્રોફેશનલ ટેનિસ ટૂર્નામેન્ટો - વિમ્બલ્ડન, યુ.એસ. ઓપન, ફ્રેંચ ઓપન અને ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપનનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ટૂર્નામેન્ટો સૌથી વધુ રેન્કિંગ પોઈન્ટ, ઈનામી રકમ, પ્રેક્ષકો અને મીડિયાનું અટેન્શન પ્રદાન કરે છે.
- સામાન્યતઃ ગ્રાન્ડ સ્લેમની મેચો લાંબી હોય છે, જેમાં પુરુષો માટે પાંચ સેટ અને મહિલાઓ માટે ત્રણ સેટની રમત યોજાય છે.
- આ ટૂર્નામેન્ટની દેખરેખ પુરૂષો અને મહિલાઓની અલગ-અલગ ટૂર આયોજક સંસ્થાઓ જેવી કે એસોસિએશન ઓફ ટેનિસ પ્રોફેશનલ્સ (ATP) અને વિમેન્સ ટેનિસ એસોસિએશન (WTA)ને બદલે ઈન્ટરનેશનલ ટેનિસ ફેડરેશન (ITF) દ્વારા કરવામાં આવે છે, તેમજ ATP અને WTA બંને દ્વારા આ ટૂર્નામેન્ટમાં જે તે ખેલાડીઓને તેમના પ્રદર્શનના આધારે રેન્કિંગ પોઈન્ટ આપવામાં આવે છે.

વિશેષ

ક્રમ	ગ્રાન્ડ સ્લેમ રમત	સ્થળ	શરૂઆત	કોર્ટની વિશેષતા	સમયગાળો
1	વિમ્બલ્ડન	લંડન	1877	ગ્રાસ કોર્ટ	જૂન-જુલાઈ
2	યુ.એસ. ઓપન	ન્યૂયોર્ક	1881	હાર્ડ કોર્ટ	ઓગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર
3	ફ્રેંચ ઓપન (રોનાલ્ડ ગેરોસ ટૂર્નામેન્ટ)	પેરિસ	1891	ક્લે કોર્ટ	મે-જૂન
4	ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન	મેલબોર્ન	1905	હાર્ડ કોર્ટ	જાન્યુઆરી

નીરજ ચોપરા : ડાયમંડ લીગ ટ્રોફી જીતનાર પ્રથમ ભારતીય એથ્લેટ

- ભારતીય ઓલિમ્પિક ગોલ્ડ મેડાલિસ્ટ નીરજ ચોપરાએ પોતાના શાનદાર પ્રદર્શનને આગળ વધારીને તાજેતરમાં ડાયમંડ લીગ ટ્રોફી પોતાના નામે કરી લીધી છે.
- નીરજ ચોપરાએ સ્વિટ્ઝર્લેન્ડમાં આયોજિત ઝુરિચ ડાયમંડ લીગ ફાઈનલ 2022ની જેવલિન શ્રોમાં 88.44 મીટર સુધી જેવલિન ફેંકીને ટાઈટલ જીતી લીધું છે અને આ પ્રતિષ્ઠિત ટ્રોફી જીતનાર તે ભારતનો પ્રથમ એથ્લેટ બની ગયો છે.
- નીરજ ચોપરા બાદ ચેક રિપબ્લિકના જેકોબ વાડલેચ 86.94 મીટરના શ્રો સાથે બીજા ક્રમે અને જર્મનીના જુલિયન વેબર 83.73 મીટરના શ્રો સાથે ત્રીજા ક્રમે રહ્યા હતા.

મહાન ભારતીય મહિલા ક્રિકેટર ઝુલન ગોસ્વામીની આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્તિ

- તાજેતરમાં જ મહાન ભારતીય મહિલા ક્રિકેટર ઝુલન ગોસ્વામીએ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ રમતમાંથી નિવૃત્તિ લીધી છે.
- 39 વર્ષીય ઝુલન ગોસ્વામી ભારતીય મહિલા ક્રિકેટ ટીમના સૌથી વરિષ્ઠ અને સૌથી ઝડપી બોલર હતા, જેમણે 20 વર્ષો સુધી ભારતીય મહિલા ક્રિકેટમાં સેવા આપીને હવે સંન્યાસ લીધો છે.
- તેણીએ પોતાની છેલ્લી વન-ડે મેચ ઈંગ્લેન્ડ મહિલા ક્રિકેટ ટીમ સામે લોર્ડ્સ મેદાનમાં રમી હતી, જેમાં તેણીએ 10 ઓવરમાં માત્ર 30 રન આપીને 2 વિકેટ લીધી હતી.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ઝુલને પહેલાં જ T20 ઈન્ટરનેશનલ ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્તિ લઈ લીધી હતી.

ઝુલન ગોસ્વામી : પરિચય

- ઝુલન નિશીથ ગોસ્વામીનો જન્મ 25મી નવેમ્બર, 1982ના રોજ પશ્ચિમ બંગાળના નાદિયામાં ચક્રદહા ખાતે થયો હતો.
- તેમના માતાપિતાનું નામ ઝરણા ગોસ્વામી અને નિશીથ ગોસ્વામી છે.
- ભારતીય મહિલા ક્રિકેટ સહિત સમગ્ર વિશ્વના શ્રેષ્ઠતમ મહિલા બોલર પૈકી એક એવા ઝુલન ગોસ્વામીનું હુલામણું નામ 'ચક્રદહા એક્સપ્રેસ' છે, તથા તેમના નજીકના લોકો તેમને 'બાબુલ' તરીકે પણ ઓળખે છે.
- બાળપણથી જ ક્રૂટબોલના ચાહક, 'બાબુલ'ને વર્ષ 1992નો ક્રિકેટ વર્લ્ડ કપ જોઈને ક્રિકેટમાં રસ પડ્યો અને તેમણે 15 વર્ષની ઉંમરે ક્રિકેટ રમવાનું શરૂ કર્યું.
- બાદમાં તેણીએ વર્ષ 1997ના મહિલા ક્રિકેટ વર્લ્ડ કપમાં ઓસ્ટ્રેલિયાની બેટ્સવુમન બેલિન્ડા ક્લાર્કને જોઈ અને પોતે પણ પ્રોફેશનલ ક્રિકેટ રમવાનું નક્કી કર્યું.
- જો કે ચક્રદહામાં યોગ્ય સુવિધાઓના અભાવને કારણે તેમને ટ્રેનિંગ માટે કોલકાતા જવું પડતું, આમ ઝુલન ગોસ્વામીએ પોતાની કારકિર્દીના શરૂઆતના દિવસોમાં ઘણો સંઘર્ષ કર્યો હતો.
- તેણીએ બે દાયકા જેટલો સમય ભારતીય મહિલા ક્રિકેટમાં આપ્યો જે દરમિયાન અનેક સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી તથા યુવા મહિલા ખેલાડીઓને માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું હતું.

ઝુલન ગોસ્વામી : ક્રિકેટ

- શરૂઆતના દિવસોના સંઘર્ષ પછી, ભારતની સ્થાનિક ક્રિકેટમાં બંગાળ ટીમ માટે તેણીની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.
- બાદમાં 6 જાન્યુઆરી, 2002ના રોજ 19 વર્ષની ઉંમરે ચેન્નાઈ ખાતે મહિલા એક દિવસીય ઇન્ટરનેશનલ (WODI)માં ઈંગ્લેન્ડ સામે રમીને તેણીએ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાં પદાર્પણ કર્યું હતું.
- તે જ વર્ષે એટલે કે વર્ષ 2002માં 14 જાન્યુઆરીના રોજ લખનૌ ખાતે ઈંગ્લેન્ડ સામે રમીને તેણીએ મહિલા ટેસ્ટ ક્રિકેટમાં પદાર્પણ કર્યું હતું.
- 5 ઓગસ્ટ, 2006ના રોજ ડર્બી ખાતે ઈંગ્લેન્ડ સામે તેણીનું મહિલા T20 (WT20)માં ડેબ્યૂ થયું હતું.
- વર્ષ 2006માં ઈંગ્લેન્ડના પ્રવાસ પહેલા તેણીને રાષ્ટ્રીય મહિલા ક્રિકેટ ટીમની વાઈસ-કેપ્ટન તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવી હતી.
- મહાન ખેલાડી મિતાલી રાજ પછી વર્ષ 2008માં તેણી ભારતીય મહિલા ક્રિકેટ ટીમની કેપ્ટન બની અને વર્ષ 2011 સુધી ભારતીય મહિલા ક્રિકેટ ટીમનું નેતૃત્વ કર્યું, જે દરમિયાન ઝુલન ગોસ્વામીએ 25 વનડેમાં ટીમનું સુકાન સંભાળ્યું હતું.

ઝુલન ગોસ્વામી : સિદ્ધિઓ

- હાલમાં (સપ્ટેમ્બર 2022ની સ્થિતિએ) તેણી ઓસ્ટ્રેલિયાની કેથરીન ફિટ્ઝપેટ્રિકના 180 વિકેટના રેકોર્ડને વટાવીને W-ODIમાં સૌથી વધુ વિકેટ લેનારી મહિલા બોલર છે, વર્ષ 2017માં ઓવલ ખાતે દક્ષિણ આફ્રિકા સામે તેણીએ આ સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.
- ઉલ્લેખનીય છે કે કેથરીન ફિટ્ઝપેટ્રિક પછી સતત 120 કિમી પ્રતિ કલાકની ઝડપે બોલિંગ કરનાર સૌથી ઝડપી મહિલા બોલર તરીકે તેણીનું નામ આવે છે.
- 7 ફેબ્રુઆરી, 2018ના રોજ તેણી W-ODIમાં 200 વિકેટ લેનારી પ્રથમ મહિલા ક્રિકેટર બની હતી.
- ઓક્ટોબર 2020માં શ્રીલંકા સામે રમાયેલ મેચ દરમિયાન તેણી આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાં 300 વિકેટનો આંકડો પાર કરનાર પ્રથમ મહિલા ખેલાડી બની હતી.
- તેણીએ વર્ષ 2007માં ICC વુમન્સ પ્લેયર ઓફ યર એવોર્ડ જીત્યો હતો.
- વર્ષ 2010માં તેણીને પ્રતિષ્ઠિત અર્જુન એવોર્ડ અને વર્ષ 2012માં પદ્મશ્રીથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

એશિયા કપ 2022 : શ્રીલંકા છઠ્ઠીવાર એશિયાકપ ચેમ્પિયન બન્યું

- DP વર્લ્ડ ટી-20 એશિયાકપ 2022 ટૂર્નામેન્ટની 15મી આવૃત્તિ ટી-20 ઇન્ટરનેશનલના ક્રિકેટ ફોર્મેટ સાથે 27 ઓગસ્ટ-11 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન સંયુક્ત આરબ અમિરાત (UAE)માં યોજાઈ હતી.
- દુબઈમાં રમાયેલી ફાઈનલ મેચમાં શ્રીલંકાએ 23 રને પાકિસ્તાનને હરાવ્યું હતું. શ્રીલંકા આ સાથે છઠ્ઠીવાર એશિયાકપમાં ચેમ્પિયન બન્યું છે તથા ટી-20 ફોર્મેટમાં પ્રથમવાર વિજેતા બન્યું છે.
- આ ટૂર્નામેન્ટ દરમિયાન શ્રીલંકાની ટીમની કેપ્ટનશિપ ડાસુન શનાકા દ્વારા કરવામાં આવી હતી. જ્યારે ભારતીય ટીમના કેપ્ટન તરીકે રોહિત શર્માએ સેવા આપી હતી. એશિયા કપની 16મી આવૃત્તિનું આયોજન વર્ષ 2023માં પાકિસ્તાન ખાતે કરવામાં આવશે.
- ભારત, અફઘાનિસ્તાન, બાંગ્લાદેશ, હોંગકોંગ, પાકિસ્તાન અને શ્રીલંકા એમ કુલ 6 દેશોએ આ ટૂર્નામેન્ટમાં ભાગ લીધો હતો.

એશિયા કપ 2022ના વિવિધ પુરસ્કારો

શ્રેણી	વિજેતા	દેશ
પ્લેયર ઓફ ધ સીરિઝ	વાનિન્દુ હસરંગા	શ્રીલંકા
સૌથી વધુ રન	મોહમ્મદ રિઝવાન (281 રન)	પાકિસ્તાન
સૌથી વધુ વિકેટો	ભુવનેશ્વર કુમાર	ભારત

એશિયા કપ

- એશિયા કપ એ એક દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય અને ટી-20 ફોર્મેટમાં રમવામાં આવતી ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટ છે.
- તેની સ્થાપના વર્ષ 1983માં કરવામાં આવી હતી જ્યારે એશિયન દેશો વચ્ચે સહકારના પ્રોત્સાહન આપવા માટે એશિયન ક્રિકેટ કાઉન્સિલ(ACC)ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- શરૂઆતમાં તેનું આયોજન દર બે વર્ષે કરવામાં આવતું હતું. તેનું આયોજન હવે બે વર્ષે વારાફરતી ODI(One Day International) અને ટી-20 ફોર્મેટમાં કરવામાં આવે છે.
- સંચાલક :** એશિયન ક્રિકેટ કાઉન્સિલ(ACC)
- એશિયા કપની પ્રથમ આવૃત્તિનું આયોજન વર્ષ 1984માં યુએઈ ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં ભારત વિજેતા થયું હતું.
- ભારત સૌથી વધુ સાત વખત એશિયા કપમાં વિજેતા બન્યું છે.(6 વખત ODI માં અને એકવખત ટી-20 ફોર્મેટમાં)
- સૌથી વધુ રન :** સનથ જયસૂર્યા (1220 રન) (શ્રીલંકા)
- સૌથી વધુ વિકેટો :** મુથૈયા મુરલીધરન (30 વિકેટ) (શ્રીલંકા)

કલા અને સંસ્કૃતિ વિશેષ

પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા 'કર્તવ્યપથ'નું ઉદ્ઘાટન તથા ઇન્ડિયા ગેટ પર સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમાનું અનાવરણ

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ તાજેતરમાં 'કર્તવ્યપથ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- અગાઉનો 'રાજપથ' એ 'કિંગ્સવે' તરીકે ઓળખાતો હતો જે બ્રિટિશરોની ગુલામીનું પ્રતીક હતો. હવે 'કર્તવ્યપથ' એ જાહેર માલિકી અને સશક્તિકરણનું પ્રતીક છે.
- પ્રધાનમંત્રીશ્રીએ આ પ્રસંગે ઇન્ડિયા ગેટ ખાતે નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમાનું અનાવરણ પણ કર્યું હતું.

રાજપથની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ

- બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન 'કિંગ્સવે' તરીકે ઓળખાતા ત્રણ કિ.મી. લંબાઈના રાજપથનો વિકાસ દિલ્હી ખાતે સ્થપતિઓ એડવિન લ્યુટિયન્સ અને હર્બર્ટ બેકર દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 1911માં દેશની રાજધાની કલકત્તાથી સ્થળાંતરિત થઈ નવી દિલ્હી થઈ, ત્યારબાદ ઘણા વર્ષો સુધી તેનું બાંધકામ ચાલુ રહ્યું હતું.
- ભારતના તત્કાલીન સમ્રાટ જ્યોર્જ પંચમના માનમાં રાજપથને 'કિંગ્સવે' નામ આપવામાં આવ્યું હતું.
- જેમણે વર્ષ 1911ના દરબાર દરમિયાન દિલ્હીની મુલાકાત લીધી હતી, જ્યાં તેમણે રાજધાની ખસેડવાના નિર્ણયની ઔપચારિક જાહેરાત કરી હતી.
- તેનું નામકરણ વર્ષ 1905માં લંડનમાં બનેલ મુખ્યમાર્ગ 'કિંગ્સવે'ના અનુસંધાનમાં રાખવામાં આવ્યું છે. તેમજ તેનું નામ જ્યોર્જ પંચમના પિતા કિંગ એડવર્ડ સપ્તમના સન્માનમાં રાખવામાં આવ્યું છે.
- વર્ષ 1947માં સ્વતંત્રતા પછી આ માર્ગને હિન્દી નામ 'રાજપથ' આપવામાં આવ્યું હતું, જેના પછીના દાયકાઓમાં ત્યાં ગણતંત્ર દિવસની પરેડનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.

કર્તવ્યપથ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ

- ભવ્ય છત્ર નીચે નેતાજીની પ્રતિમાથી લઈને રાષ્ટ્રપતિ ભવન સુધીનો સમગ્ર વિસ્તાર અને ક્ષેત્ર 'કર્તવ્યપથ' તરીકે ઓળખાશે. કર્તવ્યપથમાં અગાઉના 'રાજપથ અને સેન્ટ્રલ વિસ્ટા લોન'નો સમાવેશ થાય છે.
- કર્તવ્યપથ સુંદર પ્રાકૃતિક પરિદૃશ્ય, વોક-વે સાથે લોન, વધારાની હરિયાળી જગ્યાઓ, નવીનીકૃત નહેરો, નવા સુવિધા બ્લોક્સ, સુધારેલા સંકેતો અને વેન્ડિંગ કિઓસ્કનું પ્રદર્શન કરશે. આ ઉપરાંત નવા પેડેસ્ટ્રિયન અંડરપાસ, સુધારેલી પાર્કિંગ સ્પેસ, અને અપગ્રેટેડ નાઈટ લાઈટિંગ એ કેટલીક અન્ય સુવિધાઓ છે જે જાહેર અનુભવને વધારશે.
- તેમાં ઘન કચરાનું વ્યવસ્થાપન, સ્ટોર્મ વોટર મેનેજમેન્ટ, વપરાયેલા પાણીનું રિસાઈક્લિંગ, વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ, જળ સંરક્ષણ

અને ઊર્જા કાર્યક્રમ લાઈટિંગ સિસ્ટમ જેવી અનેક ટકાઉપણાની લાક્ષણિકતાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

- કર્તવ્યપથ એ સેન્ટ્રલ વિસ્ટા પ્રોજેક્ટનો એક ભાગ છે. સેન્ટ્રલ વિસ્ટા પ્રોજેક્ટ હેઠળ, નવી સંસદભવન, વડાપ્રધાન અને ઉપરાષ્ટ્રપતિ માટે નવી ઓફિસ અને રહેઠાણ અને મંત્રાલયની નવી ઈમારતો હશે. ઉત્તર અને દક્ષિણ બ્લોક, રાષ્ટ્રપતિભવનની બાજુમાં આવેલી સચિવાલયની ઈમારતોને મ્યુઝિયમમાં પરિવર્તિત કરવામાં આવશે.

નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમાનું અનાવરણ

- વડાપ્રધાને નવી દિલ્હીના ઇન્ડિયા ગેટ પાસે નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમાનું પણ અનાવરણ કર્યું હતું.
- જ્યાં બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન રાજા જ્યોર્જ પંચમની પ્રતિમા હતી. આ પ્રતિમા પણ કેન્દ્ર સરકારના સેન્ટ્રલ વિસ્ટા પ્રોજેક્ટનો જ એક ભાગ છે.

વિશેષતાઓ

- નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝની પ્રતિમા એ જ જગ્યાએ સ્થાપિત કરવામાં આવી છે, જ્યાં નેતાજીની હોલોગ્રામ પ્રતિમાનું અનાવરણ આ વર્ષની શરૂઆતમાં 23 જાન્યુઆરી (પરાક્રમ દિવસ)ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગ્રેનાઈટની આ પ્રતિમા આપણા સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામમાં નેતાજીના અપાર યોગદાનને એક ઉચિત શ્રદ્ધાંજલિ છે અને તે તેમના પ્રત્યે દેશનાં ઋણનું પ્રતીક બની રહેશે.
- મુખ્ય શિલ્પકાર અરૂણ યોગીરાજ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી આ 28 ફૂટ ઊંચી પ્રતિમાને મોનોલિથિક ગ્રેનાઈટ પથ્થરમાંથી કોતરવામાં આવી છે અને તેનું વજન 65 મેટ્રિક ટન છે.

વિશ્વનું પ્રથમ આંતરખંડીય માંસાહારી પ્રાણી સ્થાનાંતરણ : 'પ્રોજેક્ટ ચિત્તા' હેઠળ જંગલી ચિત્તાઓને નામિબિયાથી ભારતમાં લવાયા

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા 'ભારતમાં ચિત્તાની રજૂઆત માટે એક્શન પ્લાન' (Action Plan for Introduction of Cheetah in India) અર્થાત્ 'પ્રોજેક્ટ ચિત્તા'ના ભાગરૂપે મધ્યપ્રદેશમાં આવેલ કુનો પાલપુર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન ખાતે નામિબિયાથી લાવેલ આઠ ચિત્તા (ત્રણ નર અને પાંચ માદા)ને તાજેતરમાં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.
- વર્ષ 1952માં ભારતીય જંગલોમાંથી ચિત્તાઓ લુપ્ત થયાની ઘોષણા થયા બાદ પ્રથમ વખત ભારતમાં ચિત્તાઓને નામિબિયા(આફ્રિકા)થી લાવી અને ભારતમાં વસાવવામાં આવ્યા છે.
- ચિત્તાને ભારતમાં ફરીથી વસાવવાનો વિચાર સૌપ્રથમ વર્ષ 2009માં ચિત્તા સંરક્ષણ ફંડ સાથે કામ કરતા સંરક્ષણવાદીઓ દ્વારા પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- ચિત્તા સંરક્ષણ ફંડ એ નામિબિયા સ્થિત આંતરરાષ્ટ્રીય બિન નફાકારક સંસ્થા છે, જે જંગલમાં ચિત્તાના રક્ષણ માટે સમર્પિત છે.
- વર્ષ 2020માં, ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે આફ્રિકન ચિત્તાની ભારતમાં રજૂઆતને મંજૂરી આપી હતી અને રાષ્ટ્રીય વાઘ સંરક્ષણ સત્તામંડળ (National Tiger Conservation Authority - NTCA)ને ભારતમાં કોઈપણ પ્રાણીને રજૂ કરવામાં મદદ કરવા માટે નિષ્ણાત સમિતિની સ્થાપના કરવા હેતુ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. જુલાઈ 2022માં, ભારત અને રિપબ્લિક ઓફ નામિબિયા દ્વારા વન્યજીવ સંરક્ષણ અને ટકાઉ જૈવવિવિધતાના ઉપયોગ પર ઐતિહાસિક સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

- નિષ્ણાત પેનલે પણ મધ્યપ્રદેશ સ્થિત કુનો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનને ચિત્તાના સ્થાનાંતરણ માટે સંભવિત સ્થાન તરીકે મંજૂરી આપી હતી.
- વાઈલ્ડલાઈફ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયા(WII) અને વાઈલ્ડલાઈફ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા(WTI) તરફથી આબોહવા પરિવર્તનશીલ, શિકારની ઘનતા, હરીફ શિકારીઓની વસતી અને ઐતિહાસિક શ્રેણીના આધારે કરવામાં આવેલા મૂલ્યાંકન મુજબ કુનો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનને ચિત્તાઓ માટે શ્રેષ્ઠ સ્થાન માનવામાં આવ્યું.
- કુનો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનની ભૌગોલિક વિશેષતામાં વિશાળ ઘાસના મેદાનો, ખુલ્લા જંગલ વિસ્તાર અને ટેકરીઓનો સમાવેશ થાય છે. જે ચિત્તા, દીપડા તેમજ અન્ય માંસાહારી પ્રાણીઓના ટકાઉ અનુકૂળન માટે એક યોગ્ય પારિસ્થિતિકીતંત્રનું નિર્માણ કરે છે. આ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનમાં નીલગાય, ચિતલ, સાંભર અને ચિંકારા જેવા શાકાહારી પ્રાણીઓની વિપુલ વસતી હોવાથી ચિત્તા અને સિંહને કુદરતી શિકાર માટે અનુકૂળ વાતાવરણ પૂરું પાડે છે. કુનો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનમાં ચિત્તાઓ માટે 10 ચો.કિ.મી.નું ખાસ ક્ષેત્ર તૈયાર કરાયું છે, જે ઓછામાં ઓછા છ ચિત્તાઓના વસવાટ માટે પૂરતું છે.

ભારતમાં લાવવામાં આવેલ ચિત્તાની ખાસિયતો

- વર્ષ 2010 અને 2012ની વચ્ચે મધ્યપ્રદેશ, છત્તીસગઢ, રાજસ્થાન, ગુજરાત અને ઉત્તર પ્રદેશમાં ચિત્તાના પુનર્વસન હેતુ 10 સ્થળોનું સર્વેક્ષણ કરવામાં આવ્યું. બાદમાં જાણવા મળ્યું કે મધ્યપ્રદેશના શ્યોપુર જિલ્લામાં સ્થિત કુનો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન જ ચિત્તા માટે સૌથી યોગ્ય અને સુરક્ષિત સ્થળ છે.
- ઉપરાંત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા રચના કરવામાં આવેલ એક

- હાલમાં નામિબિયાથી ભારતમાં 8 ચિત્તાઓ(3 નર અને 5 માદા) લાવવામાં આવ્યા છે. જેમાંથી 7 ચિત્તાના નામ આશા, ઓબાન, સિબલી, સિયાસા, સવાના, શાશા અને ફેડી રાખવામાં આવ્યા છે.
- ભારતમાં લાવવામાં આવેલ દરેક ચિત્તાઓનું આયુષ્ય સરેરાશ 2 થી 5.5 વર્ષની વચ્ચે છે. ચિત્તા દર 2 થી 5 દિવસે શિકાર કરે છે તેમજ તે રાત્રે જોઈ શકતા નથી. માત્ર 8 મહિનાની ઉંમરથી જ ચિત્તો શિકાર શરૂ કરે છે. નર ચિત્તાઓ ઝૂંડમાં રહે છે, જ્યારે માતા ચિત્તાઓ એકલી જ તેમના બચ્ચાંઓને ઉછેરે છે.
- સામાન્યતઃ ચિત્તાનું આયુષ્ય 10 થી 12 વર્ષ સુધીનું હોય છે, પરંતુ તે 17 થી 20 વર્ષ સુધી પણ જીવે છે.

જૈવવિવિધતામાં ચિત્તાની ભૂમિકા

- ભારતમાં જંગલી ચિત્તાની રજૂઆત દેશની જૈવવિવિધતા અને ઇકોસિસ્ટમને પુનર્જીવિત કરશે અને વૈવિધ્યપૂર્ણ બનાવશે.
- ચિત્તાઓ દ્વારા ભારતમાં ખુલ્લા જંગલો અને ઘાસના મેદાનોમાં કુદરતી નિવાસસ્થાનોની પુનઃ સ્થાપનામાં મદદ મળશે.
- આ ચિત્તાઓની જંગલમાં પુનઃસ્થાપના વડે જૈવવિવિધતાનું સંરક્ષણ અને જળ સુરક્ષા, કાર્બન ફૂટપ્રિન્ટમાં ઘટાડો તેમજ જમીનમાં ભેજનું સંરક્ષણ વગેરે જેવી ઇકોસિસ્ટમ પ્રણાલીઓમાં પણ સુધારો થશે.
- ચિત્તાના પુનર્વસનના પ્રયાસથી સ્થાનિક સમુદાય માટે ઇકોડેવલપમેન્ટ અને ઇકોટૂરિઝમ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા આજીવિકાના વિકલ્પોમાં પણ વધારો થશે.

ચિત્તા સંબંધિત વૈશ્વિક તથ્યો

- ઝૂઓલોજિકલ સોસાયટી ઓફ લંડન દ્વારા પ્રકાશિત અહેવાલ મુજબ વિશ્વભરમાં ફક્ત 7,100 ચિત્તા જ હયાત છે. આ પ્રજાતિની 91% વસતી ખતમ થઈ ગઈ છે.
- અયોગ્ય રીતે કરવામાં આવતો શિકાર તેમજ ટ્રાફિક અને ગ્લોબલવોર્મિંગની સૌથી વધારે અસર એશિયાઈ ચિત્તાઓમાં થઈ છે. હાલમાં સમગ્ર એશિયામાં ફક્ત ઈરાનમાં જ ચિત્તા જોવા મળે છે. તે સિવાય આફ્રિકા મહાદ્વિપમાં પણ ચિત્તા જોવા મળે છે.
- વર્ષ 1980 થી 1988 સુધી ચાલેલા ઈરાન-ઈરાક યુદ્ધ દરમિયાન મોટી સંખ્યામાં વન્ય પ્રાણીઓ મોતને ઘાટ ઉતર્યા હતા. તેમાંથી એશિયન ચિત્તા પણ મોટા પ્રમાણમાં શિકાર બન્યા હતા.
- ભારત ચિત્તાના પુનર્વસન થકી બિલાડી કૂળના મોટા પ્રાણીઓ જેવા કે વાઘ, સિંહ, ચિત્તો, સ્નો લેપર્ડ અને દિપડો એમ પાંચ પ્રજાતિઓ ધરાવતો વિશ્વનો એકમાત્ર દેશ બન્યો છે.

ચિત્તાની પ્રજાતિઓ વિશે અજાણી હકીકતો

- ચિત્તો એ વિશ્વનું સૌથી ઝડપી દોડતું સસ્તન પ્રાણી છે, જે આફ્રિકા અને એશિયામાં જોવા મળે છે.

આફ્રિકન ચિત્તા

- વૈજ્ઞાનિક નામ :** એસિનોનીક્સ જુબાટસ (Acinonyx Jubatus)
- લાક્ષણિકતા :** આફ્રિકન ચિત્તાની ત્વચા સહેજ ભૂરા અને સોનેરી રંગની હોય છે તેમજ એશિયાટિક ચિત્તા કરતાં કદમાં મોટા હોય છે.
- વસવાટ વિસ્તાર :** સમગ્ર આફ્રિકા ખંડમાં જોવા મળે છે.
- સંરક્ષણ સ્થિતિ :**
 - IUCN રેડ લિસ્ટ :** સંવેદનશીલ (Vulnerable) સ્થિતિ
 - CITES લિસ્ટ :** પરિશિષ્ટ-1 (સૌથી વધુ જોખમમાં રહેલ પ્રજાતિ)
 - વન્યજીવ (સંરક્ષણ) અધિનિયમ - 1972 :** સૂચિ-2 (વેપાર પર પ્રતિબંધ સાથે ઉચ્ચ સુરક્ષા)

એશિયાટિક ચિત્તા

- વૈજ્ઞાનિક નામ :** એસિનોનીક્સ જુબાટસ વેનેટિકસ (Acinonyx Jubatus Venaticus)
- લાક્ષણિકતા :** આફ્રિકન ચિત્તા કરતા કદમાં નાના હોય છે તેમજ શરીરની નીચે, ખાસ કરીને પેટ પર વધુ રુવાટીવાળી આછા પીળાશ પડતી રંગની ચામડી હોય છે.
- વસવાટ વિસ્તાર :** માત્ર ઈરાનમાં જ જોવા મળે છે, જ્યાં તેમની 100 થી ઓછી સંખ્યા હોવાનું અનુમાન છે.
- સંરક્ષણ સ્થિતિ :**
 - IUCN રેડ લિસ્ટ :** ગંભીર રીતે જોખમમાં (Critically Endangered)
 - CITES :** પરિશિષ્ટ-1
 - વન્યજીવ (સંરક્ષણ) અધિનિયમ 1972 :** સૂચિ - 2

બિલાડી કુળના સાત સૌથી મોટા પ્રાણીઓ

- વાઘ (Panthera Tigris)
- સિંહ (Panthera Leo)
- જગુઆર (Panthera Onca)
- લેપર્ડ (Panthera Pardus)
- સ્નો લેપર્ડ (Panthera Uncia)
- ચિત્તો (Acinonyx Jubatus)
- કોગર (Puma Concolor)

ભારતમાં ટકાઉ પર્યાવરણીય સંરક્ષણ પહેલના પરિણામો

- સંરક્ષિત વિસ્તારો વર્તમાનમાં ભારતના ભૌગોલિક વિસ્તારના 5.03% ક્ષેત્રને આવરી લે છે, જે વર્ષ 2014ના 4.90% ક્ષેત્રની સાપેક્ષે વધુ છે.
- ભારતમાં છેલ્લાં ચાર વર્ષોમાં વન અને વૃક્ષોના આવરણમાં 16,000 ચો. કિ.મી. જેટલો વધારો થયો છે.
- ઉપરાંત, સામુદાયિક અનામત (Community Reserve) ની સંખ્યા વર્ષ 2014માં માત્ર 43 થી વધીને વર્ષ 2019માં 100 થી વધુ થઈ ગઈ છે.
- વર્તમાનમાં ભારતમાં 18 રાજ્યોમાં આશરે 75,000 કિ.મી.માં ફેલાયેલા 52 વાઘ અનામત આવેલા છે, જે વિશ્વની વાઘની કુલ વસતીના લગભગ 75% હિસ્સો ધરાવે છે. ભારતે તેના લક્ષ્યાંક વર્ષ 2022ની જગ્યાએ વર્ષ 2018માં જ વાઘની સંખ્યા બમણી કરવાનો લક્ષ્યાંક પૂર્ણ કર્યો હતો. ઉપરાંત વાઘ સંરક્ષણ બજેટમાં ભારત સરકાર દ્વારા વધારો કરીને વર્ષ 2022માં 300 કરોડ રૂ. જેટલું કરવામાં આવ્યું છે.
- એશિયાઈ સિંહોની વસતીમાં સતત વધારો થઈને વર્તમાનમાં 674 જેટલી થઈ છે, જે વર્ષ 2015માં 523 સિંહોની સરખામણીએ 28.87% વધારો (અત્યાર સુધીમાં સૌથી ઝડપી વૃદ્ધિ દરમાંનો એક) છે.
- ભારતમાં વર્ષ 2014માં 7,910 દીપડાઓની સાપેક્ષે વર્તમાનમાં 12,852 દીપડાઓ છે, જે તેમની વસતીમાં 60% થી વધુનો વધારો દર્શાવે છે.

વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ભારતીય નૌકાદળનો નવો ધ્વજ રજૂ કર્યો

- તાજેતરમાં જ દેશના પ્રથમ સ્વદેશી બનાવટના વિમાન-વાહક જહાજ INS વિક્રાંતના કમિશનિંગની સાથો

- સાથ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા કોચી ખાતે ભારતીય નૌકાદળના નવા ધ્વજનું અનાવરણ પણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- 15મી ઓગસ્ટ, 2022ના પોતાના રાષ્ટ્રજોગ સંબોધનમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ભારતના 'સંસ્થાનવાદી' (Colonial) ભૂતકાળના વિવિધ ચિહ્નોને હટાવવાની રજૂઆત કરી હતી, જેના અનુસંધાને ભારતીય નૌસેનાના ધ્વજમાંથી સેન્ટ જ્યોર્જ ક્રોસને દૂર કરી નવો ધ્વજ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

મુખ્ય બાબતો

- સફેદ રંગ ધરાવતા આ નવા ધ્વજમાં નીચે દર્શાવ્યા મુજબના બે મુખ્ય ઘટકો રહેલા છે;
 - ધ્વજમાં ડાબી બાજુ ઉપર તરફથી ધ્વજના મધ્ય ભાગ સુધી એટલેકે કેન્ટન (canton) તરીકે ઓળખાતા ભાગમાં ત્રિરંગી રાષ્ટ્રધ્વજ રહેલો છે.
 - ધ્વજના ઇંડ (Flagpole)થી દૂર ફ્લાય સાઈડ (Fly side)ની મધ્યમાં ઘેરો વાદળી રંગ અને સુવર્ણ કિનારી ધરાવતો અષ્ટકોણ આવેલો છે.
- અષ્ટકોણમાં સોનેરી રંગના રાષ્ટ્રીય મુદ્રા (National emblem) અને લંગર (Anchor)નું ચિહ્ન છે, જેની નીચે સંસ્કૃત ભાષા અને દેવનાગરી લિપિમાં 'શં નો વરુણ:' લખેલું છે. તેનો અર્થ 'પાણીના દેવતા (વરુણ) આપણા માટે શુભ છે' એવો થાય છે.
- અષ્ટકોણ આકાર આઠ દિશાઓને દર્શાવવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યો છે, જે ભારતીય નૌકાદળની બહુ-દિશાકીય પહોંચ અને બહુ-પરિમાણીય કાર્યક્ષમતાનું પ્રતીક છે તથા લંગરનું પ્રતીક "મક્કમતા"નું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે આ સોનેરી કિનારી ધરાવતા અષ્ટકોણની પ્રેરણા મહાન ભારતીય સમ્રાટ છત્રપતિ શિવાજી મહારાજની મહોર (Seal) માંથી લેવામાં આવી છે, જેમણે એક શક્તિશાળી નૌસેના તૈયાર કરી હતી.

સેન્ટ જ્યોર્જ ક્રોસ શું છે?

- અગાઉની ભારતીય નૌકાદળના ધ્વજની ડિઝાઇનમાં સફેદ પૃષ્ઠભૂમિ પર લાલ ક્રોસ જોવા મળતા હતા, જેને સેન્ટ જ્યોર્જ રેડ ક્રોસ તરીકે

ઓળખવામાં આવે છે.

- આ નામ ખ્રિસ્તી યોદ્ધા સેન્ટ જ્યોર્જના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું હતું, જેમણે ખ્રિસ્તી ધર્મના પ્રસાર માટે ઝુંબેશ ચલાવી હોવાનું માનવામાં આવે છે. ઉલ્લેખનીય છે કે ભારતીય નૌકાદળના સૌપ્રથમ ઝંડા પર વાદળી પૃષ્ઠભૂમિ પર યુ.કે. નો ધ્વજ (યુનિયન જેક) અને તેની ઇમ્પિરિયલ લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલનું પ્રતીક જોવા મળતા હતા.

નૌસેના રાષ્ટ્રધ્વજમાં સમયાંતરે થયેલા સુધારા

- ભારત દેશ આઝાદ થયો ત્યારબાદ પણ ભારતીય નૌકાદળના ધ્વજ પર ઇંગ્લિશ ધ્વજ યુનિયન જેક અને લાલ રંગનો 'સેન્ટ જ્યોર્જ ક્રોસ' જોવા મળતો હતો, પરંતુ 26 જાન્યુઆરી, 1950ના રોજ ઇંગ્લિશ ધ્વજ યુનિયન જેકને હટાવીને ત્યાં ભારતનો ત્રિરંગી રાષ્ટ્રધ્વજ મૂકવામાં આવ્યો છતાં લાલ ક્રોસ હટાવવામાં આવ્યો ન હતો.
- વર્ષ 2001 દરમિયાન આ ધ્વજમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો, જેમાં આ લાલ ક્રોસને હટાવીને ત્યાં વાદળી રંગનું રાષ્ટ્રીય મુદ્રા અને લંગરનું પ્રતીક મૂકવામાં આવ્યું હતું.
- વળી વર્ષ 2004માં આ વાદળી રંગની મુદ્રાને ફરીથી બદલીને ત્યાં લાલ ક્રોસને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો, પરંતુ આ વખતે આ ક્રોસની મધ્યમાં રાષ્ટ્રીય મુદ્રાનું ચિહ્ન મૂકવામાં આવ્યું હતું.
- બાદમાં વર્ષ 2014માં ફરીથી સુધારો કરીને આ ધ્વજમાં રાષ્ટ્રીય મુદ્રાના ચિહ્ન નીચે દેવનાગરી લિપિમાં 'સત્યમેવ જયતે' લખવામાં આવ્યું હતું.

વિશેષ : ભારતની લશ્કરી પાંખો અને તેના સૂત્ર

લશ્કરી પાંખ	સૂત્ર
ભારતીય સેના	સેવા પરમો ધર્મ
ભારતીય વાયુસેના	નભ સ્પર્શમ દીપ્તમ
ભારતીય નૌકાદળ	શં નો વરુણ:
આર્મી એર ડિફેન્સ કોર્પ્સ	આકાશે શત્રુ જાહી
આર્મી મેડિકલ કોર્પ્સ	સર્વે સંતુ નિરામયા

સવાલ-જવાબ વિશેષ (રાષ્ટ્રીય)

Q.1 જળશક્તિ મંત્રાલયના કયા વિભાગ દ્વારા 'વોટર હીરોઝ: શેર યોર સ્ટોરીઝ' સ્પર્ધાની તૃતીય આવૃત્તિની તાજેતરમાં શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. જળ સંસાધન, નદી વિકાસ અને ગંગા કાયાકલ્પ વિભાગ

Q.2 કયું પોલીસ દળ ફોરેન્સિક તપાસને ફરજિયાત બનાવનાર ભારતનું પ્રથમ પોલીસ દળ બન્યું?

A. દિલ્હી પોલીસ દળ

ઇજનેરી, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં મહિલાઓ : નવી I-STEM પહેલની શરૂઆત

- ભારત સરકારના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક સલાહકાર કાર્યાલયના સચિવ અને વૈજ્ઞાનિક ડૉ. પરવિન્દર મૈની દ્વારા તાજેતરમાં 'વિમેન ઇન એન્જિનિયરિંગ, સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી'(Women in Engineering, Science and Technology- WEST) નામની નવી I-STEM(Indian Science Technology and Engineering Facilities Map) પહેલ શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ કાર્યક્રમ 'સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ, મેથેમેટિક્સ'(STEM) પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવતી મહિલાઓને સહકાર આપશે તેમજ તેમને વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી અને ઇનોવેશન ઇકોસિસ્ટમમાં યોગદાન આપવા હેતુ સશક્ત બનાવશે.

I-STEM

- I-STEM એ સંશોધન સાધનો/સુવિધાઓની વહેંચણી માટેનું એક રાષ્ટ્રીય વેબ પોર્ટલ છે અને તેની અંતર્ગત સંશોધન અને વિકાસમાં સહયોગને પ્રોત્સાહિત કરવા તેમજ શૈક્ષણિક અને ઉદ્યોગ, ખાસ કરીને સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ટેકનોલોજી નવીનીકરણ માટેના ઘણા બધા કાર્યક્રમો પણ ચાલી રહ્યા છે.

વિમેન ઇન એન્જિનિયરિંગ, સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (WEST) પહેલ

- વિમેન ઇન એન્જિનિયરિંગ, સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી પહેલ દ્વારા, I-STEM વિજ્ઞાન અને એન્જિનિયરિંગના સીમાવર્તી ક્ષેત્રોમાં મૂળભૂત અથવા પ્રયોજિત વિજ્ઞાનમાં સંશોધન કરવા માટે વૈજ્ઞાનિક વલણ ધરાવતી મહિલા સંશોધકો, વૈજ્ઞાનિકો અને ટેકનોલોજિસ્ટ્સને એક અલગ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવામાં આવશે.
- મહિલાઓ આ કાર્યક્રમમાં જોડાઈને વિવિધ ક્ષેત્રો જેવા કે ટેકનિશિયન, ટેકનોલોજિસ્ટ, વૈજ્ઞાનિક અને ઉદ્યોગસાહસિક વગેરેમાં હિસ્સેદાર બનવાની તકો શોધી શકે છે તેમજ વિવિધ સ્તરે સંશોધન અને વિકાસમાં કારકિર્દી બનાવી શકે છે.
- આ પહેલ અંતર્ગત કૌશલ વિકાસ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવશે તેમજ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવતી મહિલાઓને તેમની ક્ષમતાઓ વિસ્તૃત કરવા તાલીમ પણ આપવામાં આવશે. આમ, આ પહેલ જે મહિલાઓ કારકિર્દીથી વિમુખ થઈ હશે તેઓને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રમાં સંશોધન અને વિકાસ હેતુ પ્રોત્સાહિત કરશે.
- I-STEM થકી મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકો દ્વારા વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી સ્ટાર્ટઅપ્સને પૂરા પાડવામાં આવતા વર્તમાન સહકારને આગામી સમયમાં વિસ્તૃત કરવામાં આવશે.

કેન્દ્રીય મંત્રી અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે 'ઇન્ડિયા ઓલ ઇન્ડિયા પ્રિઝન ડ્યુટી મીટ-2022'નું ઉદ્ઘાટન

- કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી અમિત શાહે તાજેતરમાં ગુજરાતમાં યોજાયેલ છઠ્ઠી 'ઓલ ઇન્ડિયા પ્રિઝન ડ્યુટી મીટ -2022'નો ટ્રાન્સ્ટેડિયા અમદાવાદ ખાતેથી આરંભ કરાવ્યો હતો.

- ગુજરાત પોલીસના જેલ વિભાગ અને અને બ્યૂરો ઓફ પોલીસ રિસોર્સિસ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ(BPR & D)ના સંયુક્ત ઉપક્રમે અમદાવાદ ખાતે આ બેઠકનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ત્રણ દિવસીય ઓલ ઇન્ડિયા પ્રિઝન ડ્યુટી મીટ-2022માં 19 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના લગભગ 1031 જેલ અધિકારીઓ-કર્મચારીઓએ 18 વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લીધો હતો.

કેટલીક અગત્યની બાબતો

- સામાજિક વ્યવસ્થા જાળવવા માટે જેલ પ્રશાસન એ મહત્વનો ભાગ છે, ત્યારે જેલોમાં સુધારા કરવા અને કેદીઓનું પુનર્વસન કરવું પણ એટલું જ જરૂરી છે. કેન્દ્ર સરકાર જેલ સુધારણાને પ્રાથમિકતા આપી રહી છે.
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ અગાઉ અમલી એવા જેલ મેન્યુઅલના બદલે વર્ષ 2016માં મોડેલ જેલ મેન્યુઅલ કાર્યાન્વિત કર્યું છે. જો કે (5 સપ્ટેમ્બર, 2022ની સ્થિતિએ), દેશના 11 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોએ તેને અપનાવ્યું છે. જો દેશના તમામ રાજ્યો આ મોડેલ જેલ મેન્યુઅલ અપનાવે તો સુધારાત્મક બાબતો સહિત આ માર્ગદર્શિકા સાથે કેદીઓના પુનર્વસનને અસરકારક રીતે અમલમાં મૂકી શકાય છે.
- કેન્દ્ર સરકાર આગામી 6 માસમાં મોડેલ એક્ટ લાવશે અને તેના પગલે દેશની તમામ જેલોમાં અત્યાધુનિક સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ થશે.
- દરેક રાજ્ય અને જિલ્લા કોર્ટમાં કેસોના નિકાલ માટે વીડિયો કોન્ફરન્સિંગની સુવિધા હોવી જોઈએ તે સમયની જરૂરિયાત છે. સાથોસાથ નાર્કોટિક્સ તેમજ કટ્ટર ગુનાહિત માનસિકતા ધરાવતા કેદીઓને અલગ રાખવા જોઈએ.
- જેલમાં વધુ પ્રમાણમાં કેદીઓ હોય તે સ્થિતિ ઉચિત નથી, ત્યારે જેલ નિયંત્રણ માટે વૈજ્ઞાનિક અભિગમ સાથે આગળ વધવું જરૂરી છે.
- બ્યૂરો ઓફ પોલીસ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ યુનિટ એ દેશની આંતરિક અને બાહ્ય સુરક્ષા માટે એક મહત્વપૂર્ણ એકમ છે ત્યારે આ યુનિટ દ્વારા યોજાયેલ મીટ જેલોના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓમાં સકારાત્મક સ્પર્ધા અને ખેલદિલી વિકસાવવાનું માધ્યમ બની રહેશે.
- આ પ્રસંગે અમિત શાહ દ્વારા 50 જેલ પ્રશિક્ષણ માર્ગદર્શિકા અને જેલ કોફીટેબલ પુસ્તકનું વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રધાનમંત્રીની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ દ્વારા 'ભારત @100' માટે સ્પર્ધાત્મકતા રોડમેપની જાહેરાત

- પ્રધાનમંત્રીની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ (Economic Advisory Council to The Prime Minister, EAC-PM) દ્વારા તાજેતરમાં 'ભારત @ 100' માટે સ્પર્ધાત્મકતા રોડમેપની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- આ રોડમેપ આગામી વર્ષ 2047 સુધીમાં ભારતને ઉચ્ચ આવક ધરાવતી અર્થવ્યવસ્થા બનાવવાની યાત્રાને દિશામાન કરશે અને રાષ્ટ્ર તેની આઝાદીના 100માં વર્ષની ઉજવણી કરશે.
- 'ભારત @ 100' રોડમેપ એ ભારત સ્પર્ધાત્મકતા પહેલનો એક ઘટક છે જે અમુક ભારતીય રાજ્યો અને ઉદ્યોગો માટે રોડમેપના વિકાસમાં મદદ કરશે.

ભારત @ 100 રોડમેપનું મહત્વ

- આ રોડમેપ આગામી કેટલાક વર્ષોમાં ભારતની વિકાસ યાત્રા સાથે નવા માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો સ્થાપિત કરવાની સાથે સાથે વિવિધ રાજ્યો, મંત્રાલયો અને ભારતના વિકાસમાં ભાગીદારોને ચોક્કસ લક્ષ્યાંકો પૂરા કરવા માટે ક્ષેત્ર વિશિષ્ટ રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે નિર્દેશિત કરે છે.
- ભારત @ 100 રોડમેપ એ પ્રધાનમંત્રીની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ (EAC-PM) અને સ્પર્ધાત્મકતા સંસ્થા (Institute for Competitiveness)નો સંયુક્ત પ્રયાસ છે તેમજ આ રોડમેપની રચના સ્પર્ધાત્મકતા સંસ્થાના અધ્યક્ષ ડૉ. અમિત કપૂર, પ્રોફેસર માઈકલ ઈ. પોર્ટર અને હાર્વર્ડ બિઝનેસ સ્કૂલના ડૉ. ક્રિશ્ચિયન કેટેલ્સ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ભારત @ 100 માટે સ્પર્ધાત્મકતા રોડમેપ

- પ્રોફેસર માઈકલ ઈ. પોર્ટર દ્વારા બનાવેલ સ્પર્ધાત્મકતા માળખું ભારત @ 100 હેતુ સ્પર્ધાત્મકતા માર્ગદર્શિકા માટે પાયા તરીકે કાર્ય કરે છે.
- ભારત @ 100 રોડમેપ, જે સ્પર્ધાત્મકતા વ્યૂહરચના પર આધારિત છે તે '45' માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો પર આધારિત ક્ષેત્ર અને ક્ષેત્ર વિશિષ્ટ નીતિઓ લાગુ કરીને આગામી વર્ષ 2047 સુધીમાં ભારતને ઉચ્ચ આવકનો દરજ્જો હાંસલ કરવાનો માર્ગ નિર્ધારિત કરે છે. આ સ્પર્ધાત્મકતા વ્યૂહરચના સતત સમૃદ્ધિના સ્ત્રોત તરીકે ઉત્પાદકતા પર ભાર મૂકે છે.
- આ '45' માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો સામાજિક (Social) પ્રગતિ સાથે મેળ ખાતી હોય તેવી સમૃદ્ધ વૃદ્ધિની જરૂરિયાત, જે ભારતના તમામ પ્રદેશોમાં વહેંચવામાં આવે તેમજ પર્યાવરણીય રીતે ટકાઉ (Sustainable) અને બાહ્ય આપત્તિઓ (Shocks)નો સામનો કરવા મજબૂત (Solid) બનવા પર ભાર મૂકે છે. આમ, આ સિદ્ધાંતો સમૃદ્ધિ હાંસલ કરવાના અભિગમને ફરીથી વ્યાખ્યાયિત કરે છે.

ભારત @ 100 રોડમેપની મહત્વની બાબતો

- ભારત @ 100 રોડમેપની અંતર્ગત એવી આગાહી કરવામાં આવી છે કે ભારતની અર્થવ્યવસ્થા આગામી વર્ષ 2047 સુધીમાં 20 ટ્રિલિયન ડોલર સુધી પહોંચી જશે, જે આગામી 25 વર્ષમાં 7 થી 7.5% જેટલી સરેરાશ વૃદ્ધિને દર્શાવે છે.
- સ્પર્ધાત્મકતા માળખું કે જે આ રોડમેપને મજબૂત બનાવે છે તે દેશના સ્પર્ધાત્મકતા સિદ્ધાંતો પરના મૂલ્યાંકનને મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિમાં કેવી રીતે રૂપાંતરિત કરવું તે અંગે વ્યૂહાત્મક દૃષ્ટિકોણ પ્રદાન કરે છે.
- આ રોડમેપ લાંબા ગાળાના આર્થિક વિકાસને ટકાવી રાખવા માટે ભારતની આર્થિક અને સામાજિક નીતિઓનો પાયો હશે.
- તે ભારતના વર્તમાન સ્પર્ધાત્મકતા સ્તર, મુખ્ય મુદ્દાઓ અને વૃદ્ધિની સંભાવનાનું સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન પ્રદાન કરે છે.

ભારત સરકાર દ્વારા ડિઝાસ્ટર રેઝિલિયન્ટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટે ગઠબંધન હેતુ હેડક્વાર્ટર કરાર પર હસ્તાક્ષર

- તાજેતરમાં ભારત સરકાર અને આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગઠબંધન દ્વારા હેડક્વાર્ટર કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા તેમજ આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટેના ગઠબંધનને 'સ્વતંત્ર અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની સંસ્થા' (Independent and International Legal Entity) તરીકેનો પણ દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (વિશેષાધિકારો અને પ્રતિરક્ષા) અધિનિયમ - 1947ની કલમ-3 અનુસાર આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગઠબંધન (Coalition for Disaster Resilient Infrastructure - CDRI) ને 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા' તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવી છે.
- આ કરાર આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગઠબંધનને સ્વતંત્ર અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની વ્યક્તિત્વની જેમ સજજ કરશે તેમજ તેને વૈશ્વિક સ્તરે તેના કાર્યોને વધુ કાર્યક્ષમ અને અસરકારક રીતે હાથ ધરવા માટે સક્ષમ બનાવશે.

આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગઠબંધન (CDRI)

- આપત્તિ સ્થિતિસ્થાપક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગઠબંધન (CDRI)ને ભારતના વર્તમાન પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા 23 સપ્ટેમ્બર, 2019ના રોજ અમેરિકાના ન્યૂયોર્કમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ક્લાયમેટ એક્શન સમિટ દરમિયાન લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ગઠબંધન રાષ્ટ્રીય સરકારો, 'સંયુક્ત રાષ્ટ્રની એજન્સીઓ અને કાર્યક્રમો, હબુપક્ષીય વિકાસ બેંકો અને ફાઇનાન્સિંગ મિકેનિઝમ્સ, ખાનગી ક્ષેત્ર અને શૈક્ષણિક તેમજ સંશોધન સંસ્થાઓનો એક વૈશ્વિક સહયોગ છે. આ ગઠબંધનનો મુખ્ય ધ્યેય ટકાઉ વિકાસને સુનિશ્ચિત કરીને, આબોહવા અને કુદરતી આપત્તિઓના જોખમો માટે માળખાકીય પ્રણાલીની સ્થિતિસ્થાપકતાને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.

કેન્દ્રીય નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણ દ્વારા 'મિલેટ ચેલેન્જ'ની જાહેરાત

- નાણા મંત્રાલયના કેન્દ્રીય મંત્રી નિર્મલા સીતારમણે તાજેતરમાં કૃષિ વિજ્ઞાન યુનિવર્સિટી - રાયપુર(કર્ણાટક) અને રાષ્ટ્રીય કૃષિ અને ગ્રામીણ વિકાસ બેંક દ્વારા સંયુક્ત રીતે આયોજિત 'મિલેટ કોન્કલેવ - 2022' ઇવેન્ટ દરમિયાન 'મિલેટ ચેલેન્જ'ની જાહેરાત કરી હતી.
- ઉપરાંત આ ઇવેન્ટ દરમિયાન ખેડૂતો, ખેડૂત ઉત્પાદન સંસ્થાઓ, મિલેટ પ્રોસેસર્સ, મિલેટ સ્ટાર્ટઅપ્સ અને અન્ય લોકો દ્વારા મિલેટ પ્રત્યે જાગૃતિ તેમજ રુચિ વધારવા માટે વિવિધ ઉત્પાદનોનું પ્રદર્શન કરવા ઇવેન્ટ દરમિયાન 50 સ્ટોલ સાથેનું મિલેટ પ્રદર્શન પણ પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યું હતું.

મિલેટ ચેલેન્જ

- મિલેટ ચેલેન્જનું સંચાલન નીતિ આયોગના 'અટલ ઇનોવેશન મિશન'(AIM) દ્વારા કરવામાં આવશે તેમજ કૃષિ વિજ્ઞાન યુનિવર્સિટી - રાયપુર તેના ફિલ્ડ પાર્ટનર તરીકે રહેશે.
- આ ચેલેન્જનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સંશોધન અને નવીનતા માટે એક પ્લેટફોર્મ બનાવવા, એકંદર નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા, ભારતીય સ્ટાર્ટઅપ્સ તેમજ લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોની સ્પર્ધાત્મકતા વધારવા ઉપરાંત મિલેટની ખેતીની નફાકારકતામાં વધારો કરવાનો છે.
- મિલેટ ચેલેન્જ અંતર્ગત નીચે મુજબની બીજ ગ્રાન્ટ એનાયત કરવામાં આવશે:
 - પ્રથમ ત્રણ વિજેતાઓ: 1 કરોડ રૂ.
 - પસંદ કરેલા 15 ઉમેદવારો: 20 લાખ રૂ.
 - પસંદ કરેલા અન્ય 15 ઉમેદવારો: 10 લાખ રૂ.
- સ્ટાર્ટઅપ્સને 'મિલેટ ચેલેન્જ' અંતર્ગત એવા ઉત્પાદનો વિકસાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે, જેથી મિલેટ વેલ્યુચેઇનની સમસ્યાઓનું સમાધાન થાય. ઉપરાંત આ ચેલેન્જ અંતર્ગત સ્ટાર્ટઅપ્સને એવી કંપનીઓ સાથે સહયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે જે ભારતમાંથી બ્રાન્ડ મિલેટ્સને વિશ્વભરનાં તમામ દેશો સુધી પહોંચાડવામાં સક્ષમ કરી શકે.

ભારતમાં મિલેટનું મહત્વ

- સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય માંગને વેગ આપવા અને લોકોને પોષણયુક્ત ભોજન આપવા માટે ભારતે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભાના વર્ષ 2023ને 'આંતરરાષ્ટ્રીય મિલેટ વર્ષ' તરીકે નિયુક્ત કરવાના ઠરાવને આગળ ધપાવવામાં આગેવાની લીધી હતી અને કુલ વિશ્વના 72 દેશો દ્વારા ભારતના આ પ્રસ્તાવને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.
- એપ્રિલ, 2018માં ભારત સરકાર દ્વારા પોષક અનાજ તરીકે બાજરીની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલયના એક અહેવાલ મુજબ, બાજરીનું ઉત્પાદન નાણાકીય વર્ષ 2019-20(જુલાઈ-જૂન)માં 16% વધીને

17.26 મિલિયન ટન થયું હતું, જે નાણાકીય વર્ષ 2015-16માં 14.5 મિલિયન ટન હતું.

- વર્તમાનમાં કર્ણાટક, આંધ્રપ્રદેશ, તમિલનાડુ, કેરળ, તેલંગાણા, ઉત્તરાખંડ, ઝારખંડ, મધ્યપ્રદેશ અને હરિયાણા સહિત ભારતમાં લગભગ 21 રાજ્યો છે જ્યાં બાજરીનું વાવેતર કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2020ના ડેટા અનુસાર, ભારત બાજરીના ઉત્પાદનમાં વિશ્વમાં અગ્રેસર છે, જે કુલ વૈશ્વિક ઉત્પાદનમાં આશરે 41% હિસ્સો ધરાવે છે અને 5 મો સૌથી મોટો નિકાસકાર દેશ છે. ઉપરાંત ભારતમાં સૌથી વધારે બાજરીનું ઉત્પાદન રાજસ્થાન રાજ્યમાં થાય છે ત્યારબાદ કર્ણાટક ભારતનું બીજું સૌથી મોટું ઉત્પાદક રાજ્ય છે.
- બાજરીના આરોગ્ય લાભો:
 - બાજરીમાં ગ્લાયકેમિક ઇન્ડેક્સ ઓછો હોય છે અને તે પ્રોટીન, ફાઇબર, મિનરલ્સ, આયર્ન અને કેલ્શિયમનો સારો સ્ત્રોત છે.
 - બાજરીના 11 મુખ્ય પ્રકારો જેમાં છાસટિયો(જુવાર), મોતી બાજરી(બાજરો), ફિંગર મિલેટ(રાગી) અને નાની બાજરી(કાંગાણી)નો સમાવેશ થાય છે, જે ભારતમાંથી ઉત્પાદિત અને નિકાસ કરવામાં આવે છે અને તેને પોષક અનાજ તરીકે ગણવામાં આવે છે.

ભારતની પ્રથમ 'વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ' ની દિલ્હી ખાતે શરૂઆત

- તાજેતરમાં દિલ્હીના મુખ્યમંત્રી અરવિંદ કેજરીવાલ દ્વારા દિલ્હી બોર્ડ ઓફ સ્કૂલ એજ્યુકેશન સાથે સંલગ્ન ભારતની પ્રથમ વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ એવી "દિલ્હી મોડલ વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ" (DMVS)ની શરૂઆત કરાવવામાં આવી હતી.
- વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ પ્રણાલીની શરૂઆત આમ આદમી પાર્ટીની સરકાર દ્વારા સૌપ્રથમ વખત દેશમાં કરવામાં આવી હતી અને તેનો ઉદ્દેશ જેઓ રૂબરૂ વર્ગો માટે સ્કૂલ પર આવી શકતા નથી એવા વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવાનો છે.

દિલ્હી મોડલ વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ વર્ચ્યુઅલ સ્કૂલ ઓનલાઇન વર્ગો ઓફર કરે છે જેમાં વર્ચ્યુઅલ લેક્ચર્સ, રેકોર્ડ્સ અને લાઇવ લેક્ચરનો સમાવેશ થાય છે.
- તેની અંતર્ગત Google અને Schoolnet India સાથે ભાગીદારીમાં કૌશલ આધારિત અભ્યાસક્રમો, સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે તાલીમ JEEMain (જોઈન્ટ એન્ટ્રન્સ એક્ઝામિનેશન), NEET (નેશનલ એલિજિબિલિટી કમ એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ) અને CUET (સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટી એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ) જેવા અભ્યાસક્રમો પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- આ સ્કૂલના પ્રારંભિક તબક્કામાં ધોરણ-9 થી 12ના વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવામાં આવશે. તેની અંતર્ગત જે વિદ્યાર્થીઓએ ધોરણ-8 સુધીમાં અભ્યાસ કર્યો છે અને છોડી દીધો છે તેવા 13 થી 18 વર્ષની વય જૂથ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ ધોરણ-9માં પ્રવેશ મેળવી લાભ લઈ શકે છે.

કેન્દ્રીય મંત્રી ડો. મનસુખ માંડવિયા દ્વારા 'IPDMS 2.0' અને 'ફાર્મા સહી દામ 2.0' એપ્લિકેશનની શરૂઆત

- કેમિકલ્સ અને ફર્ટિલાઈઝર્સ મંત્રાલયના કેન્દ્રીય મંત્રી ડો.મનસુખ માંડવિયા દ્વારા તાજેતરમાં દિલ્હી ખાતે નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી (NPPA)ની રજત જયંતી (25 વર્ષ)ની ઉજવણી દરમિયાન “ઈન્ટિગ્રેટેડ ફાર્માસ્યૂટિકલ ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ 2.0” (IPDMS 2.0) અને અપગ્રેડેડ ‘ફાર્મા સહી દામ 2.0’ એપ્લિકેશનની શરૂઆત કરાવવામાં આવી હતી.

ઈન્ટિગ્રેટેડ ફાર્માસ્યૂટિકલ ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ 2.0

- ઈન્ટિગ્રેટેડ ફાર્માસ્યૂટિકલ ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ 2.0 એ નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી (NPPA) દ્વારા વિકસિત એક સંકલિત પ્રતિભાવશીલ ક્લાઉડ આધારિત એપ્લિકેશન છે જેને સેન્ટર ફોર એડવાન્સ કમ્પ્યુટિંગ(C-DAC) તેમજ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય (Meity) દ્વારા તકનીકી સહાયતા પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- આ એપ્લિકેશનનો હેતુ બિઝનેસ કરવામાં સરળતા (Ease of Doing Business) પર સરકારના લક્ષ્યને સમર્થન આપવા માટે ઓપરેશનલ કાર્યક્ષમતાને પણ વધારવાનો છે.
- આ એપ્લિકેશન ડ્રગ પ્રાઈઝ કંટ્રોલ ઓર્ડર - 2013 દ્વારા આવશ્યકતા મુજબ બહુવિધ ફોર્મ સબમિશન માટે એક જ પોર્ટલ તરીકે કાર્ય કરશે.
- આ એપ્લિકેશન નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી (NPPA)ની કામગીરીને પણ સક્ષમ કરશે તેમજ સમગ્ર ભારતના સહભાગીઓને નેશનલ ફાર્મા પ્રાઈસિંગ રેગ્યુલેટર સાથે જોડવા માટે પરવાનગી આપશે.

'ફાર્મા સહી દામ 2.0' એપ્લિકેશન

- ફાર્મા સહી દામ 2.0 એપ્લિકેશનમાં નવી સુવિધાઓ જેવી કે સ્પીચ રેકોર્ડિંગ, બ્રાન્ડ/ફોર્મ્યુલેશન દ્વારા દવાઓની શોધ, હિન્દી અને અંગ્રેજી ભાષાની ઉપલબ્ધતા, શેરિંગ ફંક્શન, ગ્રાહક ફરિયાદ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ અને દવાઓનું બુકમાર્કિંગ પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.
- આ એપ્લિકેશન ગ્રાહક દ્વારા સર્ચ કરવામાં આવેલી દવાની જગ્યાએ અવેજી દવા શોધવા તેમજ ખરીદીના સમયે અનુસૂચિત/બિન-અનુસૂચિત દવાઓની કિંમત તાત્કાલિક તપાસવા માટે પણ મદદ કરશે.
- ઉપરાંત આ એપ્લિકેશન દ્વારા દવાની વધુ કિંમત, જટિલ ઉપલબ્ધતા, નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ ઓથોરિટીની પૂર્વ કિંમતની મંજૂરી વગર નવી દવાઓનું વેચાણ અને એપ્લિકેશન દ્વારા કોઈપણ દવાના વેચાણ અંગે ઓનલાઈન ફરિયાદ નોંધાવી શકાય છે.

નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી

- રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલયના કેમિકલ્સ અને પેટ્રોકેમિકલ્સ

વિભાગ દ્વારા 29 ઓગસ્ટ, 1997ના રોજ નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટીની સંલગ્ન કચેરી તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. જુલાઈ 2008થી નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી, રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલયના ફાર્માસ્યૂટિકલ વિભાગ અંતર્ગત આવે છે.

- નેશનલ ફાર્માસ્યૂટિકલ પ્રાઈસિંગ ઓથોરિટી ડ્રગ પ્રાઈસ કંટ્રોલ ઓર્ડરની જોગવાઈઓને અમલ અને લાગુ કરવા, દવાઓની ઉપલબ્ધતા પર દેખરેખ રાખવા, દવાની કોઈપણ અછતને ઓળખવા તેમજ સુધારાત્મક પગલાં લેવા સહિત વિવિધ કાર્યો કરે છે.

ભારત અને બાંગ્લાદેશની 38મી મંત્રી સ્તરીય સંયુક્ત નદી આયોગની બેઠકનું નવી દિલ્હી ખાતે આયોજન

- ભારત અને બાંગ્લાદેશના મંત્રી સ્તરીય સંયુક્ત નદી આયોગ (Joint River Commission - JRC)ની 38મી બેઠકનું આયોજન તાજેતરમાં નવી દિલ્હી ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું. આ બેઠક 12 વર્ષના અંતરાલ બાદ યોજાઈ હતી.
- ભારત અને બાંગ્લાદેશ વચ્ચે રચાયેલ સંયુક્ત નદી આયોગની રચના વર્ષ 1972માં સંયુક્ત/સીમા/સીમાપારની નદીઓ પરના પરસ્પર હિતના મુદ્દાઓને ઉકેલવા માટે દ્વિપક્ષીય પદ્ધતિ તરીકે કરવામાં આવી હતી. આ સંયુક્ત નદી આયોગની બેઠકમાં ભારતીય પ્રતિનિધિમંડળનું નેતૃત્વ જલશક્તિ મંત્રાલયના કેન્દ્રીય મંત્રી ગજેન્દ્રસિંહ શેખાવત દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

સંયુક્ત નદી આયોગની બેઠક સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- સંયુક્ત નદીઓના પાણીની વહેંચણી, પૂરના ડેટાની વહેંચણી, નદીના પ્રદૂષણને સંબોધિત કરવા, નદીઓના કાંપ વ્યવસ્થાપન પર સંયુક્ત અભ્યાસ હાથ ધરવો, નદી કાંઠાના સંરક્ષણ કાર્યો વગેરે સહિત પરસ્પર હિતના અનેક ચાલી રહેલા દ્વિપક્ષીય મુદ્દાઓ પર આ બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- આ બેઠક દરમિયાન બંને દેશોએ કુશિયારા નદીના વચગાળાના પાણીની વહેંચણી અંગેના સમજૂતી કરારના લખાણને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું.
- ઉપરાંત બંને દેશોએ, ઓક્ટોબર 2019ના ભારત-બાંગ્લાદેશ સમજૂતિ કરાર મુજબ ત્રિપુરામાં સબરમ શહેરની પીવાના પાણીની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા ફેની નદી પરના પાણીના ઈન્ટેક પોઈન્ટની ડિઝાઇન અને સ્થાનને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાનું પણ નક્કી કર્યું છે.
- ભારત અને બાંગ્લાદેશ દ્વારા વર્તમાનમાં કુલ 54 નદીઓના ડેટાની આપ-લે કરવામાં આવી છે, જેમાંથી 7 નદીઓને પ્રાથમિકતાના આધારે જળ વહેંચણી કરારના માળખાને વિકસાવવા માટે અગાઉથી ઓળખવામાં આવી છે. ઉપરાંત, આ બેઠક દરમિયાન નદી સંબંધિત ડેટા આપ-લે માટે 8 થી વધુ નદીઓનો સમાવેશ કરીને સહકારના આ ક્ષેત્રને વિસ્તૃત કરવા પર પણ સહમતી સાધવામાં આવી છે.

ઓલ ઇન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશન દ્વારા ભારતમાં એડવાન્સ ડિજિટલ લિટરસી હેતુ એડોબ સાથે ભાગીદારી

- ઓલ ઇન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશન (AICTE) દ્વારા સમગ્ર ભારતમાં ડિજિટલ સ્પર્ધાત્મક કુશળતાને વેગ આપવા માટે કમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર કંપની એડોબ(Adobe) સાથે ભાગીદારી કરાર પર તાજેતરમાં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતાં.
- ઓલ ઇન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશનના અધ્યક્ષ પ્રો. અનિલ સહસ્ત્રબુદ્ધે અને એડોબ ઇન્ડિયાના વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ અને મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર પ્રતિવા મહાપાત્રાની હાજરીમાં ભારતની આઝાદીના 75 વર્ષની સ્મૃતિમાં આ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતાં.
- આ ભાગીદારી કરારનો ઉદ્દેશ એડોબ એક્સપ્રેસના ઉપયોગ સાથે આગામી વર્ષ 2024 સુધીમાં ભારતમાં 10,000 ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં 75,000 શિક્ષકોને આવશ્યક ડિજિટલ સર્જનાત્મકતા કૌશલ સાથે સશક્ત કરવાનો છે.

ભાગીદારી સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- આ ભાગીદારી કરાર હેઠળ, એડોબ ઉચ્ચ કૌશલ ધરાવતા શિક્ષકો માટે અભ્યાસક્રમો અને કુશળતા પ્રદાન કરશે તેમજ વિદ્યાર્થીઓને આવશ્યક ડિજિટલ સાક્ષરતા કૌશલો સાથે તૈયાર કરવા માટે અભ્યાસક્રમમાં ડિજિટલ સર્જનાત્મકતાને એકીકૃત કરશે.
- આ ભાગીદારી કાર્યક્રમ દ્વારા AICTE ટ્રેનિંગ એન્ડ લર્નિંગ એકેડમી સાથે પણ ભાગીદારી કરવામાં આવી હતી જેથી ફેકલ્ટી સભ્યો અને ભાગ લેતી સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓના વ્યાવસાયિક, સર્જનાત્મક વિકાસ માટે સમર્થન પૂરું પાડી શકાય.
- એડોબ એક્સપ્રેસ(Adobe Express) એ એક નવી વેબ અને મોબાઇલ આધારિત એપ્લિકેશન છે, જેમાં શિક્ષણ માટે કસ્ટમાઇઝ કરેલ હજારો નમૂનાઓ ઉપલબ્ધ છે, તે શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને વિજ્ઞાન મેળાના પોસ્ટરથી લઈને ઇન્ફોગ્રાફિક્સ, પ્રસ્તુતિઓ, વીડિયો વગેરે બનાવવા અને શેર કરવા મદદ કરે છે.

ઉત્તરપ્રદેશમાં દેશની પ્રથમ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપ બનશે

- ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર દ્વારા 'સિંગલ એન્ટ્રી, મલ્ટીપલ એક્સિટ'(Single Entry, Multiple Exit)ના વિચાર સાથે આગામી સમયમાં ભારતની પ્રથમ એજ્યુકેશન ટાઉનશિપ બનાવવામાં આવશે.
- તાજેતરમાં ઉત્તર પ્રદેશને 1 ટ્રિલિયન ડોલરની અર્થવ્યવસ્થા બનાવવાની રીતો શોધવા માટે કન્સલ્ટન્સી ફર્મ ડેલોઈટ ઇન્ડિયાના પ્રતિનિધિઓ સાથેની બેઠક દરમિયાન ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યમંત્રી યોગી આદિત્યનાથ દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશમાં 5 શૈક્ષણિક ટાઉનશિપ સ્થાપવા માટે એક વ્યાપક એક્શન પ્લાન તૈયાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.
- આ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપ યુવાનોને ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળું શિક્ષણ પૂરું પાડશે અને તેમને એક જ જગ્યાએ રહેવાની સગવડોની સાથે વિવિધ વ્યાવસાયિક કૌશલોથી પણ સજજ કરશે.
- ઉચ્ચ શિક્ષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી આ ટાઉનશિપ આફ્રિકન, લેટિન અમેરિકન અને મધ્ય એશિયન દેશોના વિદ્યાર્થીઓને પણ શિક્ષણ પૂરું પાડશે.

શૈક્ષણિક ટાઉનશિપની વિશેષતા

- આ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપમાં ખાનગી ક્ષેત્રની મહત્વની ભૂમિકા હશે તેમજ અટલ રેસિડેન્શિયલ સ્કૂલ જેવી પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળાઓ પણ સ્થાપવામાં આવશે.
- તેની અંતર્ગત અંડર ગ્રેજ્યુએટ અને અનુસ્નાતક અભ્યાસ માટે યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોની સ્થાપના કરવામાં આવશે જેમાં મેનેજમેન્ટ, ટેકનોલોજી, કાયદો અને દવા સંબંધિત સંશોધન કાર્ય હાથ ધરવામાં આવશે.
- આ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપમાં કૌશલ વિકાસ યુનિવર્સિટીઓ(Skill Development Universities) પણ જોવા મળશે અને યુવાનોમાં વિવિધ પ્રકારના કૌશલ પ્રદાન કરવા માટે અભ્યુદય જેવી કોચિંગ સંસ્થાઓ પણ શરૂ કરવામાં આવશે.
- ઉપરાંત આ શૈક્ષણિક ટાઉનશિપમાં શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ બંનેને રહેવાની સગવડ પણ આપવામાં આવશે.

ગૃહમંત્રીની અધ્યક્ષતામાં સુરતમાં 'હિન્દી દિવસ સમારોહ 2022' અને 'દ્વિતીય અખિલ ભારતીય રાજભાષા સંમેલન' યોજાયું

- કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી અમિત શાહની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્ર સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના રાજભાષા વિભાગ દ્વારા તાજેતરમાં સુરતમાં 'હિન્દી દિવસ સમારોહ 2022' અને 'દ્વિતીય અખિલ ભારતીય રાજભાષા સંમેલન'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. અમિત શાહે જણાવ્યું હતું કે, સુરતની પવિત્ર ભૂમિ પરથી ભાષાઓના મહત્વને ઉજાગર કરનાર વીર નર્મદ દેશભરમાં પ્રથમ હતા. તેમણે ગરવી ગુજરાતનું સ્વપ્ન આપ્યું અને અંગ્રેજોને હિન્દીમાં વ્યવહાર કરવાનો આગ્રહ કર્યો. અમિતશાહે તેમના સંબોધનમાં બાળકોને તેમની સ્થાનિક ભાષા અને સત્તાવાર ભાષામાં શિક્ષણ આપવા વિનંતી કરી. આપણી સંસ્કૃતિ, ઇતિહાસ અને અનેક પેઢીઓના સાહિત્યને સમજવા માટે રાજભાષા જાણવી જરૂરી છે.

'હિન્દી શબ્દ સિંધુ' શબ્દકોશ અને 'કંઠસ્થ 2.0' નું સોફ્ટવેર લોન્ચ

- આ પ્રસંગે કેન્દ્રીય મંત્રી અમિત શાહે 'હિન્દી શબ્દ સિંધુ'(સંસ્કરણ-1) શબ્દકોશ અને વિશ્વસ્તરીય અનુવાદ સાધન 'કંઠસ્થ 2.0'નું સોફ્ટવેર લોન્ચ કર્યું હતું. જ્યારે ઈસરો દ્વારા પ્રકાશિત પુસ્તકનું પણ વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું. તથા આ પ્રસંગે રાજભાષાકીર્તિ અને રાજભાષા ક્ષેત્રે ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી કરવા બદલ મંત્રીઓના હસ્તે ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત કરાયા હતા.

નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા ગ્રેટર નોઈડા ખાતે IDF વર્લ્ડ ડેરી સમિટ 2022નું ઉદ્ઘાટન

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તાજેતરમાં ગ્રેટર નોઈડાના ઈન્ડિયા એક્સ્પો સેન્ટર એન્ડ માર્ટ ખાતે આયોજિત ઇન્ટરનેશનલ ડેરી ફેડરેશન વર્લ્ડ ડેરી સમિટ(IDF WDS) 2022 નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- IDF વર્લ્ડ ડેરી સમિટનું આયોજન ચાર દિવસ (12 થી 15 સપ્ટેમ્બર, 2022) માટે કરવામાં આવ્યું હતું; જેમાં ડેરી ઉદ્યોગના અગ્રણીઓ, નિષ્ણાતો, ખેડૂતો અને નીતિ નિર્માતાઓ સહિત વિશ્વના આશરે 1,500 જેટલા હિતધારકો સહભાગી થયા હતા.
- થીમ : 'Dairy for Nutrition and livelihood'
- છેલ્લે આ સમિટ લગભગ અડધી સદી પહેલાં વર્ષ 1974 માં ભારતમાં યોજાઈ હતી.

ભારતમાં ડેરી ઉદ્યોગ અને તેની વિશેષતાઓ

- ભારતીય ડેરી ઉદ્યોગ સહકારી મોડલ પર આધારિત છે જે નાના અને સીમાંત ડેરી ખેડૂતો, ખાસ કરીને મહિલાઓને સશક્ત બનાવે છે.
- દૂધ ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વમાં પ્રથમ ક્રમે છે જે વૈશ્વિક દૂધ ઉત્પાદનમાં 23% યોગદાન આપે છે, ત્યારબાદ અમેરિકા, ચીન, પાકિસ્તાન અને બ્રાઝિલનો ક્રમ આવે છે.
- ટોચના 5 દૂધ ઉત્પાદક રાજ્યો ઉત્તરપ્રદેશ(14.9%), રાજસ્થાન(14.6%),મધ્યપ્રદેશ(8.6%), ગુજરાત(7.6%) અને આંધ્રપ્રદેશ(7)% છે.
- ભારત વાર્ષિક લગભગ 210 મિલિયન ટન દૂધનું ઉત્પાદન કરે છે જે આશરે 8 કરોડથી વધુ ડેરી ખેડૂતોને સશક્ત બનાવે છે.
- કેન્દ્ર સરકારે ડેરી ક્ષેત્રના સુધારણા માટે અનેક પગલાં લીધા છે, જેના પરિણામે 8 વર્ષમાં(2014-2022) દરમિયાન દૂધ ઉત્પાદનમાં 44 ટકાથી વધુનો વધારો થાય છે.

સમિટની અગત્યની બાબતો

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ આ પ્રસંગે ભારતના સાંસ્કૃતિક પરિવૃથ્યમાં 'પશુ ધન' અને દૂધ સંબંધિત વ્યવસાયની કેન્દ્રીયતાને રેખાંકિત કરી હતી.
- ભારતના ડેરી ક્ષેત્રના કર્મચારીઓમાં મહિલાઓનું 70% પ્રતિનિધિત્વ છે, તેમજ ભારતમાં ડેરી સહકારી સંસ્થાઓના ત્રીજા ભાગથી વધુ સભ્યો મહિલાઓ છે.
- વડાપ્રધાનશ્રીએ જણાવ્યું હતું કે, સરકાર બ્લેન્ડ્સ ડેરી ઇકોસિસ્ટમ વિકસાવવા પર કામ કરી રહી છે જ્યાં ઉત્પાદન વધારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રીત કરવાની સાથે ક્ષેત્રોના પડકારોનો સામનો કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- ખેડૂતો માટે વધારાની આવક, ગરીબોનું સશક્તિકરણ, સ્વચ્છતા, રસાયણમુક્ત ખેતી, સ્વચ્છ ઊર્જા અને પશુઓની સંભાળ આ ઇકોસિસ્ટમમાં એકબીજા સાથે જોડાયેલી છે. તેમણે ભારપૂર્વક

જણાવ્યું કે, ગામડાઓમાં હરિયાણી અને ટકાઉ વૃદ્ધિના શક્તિશાળી માધ્યમ તરીકે પશુપાલન અને ડેરીને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવી રહ્યું છે. રાષ્ટ્રીય ગોકુલ મિશન, ગોબરધન યોજના, ડેરી સેક્ટરનું ડિજિટાઇઝેશન અને પશુઓનું સાર્વત્રિક રસીકરણ જેવી યોજનાઓ સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિક પર પ્રતિબંધ જેવા પગલાંઓ તે દિશામાં પગલાં છે.

- આધુનિક ટેકનોલોજીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકતા વડાપ્રધાનએ કહ્યું હતું કે, ભારત ડેરી ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા પ્રાણીઓનો સૌથી મોટો ડેટાબેઝ બનાવી રહ્યું છે અને ડેરી ક્ષેત્ર સાથે સંકળાયેલા દરેક પ્રાણીને ટેગ કરવામાં આવી રહ્યા છે. અને પ્રાણીઓની બાયોમેટ્રિક ઓળખ કરવામાં આવી રહી છે તથા તેનું નામ 'પશુ આધાર' રાખવામાં આવ્યું છે.
- વર્ષ 2025 સુધીમાં ભારત 100% પ્રાણીઓને પગ, મોઢાના રોગો અને બ્રુસેલોસિસ સામે રસી આપશે.

ઇન્ટરનેશનલ ડેરી ફેડરેશન (IDF)

- સ્થાપના : 1903
- વડુંમથક : બ્રુસેલ્સ, બેલ્જિયમ
- ડિરેક્ટર જનરલ : કેરોલિન એમોન્ડ

ગયાજી ડેમ : ફાલ્ગુ નદી પરનો ભારતનો સૌથી લાંબો રબ્બર ડેમ

- તાજેતરમાં બિહારના મુખ્યમંત્રી નીતિશ કુમાર દ્વારા ફાલ્ગુ નદી પર ભારતના સૌથી મોટા રબ્બર ડેમ અને સ્ટીલ બ્રિજનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- IIT - રૂરકીના નિષ્ણાતોની સલાહ પર હૈદરાબાદની નાગાર્જુન કન્સ્ટ્રક્શન કંપનીના સહયોગથી ઓસ્ટ્રિયાની રૂબીના કંપની દ્વારા આ ગયાજી ડેમનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ફાલ્ગુ નદી પર બનાવેલ આ રબ્બર ડેમ 17 મિલિમીટર જાડા રબ્બરનો બનેલો છે. આ ડેમ 400 મીટર પહોળો અને 3 મીટર ઊંચો છે.
- આ ડેમનું આયુષ્ય અંદાજિત 100 વર્ષ જેટલું છે.

ફાલ્ગુ નદી

- ફાલ્ગુ નદીનું ઉદ્ગમ સ્થાન ઝારખંડ રાજ્યના પલામુ જિલ્લા ખાતે આવેલું છે.
- આ નદી બિહારના પવિત્ર શહેર ગયામાંથી પસાર થાય છે તેમજ હિન્દુ અને બૌદ્ધ ધર્મોમાં પણ તેનું મહત્વ છે.
- બિહાર રાજ્યમાં ફાલ્ગુ નદીની લંબાઈ 135 કિ.મી. છે. આ નદી, ગયા નજીક લીલાજન નદી તેમજ મોહના નદીના સંગમ પર શરૂ થાય છે અને અંતે પુનપુન નદીમાં જોડાય છે.

ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મૂ દ્વારા 'પ્રધાનમંત્રી ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાન'ની શરૂઆત

- ભારતના વર્તમાન રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મૂ દ્વારા આગામી વર્ષ 2025 સુધીમાં દેશમાંથી ટીબી(ક્ષય) રોગ નાબૂદીના મિશનને પુનર્જીવિત કરવા માટે તાજેતરમાં 'પ્રધાનમંત્રી ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાન'ની વચ્ચુંઅલ રીતે શરૂઆત કરાવવામાં આવી હતી.

- આ અભિયાનની વચ્ચુંઅલ લોન્ચિંગ ઇવેન્ટ દરમિયાન, રાષ્ટ્રપતિએ 'નિક્ષય(Nikshay)-2.0' પહેલ પણ લોન્ચ કરી હતી, જે આ અભિયાન હેતુ દાન આપનાર દાતાઓને ટીબીની સારવાર લઈ રહેલા લોકોને વિવિધ પ્રકારની સહાય પૂરી પાડવા માટેનું એક પોર્ટલ છે.

પ્રધાનમંત્રી ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાનના ઉદ્દેશો

- આ અભિયાનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ટીબીના દર્દીઓની સારવારના પરિણામોને સુધારવા માટે દર્દીઓને વધારાની સહાય પૂરી પાડવાનો છે.
- ઉપરાંત, આ અભિયાન અંતર્ગત આગામી વર્ષ 2025 સુધીમાં ભારતમાંથી ટીબી રોગનો અંત લાવવા માટે તમામ સમુદાયના હિતધારકોને સાથે લાવવા તેમજ કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી (CSR) પ્રવૃત્તિઓનો સમન્વય કરવાનો પણ લક્ષ્યાંક છે.

નિક્ષય-2.0 પહેલ

- નિક્ષય-2.0 ડિજિટલ પોર્ટલ ટીબીથી પીડિત વ્યક્તિઓ માટે સામુદાયિક સમર્થન હેતુ એક પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે. વર્તમાનમાં નિક્ષય પોર્ટલ પર લગભગ 5 લાખ ટીબી દર્દીઓ નોંધાયેલા છે.
- આ પોર્ટલ થકી ટીબી દર્દીઓની સારવાર હેતુ તેમને દત્તક લેવા 'નિક્ષય મિત્ર' બની શકાય છે. આ નિક્ષય મિત્રની મદદનો સમયગાળો 1 થી 3 વર્ષ સુધીનો છે.

ટીબી રોગ સંબંધિત અગત્યના તથ્યો

- ભારતમાં ટીબી રોગ અન્ય તમામ ચેપી રોગોમાં સૌથી વધુ ખાસ કરીને સમાજના ગરીબ વર્ગમાં મૃત્યુનું કારણ બને છે.
- વિશ્વના કુલ ટીબી દર્દીઓના 25% થી વધુ દર્દીઓ ભારતમાં છે.
- વર્ષ 2020માં, સંશોધિત રાષ્ટ્રીય ક્ષય રોગ નિયંત્રણ કાર્યક્રમ (Revised National Tuberculosis Control Programme - RNTCP)નું નામ બદલીને રાષ્ટ્રીય ક્ષય રોગ નાબૂદી કાર્યક્રમ(National Tuberculosis Elimination Programme) રાખવામાં આવ્યું હતું, જેનો ઉદ્દેશ આગામી વર્ષ 2025 સુધીમાં ટીબીને નાબૂદ કરવાનો છે.

ફાર્માકોપીઆ આયોગ દ્વારા 'એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ'ના પ્રોત્સાહન અને સુવિધા હેતુ આંતર મંત્રાલય સહકાર માટે ભારતીય ફાર્માકોપીઆ આયોગ સાથે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર

- તાજેતરમાં ભારતીય ચિકિત્સા હોમિયોપેથી માટેના ફાર્માકોપીઆ આયોગ દ્વારા નવી દિલ્હી ખાતે 'એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ' (One Herb, One Standard) ના પ્રોત્સાહન અને સુવિધા માટે આંતર મંત્રાલય સહકાર હેતુ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળ ભારતીય ફાર્માકોપીઆ આયોગ સાથે સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ સમજૂતીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સુમેળભર્યા હર્બલ દવાના ધોરણોના વિકાસને સરળ બનાવીને જાહેર આરોગ્યને પ્રોત્સાહન તેમજ 'એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ' હાંસલ કરવાનો છે. આ સાથે એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ અને એક રાષ્ટ્ર ભારતમાં બિઝનેસ કરવાની સરળતામાં સુધારો કરશે તેમજ ભારતીય વનસ્પતિશાસ્ત્રના એકંદર વેપારમાં પણ સુધારો કરશે.
- ઉપરાંત, આ સમજૂતી વૈજ્ઞાનિક માહિતી અને દવાનો કાયો માલ, સેમિનાર, વર્કશોપ, તાલીમ અને વિચારમંથન કાર્યક્રમોના આદાન પ્રદાન દ્વારા પરંપરાગત દવાના માનકીકરણના ક્ષેત્રમાં માહિતીના આદાન પ્રદાનને વધુ પ્રોત્સાહન આપશે. આ સાથે ઔષધિય વનસ્પતિઓની પસંદગી અને તકનીકી કાર્ય હેતુ સંયુક્ત સમિતિની રચના પણ કરવામાં આવશે.
- એક જડીબુટ્ટી, એક ધોરણ હેઠળ વર્ગીકૃત થયેલ મોનાગ્રાફસના પ્રકાશનનો એકમાત્ર અધિકાર ભારતીય ચિકિત્સા અને હોમિયોપેથી માટેના ફાર્માકોપીઆ આયોગ પાસે જ રહેશે. જ્યારે મોનોગ્રાફસની તકનીકી અને સામગ્રી ભારતીય ચિકિત્સા અને હોમિયોપેથી માટેના ફાર્માકોપીઆ આયોગ તેમજ ભારતીય ફાર્માકોપીઆ આયોગ દ્વારા સંયુક્ત રીતે વિકસાવવામાં આવશે.

સવાલ-જવાબ વિશેષ (રાષ્ટ્રીય)

Q.1 કેન્દ્રીય સ્વાસ્થ્યમંત્રી મનસુખ માંડવિયા દ્વારા પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રલાલ મોદીના જન્મદિવસ નિમિત્તે 15 દિવસીય કયા રક્તદાન મહોત્સવની શરૂઆત કરાવી હતી?

A. રક્તદાન અમૃત મહોત્સવ

Q.2 'સેફ્ટી ઇન ઇલેક્ટ્રિકલ ઇન્સ્ટોલેશન' અને 'ગાઇડ ફોર યુઝિંગ નેશનલ બિલ્ડિંગ કોડ ઓફ ઇન્ડિયા-2016' પર કોના દ્વારા તાજેતરમાં હેન્ડબુક બહાર પાડવામાં આવી?

A. પીયૂષ ગોયલ (કેન્દ્રીય વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ, ગ્રાહક બાબતો, ખાદ્ય અને જાહેર વિતરણ તેમજ ટેક્સટાઇલ મંત્રી)

આંતરરાષ્ટ્રીય વિશેષ

શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO) શિખર બેઠક સમરકંદમાં યોજાઈ

- તાજેતરમાં જ શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO)ની શિખર બેઠક ઉઝબેકિસ્તાનના સમરકંદમાં યોજાઈ હતી. આ બેઠક દરમિયાન સભ્ય દેશો દ્વારા 'સમરકંદ ઘોષણા' પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા તથા ભારત દેશે વર્ષ 2023 માટે SCOનું પ્રમુખપદ સંભાળ્યું હતું. વળી આ બેઠક દરમિયાન તમામ આઠ સ્થાયી સદસ્ય દેશો દ્વારા ઈરાનની સદસ્યતાનો પણ સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો, આથી ઈરાન એ ઓબ્ઝર્વર સ્ટેટમાંથી અપગ્રેડ થઈ SCOનો નવીનતમ સદસ્ય બન્યો છે.

બેઠકની મુખ્ય બાબતો

- આ શિખર બેઠક દરમિયાન અપનાવવામાં આવેલી સમરકંદ ઘોષણામાં "સંવાદ અને પરામર્શ દ્વારા દેશો વચ્ચેના મતભેદો અને વિવાદોના શાંતિપૂર્ણ સમાધાન માટેની પ્રતિબદ્ધતા" માટે હિમાયત કરવામાં આવી હતી.
- બેઠકમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોના ટકાઉ વિકાસ માટે જે તે દેશોના સાર્વભૌમત્વ, સ્વતંત્રતા, રાજ્યોની પ્રાદેશિક અખંડિતતા, સમાનતા, પરસ્પર લાભ, આંતરિક બાબતોમાં બિન-દખલગીરી અને ધમકી કે બળનો ઉપયોગ ન કરવા પર ભાર આપવામાં આવ્યો હતો.
- જેમની પ્રવૃત્તિઓ SCO સભ્ય દેશોના પ્રદેશો પર પ્રતિબંધિત હોય તેવા આતંકવાદીઓ, અલગતાવાદી અને ઉગ્રવાદી સંગઠનોની એકીકૃત સૂચિ બનાવવા માટે સભ્ય દેશો સમાન સિદ્ધાંતો અને અભિગમો વિકસાવવાનું આયોજન કરી રહ્યા છે.
- રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધના પગલે પશ્ચિમી દેશો પોતાની ઊર્જા જરૂરિયાત માટે રશિયા પર રહેલી નિર્ભરતા ઘટાડવાનું વિચારી રહ્યા છે આથી રશિયા પણ તેના ઈંધણ ગેસ માટે વધુ ગ્રાહકોને આકર્ષવા તરફ ધ્યાન આપી રહ્યું છે.
- ઉપરાંત રશિયાએ સૂચન કર્યું હતું કે SCO એ તેની પોતાની મોટી એથલેટિક ઇવેન્ટ યોજવા વિશે વિચારવું જોઈએ.

બેઠકમાં ભારતે રજૂ કરેલી બાબતો

- ભારત વિશ્વની સૌથી ઝડપથી વિકસતિ અર્થવ્યવસ્થાઓમાંની એક છે અને આ વર્ષે દેશની અર્થવ્યવસ્થા 7.5%ના દરે વૃદ્ધિ પામે તેવી અપેક્ષા છે.
- આગામી સમયમાં ભારતદેશ પોતાને એક મેન્યુફેક્ચરિંગ હબમાં પરિવર્તિત કરશે, વળી SCO હેઠળ પરંપરાગત દવાઓ પરના નવા

કાર્યકારી જુથ માટે પણ ભારત પહેલ કરશે.

- ભારતદેશ લોક કેન્દ્રિત વિકાસ મોડલ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી રહ્યો છે તથા દરેક ક્ષેત્રમાં નવીનતાને સમર્થન આપી રહ્યો છે, જેના ફળસ્વરૂપે આજે ભારતદેશમાં આશરે 70,000થી વધુ સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને 100થી વધુ યુનિકોર્ન કંપનીઓ છે. આ સંદર્ભે ભારતનો અનુભવ અને જ્ઞાન એ SCO સદસ્ય દેશોને મદદરૂપ થઈ શકે છે.
- કોવિડ-19 અને રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધની સ્થિતિને કારણે વૈશ્વિક પુરવઠા શૃંખલામાં ઊભી થયેલી અડચણો અને તેના પરિણામે સર્જાયેલા ખાદ્ય અને ઊર્જા સુરક્ષા સંકટ સંદર્ભે ભારતની ચિંતાઓ રજૂ કરી હતી તથા કનેક્ટિવિટી અને સ્થિતિસ્થાપક સપ્લાય ચેઇન સ્થાપિત કરવામાં મદદ મળી રહે તે માટે ભારતે શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશનના સભ્ય દેશોને એકબીજાને ટ્રાન્ઝિટનો સંપૂર્ણ અધિકાર આપવા રજૂઆત કરી હતી.
- ખાદ્ય સુરક્ષા સંદર્ભે જ્યારે સમગ્ર વિશ્વ ખાદ્ય કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યું છે ત્યારે ભારતે ખાદ્ય સુરક્ષા સંબંધિત મુદ્દાઓને ગંભીરતાપૂર્વક સંબોધિત કરવાની પહેલ પર ભાર મૂક્યો તથા બાજરીને પ્રોત્સાહન આપવાની રજૂઆત કરી હતી. વળી ભારતે જણાવ્યું હતું કે SCO એ વર્ષ 2023ને બાજરીના આંતરરાષ્ટ્રીય વર્ષ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં મોટી ભૂમિકા ભજવી શકે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે થોડા સમય અગાઉ વારાણસીને વર્ષ 2022-2023 માટે SCO પ્રવાસન અને સાંસ્કૃતિક રાજધાની તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, આ મુખ્ય સાંસ્કૃતિક આઉટરિચ પ્રોગ્રામના માળખા હેઠળ વર્ષ 2022-23 દરમિયાન વારાણસીમાં સંખ્યાબંધ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવશે.

શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO)

- પોતાના પ્રદેશમાં શાંતિ, સુરક્ષા અને સ્થિરતા જાળવવા રચાયેલું કાયમી આંતરરાષ્ટ્રીય આંતર-સરકારી સંસ્થાન એવું શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO) એક યુરેશિયન રાજકીય, આર્થિક અને લશ્કરી સંગઠન છે.
 - જૂન 2001માં ચીનના શાંઘાઈ ખાતે કઝાકિસ્તાન, ચીન, કિર્ગિસ્તાન, ઉઝબેકિસ્તાન, રશિયા અને તાજિકિસ્તાન દ્વારા SCOની રચના કરવામાં આવી હતી.
 - SCO ચાર્ટર પર વર્ષ 2002માં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા અને અને 2003થી તે ચાર્ટર અમલમાં આવ્યો છે.
 - જૂન 2017માં કઝાકિસ્તાનના અસ્તાના ખાતે યોજાયેલી SCOની રાજ્ય પરિષદના વડાઓની ઐતિહાસિક બેઠકમાં ભારત અને પાકિસ્તાનને SCO સંગઠનના સંપૂર્ણ સભ્યનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
 - હાલમાં (સપ્ટેમ્બર 2022ની સ્થિતિએ) SCOમાં નીચે મુજબના 9 સ્થાયી સદસ્યો છે ; ચીન, ભારત, કઝાકિસ્તાન, કિર્ગિસ્તાન, રશિયા, પાકિસ્તાન, તાજિકિસ્તાન, ઉઝબેકિસ્તાન, ઈરાન
 - નીચે મુજબના 3 નિરીક્ષક દેશો SCOમાં પોતાની સ્થાયી સદસ્યતા માટે રસ ધરાવે છે;
1. અફઘાનિસ્તાન, 2. બેલારુસ 3. મંગોલિયા
- SCO 2022ની શિખર બેઠકમાં જોડાયેલા ડાયલોગ પાર્ટનર દેશો;
 - આર્મેનિયા , અઝરબૈજાન , કંબોડિયા , નેપાળ , શ્રીલંકા, તુર્કી
 - SCOમાં ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તાવાર ભાષાઓમાં રશિયન અને ચાઇનીઝનો સમાવેશ થાય છે તેને સંલગ્ન કાયમી સંસ્થાઓ નીચે મુજબ છે;
1. બીજિંગ ખાતે આવેલું SCO સચિવાલય,
 2. તાશકંદ ખાતે આવેલ પ્રાદેશિક આતંકવાદ વિરોધી માળખું (RATS) ની કાર્યકારી સમિતિ.
- SCOની અધ્યક્ષતા તેના સભ્ય દેશો દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે દર વર્ષે વારાફરતી દ્વારા અધ્યક્ષ પદ પર કાર્ય કરે છે.

SCOનું મહત્વ

- SCO એ વૈશ્વિક વસ્તીના 40%, વૈશ્વિક GDPના લગભગ 20% અને વિશ્વના ભૂમિ સમૂહના લગભગ 22% ભાગને આવરી લે છે.
- વળી તેના ભૌગોલિક સ્થાન અને વિસ્તારને કારણે તે એશિયામાં વ્યૂહાત્મક દૃષ્ટિએ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ધરાવે છે અને એક રીતે સમગ્ર મધ્ય એશિયાને નિયંત્રિત કરવા અને આ ક્ષેત્રમાં અમેરિકન પ્રભાવને મર્યાદિત કરવા સક્ષમ બનાવે છે. આથી જ શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશનને ઘણીવાર નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગેનાઈઝેશન (NATO)ના પ્રતિરૂપ તરીકે પણ જોવામાં આવે છે.

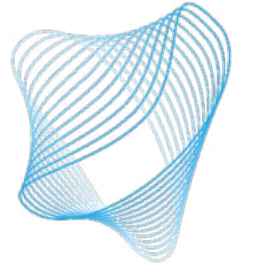
IIT - મદ્રાસ, ન્યૂયોર્ક સ્થિત IBM ક્વોન્ટમ નેટવર્કમાં જોડાનાર પ્રથમ ભારતીય સંસ્થા

- તમિલનાડુના ચેન્નાઈ ખાતે આવેલ ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (IIT) - મદ્રાસ, ભારતમાં ક્વોન્ટમ કમ્પ્યુટિંગ કૌશલ વિકાસ અને સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવા તેમજ આગળ વધારવા માટે ન્યૂયોર્ક સ્થિત ઈન્ટરનેશનલ બિઝનેસ મશિન્સ(IBM)ના ક્વોન્ટમ નેટવર્ક સાથે જોડાનાર તાજેતરમાં પ્રથમ ભારતીય શૈક્ષણિક સંસ્થા બની.
- આમ, ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી - મદ્રાસ એ ઈન્ટરનેશનલ મશિન્સના કુલ 180 સભ્ય દેશોના ક્વોન્ટમ નેટવર્કમાં જોડાઈ હતી.

ક્વોન્ટમ નેટવર્ક સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- ઈન્ટરનેશનલ બિઝનેસ મશિન્સના નેટવર્કના સભ્યોમાં ફોર્ચ્યુન 500 કંપનીઓ, સ્ટાર્ટઅપ્સ, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સંશોધન પ્રયોગશાળાઓનો સમાવેશ થાય છે. ઉપરાંત આ નેટવર્કમાં વિશ્વભરની લગભગ 53 શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી - મદ્રાસ ખાતે ક્વોન્ટમ ઈન્ફોર્મેશન, કમ્પ્યુનિકેશન અને કમ્પ્યુટિંગ સેન્ટરનો ઉદ્દેશ ક્વોન્ટમ મશિન લર્નિંગ, ક્વોન્ટમ ઓપ્ટિમાઈઝેશન અને ફાઇનાન્સમાં એપ્લિકેશન સંશોધન જેવા સંશોધન ક્ષેત્રોમાં મુખ્ય અલ્ગોરિધમ્સને આગળ વધારવાનો છે.
- ક્વોન્ટમ કમ્પ્યુટિંગ ઈકોસિસ્ટમને આગળ વધારવા અને વિસ્તૃત કરવા માટે ક્વોન્ટમ અલ્ગોરિધમ્સ, ક્વોન્ટમ એરર કરેક્શન અને એરર મિટિગેશન વગેરે જેવા ક્ષેત્રોનું અન્વેષણ કરવા માટે ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી-મદ્રાસ ઓપનસોર્સ ક્લિસ્ટિક ફ્રેમવર્ક સાથે IBM ક્વોન્ટમ સેવાઓનો ઉપયોગ કરશે.
- ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી - મદ્રાસને IBM ની અદ્યતન ક્વોન્ટમ કમ્પ્યુટિંગ સિસ્ટમ્સ અને IBMની ક્વોન્ટમ કુશળતા માટે ક્લાઉડ આધારિત એક્સેસ પણ પ્રાપ્ત થશે. આ એક્સેસ વ્યવહારુ એપ્લિકેશન શોધવામાં તેમજ ટેકનોલોજી વ્યવસાય અને સમાજના વ્યાપક લાભોને સમજવામાં મદદ કરે છે.

સ્વતંત્રતાના 75 વર્ષની ઉજવણીના ભાગરૂપે ભારતીય નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજોની 6 ખંડોમાં સફર

- ભારતની આઝાદીના 75 વર્ષની ઉજવણીના ભાગરૂપે, તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળના જહાજો દ્વારા આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ અંતર્ગત

ઉત્તર અમેરિકા, દક્ષિણ અમેરિકા, યુરોપ, આફ્રિકા, એશિયા અને ઓસ્ટ્રેલિયા એમ 6 ખંડોની મુલાકાત લેવામાં આવી હતી.

- નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજો દ્વારા લેવામાં આવેલી આ 6 ખંડોની મુલાકાત, નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજોના નાવિકોની ઓપરેશનલ સંભવિતતા અને રાજદ્વારી પહોંચના નિર્દેશનની પ્રક્રિયા છે.

નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજોએ લીધેલી મુલાકાત સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- ભારતીય યુદ્ધ જહાજોએ 6 ખંડો, 3 મહાસાગરો અને 6 જુદાં જુદાં સમય ઝોનમાં ભારતનો રાષ્ટ્રીય ધ્વજ ફરકાવ્યો હતો અને અન્ય ઔપચારિક પ્રવૃત્તિઓ પણ કરી હતી.
- યુદ્ધ જહાજોએ તેમના આ પ્રવાસ દરમિયાન વિવિધ નૌકાદળ સાથે કવાયત અને અન્ય જોડાણો પણ કર્યા હતા.
- ભારતની આઝાદીના ઉજવણીના ભાગરૂપે, આ કાર્યક્રમ દ્વારા પ્રથમ વખત મૈત્રીપૂર્ણ રાષ્ટ્રો અને દરિયાઈ સહયોગીઓ સાથે આ પ્રકારનો સંકલિત પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો.

પહેલની વિગતો

- અમેરિકાના સાન ડિએગો, બ્રાઝિલના રિયો ડી જાનેરિયો, કેન્યાના મોમ્બાસા, ઓમાનમાં મસ્કત, યુ.કે. માં લંડન અને પશ્ચિમ ઓસ્ટ્રેલિયાના પર્થ બંદર ખાતે એક-એક એમ દરેક બંદરે ભારતીય જહાજો ઉતર્યા હતા.

(a) ઓસ્ટ્રેલિયા

- આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત પેટ્રોલિંગ જહાજ INS સુમેઘા એ ઓસ્ટ્રેલિયાના પર્થ બંદરે મુલાકાત લીધી હતી.
- INS સુમેઘાએ 17 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ ઓસ્ટ્રેલિયન નેવી જહાજ HMAS એનઝેક સાથે મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝમાં ભાગ લીધો હતો.
- INS સુમેઘા વિશાખાપટ્ટનમ સ્થિત ભારતીય નૌકાદળના પૂર્વીય કાફલાનો એક ભાગ છે અને ફ્લેગ ઓફિસર કમાન્ડિંગ ચીફ, ઈસ્ટર્ન નેવલ કમાન્ડના ઓપરેશનલ કમાન્ડ હેઠળ કાર્ય કરે છે.

(b) એશિયા

- INS સરયુ દ્વારા 6 ખંડોમાં તિરંગા લહેરાવવાની ભારતીય નૌકાદળની પહેલના ભાગરૂપે સિંગાપોરના ચાંગી નેવલ બેઝ પર મુલાકાત લેવામાં આવી હતી.
- આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવના ભાગરૂપે 14 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ સ્ટીલ્થ ગાઈડેડ મિસાઇલ ડેસ્ટ્રોયર્સ INS ચેન્નાઈ અને INS કોચીએ ઓમાનના મસ્કત બંદરે મુલાકાત લીધી હતી.
- INS ચેન્નાઈ અને INS કોચીએ યુરોપિયન યુનિયન નેવલ ફોર્સ જહાજ ESPS નુમાન્સિયા સાથે મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ કવાયતમાં પણ ભાગ લીધો હતો.

(c) આફ્રિકા

- તલવાર ક્લાસ ફ્રિગેટ INS તાબાર 14 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ કેન્યાના મોમ્બાસા ખાતે પહોંચ્યું હતું અને ધ્વજવંદન સમારોહ સહિત અનેક પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લીધો હતો.

(d) દક્ષિણ અમેરિકા

- INS તારકશ દ્વારા 15 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ બ્રાઝિલમાં રિયો ડી જાનેરિયો ખાતે મુલાકાત લેવામાં આવી હતી. છેલ્લા 20 વર્ષમાં દક્ષિણ અમેરિકા ખંડમાં ભારતનું આ પ્રથમ યુદ્ધ જહાજ મુલાકાતે ગયું હતું.
- INS તારકશે બ્રાઝિલના નૌકાદળ જહાજ શિપ યુનિયાઓ સાથે મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝમાં ભાગ લીધો હતો.
- વર્તમાનમાં INS તારકશ એટલાન્ટિકમાં તૈનાત કરવામાં આવ્યું છે.

(e) ઉત્તર અમેરિકા

- INS સતપુરા દ્વારા 13 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ સાન ડિઆગો હાર્બર ખાતે મુલાકાત લેવામાં આવી હતી.
- આ પણ પ્રથમ વખત છે કે ભારતીય નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજે પ્રથમ વખત ઉત્તર અમેરિકાના પશ્ચિમ કિનારે મુલાકાત લીધી હોય.
- સ્વદેશી રીતે ડિઝાઇન કરાયેલ અને 6,000 ટન ગાઈડેડ મિસાઇલ સ્ટીલ્થ ફ્રિગેટ INS સતપુરા દ્વારા જૂન, 2022 માં અમેરિકાના હવાઈ ખાતે આયોજિત દ્વિવાર્ષિક 'રિમ ઓફ ધી પેસિફિક યુદ્ધ કવાયત-2022'માં ભાગ લેવામાં આવ્યો હતો.

(f) યુરોપ

- ભારતમાં નિર્મિત નૌકાદળ જહાજ INS તરંગિણી દ્વારા આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત યુ.કે. ના પૂર્વ લંડનના થેમ્સ ક્વે બંદર ખાતે મુલાકાત લેવામાં આવી હતી. INS તરંગિણી ભારતીય નૌકાદળની દક્ષિણી નૌકા કમાન્ડની પ્રથમ તાલીમ ટુકડીનો ભાગ છે અને તેને કોચી(કેરળ) ખાતે તૈનાત કરવામાં આવ્યું છે.

ભારત દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર માનવ અધિકારના સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડમાં નાણાકીય યોગદાન

- તાજેતરમાં ભારત દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર માનવ અધિકારના ચાર સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડમાં 4,00,000 ડોલર (3 કરોડ રૂ.) જેટલું નાણાકીય યોગદાન આપવામાં આવ્યું હતું.
- ભારત દ્વારા વૈશ્વિક પ્રોત્સાહન અને માનવ અધિકારોના રક્ષણ તેમજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર માનવાધિકારોના માટે સમર્થનની પ્રતિબદ્ધતાના ભાગરૂપે 4 સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડમાં નાણાકીય યોગદાન આપવામાં આવ્યું છે.
- ભારત દ્વારા નીચે મુજબના ચાર સ્વૈચ્છિક ફંડમાં નાણાકીય યોગદાન આપવામાં આવ્યું હતું :
 - ત્રાસ પીડિતો માટે સ્વૈચ્છિક ભંડોળ
 - ટેક્નિકલ સહકાર માટે સ્વૈચ્છિક ભંડોળ
 - સાર્વત્રિક સામયિક સમીક્ષાના અમલીકરણ માટે નાણાકીય અને તકનીકી સહાય માટે સ્વૈચ્છિક ભંડોળ
 - કાઉન્સિલના કાર્યમાં અલ્પ વિકસિત દેશો અને નાના ટાપુ વિકાસશીલ રાજ્યોની ભાગીદારીને સમર્થન આપવા માટે સ્વૈચ્છિક ટેક્નિકલ સહાય ટ્રસ્ટ ફંડ

સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડ

- સત્તામણીનો ભોગ બનેલા લોકો માટે સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડ (Voluntary Trust Fund) યાતનાના પીડિતો અને તેમના પરિવારોને સીધી સહાય પૂરી પાડે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા(UNGA) દ્વારા વર્ષ 1981માં વૈશ્વિક સ્તરે સત્તામણીનો ભોગ બનેલા પીડિતોની ચિંતાઓ તરફ ધ્યાન દોરવા માટે 'સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડ'ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- માનવ અધિકારના ક્ષેત્રમાં ટેક્નિકલ સહકાર માટે સ્વૈચ્છિક ભંડોળની સ્થાપના સંયુક્ત રાષ્ટ્રના મહાસચિવ દ્વારા વર્ષ 1987માં કરવામાં આવી હતી.
- સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડ એ સ્વૈચ્છિક દાન દ્વારા સમર્થિત છે અને સરકારોની વિનંતી પર દેશોને તકનીકી સહાય પ્રદાન કરે છે.
- સાર્વત્રિક સામયિક સમીક્ષાના અમલીકરણમાં નાણાકીય અને તકનીકી સહાયતા માટે સ્વૈચ્છિક ટ્રસ્ટ ફંડની સ્થાપના વર્ષ 2007માં માનવ અધિકાર પરિષદના ઠરાવ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- વિશેષ :** ભારત દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં હિન્દી ભાષાના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 8,00,000 ડોલર(6 કરોડ રૂ.)નું યોગદાન આપવામાં આવ્યું હતું.
- આ પહેલને સમર્થન આપવા માટે 'હિન્દી@UN' પ્રોજેક્ટ વર્ષ 2018માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રના જાહેર માહિતી વિભાગ સાથે ભાગીદારીમાં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

ભારત અને યુનાઇટેડ કિંગડમ દ્વારા 26 દેશો માટે કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયતનું આયોજન

- રેન્સમવેર હુમલાનો સામનો કરવા હેતુ ઊર્જા ક્ષેત્રની સંસ્થાને તૈયાર કરવા માટે તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરિષદ સચિવાલય(National Security Council Secretariat-NSCS) અને યુનાઇટેડ કિંગડમ સરકાર દ્વારા BAE(બ્રિટિશ મલ્ટિનેશનલ આર્મ્સ)એરોસ્પેસ કંપની સાથે મળીને 26 દેશો માટે વર્ચ્યુઅલ કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયત સફળતાપૂર્વક ડિઝાઇન અને હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- આ કવાયત ઇન્ટરનેશનલ કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ રેઝિલિયન્સ વર્કિંગ ગ્રુપના ભાગરૂપે હાથ ધરવામાં આવી રહી છે, જેનું નેતૃત્વ રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા સંયોજક(National Cyber Security Coordination - NCSC) ના નેતૃત્વમાં ભારત દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયત અંતર્ગત ઊર્જા ક્ષેત્રની સંસ્થાઓ પર ખાસ ધ્યાન કેન્દ્રીત કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ પાર્ટનર દેશોની દરેક નેશનલ સાયબર ક્રાઇસિસ મેનેજમેન્ટ ટીમ બહુવિધ વીજ વિતરણ કંપનીઓ પરના રેન્સમવેર હુમલાને કાઉન્ટર કરવા સંબંધિત કાર્યવાહી કરશે.

કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયતનો ઉદ્દેશ

- આ કવાયતનો ઉદ્દેશ દેશની અંદરના સંગઠનો/સંસ્થાઓને અસર કરતી મોટી અથવા વ્યાપક સાયબર સુરક્ષા ઘટનાનું અનુકરણ કરી સંબોધવાનો છે. આ કવાયત કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ મિશનને સમર્થન આપવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી હતી અને તેનો ઉદ્દેશ ભાગ લેનારા કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ સભ્યોને મોટી રેન્સમવેર ઘટનાનો પ્રતિસાદ આપવાની તેમની ક્ષમતા ચકાસવાનો છે.

કાઉન્ટર રેન્સમવેર કવાયત સંબંધિત મહત્વની બાબતો

- BAE એરોસ્પેસ કંપની અને ઇમર્સિવ લેબ્સ પ્લેટફોર્મ દ્વારા આ કવાયત માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું.
- આ કવાયતનું કાર્યક્ષેત્ર ઊર્જા ક્ષેત્ર પર આધારિત હતું, જેમાં કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ પાર્ટનર દેશો સંબંધિત નેશનલ સાયબર ક્રાઇસિસ મેનેજમેન્ટ ટીમો દ્વારા બહુવિધ વીજ વિતરણ કંપનીઓ પર થતા રેન્સમવેર હુમલાઓનો સામનો કરવાની કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. આ કવાયતમાં ક્રિટિકલ નેશનલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પર રેન્સમવેરના પ્રતિભાવની આસપાસ નિર્ણય લેવાની જટિલતાની શોધ કરવામાં આવી હતી.
- વિશેષ :** આ કવાયત હેતુ ભાગ લેનારા 26 દેશો કાઉન્ટર રેન્સમવેર ઇનિશિએટિવ પાર્ટનર દેશો અને તેમની સંબંધિત સંસ્થાઓના સભ્યો છે જેમાં સાયબર સિક્યુરિટી, નેશનલ ક્રાઇસિસ મેનેજમેન્ટ, નેશનલ સિક્યુરિટી પોલિસી, ક્રિટિકલ નેશનલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને લો એન્ફોર્સમેન્ટ એજન્સીઓનો સમાવેશ થાય છે.

બાંગ્લાદેશના વડાપ્રધાનનો ચાર દિવસીય ભારત પ્રવાસ; કુશિયારા નદી જળ વહેંચણી સહિત મહત્વના 7 MOU

- બાંગ્લાદેશના વડાપ્રધાન શેખ હસીના તાજેતરમાં 5 થી 8 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન ભારતના ચાર દિવસના પ્રવાસે આવ્યા હતા. આ દરમિયાન તેઓએ ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મૂ, ઉપરાષ્ટ્રપતિ જગદીપ ધનખડ તેમજ ભારતના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની મુલાકાત કરી હતી.

તેઓની મુલાકાતની કેટલીક અગત્યની બાબતો

- આ દરમિયાન બંને દેશોના વડાપ્રધાનો વચ્ચે દ્વિપક્ષીય મંત્રણા યોજાઈ હતી. બંને નેતાઓએ દ્વિપક્ષીય સંબંધો, પ્રાદેશિક તેમજ વૈશ્વિક સમસ્યાઓ અને બંને દેશો વચ્ચે સહયોગ વધારવા જેવા પરસ્પર હિત ધરાવતા મુદ્દાઓ પર ચર્ચા થઈ કરી. આ વાટાઘાટોમાં રાજનીતિક અને સુરક્ષા સહયોગ, સંરક્ષણ, સરહદ વ્યવસ્થાપન, વેપાર અને જોડાણ, જળ સંસાધન, પાવર અને ઊર્જા, વિકાસ સહયોગ, સાંસ્કૃતિક અને લોકોથી લોકો વચ્ચેના સંબંધોનો સમાવેશ થાય છે.
- તેઓ પર્યાવરણ, આબોહવા પરિવર્તન, સાયબર સુરક્ષા, ICT, અવકાશ ટેકનોલોજી, હરિતઊર્જા અને બ્લૂ ઇકોનોમી જેવા સહકારના નવા ક્ષેત્રોમાં સહયોગ કરવા પણ સંમત થયા હતાં.
- ગયા વર્ષે બાંગ્લાદેશની આઝાદીના 50 વર્ષની ઉજવણી થઈ હતી તેમજ બંને દેશો વચ્ચે પ્રથમ 'મૈત્રી દિવસ' પણ ઉજવાયો હતો.
- બંને નેતાઓએ અધિકારીઓને ત્રિપુરા સેક્ટરથી શરૂ થતી ફ્રેન્સિંગ સહિત ઝીરો લાઈનના 150 ચાર્ડની અંદર બાકી રહેલા તમામ વિકાસ કાર્યોને ઝડપથી પૂર્ણ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.
- તેઓ BBIN(બાંગ્લાદેશ, ભુતાન, ઇન્ડિયા, નેપાળ) મોટર વિહીકલ એગ્રીમેન્ટના ઝડપી સંચાલનના માધ્યમથી દ્વિપક્ષીય અને ઉપકેત્રીય જોડાણ સુધારવાના પ્રયાસોને ઝડપી બનાવવા સંમત થયા હતા.
- બંને દેશોએ સંયુક્ત રીતે બંગબંધુ મુજબુર રેહમાન પર આધારિત (મુજબ: ઘ મેકિંગ ઓફ અ નેશન)ફિલ્મનું નિર્માણ કર્યું છે.
- તેઓ બાંગ્લાદેશના મુજબનગરથી પશ્ચિમ બંગાળના નાદિયામાં ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદ સુધીના ઐતિહાસિક માર્ગ 'શાધિનોતા શોરોક'ને કાર્યરત કરવા સહિત અનેક પહેલો તરફ કામ કરવા પણ સંમત થયા હતા.

ભારત-બાંગ્લાદેશ વચ્ચે 7 MOU પર હસ્તાક્ષર

- ભારત અને બાંગ્લાદેશ વચ્ચેની આ બેઠક દરમિયાન રેલ્વે, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, અવકાશ ટેકનોલોજી અને પ્રસારણ ક્ષેત્રે સાત સમજૂતી કરાર(MOU) પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. જે નીચે મુજબ છે:

- ભારત અને બાંગ્લાદેશની સહિયારી સરહદે વહેતી કુશિયારા નદીમાંથી

જળ વહેંચણી અંગે ભારત સરકારના જલ શક્તિ મંત્રાલય અને બાંગ્લાદેશ સરકારના જળ સંસાધન મંત્રાલય વચ્ચે સમજૂતી કરાર.

- ભારતમાં બાંગ્લાદેશ રેલવેના કર્મચારીઓને તાલીમ આપવા અંગે ભારત સરકારના રેલવે મંત્રાલય(રેલવે બોર્ડ) અને બાંગ્લાદેશ સરકારના રેલવે મંત્રાલય વચ્ચે MOU કરવામાં આવ્યા.
- FOIS જેવી IT સિસ્ટમમાં સહકાર અને બાંગ્લાદેશ રેલવે માટે અન્ય IT એપ્લિકેશનો માટે ભારત સરકારના રેલવે મંત્રાલય(રેલવે બોર્ડ) અને બાંગ્લાદેશ સરકારના રેલવે મંત્રાલય વચ્ચે MOU. (FOIS નું પૂરું નામ 'Freight Operations Information System' છે.)
- બાંગ્લાદેશના ન્યાયિક અધિકારીઓ માટે ભારતમાં તાલીમ અને ક્ષમતાનિર્માણ કાર્યક્રમ અંગે ભારતની નેશનલ જ્યુડિશિયલ એકેડેમી અને બાંગ્લાદેશની સર્વોચ્ચ અદાલત વચ્ચે સમજૂતી કરાર.
- ભારતની વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન પરિષદ(CSIR) અને બાંગ્લાદેશની બાંગ્લાદેશ વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન પરિષદ (BCSIR) વચ્ચે વૈજ્ઞાનિક અને ટેકનોલોજિકલ સહકાર અંગે MOU.
- બંને દેશો વચ્ચે અવકાશ ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રોમાં સહકાર માટે MOU.
- પ્રસારણમાં સહકાર અંગે પ્રસાર ભારતી અને બાંગ્લાદેશ ટેલિવિઝન(BTV) વચ્ચે MOU.

વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સના ઉદ્ઘાટન/અનાવરણો

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને શેખ હસીનાએ વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સનું અનાવરણ તથા ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું, જે નીચે મુજબ છે :

1. મૈત્રી પાવર પ્લાન્ટનું અનાવરણ

- રામપાલ, ખુલના ખાતે આશરે 2 બિલિયન અમેરિકન ડોલરના અંદાજિત ખર્ચે 1320(660X2) મેગાવોટનો સુપર ક્રિટિકલ કોલસા આધારિત થર્મલ પાવર પ્લાન્ટ સ્થાપવામાં આવી રહ્યો છે, જેમાં કન્સેશનલ ફાઇનાન્સિંગ સ્કીમ હેઠળ ભારતીય વિકાસ સહાય તરીકે 1.6 બિલિયન અમેરિકન ડોલરની રકમ સામેલ છે.

2. રૂપશા પુલનું ઉદ્ઘાટન

- 64.7 કિ.મી. લાંબી ખુલના-મોંગલા પોર્ટ સિંગલ ટ્રેક બ્રોડગેજ રેલ પરિયોજનામાં 5.13 કિ.મી. લાંબો રૂપશા રેલવે પુલ એક મહત્વપૂર્ણ હિસ્સો છે, જે પહેલી વખત મોંગલા પોર્ટને ખુલના સાથે રેલવે લાઈનથી જોડે છે અને ત્યારબાદ આગળ વધીને મધ્ય અને ઉત્તર બાંગ્લાદેશ સુધી જશે અને ભારતની સરહદમાં પશ્ચિમ બંગાળમાં પેટ્રાપોલ તેમજ ગેડેને પણ જોડશે.

3. ખુલના દર્શના રેલવે લાઈન લિંક પરિયોજના

- આ પરિયોજના હાલના(બ્રોડગેજનું ડબલિંગ) ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું અપગ્રેડેશન છે જે ગેડે-દર્શનાથી ખુલના ખાતે વર્તમાન કોસ બોર્ડર રેલ લિંકને જોડે છે, જેના કારણે બંને દેશો વચ્ચેના રેલવે જોડાણમાં વધારો થાય છે, જેમાં ખાસ કરીને ઢાકા, અને ભવિષ્યમાં મોંગલા પોર્ટ સાથે જોડાણ કરવાનું પણ સામેલ છે. આ પરિયોજનામાં અંદાજે 312.48 મિલિયન ડોલરનો ખર્ચ થવાનું અનુમાન છે.

4. પાર્બતીપુર-કૌનિયા રેલવેલાઇન

- હાલની મીટરગેજ લાઇનને ડ્યુઅલ ગેજલાઇનમાં રૂપાંતરિત કરવાની પરિયોજના પાછળ 120.41 મિલિયન ડોલરનો ખર્ચ થવાનું અનુમાન છે. આ પરિયોજના બિરોલ(બાંગ્લાદેશ)-રાધિકાપુર(પશ્ચિમ બંગાળ) ખાતેની હાલની ક્રોસ બોર્ડર રેલ સાથે જોડાશે અને દ્વિપક્ષીય રેલ જોડાણમાં વધારો કરશે
- વડાપ્રધાન શેખ હસીનાએ બંગબંધુ શેખ મુજીબુર રહેમાનના ઐતિહાસિક '7th માર્ચ સ્પીચ'નું 23 ભારતીય અને અન્ય દક્ષિણ એશિયાઈ દેશોની 5 ભાષાઓમાં અનુવાદ ધરાવતું પુસ્તક વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીને અર્પણ કર્યું હતું.

કુશિયારા નદી

- કુશિયારા નદી એ બાંગ્લાદેશ અને આસામ(ભારત)માં વહેતી નદી છે.
- તે ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદ પર બરાક નદીની શાખામાંથી રચાય છે, જ્યાં બરાક નદીનું કુશિયારા અને સુરમા નદીમાં વિભાજન થાય છે.

રશિયાના વ્લાદિવોસ્તોક ખાતે 7મી ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ (EEF)નું આયોજન

- રશિયાના વ્લાદિવોસ્તોક ખાતે તાજેતરમાં સાતમી ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ(EEF)નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ(EEF)ને નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા વર્ચ્યુઅલ સંબોધન

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ રશિયાના વ્લાદિવોસ્તોકમાં આયોજિત સાતમી ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ(EEF)ને વર્ચ્યુઅલ સંબોધન કરતાં જણાવ્યું હતું કે, આર્કટિકમાં રશિયા સાથે ભાગીદારી મજબૂત કરવા ભારત આતુર છે.
- નરેન્દ્ર મોદીએ વર્ષ 2019માં ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ(EEF)માં ભાગ લીધો હતો, તે સમયે ભારતે 'એક્ટ ફાર ઇસ્ટ પોલિસી'ની જાહેરાત કરી હતી. અને તેના પરિણામે, વિવિધ ક્ષેત્રોમાં રશિયા સાથે ભારતનો સહયોગ વધ્યો છે. આજે આ નીતિ ભારત અને રશિયાની 'વિશેષ અને વિશેષાધિકૃત વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી'નો એક ભાગ છે.

વ્લાદિવોસ્તોકમાં દૂતાવાસ ખોલનાર ભારત પ્રથમ દેશ

- આ વર્ષે વ્લાદિવોસ્તોકમાં ભારતના દૂતાવાસની સ્થાપનાને 30 વર્ષ પૂર્ણ થઈ રહ્યા છે, તેમજ વ્લાદિવોસ્તોક ખાતે દૂતાવાસ ખોલનાર ભારત વિશ્વનો પ્રથમ દેશ છે.
- પોતાના સંબોધનમાં વડાપ્રધાનશ્રીએ વધુ જણાવ્યું હતું કે, ઊર્જાના ક્ષેત્રમાં ભારત અને રશિયા વચ્ચે સહયોગની અપાર સંભાવનાઓ છે. ઊર્જાની સાથોસાથ ભારતે ફાર્મા અને હીરા ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે પણ

મહત્વપૂર્ણ રોકાણ કર્યા છે.

- કોર્કિંગ કોલસાના સપ્લાય દ્વારા રશિયા ભારતીય સ્ટીલ ઉદ્યોગ માટે મહત્વપૂર્ણ ભાગીદાર બની શકે છે.
- ઇન્ટરનેશનલ નોર્થ-સાઉથ કોરિડોર, ચેન્નાઈ-વ્લાદિવોસ્તોક મેરિટાઇમ કોરિડોર અથવા નોર્થ-સી રૂટ જેવા કનેક્ટિવિટી પ્રોજેક્ટ ભારત અને રશિયાના વિકાસમાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે.

ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ (EEF)

- ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ(EEF)ની શરૂઆત વર્ષ 2015માં રશિયન ફેડરેશનના રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિન દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તેનું આયોજન દર વર્ષે રશિયાના વ્લાદિવોસ્તોક શહેરમાં કરવામાં આવે છે.
- તે વિશ્વ અર્થવ્યવસ્થા, ક્ષેત્રીય એકીકરણ તેમજ નવા ઔદ્યોગિક અને તકનીકી ક્ષેત્રોના વિકાસની સાથે-સાથે રશિયા અને અન્ય દેશોની સામે આવનારા વૈશ્વિક પડકારોના મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવા માટે એક મંચ તરીકે કાર્ય કરે છે.
- આ ફોરમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ એશિયા પ્રશાંત વિસ્તારમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગનો વિસ્તાર અને આર્થિક વિકાસનું સમર્થન કરવાનો છે.

ઇન્ટરનેશનલ નોર્થ-સાઉથ ટ્રાન્સપોર્ટ કોરિડોર (INSTC)

- INSTC માટે કાનૂની માળખું વર્ષ 2000માં પરિવહન પર થયેલ યુરો-એશિયન કોન્ફરન્સમાં ભારત, ઈરાન અને રશિયા દ્વારા હસ્તાક્ષર કરાયેલ ત્રિપક્ષીય કરાર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલ છે.
- **ઉદ્દેશ :** ભારત અને રશિયા વચ્ચેના પરિવહન ખર્ચમાં લગભગ 30% જેટલો ઘટાડો કરવો તેમજ માલ હેરફેરનો સમય 40 દિવસના અડધાથી વધારે ઓછો કરવાનો છે. આ કોરિડોરથી ઉભરતા યુરેશિયાઈ મુક્ત વ્યાપાર ક્ષેત્રને મજબૂત થવાની અપેક્ષા છે.
- **ઘટકો :** ઉત્તર અને પશ્ચિમ યુરોપ – રશિયન ફેડરેશન , કેશસ – પર્શિયન ગલ્ફ (વેસ્ટર્ન રૂટ), સેન્ટ્રલ એશિયા – પર્શિયન ગલ્ફ (ઇસ્ટર્ન રૂટ), કાસ્પિયન સી – ઈરાન પર્શિયન ગલ્ફ (સેન્ટ્રલ રૂટ)
- **જોડાણ & લંબાઈ :** તે 7,200 કિ.મી. લાંબો મલ્ટિ-મોડલ ટ્રાન્સપોર્ટ કોરિડોર છે. જે મધ્ય એશિયા અને ઈરાનના માધ્યમથી રશિયા અને ભારતને જોડતા રોડ, રેલ અને દરિયાઈ માર્ગોને જોડે છે. તે હિંદ મહાસાગરને કેસ્પિયન સમુદ્ર સાથે પર્શિયન ગલ્ફ દ્વારા જોડે છે. તે ભારત અને રશિયા વચ્ચે સૌથી ટૂંકો સંપર્ક માર્ગ પ્રદાન કરે છે.
- ◆ **ચેન્નાઈ વ્લાદિવોસ્તોક મેરિટાઇમ કોરિડોર :** તે આશરે 10,300 કિ.મી.ને આવરી લેતો પ્રસ્તાવિત દરિયાઈ માર્ગ છે. આ કોરિડોરનો હેતુ ભારત અને રશિયા વચ્ચે દ્વિપક્ષીય વેપાર વધારવાનો છે.

બ્રિટનના રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું 96 વર્ષની વયે અવસાન

- તાજેતરમાં બ્રિટનના સૌથી લાંબા સમય સુધી શાસન કરનાર રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું સ્કોટલેન્ડના બાલમોરલ કેસલ ખાતે આવેલ તેણીના સ્કોટિશ એસ્ટેટમાં 96 વર્ષની વયે અવસાન થયું હતું.
- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું મૂળ નામ એલિઝાબેથ એલેક્ઝાન્ડ્રા મેરી હતું અને તેણીનો જન્મ 21 એપ્રિલ, 1926ના રોજ લંડનના મફેર ખાતે ડ્યુક અને ડચેસ ઓફ યોર્ક (કિંગ જ્યોર્જ - VI અને એલિઝાબેથ બોવેસ-લ્યોન)ના પ્રથમ સંતાન તરીકે થયો હતો. તેણીના પિતા ઈ.સ. 1936માં તેમના ભાઈ રાજા એડવર્ડ - VIII બાદ સિંહાસન પર આવ્યા હોવાથી રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય સીધા વારસદાર તરીકે ગાદીએ આવ્યા હતાં.
- 8 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ મૃત્યુ સમયે રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયનું 70 વર્ષ અને 214 દિવસનું શાસન કોઈપણ બ્રિટિશ રાજા કરતાં સૌથી લાંબું હતું અને સાર્વભૌમ દેશના કોઈપણ રાજાનું બીજું સૌથી લાંબુ શાસન હતું. તેણીના મૃત્યુ સમયે, એલિઝાબેથ દ્વિતીય યુનાઈટેડ કિંગડમ ઉપરાંત અન્ય 14 કોમનવેલ્થ ક્ષેત્રોની પણ રાણી હતા.

- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયે ગ્રીસ અને ડેન્માર્કના રાજકુમાર પ્રિન્સ ફિલિપ માઉન્ટબેટન સાથે લગ્ન કર્યા હતાં. પ્રિન્સ ફિલિપ માઉન્ટબેટન તેમના લગ્ન પહેલા એડિનબર્ગના ડ્યુક(રાજા જેવું પદ) બન્યા અને તેમને 'હિઝ હાઈનેસ'નું બિરૂદ આપવામાં આવ્યું હતું.
- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયને તેમના પિતાના અવસાન બાદ 2 જૂન, 1953ના રોજ રાણીનો તાજ પહેરાવવામાં આવ્યો હતો. તેણી દ્વારા બ્રિટનનું શાસન સંભાળવામાં આવ્યું ત્યારે રાજકીય ઉથલપાથલના સમયમાં પણ યુનાઈટેડ કિંગડમનું નેતૃત્વ કરવામાં આવ્યું હતું.
- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયને ચાર સંતાનો પ્રિન્સ ચાર્લ્સ, પ્રિન્સેસ એની, પ્રિન્સ એન્ડ્રુ અને પ્રિન્સ એડવર્ડ છે. તેણીના પતિ ફિલિપ માઉન્ટબેટનનું 9 એપ્રિલ 2021ના રોજ અવસાન થયું હતું.

રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયની ભારત મુલાકાત

રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય વિશે રસપ્રદ બાબતો

- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયે બીજા વિશ્વયુદ્ધ (WW-II) દરમિયાન સ્વૈચ્છિક રીતે ટ્રક ડ્રાઈવર તરીકે સેવા આપી હતી. આમ તેણી આર્મીમાં સેવા આપનાર રાજવી પરિવારની પ્રથમ વ્યક્તિ બની.
- તેણી યુનાઈટેડ કિંગડમની રાણી હોવાના નાતે ફ્રેન્ચ ભાષાનો સત્તાવાર રીતે ઉપયોગ કરી શકતા હતા છે.
- બ્રિટનની રાણીને વાહન ચલાવવા માટે કોઈ ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સની જરૂર હતી નથી.
- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયે બીજા વિશ્વયુદ્ધના રાશન કૂપનનો ઉપયોગ કરીને પોતાના માટે લગ્નનો ડ્રેસ લાવ્યા હતાં.

- બ્રિટનના રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય દ્વારા ત્રણ વખત ભારતની મુલાકાત લેવામાં આવી હતી અને તેણી વર્ષ 1961, 1983 અને 1997માં ભારતના શાહી મહેમાન બન્યાં હતાં.
- 21 જાન્યુઆરી, 1961ના રોજ રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય અને પ્રિન્સ ફિલિપ દ્વારા ભારતની પ્રથમ વખત મુલાકાત લેવામાં આવી હતી. તે સમયે રાષ્ટ્રપતિ પટે રાજેન્દ્ર પ્રસાદ અને પ્રધાનમંત્રી પટે જવાહરલાલ નહેરૂ હતા. આ મુલાકાત દરમિયાન તેણીએ પ્રજાસત્તાક દિવસની પરેડમાં પણ હાજરી આપી હતી.
- ઉપરાંત તેણીએ તેમની પ્રથમ ભારત મુલાકાત દરમિયાન કાશીના રાજા વિભૂતિ નારાયણ સિંહ સાથે શાહી હાથી સવારી કરી અને તાજમહેલની પણ મુલાકાત લીધી હતી. તેણી જયપુરના રાજા અને રાણીને મળ્યા તે દરમિયાન પ્રિન્સ ફિલિપ દ્વારા વાઘનો શિકાર પણ કરવામાં આવ્યો હતો.
- રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય, વર્ષ 1983માં કોમનવેલ્થ દેશોની બેઠકમાં ભાગ લેવા ભારતની દ્વિતીય મુલાકાતે આવ્યા હતા. આ દરમિયાન તેઓ તત્કાલીન પ્રધાનમંત્રી ઇન્દિરા ગાંધીને પણ મળ્યા હતાં.
- ભારતની આઝાદીનાં 50 વર્ષ પૂર્ણ થવા પર વર્ષ 1997માં બ્રિટનની રાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીય દ્વારા છેલ્લી વખત ભારતની મુલાકાત લેવામાં આવી હતી. આ દરમિયાન રાષ્ટ્રપતિ ભવન ખાતે રાણીને 'ગાર્ડ ઓફ ઓનર' આપવામાં આવ્યું હતું. આ મુલાકાત દરમિયાન અમૃતસર ખાતે તેણીએ સુવર્ણ મંદિરની પણ મુલાકાત લીધી હતી.

Queen Elizabeth II (1926-2022)

ઓપરેશન લંડન બ્રિજ

- બ્રિટનના મહારાણી એલિઝાબેથ-2નું 96 વર્ષની વયે અવસાન થયું, આ અવસાનની ઘોષણા બાદ બર્કિંગહામ પેલેસ દ્વારા બ્રિટનમાં ‘ઓપરેશન લંડન બ્રિજ’ નામે ઓળખાતો એક પ્રોટોકોલ સક્રિય કરાયો હતો.

ઓપરેશન લંડન બ્રિજ

- ઓપરેશન લંડન બ્રિજ જેને “લંડન બ્રિજ ઈઝ ડાઉન” તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, એ રાણી એલિઝાબેથ-2ના અવસાન બાદ તેમના શાહી અંતિમ સંસ્કારની પ્રક્રિયા માટે રજૂ કરવામાં આવેલી યોજના છે.
- આ યોજનામાં મહારાણીના અવસાન બાદ તેમના અવસાનની જાહેરાત, સત્તાવાર શોકનો સમયગાળો અને તેમના અંતિમ સંસ્કારની વિગતો સાથે 10 દિવસનું ઝીણવટ ભરેલું પ્લાનિંગ રજૂ કરવામાં આવેલું હતું.
- આ યોજના વર્ષ 1960ના દાયકાની શરૂઆતમાં બનાવવામાં આવી હતી અને વર્ષ 2022માં તેણીનું અવસાન થયું તે પહેલાના વર્ષોમાં ઘણી વખત તેમાં સુધારો પણ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ ઉપરાંત ઓપરેશન લંડન બ્રિજના અમલીકરણને સમર્થન આપવા માટે ‘ઓપરેશન યુનિકોર્ન’ અને ‘ઓપરેશન સ્પ્રિંગ ટાઈડ’ જેવી અન્ય કેટલીક યોજનાઓ પણ બનાવવામાં આવી હતી.
- ઓપરેશન યુનિકોર્નમાં જો મહારાણી સ્કોટલેન્ડમાં અવસાન પામે તો સમગ્ર પ્રક્રિયા કઈ રીતે હાથ ધરાશે તેની વિગતો આપેલી છે.
- ઓપરેશન લંડન બ્રિજ સાથે સક્રિય થયેલું ઓપરેશન સ્પ્રિંગ ટાઈડ એ રાજા ચાર્લ્સ-3ના બ્રિટન અને 14 કોમનવેલ્થ દેશોના રાજા તરીકે રાજ્યાભિષેક અને યુ.કે.ના દેશોમાં તેમની પ્રથમ સફરને સંબોધિત કરે છે.

મિખાઈલ સર્ગોવિચ ગોર્બાચેવનું અવસાન

- તાજેતરમાં તત્કાલીન સોવિયેત સંઘ(USSR)ના અંતિમ નેતા અને શીત યુદ્ધનો શાંતિપૂર્ણ અંત લાવનાર મિખાઈલ સર્ગોવિચ ગોર્બાચેવનું 91 વર્ષની જૈફ વયે અવસાન થયું હતું.
- તેઓ યુવા વયે સોવિયેત સંઘની કમ્યુનિસ્ટ પાર્ટીમાં જોડાયા અને નિકિતા ખ્રુશ્ચેવ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલા ડી-સ્ટાલિનાઈઝેશન સુધારાના સમર્થક બન્યા હતાં.

સામાન્ય પરિચય

- મિખાઈલ સર્ગોવિચ ગોર્બાચેવનો જન્મ 2 માર્ચ, 1931ના રોજ પ્રિવોલનોય (તત્કાલીન સોવિયેત સંઘના ભાગ)ના સ્ટાવરોપોલ કાઈમાં એક ખેડૂત

પરિવારમાં થયો હતો, તેમના પિતા રશિયન અને માતા યુક્રેનિયન હતા.

- જન્મ સમયે તેનું નામ ‘વિક્ટર’ રાખવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ બાદમાં તેમના દાદાએ તેમનું નામ ‘મિખાઈલ’ રાખ્યું.
- તેઓ વર્ષ 1952માં સામ્યવાદી પક્ષના સભ્ય બન્યા અને વર્ષ 1955માં મોસ્કો યુનિવર્સિટીમાં કાયદાની ડિગ્રી પૂર્ણ કરી.
- વર્ષ 1990થી સોવિયેત સંઘના પ્રમુખ બન્યા અને 1991માં સોવિયેત સંઘના વિસર્જન સુધી સોવિયેત સંઘના પ્રમુખના પદ પર રહ્યા હતા.
- ઉલ્લેખનીય છે કે વર્ષ 1988 થી 1989 સુધી સોવિયેતના પ્રેસિડિયમના પ્રમુખ અને વર્ષ 1985થી સોવિયેત સંઘની કમ્યુનિસ્ટ પાર્ટીના મહાસચિવ તરીકે સેવા આપી હતી.

સિદ્ધિઓ

- **મુખ્ય સુધારાઓ :** તેમણે પોતાના કાર્યકાળ દરમિયાન “ગ્લાસ્નોસ્ટ” અને “પેરેસ્ટ્રોઈકા” ની નીતિઓ રજૂ કરી, આ નીતિઓએ સોવિયેત સંઘમાં વાણી અને પ્રેસની સ્વતંત્રતા અને અર્થતંત્રના આર્થિક વિસ્તરણમાં મદદ કરી.
- આ પેરેસ્ટ્રોઈકાનો અર્થ ‘પુનઃરચના’ એવો થાય છે, જે ખાસ કરીને સોવિયેત સંઘના સામ્યવાદી અર્થતંત્ર અને તેની રાજકીય પ્રણાલીમાં સુધારા લાવવાનું સૂચન કરે છે.
- ગ્લાસ્નોસ્ટનો અર્થ ‘ખુલ્લાપણું’ કે ‘નિખાલસતા’ એવો થાય છે, જેમાં ખાસ કરીને માહિતીના ખુલ્લાપણાંના કારણે સોવિયેત યુનિયનમાં એક પ્રકારે અંશતઃ લોકશાહીકરણની શરૂઆત થઈ હતી.
- **નિઃશસ્ત્રીકરણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું :** તેમણે યુ.એસ. સાથે શસ્ત્રો ઘટાડવા સંબંધિત વાટાઘાટો અને સમજૂતીઓ હાથ ધરી તથા પશ્ચિમી સત્તાઓ અને USSR વચ્ચે રહેલા “આયર્ન કર્ટેન” (Iron Curtain) ને દૂર કરવા માટે અગત્યનો ફાળો આપ્યો કે જેણે બીજા વિશ્વયુદ્ધથી યુરોપને વિભાજિત કર્યું હતું અને જર્મનીનું એકીકરણ કર્યું.
- આયર્ન કર્ટેન એ રાજકીય, લશ્કરી અને વૈચારિક મતભેદના કારણે ઊભા થયેલ અવરોધનું સૂચન કરે છે જે સોવિયેત યુનિયન દ્વારા બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી ઊભો કરવામાં આવ્યો હતો, એક રીતે આ ‘પડદા’ દ્વારા સોવિયેત સંઘે પોતાને અને તેના આશ્રિત પૂર્વીય અને મધ્ય યુરોપિયન સાથી દેશોને પશ્ચિમ અને અન્ય બિન-સામ્યવાદી દેશો સાથે ખુલ્લા સંપર્કથી દૂર રાખ્યા હતા.
- **શીત યુદ્ધનો અંત :** બીજા વિશ્વ યુદ્ધ પછી શરૂ થયેલા શીત યુદ્ધનો અંત લાવવાનો શ્રેય ગોર્બાચેવને આપવામાં આવે છે, જેના પરિણામે USSRનું અલગ અલગ દેશોમાં વિભાજન થયું હતું.
- **નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર :** યુ.એસ. અને USSR વચ્ચેના શીત યુદ્ધને સમાપ્ત કરવાના તેમના પ્રયત્નો માટે વર્ષ 1990માં તેમને નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ભારત સાથે સંબંધ

- મિખાઈલ ગોર્બાચેવ વર્ષ 1986 અને વર્ષ 1988માં બે વખત ભારતની મુલાકાતે આવ્યા હતા.
- તેમનો ઉદ્દેશ્ય યુરોપમાં તેમની નિઃશસ્ત્રીકરણ પહેલને એશિયા સુધી વિસ્તારવાનો અને ભારતીય સહયોગને સુરક્ષિત કરવાનો હતો.
- ઉલ્લેખનીય છે કે તત્કાલીન વડાપ્રધાન રાજીવ ગાંધીએ મિખાઈલ ગોર્બાચેવને વિશ્વ શાંતિ માટે ઝુંબેશ ચલાવનારા (Crusader for peace) ગણાવ્યા હતા.

શીત યુદ્ધ (Cold war)

- પારંપારિક યુદ્ધોથી અલગ એવું શીત યુદ્ધ એ સામ્યવાદ (પૂર્વની વિચારધારા) અને મૂડીવાદ (પશ્ચિમની વિચારધારા) એમ બે વિચારધારા અને શાસનની રીતો વચ્ચેનું યુદ્ધ હતું, જે રશિયા અને પશ્ચિમી દેશો (યુ.એસ. અને તેના સાથી દેશો) વચ્ચે રાજકીય અને વૈચારિક મતભેદના કારણે 1940ના દાયકામાં શરૂ થયું અને વર્ષ 1991 સુધી ચાલ્યું હતું.
- બીજા વિશ્વયુદ્ધમાં મિત્રરાષ્ટ્રોની જીત અને યુ.એસ. દ્વારા કરવામાં આવેલ શક્તિ પ્રદર્શનના પગલે લગભગ સમગ્ર વિશ્વ એક રીતે બે મહાસત્તામાં વહેંચાઈ ગયું જેની એક-એક બાજુ પર યુ.એસ. અને સોવિયેત સંઘ હતા.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ભારત દેશ સહિત અમુક દેશોએ આ દરમિયાન બિન-જોડાણવાદી નીતિ અપનાવી હતી.
- શીત યુદ્ધ દરમિયાન આ સામ્યવાદી અને મૂડીવાદી રાષ્ટ્રોએ શ્રેષ્ઠ તકનીકો અને શસ્ત્રો વિકસાવવા માટે તીવ્ર સ્પર્ધા કરીને એકબીજાથી આગળ વધવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.
- ડિસેમ્બર 1991માં સોવિયેત સંઘનું પતન થયું અને તે 15 ઘટક દેશોમાં વિભાજિત થયો હતો આમ બે મહાસત્તા પૈકી એકનું વિલીનીકરણ થતાં શીત યુદ્ધનો પણ આખરે અંત આવ્યો.

બિન-જોડાણવાદી ચળવળ (Non-Aligned Movement)

- બિન-જોડાણવાદી ચળવળની રચના શીત યુદ્ધ દરમિયાન દેશોના એવા સંગઠન તરીકે કરવામાં આવી હતી જેણે ઔપચારિક રીતે યુ.એસ. અથવા સોવિયેત સંઘ સાથે જોડાવાને બદલે સ્વતંત્ર અથવા તટસ્થ રહેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.
- વર્ષ 1955માં ઈન્ડોનેશિયામાં યોજાયેલી એશિયા-આફ્રિકા બાંકુંગ કોન્ફરન્સમાં થયેલી ચર્ચાઓ દરમિયાન બિન-જોડાણવાદી જૂથ માટેના મૂળભૂત ખ્યાલનો ઉદ્ભવ થયો હતો. પ્રથમ NAM સમિટ સપ્ટેમ્બર 1961માં યુગોસ્લાવિયાના બેલગ્રેડમાં યોજાઈ હતી.
- હાલમાં (સપ્ટેમ્બર 2022ની સ્થિતિએ) બિન-જોડાણવાદી ચળવળ (NAM) એ 120 દેશોનું એક મંચ છે, જે યુનાઈટેડ નેશન્સ પછી વિશ્વભરના દેશોનું સૌથી મોટું જૂથ છે.

ભારતીય અર્થશાસ્ત્રી અને આયોજન પંચના પૂર્વ સભ્ય 'અભિજિત સેન'નું અવસાન

- જાણીતા ભારતીય અર્થશાસ્ત્રી અને અગાઉના આયોજન પંચના ભૂતપૂર્વ સભ્ય 'અભિજિત સેન'નું તાજેતરમાં નવી દિલ્હી ખાતે અવસાન થયું હતું.
- અભિજિત સેનનો જન્મ 26 નવેમ્બર, 1950ના રોજ ઝારખંડના જમશેદપુર ખાતે થયો હતો. તેઓએ વર્ષ 2004થી 2014 સુધી ભારતના આયોજન પંચના સભ્ય તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેઓ પશ્ચિમ બંગાળ અને ત્રિપુરા રાજ્ય આયોજન બોર્ડ, કૃષિ, અર્થશાસ્ત્ર અને ગ્રામીણ વિકાસ પરની પ્રધાનમંત્રી ટાસ્કફોર્સ તેમજ ગ્રામીણ ધિરાણ પરની નિષ્ણાત સમિતિના પણ સભ્ય હતા.
- તેમણે કૃષિ ખર્ચ અને કિંમત આયોગ (Commission for Agriculture Coasts & Prices-CACP)ના અધ્યક્ષ તરીકે પણ સેવા આપી હતી, તેમજ લાંબા ગાળાની અનાજ નીતિ પર ઉચ્ચ સ્તરીય સમિતિના અહેવાલના લેખક તરીકે પણ સેવા આપી હતી.
- ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 2010માં અભિજિત સેનને જાહેર સેવા માટે પદ્મભૂષણથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

લિઝ ટ્રુસ બ્રિટનના નવા વડાપ્રધાન તરીકે ચૂંટાયા

- બ્રિટનના વડાપ્રધાનની રસાકસીભરી ચૂંટણીમાં કન્ઝર્વેટિવ પાર્ટીનાં લિઝ ટ્રુસ આખરે જંગી બહુમતીથી ચૂંટાઈ આવ્યા છે. વડાપ્રધાન પદ માટેની ટક્કરમાં ભારતીય મૂળના ઋષિ સુનકનો આખરે પરાજય થયો હતો. લિઝ ટ્રુસ બ્રિટનના પૂર્વ વડાપ્રધાન બોરિસ જોન્સનના ઉત્તરાધિકારી બન્યા છે. વડાપ્રધાન લિઝ ટ્રુસ અને તેમની સરકારના વરિષ્ઠ સભ્યોએ હાઉસ ઓફ કોમન્સમાં કિંગ ચાર્લ્સ III પ્રત્યે વફાદારીના શપથ લીધા હતા.

લિઝ ટ્રુસ

- તેઓનું પૂરું નામ 'મેરી એલિઝાબેથ ટ્રુસ' છે. તેણીનો જન્મ 26 જુલાઈ, 1975ના રોજ ઈંગ્લેન્ડના ઓક્સફોર્ડ ખાતે થયો હતો.
- તેણી ઈંગ્લેન્ડમાં 6 વખત વિવિધ મંત્રીપદે રહી ચૂક્યા છે અને વડાપ્રધાન બન્યા અગાઉ છેલ્લા 11 મહિનાથી તેઓ બ્રિટનના વિદેશપ્રધાન તરીકે કાર્યભાર સંભાળી રહ્યા હતા.

બ્રિટનના ત્રીજા મહિલા વડાપ્રધાન

- તાજેતરમાં નવનિયુક્ત વડાપ્રધાન લિઝ ટ્રુસે બ્રિટનના 56મા વડાપ્રધાન તરીકે શપથ લીધા છે. આ સાથે તેણી બ્રિટનનાં ત્રીજા મહિલા વડાપ્રધાન બન્યા છે. લિઝ ટ્રુસ પહેલાં યુ.કે.માં બે મહિલા વડાપ્રધાન પદે રહી ચૂક્યા છે. માર્ગરેટ થેચર યુ.કે. ના પ્રથમ મહિલા વડાપ્રધાન (1979-1990) હતા. જ્યારે થેરેસા મે(2016-2019) દરમિયાન યુ.કે. ના વડાપ્રધાન હતા.

દિવસ વિશેષ

1 થી 7 સપ્ટેમ્બર : રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ

(National Nutrition week)

- દર વર્ષે સમગ્ર દેશમાં 1 સપ્ટેમ્બર થી 7 સપ્ટેમ્બર દરમિયાન સારા પોષણ અને આરોગ્ય વિશે જાગૃતિ ફેલાવવાના ઉદ્દેશ સાથે 'રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ' (National Nutrition week) ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પોષણ, સારો ખોરાક, સ્વસ્થ શરીર અને જીવનશૈલી પર ધ્યાન કેન્દ્રીત કરવા આ પહેલની શરૂઆત કરવામાં આવી છે.
- થીમ : 'Celebrate a world of flavors'

પૃષ્ઠભૂમિ

- રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહની ઉજવણીની શરૂઆત વર્ષ 1982 માં કેન્દ્રીય મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય હેઠળના ફૂડ એન્ડ ન્યૂટ્રિશન બોર્ડ દ્વારા જન જાગૃતિ અભિયાન તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત 1 થી 7 સપ્ટેમ્બર, 1982 દરમિયાન સૌપ્રથમ વખત 'રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ' ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

વિશેષ

- દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનો ભારતમાં 'પોષણ માહ' એટલે કે 'પોષણ મહિના' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- 'પોષણ માહ' ઉજવવાની શરૂઆત વર્ષ 2018માં કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 2018માં 'પોષણ અભિયાન' અથવા 'નેશનલ ન્યૂટ્રિશન મિશન'(NNM) લોકોના સ્વાસ્થ્ય અને પોષણ સંબંધી મુદ્દાઓ જેવાં કે સ્ટેટિંગ, વેસ્ટિંગ, એનીમિયા અને બાળકોમાં જન્મ સમયે ઓછા વજન અંગે શિક્ષિત કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગુજરાતના કેવડિયા ખાતે આવેલા સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી પાસે એક અલગ પ્રકારના 'ન્યૂટ્રિશન પાર્ક'નું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.

2 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ નાળિયેર દિવસ

(World Coconut Day)

- 'વિશ્વ નાળિયેર દિવસ'ની ઉજવણી દર વર્ષે 2 સપ્ટેમ્બરે નાળિયેરના ઉપયોગો અને તેના ફાયદાઓ અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ નાળિયેર દિવસ' ની થીમ 'Cultivate coconut for a happy future and life' છે.
- ઇન્ટરનેશનલ કોકોનટ કમ્યુનિટી (ICC)ના સ્થાપના દિવસની યાદમાં દર વર્ષે 2 સપ્ટેમ્બરે 'વિશ્વ નાળિયેર દિવસ' ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત વર્ષ 2009માં એશિયન એન્ડ પેસિફિક કોકોનટ કમ્યુનિટી(APCC) દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- APCC વર્તમાનમાં ઇન્ટરનેશનલ કોકોનટ કમ્યુનિટી (ICC) તરીકે ઓળખાય છે.સમગ્ર ભારતમાં આ દિવસની ઉજવણી 'કોકોનટ ડેવલપમેન્ટ બોર્ડ' (CDB)દ્વારા કરવામાં આવે છે.

કેન્દ્રીય કૃષિમંત્રી દ્વારા કોકોનટ ડેવલપમેન્ટ બોર્ડના રાજ્ય કેન્દ્રનું જૂનાગઢ ખાતે ઉદ્ઘાટન

- કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણમંત્રી નરેન્દ્રસિંહ તોમરે 'વિશ્વ નાળિયેર દિવસ'ના પ્રસંગે ગુજરાતના જૂનાગઢ ખાતે નાળિયેર વિકાસ બોર્ડ (Coconut Development Board) ના છઠ્ઠા રાજ્ય કેન્દ્રનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- સાથે સાથે કેન્દ્રીય મંત્રીએ નાળિયેર વિકાસ બોર્ડના રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર અને નિકાસ ઉત્કૃષ્ટતા પુરસ્કાર વિજેતાઓને જાહેર કર્યા હતા અને તેઓને અભિનંદન પાઠવ્યા હતાં.
- કોકોનટ ડેવલપમેન્ટ બોર્ડ (CDB) અંતર્ગત સ્થપાયેલ અન્ય રાજ્ય કેન્દ્રો નીચે મુજબ છે :

ક્રમ	સ્થળ/શહેર	રાજ્ય/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ
1	પિટાપલ્લી	ઓડિશા
2	કોલકાતા	પશ્ચિમ બંગાળ
3	થાણે	મહારાષ્ટ્ર
4	વિજયવાડા	આંધ્રપ્રદેશ
5	પોર્ટ બ્લેર	આંદામાન & નિકોબાર ટાપુ
6	જૂનાગઢ	ગુજરાત

- **વિશેષ :** ઈન્ડોનેશિયા વિશ્વનો સૌથી મોટો નાળિયેર ઉત્પાદક દેશ છે.

ઇન્ટરનેશનલ કોકોનટ કમ્યુનિટી (ICC)

- ICC એ નાળિયેર ઉત્પાદક દેશોની આંતર-સરકારી સંસ્થા છે જે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ઇકોનોમિક એન્ડ સોશિયલ કમિશન ફોર એશિયા એન્ડ ધ પેસિફિક(UN-ESCAP)ના નેજા હેઠળ સ્થપાયેલી છે.
- **સ્થાપના :** ઇ.સ. 1969
- **વડુંમથક :** જકાર્તા, ઈન્ડોનેશિયા
- **એક્ઝિક્યુટિવ ડિરેક્ટર :** જેલ્ડિના સી. અલો

કોકોનટ ડેવલપમેન્ટ બોર્ડ (CDB)

- CDB એ કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય અંતર્ગત સ્થાપિત વૈધાનિક સંસ્થા(Statutory Body)છે. જે દેશમાં નાળિયેરની ખેતી અને ઉદ્યોગના એકીકૃત વિકાસ માટે ઉત્પાદકતામાં વધારો અને ઉત્પાદન વૈવિધ્યકરણ પર ધ્યાન કેન્દ્રીત કરે છે.
- **સ્થાપના :** 12 જાન્યુઆરી, 1981
- **વડુંમથક :** કોચી (કેરળ)

5 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય ચેરિટી દિવસ

(International Day of Charity)

- સ્વયંસેવા અને પરોપકારી ગતિવિધીઓના માધ્યમથી બીજાની મદદ કરવા લોકોને જાગૃત કરવા અને સંગઠિત કરવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN)દ્વારા દર વર્ષે 5 સપ્ટેમ્બરે 'આંતરરાષ્ટ્રીય ચેરિટી દિવસ'(International Day of Charity)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

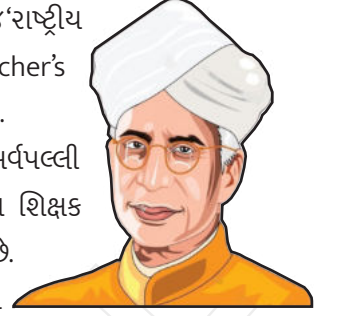
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા(UNGA) એ 17 ડિસેમ્બર, 2012ના રોજ એક ઠરાવ સ્વીકાર્યો અને દર વર્ષે 5 સપ્ટેમ્બરે એટલે કે મધર ટેરેસાની પુણ્યતિથિના દિવસને 'આંતરરાષ્ટ્રીય ચેરિટી દિવસ'ના રૂપમાં જાહેર કર્યો હતો.
- આ અંતર્ગત 5 સપ્ટેમ્બર, 2013ના રોજ પ્રથમ વાર આંતરરાષ્ટ્રીય ચેરિટી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી.
- **વિશેષ :** વર્ષ 1979માં મધર ટેરેસાને નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર અને વર્ષ 1980માં ભારત સરકાર દ્વારા તેઓને ભારતનો સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન 'ભારતરત્ન' એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

5 સપ્ટેમ્બર : રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસ

(National Teacher's Day)

- ભારતમાં દર વર્ષે 5 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ 'રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસ' (National Teacher's Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ભારતના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણનના જન્મદિવસે 'રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- 5 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ 50મા રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી.
- ભારતમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત વર્ષ 1962થી કરવામાં આવી છે.
- **થીમ :** 'Teachers : Leading in crisis, reimagining the future'
- **વિશેષ :** દર વર્ષે 5 ઓક્ટોબરના રોજ 'વિશ્વ શિક્ષક દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન

- **જન્મ :** 5 સપ્ટેમ્બર, 1888 (તિરૂતાની, તમિલનાડુ)
- **નિધન :** 17 એપ્રિલ, 1975 (ચેન્નાઈ, તમિલનાડુ)
- ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન એ પ્રખ્યાત શિક્ષણવિદ, તત્ત્વચિંતક તથા રાજકારણ સાથે સંકળાયેલા વ્યક્તિ હતા.
- તેઓ ભારતના પ્રથમ ઉપરાષ્ટ્રપતિ(1952-62) અને દ્વિતીય રાષ્ટ્રપતિ (1962-67) હતા.
- વર્ષ 1954માં તેઓને 'ભારતરત્ન'થી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- તેમના સૌથી પહેલા પુસ્તકનું નામ 'ધ ફિલોસોફી ઓફ રવીન્દ્રનાથ ટાગોર' હતું.
- ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન દેશ દુનિયામાં 'ફિલોસોફર પ્રેસિડેન્ટ' તરીકે જાણીતા હતા.

શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર 2022

- રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસ 2022ના અવસર પર ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મૂએ નવી દિલ્હીના વિજ્ઞાનભવન ખાતે શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર 2022થી સન્માનિત કર્યા હતાં. આ પુરસ્કાર માટે ભારતભરમાંથી 46 શિક્ષકોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.
- કેન્દ્રીય શિક્ષણ મંત્રાલયના શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ દ્વારા રાષ્ટ્રીય કક્ષાના કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પુરસ્કાર માટે ગુજરાતમાંથી રાજકોટમાં આવેલી સેન્ટ મેરી સ્કૂલના શિક્ષક ઉમેશ ભરતભાઈ વાળાની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

NEPને આગળ વધારવા માટે શિક્ષણ મંત્રાલયે 'શિક્ષક પર્વ 2022' શરૂ કર્યું

- શિક્ષકોનું સન્માન કરવા અને નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ(NEP)ને આગળ વધારવા માટે શિક્ષણ રાજ્યમંત્રી અન્નપૂર્ણા દેવી, ડૉ. સુભાષ સરકાર અને ડૉ. રાજકુમાર રંજનસિંહે સંયુક્ત રીતે 'શિક્ષક પર્વ 2022'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- શિક્ષક પર્વની શરૂઆત નવી દિલ્હીમાં શિક્ષણ મંત્રાલય, CBSE, AICTE અને કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રાલય દ્વારા આયોજિત ઉદ્ઘાટિત કોન્કલેવ સાથે કરવામાં આવી હતી.

7 સપ્ટેમ્બર : વાદળી આકાશ માટે સ્વચ્છ હવાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Day of Clean Air for Blue Skies)

- હવાની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવા માટે કાર્યોને પ્રોત્સાહન આપવા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) દ્વારા 7 સપ્ટેમ્બરના રોજ વૈશ્વિક સ્તર પર 'વાદળી આકાશ માટે સ્વચ્છ હવાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ' ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસની સૌપ્રથમ વખત ઉજવણી વર્ષ 2020માં કરવામાં આવી હતી. આમ, આ વર્ષે ત્રીજી વખત આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.
- થીમ : 'The Air We Share'**

WMO વાયુ ગુણવત્તા અને આબોહવા બુલેટિન 2022

- વાદળી આકાશ માટે સ્વચ્છ હવાના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ પહેલા વર્લ્ડ મીટિયોરોલોજિકલ ઓર્ગનાઈઝેશન (WMO)એ વાયુ ગુણવત્તા અને આબોહવા બુલેટિન 2022 (Air Quality and Climate Bulletin 2022) જાહેર કર્યું.
- જે મુખ્યત્વે વર્ષ 2021માં જંગલોમાં લાગેલી આગના કારણે થતાં ધુમાડાની અસર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- WMO એ હવામાન, આબોહવા અને પાણી પર અવાજ ઉઠાવતી સંયુક્ત રાષ્ટ્રની અધિકૃત સંસ્થા છે.

MoEFCC દ્વારા 'સ્વચ્છ વાયુ દિવસ'ની ઉજવણી

- કેન્દ્રિય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલયે (MoEFCC) "રાષ્ટ્રીય સ્વચ્છ હવા કાર્યક્રમ" (NCAP) હેઠળ વાયુ ગુણવત્તામાં સુધારા માટે જાગરૂકતા વધારવા અને કાર્યોને વધુ સુવિધાજનક બનાવવા માટે 7 સપ્ટેમ્બર, 2022ના રોજ 'સ્વચ્છ વાયુ દિવસ'(સ્વચ્છ વાયુ નીલ ગગન)ની ઉજવણીનું આયોજન કર્યું હતું.
- રાષ્ટ્રીય સ્વચ્છ હવા કાર્યક્રમ (NCAP)નો ઉદ્દેશ દેશના 131 શહેરોમાં પાર્ટિક્યુલેટ મેટરની સાંદ્રતામાં 20-30% સુધી ઘટાડો કરીને હવાની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવાનો છે.

8 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા દિવસ (International Literacy Day - ILD)

- વ્યક્તિઓ, સમુદાય અને સમાજમાં સાક્ષરતાના મહત્વને ઉજાગર કરવા માટે યુનેસ્કો(UNESCO) દ્વારા દર વર્ષે 8 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા દિવસ' (International Literacy Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- થીમ : 'Transforming Literacy Learning spaces'**

પૃષ્ઠભૂમિ

- યુનેસ્કો દ્વારા 17 નવેમ્બર, 1966 થી દર વર્ષે 8 સપ્ટેમ્બરને 'આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા દિવસ' તરીકે ઉજવવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. પ્રથમ વખત આ દિવસની ઉજવણી વર્ષ 1967માં કરવામાં આવી હતી.
- 8 સપ્ટેમ્બર, 1965ના રોજ ઈરાનના તેહરાન શહેર ખાતે નિરક્ષરતા નાબૂદી માટે વિશ્વ પરિષદનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ દિવસને ચિહ્નિત કરવા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા દિવસ માટે 8 સપ્ટેમ્બરની પસંદગી કરવામાં આવી છે.

યુનેસ્કો આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા પુરસ્કાર 2022 સમારોહ

- વર્ષ 1967 થી યુનેસ્કો સાક્ષરતાને પ્રોત્સાહન આપવાવાળા અભિનવ કાર્યક્રમો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા પુરસ્કારો એનાયત કરે છે.
- આ અંતર્ગત ILD 2022 માટે યુનેસ્કો દ્વારા બે દિવસીય(8 અને 9 સપ્ટેમ્બર, 2022) કોટે'ડી આઈવરના આભિષેક ખાતે આંતરરાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. યુનેસ્કો આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા પુરસ્કાર સમારોહ, 2022 હેઠળ વિભિન્ન કાર્યક્રમો અને અલગ-અલગ સાક્ષરતા પ્રથાઓની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- હાલમાં બે યુનેસ્કો આંતરરાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા પુરસ્કારો છે:
 - ધ યુનેસ્કો કિંગ સેજોન્ગ લિટરસી પ્રાઈઝ (3 એવોર્ડ્સ)
 - ધ યુનેસ્કો કન્ફ્યુશિયસ પ્રાઈઝ ફોર લિટરસી (3 એવોર્ડ્સ)

(I) ધ યુનેસ્કો કિંગ સેજોન્ગ લિટરસી પ્રાઈઝ (3 એવોર્ડ્સ) 2022

- કોરિયા પ્રજાસત્તાકના પ્રોત્સાહન સાથે આ પુરસ્કારની શરૂઆત વર્ષ 1989માં કરવામાં આવી હતી.
- માતૃભાષા આધારિત સાક્ષરતાના વિકાસ પર તેના અંતર્ગત વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવે છે.
- ત્રણ કિંગ સેજોન્ગ સાક્ષરતા પુરસ્કાર વિજેતાઓને મેડલ, ડિપ્લોમા અને 20,000 અમેરિકન ડોલર આપવામાં આવે છે.

ક્રમ	વિજેતા	દેશ
1	નેટિવ સાયન્ટિસ્ટ પ્રોગ્રામ	યુનાઈટેડ કિંગડમ (UK)
2	કલિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોશિયલ સાયન્સ(KISS) પ્રોગ્રામ	ભારત
3	મદરેસા અરેબિક લેસન્સ પ્રોગ્રામ	યુનાઈટેડ આરબ અમીરાત (UAE)

કલિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોશિયલ સાયન્સ (KISS) પ્રોગ્રામ

- કલિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોશિયલ સાયન્સ પ્રોગ્રામ એ ઓડિશાના ભુવનેશ્વરનો માતૃભાષા આધારિત બહુભાષી શિક્ષણ કાર્યક્રમ છે.
- આ સંસ્થા એ યુનેસ્કો કિંગ સેજોન્ગ લિટરસી પ્રાઈઝ મેળવનારી ભારતની પાંચમી અને ઓડિશાની પ્રથમ સંસ્થા છે.

(II) ધ યુનેસ્કો કન્ફ્યુશિયસ પ્રાઈઝ ફોર લિટરસી (3 એવોર્ડ્સ) 2022

- પીપલ્સ રિપબ્લિક ઓફ ચાઈનાના સહકાર દ્વારા આ પુરસ્કારની શરૂઆત વર્ષ 2005માં કરવામાં આવી હતી.
- તે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પુખ્ત વયના લોકો અને શાળા બહારના યુવાનોના સમર્થનમાં કાર્યાત્મક સાક્ષરતા, તકનીકી વાતાવરણનો લાભ લેવા પર વિશેષ ધ્યાન આપે છે.
- ત્રણ કન્ફ્યુશિયસ પુરસ્કાર વિજેતાઓને મેડલ, ડિપ્લોમા અને 30,000 અમેરિકન ડોલર એનાયત કરવામાં આવે છે.

ક્રમ	વિજેતા	દેશ
1	એકસેસિબલ લિટરેચર પ્રોગ્રામ	બ્રાઝિલ
2	પીપલ એકસેસિબલ નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ એમ્પાવરમેન્ટ એન્ડ ઇન્કલુસિવિટી(PANDei) પ્રોગ્રામ	મલેશિયા
3	સ્કૂલ રેડિનેસ થ્રૂ કમ્યુનિટી પાર્ટિસિપેશન પ્રોગ્રામ	દક્ષિણ આફ્રિકા

યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક, એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઇઝેશન (UNESCO)

- સ્થાપના : 1945
- વડુંમથક : પેરિસ, ફ્રાન્સ
- ડિરેક્ટર જનરલ : ઓફે એઝોલે

8 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ શારીરિક ઉપચાર દિવસ (World Physical Therapy Day)

- દર વર્ષે 8 સપ્ટેમ્બરે 'વિશ્વ શારીરિક ઉપચાર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- થીમ : 'Osteoarthritis'

9 સપ્ટેમ્બર : શિક્ષણને હુમલાથી સુરક્ષિત કરવાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Day to protect education from Attack)

- વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો માટે સુરક્ષા અને સલામતીના સ્થાનો તરીકે શાળાઓને સુરક્ષિત રાખવાના મહત્વ અંગે જાગૃકતા લાવવા માટે દર વર્ષે 9 સપ્ટેમ્બરે 'શિક્ષણને હુમલાથી સુરક્ષિત કરવાના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા(UNGA)એ વર્ષ 2020માં એક ઠરાવ સર્વસંમતિથી સ્વીકાર્યો હતો. આ અંતર્ગત સૌપ્રથમ વખત આ દિવસની ઉજવણી 9 સપ્ટેમ્બર, 2020ના રોજ કરવામાં આવી હતી.

10 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ આત્મહત્યા નિવારણ દિવસ (World Suicide Prevention Day)

- લોકોમાં માનસિક સ્વાસ્થ્ય વિશે જાગૃતિ લાવવા અને આપઘાતની પ્રવૃત્તિને અટકાવવા માટે વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા(World Health Organization-WHO) દ્વારા દર વર્ષે 10 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ સમગ્ર વિશ્વમાં 'વિશ્વ આત્મહત્યા નિવારણ દિવસ' (World Suicide Prevention Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વિશ્વભરમાં અંદાજે 7,03,000 લોકો દર વર્ષે આત્મહત્યા કરે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ આત્મહત્યા નિવારણ દિવસ'ની થીમ : 'Creating hope through Action' છે.
- 'Creating hope through Action' એ વર્ષ 2021 થી 2023 સુધીની ત્રિવાર્ષિક (Triennial) થીમ છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત ઇન્ટરનેશનલ એસોસિએશન ફોર સ્યુસાઈડ પ્રિવેન્શન(IASP) અને વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા(WHO) દ્વારા સંયુક્ત રીતે વર્ષ 2003માં કરવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત સૌપ્રથમ વખત વિશ્વ આત્મહત્યા નિવારણ દિવસ 10 સપ્ટેમ્બર, 2003ના રોજ સ્વીડનના સ્ટોકહોમ ખાતે લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.

જાગૃક્તા રિબન

- બે ટોનવાળી 'નારંગી અને પીળા' રંગની રિબન એ સાર્વત્રિક આત્મહત્યા નિવારણ જાગૃક્તા રિબન તરીકે ઓળખાય છે. તે વર્ષ 2016માં IASP દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.

ઇન્ટરનેશનલ એસોસિએશન ફોર સ્યુસાઇડ પ્રિવેન્શન (IASP)

- IASP એ આત્મહત્યા નિવારણ ક્ષેત્રે સક્રિય નોન ગવર્નમેન્ટલ ઓર્ગેનાઇઝેશન છે.
- સ્થાપના : 1960
- સ્થાપકો : ઈરવિન રિન્ગોલ અને ડૉ. નોર્મન ફેબર લો

10 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ પ્રાથમિક સારવાર દિવસ (World First Aid Day)

- 'વિશ્વ પ્રાથમિક સારવાર દિવસ' દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનાના બીજા શનિવારે ઉજવવામાં આવે છે. આ મુજબ વર્ષ 2022માં આ દિવસની ઉજવણી 10 સપ્ટેમ્બરના રોજ કરવામાં આવી.
- તેનો ઉદ્દેશ પ્રાથમિક સારવારના મહત્વ અંગે જાગૃક્તા લાવવાનો છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ પ્રાથમિક સારવાર દિવસ'ની થીમ 'Lifelong First Aid Learning' છે.

11 સપ્ટેમ્બર : રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ (National Forest Martyrs Day)

- ભારતમાં જંગલો અને વન્યજીવનને સંરક્ષિત કરવા માટે પોતાના પ્રાણની આહુતિ આપનાર લોકોના સન્માનમાં દર વર્ષે 11 સપ્ટેમ્બરના રોજ સમગ્ર ભારતમાં 'રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસ વર્ષ 1730માં થયેલા ખેજલી હત્યાકાંડની વર્ષગાંઠની યાદમાં ઉજવવામાં આવે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- વર્ષ 2013માં કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય(MoEFCC)એ સત્તાવાર રીતે 11 સપ્ટેમ્બરને 'રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ' તરીકે ઉજવવાની જાહેરાત કરી હતી.

ખેજલી હત્યાકાંડ

- ઇ.સ. 1730માં રાજસ્થાનના મહારાજા અભઇસિંહના આદેશ મુજબ મંત્રી ગિરધર ભંડારીની આગેવાની હેઠળ સૈનિકો ખેજલી ગામમાં ખીજડાના વૃક્ષો કાપવા ગયા હતા, જે બિશ્નોઈ સમુદાય માટે પવિત્ર માનવામાં આવતા હતા.
- અમૃતા દેવી બિશ્નોઈના નેતૃત્વમાં ગ્રામીણોએ રાજાના આ આદેશનો ઇનકાર કર્યો. આના કારણે અમૃતાદેવી બિશ્નોઈ સહિત 350થી વધુ બિશ્નોઈ સમુદાયના લોકોનો નરસંહાર થયો હતો.

12 સપ્ટેમ્બર : દક્ષિણ-દક્ષિણ સહકાર માટે આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Day for South-South Cooperation)

- દર વર્ષે 12 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર(UN) દ્વારા 'દક્ષિણ-દક્ષિણ સહકાર માટે આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- દક્ષિણના પ્રદેશો અથવા દેશો દ્વારા તાજેતરના થોડાંક વર્ષોમાં કરવામાં આવેલા આર્થિક, સામાજિક અને રાજકીય વિકાસને ઓળખવા માટે દર વર્ષે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

સાઉથ-સાઉથ કો-ઓપરેશન શું છે?

- સાઉથ-સાઉથ કો-ઓપરેશન એ એક વ્યાપક માળખું છે જે રાજકીય અને આર્થિક સંબંધો, સામાજિક કલ્યાણ, સાંસ્કૃતિક સંબંધો, પર્યાવરણીય અને તકનીકી વિકાસના ક્ષેત્રમાં દક્ષિણ ગોળાર્ધના દેશો વચ્ચે સહયોગ કરે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રની આર્થિક અને સામાજિક પરિષદ દ્વારા યુએન તકનીકી સહાય કાર્યક્રમની સ્થાપના સાથે દક્ષિણ-દક્ષિણ સહકાર(South-South Cooperation) ની શરૂઆત વર્ષ 1949માં થઈ હતી.
- વિકાસશીલ દેશો વચ્ચે તકનીકી સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવા તથા લાગુ કરવા માટે વર્ષ 1978માં બ્યૂનોસ એરેસ પ્લાન ઓફ એક્શન(BAPA) રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ પગલું 'સાઉથ-સાઉથ કો-ઓપરેશન' માટે અગત્યનું હતું.

યુનાઇટેડ નેશન્સ ઓફિસ ફોર સાઉથ-સાઉથ કોઓપરેશન (UNOSSC)

- UNOSSC વૈશ્વિક સ્તરે અને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પ્રણાલીની અંદર દક્ષિણ દક્ષિણ સહકારના મુખ્ય કાર્યાલય તરીકે સેવા આપે છે.
- સ્થાપના : 1974
- વડુંમથક : ન્યૂયોર્ક(અમેરિકા)

તમને ખાખી પહેરાવવા માટે આવી રહી છે
ગુજરાતની સર્વશ્રેષ્ઠ ફેકલ્ટી ટીમ

PSI/ASI (PRE+ MAINS)

Date **24-01-2023**

Time **8:30 to 10:30**

Fees **30000** (~~40000~~)

(Offer Valid till 24 January)

Address : 1st Floor, Ashwamegha Complex, Sargasan Cross Roads,
KH-0 Circle, Gandhinagar, Gujarat - 382421

 77788 98734 | 90549 03902 | 96249 43920 | 90549 06546

14 સપ્ટેમ્બર : હિંદી દિવસ

- હિંદી ભાષાના મહત્વને ચિહ્નિત કરવા માટે દર વર્ષે 14 સપ્ટેમ્બરે સમગ્ર ભારતમાં 'હિંદી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- પ્રથમ વખત 'હિંદી દિવસ'ની ઉજવણી 14 સપ્ટેમ્બર, 1953ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- તેની ઉજવણી શાળા, કોલેજોની સાથેસાથે સરકારી કચેરીઓમાં પણ કરવામાં આવે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 14 સપ્ટેમ્બર, 1949ના રોજ ભારતમાં હિંદીને આધિકારિક ભાષા તરીકે સ્વીકારવામાં આવી હતી. આથી, 14 સપ્ટેમ્બરે 'હિંદી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ભારતીય સંસદે વર્ષ 1963માં રાજભાષા અધિનિયમ પસાર કર્યો. જેના અંતર્ગત હિંદી ઉપરાંત અંગ્રેજીનો પણ આધિકારિક ભાષા તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- ભારતના બંધારણના ભાગ-17માં અનુચ્છેદ-343(1) અંતર્ગત હિંદી ભાષાનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- બંધારણનો અનુચ્છેદ-351 હિંદી ભાષાના પ્રચાર અને ઉત્થાન સાથે સંબંધિત છે.
- 14 સપ્ટેમ્બર એ બોઅર રાજેન્દ્ર સિંહાની જયંતી પણ હોય છે, જેઓએ હિંદીને ભારતની આધિકારિક ભાષા બનાવવામાં અથાક પ્રયત્ન કર્યો હતો. વર્ષ 1918માં ગાંધીજીએ હિંદી સાહિત્ય સંમેલનમાં હિંદી ભાષાને રાષ્ટ્રભાષા બનાવવાનું કહ્યું હતું અને ગાંધીજીએ હિંદીને 'જનમાનસની ભાષા' પણ કહી હતી.

15 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ લિમ્ફોમા જાગૃતિ દિવસ (World Lymphoma Awareness Day)

- વિશ્વ લિમ્ફોમા જાગૃતિ દિવસ દર વર્ષે 15 સપ્ટેમ્બરના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસ કેન્સરના સામાન્ય સ્વરૂપ લિમ્ફોમા પ્રત્યે જાગૃકતા વધારવા સમર્પિત છે.
- લિમ્ફોમા એ લસિતાતંત્રનું કેન્સર છે.
- વર્ષ 2022ના આ દિવસની થીમ – 'We can't wait - There is an urgent need to improve the ways lymphomas are diagnosed, treated and tracked!' છે.

15 સપ્ટેમ્બર : ઇજનેર દિવસ (Engineer's Day)

- ભારતના મહાન એન્જિનિયરોમાંના એક મોક્ષગુંડમ વિશ્વેશ્વરૈયાની જન્મજયંતી દર વર્ષે ભારતમાં 'એન્જિનિયર દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- દેશના વિકાસમાં એન્જિનિયરોના યોગદાનને માન્યતા આપવા આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- શ્રીલંકા અને તાંજાનિયા પણ એમ. વિશ્વેશ્વરૈયાના યોગદાનનું સન્માન કરવા માટે 15 સપ્ટેમ્બરે 'એન્જિનિયર દિવસ'ની ઉજવણી કરે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 15 સપ્ટેમ્બર, 1968ના રોજ સૌ પ્રથમ 'રાષ્ટ્રીય એન્જિનિયર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. આમ, આ વર્ષે 55માં એન્જિનિયર દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી.

સર મોક્ષગુંડમ વિશ્વેશ્વરૈયા

- સર મોક્ષગુંડમ વિશ્વેશ્વરૈયાનો જન્મ 15 સપ્ટેમ્બર, 1861ના રોજ કર્ણાટક (તત્કાલીન મૈસૂર રાજ્ય)ના મુદ્દનહલ્લી ગામમાં થયો હતો. તેઓ સિવિલ એન્જિનિયર, રાજકારણી તથા મૈસૂરના 19મા દિવાન હતાં.
- હૈદરાબાદને પૂરથી બચાવવાની વ્યવસ્થા તથા કૃષ્ણરાજ સાગર ડેમ તેમના જ માર્ગદર્શન હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. આથી તેઓને 'કર્ણાટકના ભગીરથ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- તેઓના મહત્વપૂર્ણ યોગદાનોને કારણે તેઓને લોકપ્રિય રૂપથી 'આધુનિક મૈસૂરના પિતા' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ઇન્સ્ટિટ્યૂશન ઓફ એન્જિનિયર્સ ઇન્ડિયા (IEI) અનુસાર, તેઓને 'ભારતમાં આર્થિક આયોજનના અગ્રદૂત' પણ કહેવામાં આવે છે.
- વર્ષ 1955માં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તેમને 'ભારતરત્ન એવોર્ડ' એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
- ભારતમાં 'ફાધર ઓફ એન્જિનિયરિંગ' તરીકે એમ. વિશ્વેશ્વરૈયા ઓળખાય છે.

પ્રસિદ્ધ પુસ્તકો

- Reconstructing India (1920)
- Planned Economy of India (1934)
- વિશેષ :** સમગ્ર વિશ્વમાં યુનેસ્કો દ્વારા 4 માર્ચના રોજ 'વિશ્વ એન્જિનિયર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

ઇન્સ્ટિટ્યુશન ઓફ એન્જિનિયર્સ ઇન્ડિયા (IEI)

- તેને 9 સપ્ટેમ્બર, 1935ના રોજ કિંગ જ્યોર્જ પંચમ દ્વારા રોયલ ચાર્ટર અંતર્ગત સમાવેશ કરવામાં આવી હતી.
- **સ્થાપના** : 1920
- **વડુંમથક** : કોલકાતા, પશ્ચિમ બંગાળ

15 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય લોકશાહી દિવસ

(International Day of Democracy)

- લોકશાહીના મહત્વને ઉજાગર કરવા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) દ્વારા દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં 15 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય લોકશાહી દિવસ' (International Day of Democracy)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે આંતરરાષ્ટ્રીય લોકશાહી દિવસ લોકશાહી, શાંતિ અને ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યોને પ્રાપ્ત કરવા માટે મીડિયાની સ્વતંત્રતાના મહત્વ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

17 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ દર્દી સુરક્ષા દિવસ

(World Patient Safety Day)

- વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા(WHO) દ્વારા દર વર્ષે 17 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ દર્દી સુરક્ષા દિવસ'(World Patient Safety Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત WHO દ્વારા વર્ષ 2019થી કરાવવામાં આવી છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ દર્દી સુરક્ષા દિવસ'ની **થીમ** : 'Medication safety' છે અને **સ્લોગન** : 'Medication without Harm' છે.

17 સપ્ટેમ્બર : દરિયાકાંઠાના તટની સફાઈનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Coastal Cleanup Day)

- દરિયાકાંઠાના તટની સફાઈના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની ઉજવણી પરંપરાગત રીતે દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનાના ત્રીજા શનિવારે કરવામાં આવે છે. આથી, આ દિવસની ઉજવણી આ વર્ષે 17 સપ્ટેમ્બરના રોજ કરવામાં આવી છે. મહાસાગરો અને દરિયાકિનારાઓની સફાઈ અંગે જાગૃકતા ફેલાવવા માટે આ દિવસ ઉજવાય છે.
- **થીમ** : 'Fighting for Trash free seas'

18 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ જળ નિરીક્ષણ દિવસ

(World water monitoring Day)

- જળ નિરીક્ષણ અંગે જન જાગૃકતા વધારવા અને દુનિયાના જળ સંસાધનોના મહત્વને ઓળખવા માટે દર વર્ષે 18 સપ્ટેમ્બરે સમગ્ર વિશ્વમાં 'વિશ્વ જળ નિરીક્ષણ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત વર્ષ 2003માં અમેરિકાઝ ક્લીન વોટર ફાઉન્ડેશન(ACWF) દ્વારા કરાવવામાં આવી હતી.

18 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય સમાન વેતન દિવસ

(International Equal Pay Day)

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર(UN)ના આંતરરાષ્ટ્રીય સમાન વેતન દિવસની ઉજવણી દર વર્ષે 18 સપ્ટેમ્બરે કરવામાં આવે છે.
- વિશ્વમાં સમાન મૂલ્યના કામ માટે સમાન વેતનની સિદ્ધિ તરફના પ્રયત્નોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા અને રોજગારમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓ સામેના જાતીય ભેદભાવને દૂર કરવા માટે આ દિવસ મહત્વપૂર્ણ છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 18 ડિસેમ્બર, 2019ના રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા(UNGA)એ એક ઠરાવ સ્વીકાર્યો હતો અને દર વર્ષે 18 સપ્ટેમ્બરે 'આંતરરાષ્ટ્રીય સમાન વેતન દિવસ' ઉજવવાની જાહેરાત કરી હતી.
- આ અંતર્ગત 18 સપ્ટેમ્બર, 2020 ના રોજ સૌપ્રથમ વખત આંતરરાષ્ટ્રીય સમાન વેતન દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

21 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ દિવસ

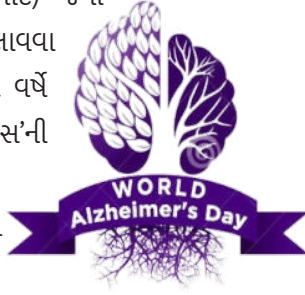
(International Day of Peace)

- 24 કલાક અહિંસા અને સંઘર્ષ વિરામના માધ્યમથી શાંતિના આદેશોને મજબૂત કરવા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) દ્વારા દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં 'આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસને 'વિશ્વ શાંતિ દિવસ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ દિવસ'ની **થીમ** 'End racism. Build Peace' છે. સૌપ્રથમ વખત આ દિવસની ઉજવણી વર્ષ 1982માં કરવામાં આવી હતી.

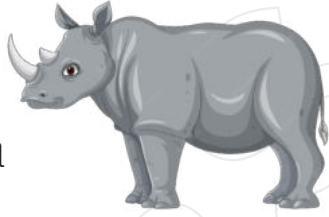
21 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ અલ્ઝાઈમર દિવસ (World Alzheimer's Day)

- અલ્ઝાઈમર અને ડિમેન્શિયા (ઉન્માદ) જેવા રોગો અંગે લોકોમાં જાગૃકતા ફેલાવવા અને લોકોને શિક્ષિત કરવા માટે દર વર્ષે 21 સપ્ટેમ્બરે 'વિશ્વ અલ્ઝાઈમર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- અલ્ઝાઈમર એ એક મગજની વિકૃતિ છે જે ધીમે-ધીમે યાદશક્તિ અને વિચારવાની કુશળતાને ઘટાડે છે.
- વિશ્વ અલ્ઝાઈમર મહિનો એ અલ્ઝાઈમર ડિસીઝ ઈન્ટરનેશનલ (ADI) ની આંતરરાષ્ટ્રીય ઝુંબેશ છે જે દર સપ્ટેમ્બર મહિનામાં ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે વિશ્વ અલ્ઝાઈમર મહિના 2022 ની **થીમ : 'Know dementia, Know Alzheimer's'** છે.
- અલ્ઝાઈમર રોગનું નામ ડૉ. અલોઈસ અલ્ઝાઈમર પર રાખવામાં આવેલ છે. તેઓએ અસામાન્ય માનસિક બિમારીથી મૃત્યુ પામેલી મહિલાના મગજની પેશીઓમાં કેટલાક ફેરફારો જોયા હતા.

22 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ ગેંડા દિવસ (World Rhino Day)

- સમગ્ર વિશ્વમાં ગેંડાની પ્રજાતિના સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે 22 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ ગેંડા દિવસ'(World Rhino Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ ગેંડા દિવસ'ની **થીમ : "Five Rhino Species Forever"** છે.
- ગેંડાની 5 પ્રજાતિઓ જેવી કે સુમાત્રન, કાળો, એકશિંગી, જાવા અને સફેદ ગેંડા વિશે જાગૃકતા આ દિવસની ઉજવણીના માધ્યમથી ફેલાવવામાં આવે છે.
- કેટલાક દાયકાઓથી સતત શિકાર અને નિવાસ સ્થાનના નુકસાનના કારણે ગેંડાની પ્રજાતિ લુપ્ત થવાના આરે છે.
- આફ્રિકાનો સફેદ ગેંડો અને એશિયાનો એકશિંગી ગેંડો આ 5 પ્રજાતિઓમાં સૌથી મોટું શારીરિક કદ ધરાવે છે.
- ગેંડાના શિંગડાનો ઉપયોગ ઔષધિય હેતુઓ માટે કરવામાં આવે છે અને તેથી તેની ખૂબ માંગ છે.
- વર્ષ 2011માં સૌપ્રથમ વખત આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

23 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય સાંકેતિક ભાષા દિવસ (International Day of Sign Languages)

- સમગ્ર વિશ્વમાં રહેલા બહેરા (Deaf) લોકો અને તેની સાંકેતિક ભાષાઓની સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) દ્વારા દર વર્ષે 23 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સાંકેતિક ભાષા દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'આંતરરાષ્ટ્રીય સાંકેતિક ભાષા દિવસ' ની **થીમ : 'Sign Languages unite us!'** છે.
- વર્લ્ડ ફેડરેશન ઓફ ડેફ (WFD) મુજબ અત્યારે વિશ્વમાં 70 મિલિયનથી વધુ લોકો બહેરા છે. તેમાંના 80% થી વધુ વિકાસશીલ દેશોમાં રહે છે.
- આ લોકો એકબીજા સાથે વાતચીત કરવા માટે 300થી વધુ વિવિધ સાંકેતિક ભાષાઓનો ઉપયોગ કરે છે.
- સૌપ્રથમ વખત આ દિવસની ઉજવણી 23 સપ્ટેમ્બર, 2018 ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 2022 માં બહેરા લોકો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સપ્તાહની ઉજવણી 19-25 સપ્ટેમ્બર દરમિયાન કરવામાં આવી હતી.

વર્લ્ડ ફેડરેશન ઓફ ડેફ (WFD)

- **સ્થાપના :** 23 સપ્ટેમ્બર, 1951
- **વડુંમથક :** હેલસિન્કી, ફિનલેન્ડ
- **પ્રેસિડેન્ટ :** જોસેફ મરે

25 સપ્ટેમ્બર : અંત્યોદય દિવસ

- ભારતમાં પંડીત દીનદયાળ ઉપાધ્યાયની જન્મજયંતી નિમિત્તે દર વર્ષે 25 સપ્ટેમ્બરે 'અંત્યોદય દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- 'અંત્યોદય' નો અર્થ 'સૌથી ગરીબનું ઉત્થાન' અથવા 'છેવાડાના વ્યક્તિનો ઉદય' એવો થાય છે.
- આ દિવસની ઉજવણીની જાહેરાત સૌપ્રથમ વખત 25 સપ્ટેમ્બર, 2014ના રોજ કરવામાં આવી હતી અને વર્ષ 2015 માં તેની સત્તાવાર રીતે ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

25 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ ફાર્માસિસ્ટ દિવસ

(World Pharmacist's Day)

- દર વર્ષે 25 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ 'વિશ્વ ફાર્માસિસ્ટ દિવસ' ની ઉજવણી સમગ્ર વિશ્વમાં આરોગ્ય સુધારવામાં ફાર્માસિસ્ટની ભૂમિકાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ ફાર્માસિસ્ટ દિવસ' ની **થીમ** : 'Pharmacy United in action for a healthier world' છે.

25 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ નદી દિવસ (World River Day)

- દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનાના ચોથા રવિવારે 'વિશ્વ નદી દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. આમ, વર્ષ 2022માં આ દિવસની ઉજવણી 25 સપ્ટેમ્બરના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- જળ સ્ત્રોતોના સંરક્ષણ માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- હાલમાં, આબોહવા પરિવર્તન અને ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે નદી પ્રદુષણએ મુખ્ય પડકાર છે.
- વર્ષ 2022 ના 'વિશ્વ નદી દિવસ' ની **થીમ** : 'The importance of Rivers to Biodiversity' છે.

26 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ પર્યાવરણીય આરોગ્ય દિવસ

(World Environmental Health Day)

- પર્યાવરણને સુરક્ષિત કરવા તથા તેની જાળવણી કરી પર્યાવરણના સ્વાસ્થ્ય વિશે વિશ્વભરમાં જાગૃકતા ફેલાવવા દર વર્ષે 26 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ પર્યાવરણીય આરોગ્ય દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) એ આપેલ માહિતી અનુસાર 24% જેટલા વૈશ્વિક મૃત્યુ કોઈપણ રીતે પર્યાવરણની સમસ્યા સાથે સંકળાયેલા છે.
- ઈન્ટરનેશનલ ફેડરેશન ઓફ એન્વાયર્નમેન્ટલ હેલ્થ (IFEH) દ્વારા આ દિવસની ઉજવણીની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. આથી, દર વર્ષે આ દિવસની ઉજવણી માટે IFEH દ્વારા થીમ આપવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ પર્યાવરણીય આરોગ્ય દિવસ' ની **થીમ** : 'Strengthening Environmental Health Systems for the Implementation of the Sustainable

Development Goals' છે.

ઈન્ટરનેશનલ ફેડરેશન ઓફ એન્વાયર્નમેન્ટલ હેલ્થ (IFEH)

- **સ્થાપના** : 1986
- આ સંસ્થા ઈંગ્લેન્ડના લંડનમાં સ્થિત છે.
- આ વૈશ્વિક સંસ્થા લોકોમાં પર્યાવરણીય સ્વાસ્થ્ય વિશે જ્ઞાન ફેલાવવાનું કામ કરે છે. તેમજ પર્યાવરણીય પરિસ્થિતિ સુધારવા બે દેશો વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપે છે.

26 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ ગર્ભનિરોધક દિવસ

(World Contraception Day)

26 સપ્ટેમ્બર : પરમાણુ શસ્ત્રોની સંપૂર્ણ નાબૂદી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

(International Day for the total Elimination of Nuclear Weapons)

27 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ પ્રવાસન દિવસ

(World Tourism Day)

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) દ્વારા દર વર્ષે 27 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ 'વિશ્વ પ્રવાસન દિવસ'(World Tourism Day) ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સામાજિક, આર્થિક, રાજનીતિક અને સાંસ્કૃતિક મૂલ્યોના આદાન-પ્રદાન માટે પ્રવાસન એ ખૂબ મહત્વ ધરાવે છે.
- **થીમ** : 'Rethinking Tourism'.
- વર્ષ 1980માં સૌપ્રથમ વખતના આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. આ દિવસની ઉજવણી પર દેખરેખ યુનાઈટેડ નેશન્સ વર્લ્ડ ટૂરિઝમ ઓર્ગેનાઈઝેશન (UNWTO) દ્વારા રાખવામાં આવે છે.

યુનાઈટેડ નેશન્સ વર્લ્ડ ટૂરિઝમ ઓર્ગેનાઈઝેશન (UNWTO)

- UNWTO એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની વિશેષ એજન્સી છે. જે સમગ્ર વિશ્વમાં સાર્વત્રિક અને સાતત્યપૂર્ણ પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- તેની રચના 1 નવેમ્બર, 1975ના રોજ થઈ હતી.
- તેનું વડુંમથક સ્પેનના મેડ્રિડ ખાતે આવેલું છે.

28 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ હડકવા દિવસ (World Rabies Day)

- હડકવા વિશે જાગૃકતા ફેલાવવા અને સમગ્ર વિશ્વમાં તેના નિવારણ અને નિયંત્રણના પ્રયત્નો વધારવા માટે દર વર્ષે 28 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ હડકવા દિવસ' (World Rabies Day) ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના 'વિશ્વ હડકવા દિવસ' ની **થીમ** : 'One Health, Zero Death' છે.
- ફ્રેન્ચ રસાયણશાસ્ત્રી અને માર્કોબાયોલોજિસ્ટ લુઈસ પાઈશ્વરની પુણ્યતિથી 28 સપ્ટેમ્બરના રોજ આવતી હોવાથી આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. તેઓ પ્રથમ વ્યક્તિ હતા જેઓએ હડકવાની રસી વિકસાવી હતી.
- આ દિવસની સૌ પ્રથમ વખત ઉજવણી વર્ષ 2007માં કરવામાં આવી હતી.

હડકવા શું છે ?

- હડકવા એ 'ઝૂનોટિક રોગ' છે જે પ્રાણીઓથી મનુષ્યોમાં ફેલાય છે.
- તે રાબ્ડોવિરિડે પરિવારના લીસા વાઈરસ જાતિના રેબીસ વાઈરસના કારણે થાય છે.
- આ વાઈરસ સામાન્ય રીતે મનુષ્યોમાં કૂતરાના કરડવાથી ફેલાય છે.

28 સપ્ટેમ્બર : માહિતીની સાર્વત્રિક પહોંચ વધારવા માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Day for Universal Access to Information)

- માહિતીની સાર્વત્રિક પહોંચ વધારવા માટેના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની ઉજવણી સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા દર વર્ષે 28 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2022ના આ દિવસની **થીમ** : 'Artificial Intelligence, e-Governance and Access to Information' છે.

29 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ હૃદય દિવસ (World Heart Day)

- હૃદયરોગ તથા સ્ટ્રોક પ્રત્યે જાગૃતિ લાવવા માટે દર વર્ષે 29 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ હૃદય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) અનુસાર દર વર્ષે 17 મિલિયનથી વધુ લોકો હૃદયરોગના કારણે મૃત્યુ પામે છે.
- થીમ** : 'Use heart for every heart'

29 સપ્ટેમ્બર : ખોરાક બગાડ અને કચરો ઘટાડવા અંગે આંતરરાષ્ટ્રીય જાગૃતિ દિવસ (International Day of Awareness on Food loss and Waste Reduction)

29 સપ્ટેમ્બર : વિશ્વ મેરીટાઈમ દિવસ (World Maritime Day)

- દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર મહિનાના અંતિમ ગુરૂવારે ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઈમ ઓર્ગેનાઈઝેશન (IMO) અને અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠનો દ્વારા 'વિશ્વ મેરીટાઈમ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- શિપિંગ, સમુદ્રી સુરક્ષા, સમુદ્રી વાતાવરણ અને સમુદ્ર સાથે સંકળાયેલા વેપારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- થીમ** : 'New technologies for greener shipping'
- આ દિવસની પ્રથમ વખત ઉજવણી વર્ષ 1978 માં કરવામાં આવી હતી.
- આ જ દિવસે વર્ષ 1958માં ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઈમ ઓર્ગેનાઈઝેશન કન્વેન્શનનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો. યુનાઈટેડ નેશન્સ કોન્ફરન્સ ઓન ટ્રેડ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (UNCTAD)ના અહેવાલો મુજબ વિશ્વનો 80% વેપાર (જથ્થાની દૃષ્ટિએ) અને 70% મૂલ્યની દૃષ્ટિએ વિશ્વભરના બંદરો દ્વારા સંચાલિત થાય છે.

ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઈમ ઓર્ગેનાઈઝેશન(IMO)

- ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઈમ ઓર્ગેનાઈઝેશન(IMO) એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની વિશિષ્ટ એજન્સી છે. જે સમગ્ર વિશ્વમાં શિપિંગના નિયમન માટે જવાબદાર છે.
- સ્થાપના** : 17 માર્ચ, 1948 ; **વડુંમથક** : લંડન (યુનાઈટેડ કિંગડમ)
- પૈતૃક સંસ્થા** : યુનાઈટેડ નેશન્સ ઈકોનોમિક એન્ડ સોશિયલ કાઉન્સિલ
- ભારત વર્ષ 1959 માં તેના સભ્ય રાષ્ટ્ર તરીકે જોડાયું હતું.
- વિશેષ** : ભારત 'નેશનલ મેરીટાઈમ દિવસ' દર વર્ષે 5 એપ્રિલે ઉજવે છે. વર્ષ 2022 ના 'નેશનલ મેરીટાઈમ દિવસ' ની **થીમ** : 'Propelling Indian Maritime Industry to Net Zero' છે.

30 સપ્ટેમ્બર : આંતરરાષ્ટ્રીય અનુવાદ દિવસ (International Translation Day)

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા દર વર્ષે 30 સપ્ટેમ્બરનાં રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય અનુવાદ દિવસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મુજબ આંતરરાષ્ટ્રીય અનુવાદ દિવસ એ રાષ્ટ્રોને એક સાથે લાવવામાં, વિકાસમાં યોગદાન આપવા અને વિશ્વશાંતિ અને સુરક્ષામાં વધારો કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.
- ભાષા અનુવાદએ વ્યાવસાયિક સંવાદ, સમજણ અને સહયોગની સુવિધામાં મદદરૂપ થાય છે.
- વર્ષ 2022ના 'આંતરરાષ્ટ્રીય અનુવાદ દિવસ' ની **થીમ** : 'A World Without Barriers' છે.

ગુજરાત વિશેષ

Q.1 વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના જન્મ દિવસે તાજેતરમાં કોના દ્વારા અખિલ ભારતીય તેરાપંથ યુવક પરિષદ અમદાવાદ દ્વારા આયોજિત વિશ્વની સૌથી મોટી રક્તદાન ઝુંબેશનો પ્રારંભ કરાવવામાં આવ્યો હતો?

A. મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ

Q.2 સિંગાપુરના ડેપ્યુટી પ્રાઇમ મિનિસ્ટરે તાજેતરમાં ગાંધીનગરમાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલની સૌજન્ય મુલાકાત કરી હતી, તેઓનું નામ જણાવો?

A. શ્રી યુત લોરેન્સ વોંગ

Q.3 ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ અને રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતે શિક્ષક દિવસના અવસરે ગુજરાતના કેટલા શિક્ષકોને શ્રેષ્ઠ શિક્ષક પારિતોષિક આપી સન્માન કર્યું હતું?

A. 44

Q.4 36મી નેશનલ ગેમ્સમાં ભાગ લઈ રહેલા ગુજરાતના રમતવીરોને પ્રોત્સાહિત કરવા મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલની અધ્યક્ષતામાં કયા શહેરમાં 'ગો ફોર ગોલ્ડ' કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું?

A. અમદાવાદ

Q.5 સુઝુકી કંપની દ્વારા ગુજરાતમાં બે બાયોગેસ પ્લાન્ટ સ્થાપવા માટે કોની સાથે સમજૂતિ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા?

A. રાષ્ટ્રીય ડેરી વિકાસ બોર્ડ (NDDB)

Q.6 કઈ કંપની દ્વારા આગામી સમયમાં ગુજરાતના હજીરા ખાતે ભારતના પ્રથમ અને વિશ્વના સૌથી મોટા કાર્બન ફાયબર પ્લાન્ટની સ્થાપના કરવામાં આવશે?

A. રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ

Q.7 કેન્દ્રીય મંત્રી અમિત શાહ અને મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે તાજેતરમાં કયા સ્થળ ખાતેથી 4 સ્માર્ટશાળાનું ઇ-લોકાર્પણ કર્યું હતું?

A. નવા વાડજ (અમદાવાદ)

Q.8 ભારતના સ્વતંત્રતા સંગ્રામની સંપૂર્ણગાથા તથા સ્વતંત્રતા સેનાનીઓના અદ્ય સાહસ અને બલિદાનો પર આધારિત એક મેગા સીરિયલનું આયોજન તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રલાઇ પટેલની ઉપસ્થિતિમાં ગાંધીનગરના મહાત્મા મંદિર ખાતે થયું હતું, તેનું નામ જણાવો?

A. સ્વરાજ સીરિઝ પ્રોગ્રામ

• **વિશેષ:** સ્વરાજ' એ 14 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ દૂરદર્શન દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી 75 એપિસોડની ટી.વી. શ્રેણી છે તે રાષ્ટ્રના ઐતિહાસિક વિકાસ, રાષ્ટ્રીય ચળવળના કેટલાક વિસરાયેલા શહીદો અને 15મી સદીથી રાષ્ટ્રીય ચળવળની ઝાંખી પૂરી પાડે છે.

Q.9 મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રલાઇ પટેલે તાજેતરમાં ગાંધીનગર ખાતેથી 'કમ્પેન્ડિયમ ઓફ લેન્ડમાર્ક જજમેન્ટ્સ'નામના પુસ્તકનું વિમોચન કર્યું હતું, આ પુસ્તક કોના સહયોગથી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે?

A. ગુજરાત તકેદારી આયોગ (GVC) અને ગુજરાત નેશનલ લો યુનિવર્સિટી (GNLU)

Q.10 તાજેતરમાં ગુજરાતના કયા શહેરમાં 'વાઇબ્રન્ટ વીવર્સ એક્સ્પો'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું?

A. સુરત

Q.11 માણિ-સુઝુકી કંપનીના ભારતમાં 40 વર્ષની ઉજવણી નિમિત્તે મહાત્મા મંદિર ખાતેથી વડાપ્રધાન નરેન્દ્રલાઇ મોદીના હસ્તે ગુજરાતના કયા સ્થળ ખાતે રૂ. 7,300 કરોડના ખર્ચે નિર્માણ પામનાર સુઝુકીના ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ બેટરી ઉત્પાદન પ્લાન્ટનું ખાતમુહૂર્ત કરાયું હતું?

A. હાંસલપુર

Q.12 ગુજરાતના રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતે તાજેતરમાં કઈ યુનિવર્સિટી ખાતે પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Agriculture) માટે Ph.D. ના અભ્યાસક્રમનો વિધિવત પ્રારંભ કરાવ્યો છે?

A. ઈન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સસ્ટેનેબિલિટી (IIS), ગુજરાત યુનિવર્સિટી

• **વિશેષ:** પ્રાકૃતિક કૃષિમાં પીએચ.ડી. કાર્યક્રમ એ રાજ્યની યુનિવર્સિટીમાં તેના પ્રકારનો પ્રથમ કાર્યક્રમ છે.

Q.13 ગુજરાતની સરકારી હોસ્પિટલોમાં દર્દીઓને સારામાં સારી સારવાર ઉપલબ્ધ થાય અને સરકારી હોસ્પિટલોની સ્થિતિ બદલાય તે માટે રાજ્યસ્તરે તાજેતરમાં કોના વડપણ હેઠળ કુલ 13 સભ્યોની સમિતિ રચાય છે?

A. IAS અધિકારી રેખ્યા મોહન

Q.14 રાજ્યના આરોગ્ય અને જળસંપત્તિ, પાણી પુરવઠા મંત્રી ઋષિકેશ પટેલના હસ્તે તાજેતરમાં અમદાવાદના કયા વિસ્તારમાં ઓક્સિજન પાર્કનું લોકાર્પણ કરાયું હતું?

A. થલતેજ

Q.15 કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી અમિત શાહના હસ્તે તાજેતરમાં કયાં દેશના સૌથી મોટા હની પ્લાન્ટનું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું?

A. અમરેલી

• **વિશેષ :** આ પ્રસંગે તેઓએ જણાવ્યું હતું કે, આગામી પાંચ વર્ષમાં દેશની દરેક પંચાયતમાં એમ કુલ 3 લાખ બહુઉદ્દેશીય સેવા સહકારી મંડળોનો કિસાનોને સમૃદ્ધિના શિખરે લઈ જશે.

Q.16 ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમ(GSRTC) દ્વારા રાજ્યની સૌપ્રથમ LNG બસ કયા સ્થળો વચ્ચે પ્રાયોગિક ધોરણે દોડાવવાનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો?

A. વાઘોડિયા - અમદાવાદ

પુરસ્કાર વિશેષ

Q.17 કયા ભારતીય લેખકનું નવીનતમ પુસ્તક 'ક્રિમસન સ્પ્રિંગ' (Crimson Spring) સાહિત્ય માટેના વર્ષ 2022ના JCB પ્રાઇઝ માટે તાજેતરમાં લોંગલિસ્ટેડ થયું ?

A. નવતેજ સરના

• **વિશેષ :** આ ક્રિમસન સ્પ્રિંગ પુસ્તકમાં 13 એપ્રિલ, 1919ના રોજ થયેલા જલિયાવાલા બાગ હત્યાકાંડ અને ત્યારબાદની ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે.

Q.18 કયા દેશ દ્વારા તાજેતરમાં ભારતના ભૂતપૂર્વ નેવી ચીફ એડમિરલ સુનીલ લાંબાને પ્રતિષ્ઠિત લશ્કરી પુરસ્કાર 'મેરીટોરીયસ સર્વિસ મેડલ' એનાયત કરવામાં આવ્યો?

A. સિંગાપોર

• **વિશેષ :** ભારતીય નૌકાદળ અને રિપબ્લિક ઓફ સિંગાપોર નેવી વચ્ચે મજબૂત તેમજ લાંબા સમયથી ચાલતા દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સંબંધોને વધારવામાં તેમના ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન બદલ એડમિરલ સુનીલ લાંબાને એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

Q.19 તાજેતરમાં કોને 31માં વ્યાસ સન્માન પુરસ્કારથી નવાજવામાં આવ્યા?

A. ડૉ. અસગર વજાહત(જાણીતા હિન્દી લેખક)

• **વિશેષ :** મુઘલ રાજા અકબર અને કવિ તુલસીદાસ પર આધારિત નાટક 'મહાબલી' માટે ડૉ. અસગર વજાહતને આ પુરસ્કાર માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા. વ્યાસ સન્માન કે.કે. બિરલા ફાઉન્ડેશન દ્વારા આપવામાં આવતું એક સાહિત્યિક સન્માન છે, જેની અંતર્ગત પાછલા 10 વર્ષોમાં પ્રકાશિત અને ભારતીય નાગરિક દ્વારા લિખિત હિન્દી સાહિત્યના ઉત્કૃષ્ટ કાર્યને સન્માનિત કરવામાં આવે છે.

Q.20 પેસિફિક એરિયા ટ્રાવેલ રાઇટર્સ એસોસિએશન દ્વારા કયા ભારતીય રાજ્યને 'સંસ્કૃતિ માટે શ્રેષ્ઠ ગંતવ્ય સ્થળ' (Best Destination for culture) માટે 'ઇન્ટરનેશનલ ટ્રાવેલ એવોર્ડ- 2023' એનાયત કરવામાં આવશે?

A. પશ્ચિમ બંગાળ

• **વિશેષ :** આ પુરસ્કાર આગામી વર્ષ 2023માં જર્મનીના બર્લિન ખાતે વર્લ્ડ ટૂરિઝમ એન્ડ એવિએશન લીડર્સ સમિટમાં એનાયત કરવામાં આવશે. પેસિફિક એરિયા ટ્રાવેલ રાઇટર્સ એસોસિએશન એ વર્ષ 1998માં સ્થપાયેલ એક વ્યાવસાયિક પ્રવાસ લેખક સંગઠન છે. ઉપરાંત તે ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહિત કરવા તેમજ મુસાફરી અને પર્યટનની ગુણવત્તા વધારવા માટે જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રો સાથે સહયોગ પણ કરે છે.

Q.21 અમેરિકાના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ બરાક ઓબામા પર બનેલી ડોક્યુમેન્ટ્રી 'અવર ગ્રેટ નેશનલ પાર્ક્સ'માં તેના વર્ણન માટે તાજેતરમાં તેમને કયો એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો?

A. એમી એવોર્ડ

Q.22 ભારતીય સેનાના વર્તમાન પ્રમુખ મનોજ પાંડેને તાજેતરમાં કયા દેશનો આર્મી જનરલનો માનદ રેન્ક એનાયત કરવામાં આવ્યો?

A. નેપાળ

Q.23 'મિસ દિવા યુનિવર્સ- 2022'નો પ્રતિષ્ઠિત ખિતાબ તાજેતરમાં કોને એનાયત કરવામાં આવ્યો?

A. દિવિતા રાય(કર્ણાટક)

Q.24 કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ભારત સરકારના વિવિધ મંત્રાલયો, વિલાગો અને એજન્સીઓના તમામ પુરસ્કારોને એકસાથે લાવવા માટે કયા પોર્ટલની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. રાષ્ટ્રીય પોર્ટલ પુરસ્કાર

Q.25 વર્ષ 2022નો 'લિબર્ટી મેડલ' કોને એનાયત કરવામાં આવશે?

A. વ્લોદીમિર ઝેલેન્સકી (યુક્રેનના રાષ્ટ્રપતિ)

Q.26 તાજેતરમાં ઇલસ્ટ્રેટેડ રિપોર્ટિંગ અને કોમેન્ટરીની શ્રેણી હેઠળ પુલિટ્ઝર પ્રાઇઝ-2022 માટે કોની પસંદગી કરવામાં આવી છે?

A. ફહમિદા અઝીમ (બાંગ્લાદેશ)

Q.27 નીતિ આયોગ દ્વારા તાજેતરમાં કોની શ્રેષ્ઠ મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લા તરીકે જાહેરાત કરવામાં આવી?

A. હરિદ્વાર(ઉત્તરાખંડ)

• વિશેષ : હરિદ્વારની નીતિ આયોગના એસ્પિરેશનલ ડિસ્ટ્રીક્ટ્સ કાર્યક્રમ અંતર્ગત મૂળભૂત આંતરમાળખાકીય થીમ માટે પસંદગી કરવામાં આવી છે.

અહેવાલ/સૂચકાંક વિશેષ

Q.28 તાજેતરમાં કાંતાર બ્રાન્ડઝ (Kantar BrandZ) અહેવાલ મુજબ ભારતની સૌથી મૂલ્યવાન બ્રાન્ડ કંપની કઈ બની?

A. તાતા કન્સલટન્સી સર્વિસિસ(TCS)

યોજના વિશેષ

Q.29 કયુ રાજ્ય તાજેતરમાં 8,642 'અમૃત સરોવર' બાંધનાર ભારતનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું?

A. ઉત્તર પ્રદેશ

• વિશેષ : અમૃત સરોવર એ પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ મહત્વાકાંક્ષી મિશન છે, જેનો ઉદ્દેશ ભવિષ્ય માટે પાણીનું સંરક્ષણ કરવાનો છે. સૌથી વધુ અમૃત સરોવર ધરાવતા રાજ્યોમાં દ્વિતીય ક્રમાંક પર મધ્યપ્રદેશ છે. ત્યારબાદ જમ્મુ અને કાશ્મીર, રાજસ્થાન અને તમિલનાડુનો ક્રમ આવે છે.

Q.30 ડિજિટલ ઇન્ડિયા મિશન અંતર્ગત ઇ-પ્રોસીક્યુશન પોર્ટલ દ્વારા કેસોના ઝડપી નિકાલ અને એન્ડ્રીમાં કયું રાજ્ય ભારતમાં પ્રથમ સ્થાને છે?

A.ઉત્તરપ્રદેશ

Q.31 તાજેતરમાં કયા સમુદાયના લોકોને આયુષ્યમાન ભારત - પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના અંતર્ગત સંયુક્ત આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓ પ્રાપ્ત કરવા હેતુ સમાવવામાં આવ્યા?

A. ટ્રાન્સજેન્ડર સમુદાય

Q.32 તાજેતરમાં રજૂ કરવામાં આવેલા કુશમેન એન્ડ વેકફિલ્ડના 'ટેક સિટીઝ: ધ ગ્લોબલ ઇન્ટરસેક્શન ઓફ ટેલેન્ટ એન્ડ રિયલ એસ્ટેટ' નામના અહેવાલ મુજબ ટેક હબ્સમાં એશિયા - પેસેફિક ક્ષેત્રમાં કયુ શહેર પ્રથમ ક્રમાંક પર છે ?

A. બેઈજિંગ(ચીન)

• વિશેષ : આ અહેવાલ મુજબ એશિયા-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં ટેક હબ્સમાં બેંગાલુરુ(કર્ણાટક) શહેર વિશ્વમાં દ્વિતીય ક્રમાંક પર છે.

Q.33 નીતિ આયોગ દ્વારા તાજેતરમાં કયા જિલ્લાને ભારતનો શ્રેષ્ઠ મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લો જાહેર કરવામાં આવ્યો?

A. હરિદ્વાર (ઉત્તરાખંડ)

• વિશેષ : હરિદ્વાર જિલ્લાને નીતિ આયોગ દ્વારા બેઝિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર થીમ અંતર્ગત પ્રથમ ક્રમાંક આપવામાં આવ્યો હતો.

અર્થતંત્ર વિશેષ

Q.34 ઇન્ડિયા પોસ્ટના એક વિભાગ એવા ઇન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ બેંક (IPPB) દ્વારા દેશમાં નાણાકીય સમાવેશન અને સાક્ષરતાને વેગ આપવા માટે કોની સાથે તાજેતરમાં ભાગીદારી કરવામાં આવી?

A. કૂ (Koo) (ભારતીય માર્ફેટબ્લોગિંગ પ્લેટફોર્મ)

Q.35 તાજેતરમાં વિશ્વની 10 મી સૌથી મોટી જીવન વીમા કંપની કઈ બની?

A. ભારતીય જીવન વીમા નિગમ(LIC)

Q.36 વીમા પોલિસીના ડીમટિરિયલાઇઝેશનને તાજેતરમાં કઈ સંસ્થા દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે?

A.ઈન્સ્યોરન્સ રેગ્યુલેટરી ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા(IRDAI)

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિશેષ

Q.37 મંગળ અથવા શુક્ર પર લેન્ડીંગ મિશન હેતુ તાજેતરમાં 'ઇન્ફલેટેબલ એરોડાયનેમિક ડીસીલેરેટર'નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કોના દ્વારા કરવામાં આવ્યું?

A. ઈસરો(ISRO)

Q.38 કઈ કંપની દ્વારા તાજેતરમાં પૂણે(મહારાષ્ટ્ર) ખાતે ભારતના પ્રથમ LNG ઇંધણવાળા ટ્રકનું લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું?

A. બ્લુ એનર્જી મોટર્સ

Q.39 તાજેતરમાં જેમ્સ વેબ ટેલિસ્કોપે કયા બહિર્ગલ (Exoplanet) ની તસવીરો ખેંચી હતી?

A. HIP 65426 b

Q.40 Covid-19 માટે ભારતની પ્રથમ નવી ઇન્ડ્રાનાસલ રસી તાજેતરમાં કોના દ્વારા વિકસાવવામાં આવી?

A. ભારત બાયોટેક

Q.41 ભારતીય ટીમે એસ્ટ્રોનોમી અને અલ્ટ્રોફિઝિક્સ પર 15મી ઇન્ટરનેશનલ ઓલિમ્પિયાડમાં મેડલ ટેલીમાં કેટલામો ક્રમ પ્રાપ્ત કર્યો હતો?

A. તૃતીય

Q.42 લાર્સન અને ટુબ્રો કંપની દ્વારા ભારતની પ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ પોસ્ટ ઓફિસ ક્યાં બનાવવામાં આવશે?

A. બેંગલુરુ (કર્ણાટક)

- વિશેષ : ભારતનું પ્રથમ 3D ઘર IIT- મદ્રાસ દ્વારા વર્ષ 2021માં ચેન્નાઈ(તમિલનાડુ) ખાતે બનાવવામાં આવ્યું હતું.

Q.43 યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ કમિશન (UGC) દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ અને સ્ટાફની તમામ ફરિયાદોનું નિરીક્ષણ અને નિરાકરણ કરવા તાજેતરમાં કયા પોર્ટલની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. ઈ-સમાધાન

સંરક્ષણ વિશેષ

Q.44 બે દિવસીય નેશનલ ડિક્રેન્સ MSME કોન્કલેવ અને એક્ટિવિશનનું આયોજન તાજેતરમાં ક્યાં થયું હતું?

A. કોટા (રાજસ્થાન)

Q.45 નવી દિલ્હી ખાતે આવેલ આર્મી હોસ્પિટલમાં 'પ્રારંભિક હસ્તક્ષેપ કેન્દ્ર' (Early Intervention Center) તરીકે કયા કેન્દ્રની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. પ્રયાસ(Prayas) કેન્દ્ર

Q.46 અમેરિકા દ્વારા તાજેતરમાં કઈ ઇન્ટરકોન્ટિનેન્ટલ બેલિસ્ટિક મિસાઇલનું સફળતાપૂર્વક પરિક્ષણ કરવામાં આવ્યું?

A. મિનિટમેન-3

Q.47 ભારત દ્વારા તાજેતરમાં સ્વદેશી રીતે નૌકાદળ માટેના યુદ્ધ જહાજો પર સ્થાપવામાં આવેલી કઈ ગન પ્રથમ વખત બનાવવામાં આવી?

A. AK – 630

Q.48 પૂર્વી લદ્દાખમાં ચીનના સંરક્ષણ દળો સામે લડવા હેતુ ભારતીય સેના દ્વારા સ્વદેશી રીતે વિકસિત કઈ ભારતીય લાઇટ ટેન્કની ખરીદીને તાજેતરમાં પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે?

A. ઝોરાવર લાઈટ ટેન્ક

Q.49 વિલેજ ડિક્રેન્સ ગાર્ડ યોજના – 2022ની શરૂઆત કયા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ દ્વારા કરવામાં આવી?

A. જમ્મુ અને કાશ્મીર

Q.50 તાજેતરમાં કોના દ્વારા સ્વદેશી રીતે ડિઝાઇન કરેલી અને વિકસિત વર્ટિકલ લોન્ચ શોર્ટ રેન્જ સરફેસ-ટુ-એર મિસાઇલ(VL-SRSAM)નું સફળતાપૂર્વક ઉડાન પરિક્ષણ કરવામાં આવ્યું?

A. સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થા (DRDO) તેમજ ભારતીય નૌકાદળ

Q.51 સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન(DRDO) દ્વારા વિકસિત પિનાકા વિસ્તૃત રેન્જના રોકેટનું પરિક્ષણ તાજેતરમાં ક્યાંથી કરવામાં આવ્યું હતું?

A. પોખરણ(રાજસ્થાન)

પર્યાવરણ વિશેષ

Q.52 કયું પાર્ક તાજેતરમાં ભારતનું શ્રેષ્ઠ પ્રાણી સંગ્રહાલય બન્યું?

A. પદ્મજા નાયડુ હિમાલયન જૂઓલોજિકલ પાર્ક (દાર્જિલિંગ)

Q.53 પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય તેમજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ (UNDP) તથા ઊર્જા અને સંસાધન સંસ્થા (TERI) દ્વારા સંયુક્ત રીતે તાજેતરમાં ક્યાં સ્થાનિક સમુદાયોના જીવનને પ્રોત્સાહિત કરતાં પર્યાવરણનું જતન અને પુનઃસ્થાપન કાર્યક્રમની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. ગ્લોબલ એન્વાયર્નમેન્ટ ડેસિલિટી સ્મોલ ગ્રાન્ટ્સ કાર્યક્રમ

Q.54 પશ્ચિમ પેસિફિક મહાસાગરમાં તાજેતરમાં ત્રાટકેલ સુપર ટાઇફૂન તરીકે ઓળખાતું વર્ષ 2022નું સૌથી વિનાશક વાવાઝોડું 'હિન્નામ્નોર' કઈ શ્રેણીનું હતું?

A. કેટેગરી 5

Q.55 ભારતમાં સ્વચ્છ હવા સંમેલન(Clean Air Summit - CAS) ની ચોથી આવૃત્તિનું આયોજન ક્યાં કરવામાં આવ્યું હતું?

A. બેંગલોર

Q.56 દેશની પ્રથમ નાઇટ સફારીની સ્થાપના આગામી સમયમાં ક્યાં કરવામાં આવશે?

A. લખનૌ(ઉત્તરપ્રદેશ)

રમત-ગમત વિશેષ

Q.57 તાજેતરમાં કયા ભારતીય ક્રિકેટરે, ક્રિકેટના તમામ ફોર્મેટમાંથી નિવૃત્તિની જાહેરાત કરી?

A. રોબિન ઉથ્થપા

Q.58 કયો ભારતીય ક્રિકેટર તાજેતરમાં 50 મિલિયન ફોલોઅર્સ ધરાવનાર પ્રથમ ક્રિકેટર બન્યો?

A. વિરાટ કોહલી

Q.59 કયુ રાજ્ય તાજેતરમાં પ્રથમ વખત 3 રણજી ટ્રોફી મેચની યજમાની કરશે?

A. સિક્કિમ

Q.60 તાજેતરમાં ઓસ્ટ્રેલિયાની ક્રિકેટ ટીમના કયા કેપ્ટન દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્તિની જાહેરાત કરવામાં આવી?

A. એરોન ફિન્ચ

Q.61 મલેશિયાની રાજધાની કુઆલાલંપુર ખાતે મલેશિયન એજ ગ્રૂપ રેપિડ ચેસ ચેમ્પિયનશિપમાં કઈ ભારતીય વિદ્યાર્થીનીએ તાજેતરમાં ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો હતો?

A. અનિષ્ઠા બિયાની

Q.62 ભારતમાં સૌપ્રથમ વખત માઉન્ટેન સાયકલ વર્લ્ડકપનું આયોજન કયાં કરવામાં આવશે?

A. લેહ(લદાખ)

Q.63 તાજેતરમાં એકંદર આઠમું સ્થાન મેળવીને જુનિયર સ્વિમિંગ વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશીપ-2022ની ફાઇનલમાં પહોંચનારી પ્રથમ ભારતીય મહિલા કોણ બની?

A. અપેક્ષા ફર્નાન્ડિસ

Q.64 વર્લ્ડ જુનિયર સ્વિમિંગ ચેમ્પિયનશિપની ફાઇનલમાં પહોંચનાર પ્રથમ ભારતીય મહિલા સ્વિમરનું નામ જણાવો?

A. અપેક્ષા ફર્નાન્ડિઝ

• વિશેષ : અપેક્ષા ફર્નાન્ડિઝે પેરૂના લીમા ખાતે યોજાયેલ ચેમ્પિયનશિપમાં વિમેન્સ 200 મીટર બટરફ્લાય ઈવેન્ટમાં આ ઉપલબ્ધિ હાંસલ કરી છે.

Q.65 ઓલ ઈન્ડિયા ફૂટબોલ ફેડરેશન(AIFF)ના પ્રમુખ તરીકે તાજેતરમાં કોની વરણી થઈ છે?

A. કલ્યાણ ચૌબે

Q.66 વિશ્વના 14 સૌથી ઊંચા શિખરો બે વખત સર કરવાનો રેકોર્ડ તાજેતરમાં કોણે નોંધાવ્યો છે?

A. સાનુ શેરપા(નેપાળ)

Q.67 તાજેતરમાં ન્યુઝીલેન્ડના કયા ક્રિકેટર દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્તિની જાહેરાત કરવામાં આવી?

A. કોલિન ડી ગ્રાન્ડહોમ

Q.68 એથલેટિક્સ ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા તાજેતરમાં ભારતીય યુવા મહિલા રમતવીરો (U-14 અને U-16) ને પ્રોત્સાહિત કરવા હેતુ કોની સાથે સહયોગ કરવામાં આવ્યો?

A. HSBC ઈન્ડિયા

Q.69 બેલ્જિયન F1 ગ્રાન્ડ પ્રિક્સ - 2022 નો ખિતાબ તાજેતરમાં કોના દ્વારા જીતવામાં આવ્યો હતો?

A. મેક્સ વર્સ્ટાપન

Q.70 બેડમેન્ટિન વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશિપ - 2022 મેન્સ સિંગલ્સ ટાઇટલ તાજેતરમાં કોના દ્વારા જીતવામાં આવ્યું?

A. વિક્ટર એક્સલ્સન(ડેનમાર્ક)

વિશેષ : આ ચેમ્પિયનશિપ મહિલા સિંગલ્સ ઈવેન્ટનું ટાઇટલ 'અકાને ચામાગુચી' દ્વારા જીતવામાં આવ્યું હતું.

Q.71 તાજેતરમાં આયોજિત જુડો વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશિપમાં ભારતની કઈ મહિલા ખેલાડી(જુડોકા) દ્વારા સૌપ્રથમ વખત ગોલ્ડ મેડલ જીતવામાં આવ્યો?

A. લિન્થોઈ ચનામ્બમ

• વિશેષ : ભારતીય જુડોકા ખેલાડી લિન્થોઈ ચનામ્બમ દ્વારા આ વિશ્વ જુડો કેટેગોરી(U-18)ચેમ્પિયનશીપમાં ભારત માટેનો આ પ્રથમ ગોલ્ડ મેડલ જીતીને ઇતિહાસ રચવામાં આવ્યો હતો.

Q.72 તાજેતરમાં કોના દ્વારા ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ પર આધારિત ઓનલાઇન શૈક્ષણિક રમતોની શ્રેણી 'આઝાદી ક્વેસ્ટ'(Azadi Quest) ની શરૂઆત કરાવવામાં આવી?

A. અનુરાગ ઠાકુર(કેન્દ્રીય મંત્રી)

Q.73 યુનિયન ઓફ યુરોપિયન ફૂટબોલ એસોશિએશન(UEFA) મહિલા ચેમ્પિયનન્સ લીગમાં રમનારી પ્રથમ ભારતીય મહિલા ફૂટબોલર તાજેતરમાં કોણ બની હતી?

A. મનીષા કલ્યાણ

Q.74 FTX ક્રિપ્ટો કપ તાજેતરમાં કયા ભારતીય ચેસ ખેલાડી દ્વારા જીતવામાં આવ્યો?

A. આર. પ્રજ્ઞાનંદા(વર્લ્ડ ચેસ ચેમ્પિયન મેગ્રસ કાર્લ્સનને હરાવીને)

Q.75 વર્ષ 1956ના મેલબોર્ન ઓલિમ્પિક્સમાં દેશને ઐતિહાસિક ચોથા સ્થાને પહોંચાડનાર ભારતીય ફૂટબોલ ટીમના કયા ભૂતપૂર્વ કેપ્ટનનું તાજેતરમાં અવસાન થયું હતું?

A. સમર 'બદર' બેનજી

Q.76 ઇરાનના તહેરાન ખાતે આયોજિત 14મી એશિયન U-18 ચેમ્પિયનશીપમાં ભારતીય પુરૂષોની વોલીબોલ ટીમે દક્ષિણ કોરિયાને હરાવીને કયો મેડલ જીત્યો હતો?

A. બ્રોન્ઝ મેડલ

- **વિશેષ :** જાપાન દ્વારા આ ચેમ્પિયનશીપમાં ગોલ્ડ મેડલ જીતવામાં આવ્યો હતો.

Q.77 કયા ભારતીય ગ્રાન્ડ માસ્ટર દ્વારા 28મી 'અબુધાબી માસ્ટર્સ યેસ ટૂનમેન્ટ' જીતવામાં આવી?

A. અર્જુન એરિગેસી

Q.78 રમત-ગમત મંત્રાલય દ્વારા રાષ્ટ્રીય રમત-ગમત દિવસ(29th ઓગષ્ટ) પર કયા કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવશે?

A. મીટ ધ ચેમ્પિયન પ્રોજેક્ટ (Meet the Champion Project)

- **વિશેષ :** ઓલિમ્પિક સુવર્ણચંદ્રક વિજેતા નીરજ ચોપરા દ્વારા ડિસેમ્બર, 2021માં નવીનતમ શાળા મુલાકાત કાર્યક્રમ (Innovative School Visitation Programme) અંતર્ગત મીટ ધ ચેમ્પિયન પ્રોજેક્ટની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

Q.79 બેડમિન્ટન વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશીપની મેન્સ ડબલ્સ સ્પર્ધામાં મેડલ જીતનારી પ્રથમ ભારતીય જોડી તાજેતરમાં કઈ બની?

A. સાત્વિક સાંઈરાજ રેન્કી રેડ્ડી અને ચિરાગ શેટ્ટી

- **વિશેષ :** સાત્વિકસાંઈરાજ રેન્કીરેડ્ડી અને ચિરાગ શેટ્ટી બેડમિન્ટનમાં વિશ્વની સાતમાં ક્રમની ભારતીય જોડી છે તેમજ બંનેએ કોમનવેલ્થ ગેમ્સ - 2022માં પણ સુવર્ણ ચંદ્રક પણ જીત્યો હતો. ભારત દ્વારા બેડમિન્ટન વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશીપમાં પ્રથમ બ્રોન્ઝ મેડલ વર્ષ 2011માં જવાલા ગુટ્ટા અને અશ્વિની પોન્નપાએ જીત્યો હતો.

Q.80 દરેક ફોર્મેટ(ટેસ્ટ, વન-ડે, T20)માં 100 ક્રિકેટ મેચ રમનાર પ્રથમ ભારતીય ખેલાડી તાજેતરમાં કોણ બન્યું?

A. વિરાટ કોહલી

Q.81 તાજેતરમાં કયો ભારતીય ક્રિકેટ ખેલાડી માર્ટિન ગુપ્ટિલ(ન્યુઝિલેન્ડ)ને પાછળ રાખીને T20 ક્રિકેટ મેચમાં સૌથી વધુ રન બનાવનાર ખેલાડી બન્યો?

A. રોહિત શર્મા

કલા અને સંસ્કૃતિ વિશેષ

Q.82 હડપ્પન સંસ્કૃતિનું વિશ્વનું સૌથી મોટું મ્યુઝિયમ કયાં બનાવવામાં આવશે?

A. રાખીગઢી (હરિયાણા)

Q.83 પ્રથમ નાગા મિચ ફેસ્ટિવલની ઉજવણી તાજેતરમાં કયાં કરવામાં આવી હતી?

A. કોહિમા(નાગાલેન્ડ)

Q.84 દક્ષિણ દિલ્હીમાં આવેલા કયા તળાવને સંસ્કૃતિ મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરમાં એક રાષ્ટ્રીય મહત્વના સ્મારક તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું?

A. અનંત નાગ તળાવ

Q.85 તાજેતરમાં ભારત દ્વારા કઈ કલા સંસ્કૃતિને યુનેસ્કોની અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાની યાદીમાં અંકિત કરવા માટે નામાંકન કરવામાં આવ્યું છે?

A. ગરબા

Q.86 કૃષિ ઉત્સવ તરીકે જાણીતો 'નુઆ ખાઈ' (Nua Khai) ઉત્સવ તાજેતરમાં કયા રાજ્યમાં ઉજવવામાં આવ્યો હતો?

A. ઓડિશા(ખાસ કરીને પશ્ચિમ ઓડિશા ક્ષેત્રમાં)

Q.87 વડાપ્રધાન નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ તાજેતરમાં આદિ શંકરાચાર્યના પવિત્ર જન્મસ્થળની મુલાકાત લીધી હતી, તે કયાં સ્થિત છે?

A. કલાડી, કેરળ

- **વિશેષ :** તેઓએ આ મુલાકાત દરમિયાન કોચિમાં આવેલા શ્રી કાંચી કામકોટિ પીઠમની મુલાકાત પણ લીધી હતી.

રાષ્ટ્રીય વિશેષ

Q.88 ભૂતપૂર્વ ભારતીય મહિલા હોકી કોચ સોજોર્ડ મેરિજ દ્વારા તાજેતરમાં કયુ પુસ્તક રજૂ કરવામાં આવ્યું?

A. વિલ પાવર(Will Power)

Q.89 ભારતના ઉદ્યોગ સાહસિકોને અમેરિકા સ્થિત રોકાણકારો સાથે જોડવા માટે, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રી પીયૂષ ગોયલ દ્વારા કયા કાર્યક્રમની શરૂઆત કરાવવામાં આવી?

A. સેતુ(Supporting Entrepreneurs in Transformation and Upskilling - SETU)

- **વિશેષ :** આ સેતુ કાર્યક્રમ ભારતમાં બિઝનેસ રોકાણકારો અને અમેરિકામાં સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમ લીડર્સ સાથે જોડીને ફંડિંગ, માર્કેટ એક્સેસ અને વ્યાપારીકરણ સહિતના અનેક ક્ષેત્રોમાં માર્ગદર્શન અને સમર્થન પૂરું પાડશે.

Q.90 સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ફોર રિસર્ચ ઇન આયુર્વેદિક સાયન્સ(CCRAS) દ્વારા સમગ્ર ભારતની માન્યતા પ્રાપ્ત આયુર્વેદ કોલેજોમાં નોંધાયેલા યુવા ગ્રેજ્યુએટ વિદ્યાર્થીઓને કઈ પહેલ અંતર્ગત સંશોધન ફેલોશિપ આપવામાં આવશે?

A. 'આયુર્વેદ સંશોધન કેન માટે વિદ્યાર્થી કાર્યક્રમ'(Studentship Program for Ayurveda Research Ken - SPARK)

Q.91 તાજેતરમાં 50 માં શુભંગ લીલા ફેસ્ટિવલ, 2021-2022નું આયોજન કયા રાજ્યમાં થયું હતું?

A. મણિપુર

Q.92 ભારતીય રેલવે દ્વારા કયા સ્ટેશન પર "મેઘદૂત મશીન"ની તાજેતરમાં સ્થાપના કરવામાં આવી?

A. મુંબઈ રેલવે સ્ટેશન

- **વિશેષ :** મેઘદૂત મશીનો હવામાં રહેલી પાણીની વરાળને પીવાલાયક સ્વચ્છ પાણીમાં રૂપાંતરિત કરનારી નવીન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે. મેઘદૂત મશીન આસપાસના વાતાવરણમાંથી પાણીની વરાળને કાઢવા માટે ઘનીકરણના વિજ્ઞાન (Science of Condensation)નો ઉપયોગ કરે છે.

Q.93 આયુષ રાજ્યમંત્રી ડૉ. મહેન્દ્રલાલ મુજપરા દ્વારા તાજેતરમાં સૌથી વધુ જાણીતા યોગ આસનોમાંના એક એવા સૂર્ય નમસ્કાર આસન પર પુરાવા આધારિત કયા સંશોધન સંગ્રહ પુસ્તકનું વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું ?

A. "સૂર્ય નમસ્કાર પાછળ વિજ્ઞાન" (Science Behind Surya namaskar)

Q.94 કયા રાજ્યને તાજેતરમાં 100 વર્ષ કરતા વધુ વર્ષો બાદ બીજું રેલવે સ્ટેશન મળ્યું?

A. નાગાલેન્ડ

Q.95 આગામી સમયમાં વિશ્વનું સૌથી મોટું ધાર્મિક સ્મારક વૈદિક પ્લેનેટોરિયમ મંદિર ક્યાં ખોલવામાં આવશે?

A. પશ્ચિમ બંગાળ

Q.96 ઓપરેશન 'યાત્રી સુરક્ષા' તાજેતરમાં કોના દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું?

A. ભારતીય રેલ્વે પ્રોટેક્શન ફોર્સ(RPF)

Q.97 સ્માર્ટ ઇન્ડિયા હેકાથોન - 2022નું તાજેતરમાં કયા મંત્રાલય દ્વારા આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું?

A. શિક્ષણ મંત્રાલય

Q.98 8માં ઇન્ડિયા - ઇન્ટરનેશનલ MSME સ્ટાર્ટઅપ એક્સ્પો અને સમિટ - 2022નું આયોજન તાજેતરમાં ક્યાં થયું હતું?

A. નવી દિલ્હી

Q.99 સામૂહિક પ્રવૃત્તિ દ્વારા દરિયાકાંઠા અને સમુદ્રના સ્વાસ્થ્યને સુધારવાના લક્ષ્ય સાથે નાગરિકો દ્વારા સંચાલિત એક 75 દિવસીય પ્રયાસ 'સ્વચ્છ સાગર, સુરક્ષિત સાગર' અભિયાનનું તાજેતરમાં આયોજન ક્યાં કરવામાં આવ્યું હતું?

A. પુદુચેરી

Q.100 કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રી નરેન્દ્રસિંહ તોમરે વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા ઇન્ડો-ઇઝરાયેલ સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ફોર વેજિટેબલ્સનો શિલાન્યાસ ક્યાં કરવામાં આવ્યો હતો?

A. ચંદૌલી (ઉત્તર પ્રદેશ)

Q.101 આગામી વર્ષ 2023 માં હૈદરાબાદ(તેલંગાણા) ખાતે આયોજિત બાયો એશિયા - 2023 સમિટની કઈ થીમ રાખવામાં આવી છે?

A. એક માટે આગળ વધવું: માનવીય આરોગ્ય સંભાળની આગામી પેઢીને આકાર આપવો (Advancing for ONE: Shaping the next generation of Humanized healthcare)

Q.102 કયા રાજ્યમાં તાજેતરમાં નીતિ આયોગની લાગીદારીમાં અટલ ટિંકરિંગ લેબ્સ(ATL)ની સૌપ્રથમ વખત સ્થાપના કરવામાં આવી?

A. જમ્મુ અને કાશ્મીર

Q.103 તાજેતરમાં કયા એરપોર્ટનું નામ બદલીને શહીદ ભગતસિંહ ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ કરવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું?

A. ચંદીગઢ ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ

- **વિશેષ :** તાજેતરમાં પંજાબના મુખ્યમંત્રી ભગવંત માન અને હરિયાણાના નાયબ મુખ્યમંત્રી દુષ્યંત ચૌટાલાએ મળીને ચંદીગઢ ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટનું નામ શહીદ ભગત સિંહના નામ પર રાખવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. અગાઉ પંજાબ વિધાનસભાએ આ એરપોર્ટનું નામ 'શહીદ-એ-આઝમ સરદાર ભગત સિંહ ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ, મોહાલી' રાખવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો હતો, પરંતુ હરિયાણાએ તેના નામ પર મોહાલી હોવાને કારણે તેનો વિરોધ કર્યો હતો.

Q.104 ભૂતપૂર્વ ઉપરાષ્ટ્રપતિ એમ. વેકૈયા નાયડુ દ્વારા તાજેતરમાં ભૂતપૂર્વ કેન્દ્રીય મંત્રી અરૂણ જેટલીની પુણ્યતિથિ નિમિત્તે તેમની પસંદગીના લેખોનું સંકલન ધરાવતા કયા પુસ્તકનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું?

A. 'એ ન્યૂ ઇન્ડિયા: સિલેક્ટેડ રાઈટિંગ્સ 2014-19'

Q.105 પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્રલાલ મોદી દ્વારા તાજેતરમાં હોમી ભાલા કેન્સર હોસ્પિટલ અને સંશોધન કેન્દ્રનું ઉદ્ઘાટન ક્યાં કરવામાં આવ્યું હતું?

A. મુલ્લાનપુર(મોહાલી, ચંદીગઢ)

Q.106 કોના દ્વારા તાજેતરમાં 'India No. 1' મિશનની શરૂઆત કરવામાં આવી?

A. અરવિંદ કેજરીવાલ (દિલ્હીના મુખ્યમંત્રી)

Q.107 'આયુષ ગ્રીડ' પ્રોજેક્ટ માટે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા કોની સાથે સમજૂતિ પત્ર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા?

A. કેન્દ્રીય ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય(Meity)

Q.108 કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અમિત શાહની અધ્યક્ષતામાં 23મી 'કેન્દ્રીય ક્ષેત્રિય પરિષદ'(Central Zonal Council)ની બેઠકનું આયોજન ક્યાં કરવામાં આવ્યું હતું?

A. ભોપાલ

Q.109 ભારત સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં બિહારના કયા મખાનાને જિયોગ્રાફિકલ ઇન્ડિકેશન(GI) ટેગ એનાયત કરવામાં આવ્યો?

A. મિથિલા મખાના

Q.110 ભારતીય રેલવેની સૌથી લાંબી માલવાહક ટ્રેન તાજેતરમાં કઈ બની?

A. સુપર વાસુકી (Super Vasuki)

• વિશેષ : આ સુપર વાસુકી ટ્રેન ભારતીય રેલવેના દક્ષિણ-પૂર્વ-મધ્ય રેલવે(SECR) ઝોન દ્વારા સંચાલિત થાય છે.

Q.111 તાજેતરમાં ભારતના 76માં ચેસ ગ્રાન્ડ માસ્ટર કોણ બન્યું?

A. પ્રણવ આનંદ

Q.112 કેન્દ્રીય મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક સલાહકાર અજય કુમાર સૂદ દ્વારા તાજેતરમાં અનાવરણ કરવામાં આવેલ મંકીપોક્સ રોગના પરીક્ષણ માટે સ્વદેશી રીતે વિકસિત પ્રથમ RT - PCR કીટ કોના દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે?

A. ટ્રાન્સ એશિયા બાયો મેડિકલ

Q.113 નવી દિલ્હી ખાતે આયોજિત 'સિલ્ક માર્ક એક્સ્પો'નું ઉદ્ઘાટન તાજેતરમાં કોના દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું?

A. દર્શના જરદોશ(કેન્દ્રીય ટેક્સટાઇલ રાજ્યમંત્રી)

Q.114 ભારત સરકાર દ્વારા કઈ સંસ્થાનું નામ બદલાવીને સ્થાનિક નાયકો, સ્મારકો, ભૌગોલિક ઓળખના નામ પરથી રાખવાના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપવામાં આવી?

A. ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સ(AIIMS)

Q.115 ભારતમાં ગ્લોબલ નેવિગેશન સેટેલાઈટ આધારિત ટોલિંગ પર સહભાગીઓના કન્સલ્ટેશન વર્કશોપનું આયોજન તાજેતરમાં કોના દ્વારા કરવામાં આવ્યું?

A. નેશનલ હાઈવે ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા (NHAI)

Q.116 વર્ષ 2022માં રાજ્ય સરકાર દ્વારા સપ્ટેમ્બર મહિના દરમિયાન કેટલામાં 'પોષણમાસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી?

A. પાંચમાં

• વિશેષ : કેન્દ્રીય મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર માસમાં પોષણ જન આંદોલન માટે 'રાષ્ટ્રીય પોષણ માસ'(National Nutrition Month)ની ઉજવણી કરાય છે. જે અંતર્ગત ગુજરાતમાં 1 થી 30 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન 'પોષણ માસ' ની ઉજવણી કરવામાં આવી. આ અંતર્ગત રાજ્ય સરકાર દ્વારા પોષણની વિવિધ થીમ હેઠળ ગ્રામ્ય સ્તરે સરપંચ અને ગ્રામ પંચાયતોને કેન્દ્રસ્થાને રાખી 'પોષણ પંચાયત' બનાવવા પર ભાર મૂકવામાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ સ્વસ્થ ભારતના નિર્માણની દિશામાં મહિલાઓ અને બાળકોમાં પોષણને સુનિશ્ચિત કરવા માટે 8 માર્ચ, 2018ના રોજ 'પોષણ અભિયાન' નો રાષ્ટ્રવ્યાપી શુભારંભ કરાવ્યો હતો.

Q.117 કેન્દ્રીય વિદેશમંત્રી ડૉ. એસ. જયશંકરે લખેલા પુસ્તક 'The India way: Strategies for an Uncertain World' ની ગુજરાતી આવૃત્તિનું અમદાવાદમાં વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પુસ્તકનું નામ જણાવો?

A. નવા ભારતની રણનીતિ

Q.118 તાજેતરમાં ભારતની પ્રથમ નવી શિક્ષણ નીતિ - 2020 સુસંગત લો સ્કૂલ કઈ બની?

A. IILM યુનિવર્સિટી(હરિયાણા)

Q.119 બાળ મૃત્યુના કિસ્સામાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા મહિલા કર્મચારીઓ માટે કેટલા દિવસની પ્રસૂતિ રજા તાજેતરમાં મંજૂર કરવામાં આવી?

A. 60 દિવસ

Q.120 તાજેતરમાં કયા રાજ્યની સરકાર દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય માન્યતા પ્રાપ્ત ભારતનું પ્રથમ બાયો વિલેજ ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યું?

A. ત્રિપુરા

Q.121 ઇન્ડિયા ઇન્ટરનેશનલ સેન્ટર ખાતે આયોજિત પુસ્તક વિમોચન કાર્યક્રમમાં અંગ્રેજ વસાહત પછીના યુગ(Post Colonial Era)માં છૂટાછેડાના કાયદા અને વિવિધ ધર્મો પરનાં પુસ્તક 'ડિવોર્સ એન્ડ ડેમોક્રસી: અ હિસ્ટ્રી ઓફ પર્સનલ લો ઇન પોસ્ટ ઇન્ડિપેન્ડન્સ ઇન્ડિયા'નું વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પુસ્તક કોના દ્વારા લખવામાં આવ્યું છે?

A. સૌમ્યા સક્સેના

Q.122 દેશની સૌપ્રથમ 'નાઇટ સ્કાય સેન્યુરી'ની સ્થાપના ક્યાં કરવામાં આવશે?

A. લદ્દાખ

- **વિશેષ :** આ નાઇટ સ્કાય સેન્યુરી 'ચાંગથાંગ વન્યજીવ અભયારણ્યના ભાગરૂપે સ્થાપિત કરવામાં આવશે, જે વિશ્વનું બીજા ક્રમનું સૌથી મોટું પ્રકૃતિ અનામત (Nature Reserve) છે.

Q.123 કયા મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરમાં માનવ અંગોના પરિવહન માટેના ડ્રોનના પ્રથમ પ્રોટોટાઇપનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું?

A. માર્ગ પરિવહન અને ધોરીમાર્ગ મંત્રાલય

Q.124 કઈ કંપની દ્વારા તાજેતરમાં એડવાન્સ ડ્રાઇવર આસિસ્ટન્સ સિસ્ટમ (ADAS) સાથે ભારતના પ્રથમ CNG સંચાલિત ટ્રકનું લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું ?

A. તાતા મોટર્સ

Q.125 એપ્લિકેશન આધારિત ટોકન-ફ્રી ટિકિટિંગ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરનાર ભારતનો પ્રથમ રિજનલ રેપિડ ટ્રાન્ઝિટ સિસ્ટમ(RRTS)કોરિડોર તાજેતરમાં કયો બન્યો?

A. દિલ્હી-મેરઠ કોરિડોર

Q.126 શિક્ષકોનું સન્માન કરવા અને નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિને આગળ ધપાવવા માટે શિક્ષણ મંત્રાલય, સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન(CBSE), ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનિકલ એજ્યુકેશન(AICTE) તેમજ કૌશલ-વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરમાં કયા પર્વની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી?

A. શિક્ષક પર્વ

Q.127 તાજેતરમાં ભારતના નવા રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુ દ્વારા 'ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાન' શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. આ સંદર્ભે પ્રધાનમંત્રી ટીબી મુક્ત ભારત અભિયાનનો આગામી કયા વર્ષ સુધીમાં ભારતમાંથી ટીબી રોગને નાબૂદ કરવાનો લક્ષ્યાંક છે?

A. વર્ષ 2025

Q.128 પંચાયતી રાજ મંત્રાલય દ્વારા સમગ્ર ભારતમાં પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓને મજબૂત કરવા માટે તાજેતરમાં કોની સાથે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા?

A. ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ રૂરલ મેનેજમેન્ટ (આણંદ)

Q.129 ભારતની પ્રથમ 'ફોરેસ્ટ યુનિવર્સિટી'ની સ્થાપના કયા રાજ્યમાં કરવામાં આવશે?

A. તેલંગાણા

- **વિશેષ :** વૈશ્વિક સ્તરે આ યુનિવર્સિટી રશિયા અને ચીન બાદ ફોરેસ્ટ્રીની તૃતીય યુનિવર્સિટી બનશે. આ યુનિવર્સિટી ખેડૂતોને વ્યાપક તાલીમ આપીને કાર્ય સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપશે. આ યુનિવર્સિટીનો ઉદ્દેશ વન સંસાધનોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ વ્યવસ્થાપન માટે ગુણવત્તાયુક્ત વન સંવર્ધન વ્યવસાયિકોનું નિર્માણ કરવાનો તેમજ સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને ઉદ્યોગોની માંગને પહોંચી વળવા વાવેતર પાકોના પ્રચાર માટે યોગ્ય પદ્ધતિઓ વિકસાવવાનો છે.

Q.130 ખાદ્ય સુરક્ષા એટલાસ ધરાવતું ભારતનું તૃતીય રાજ્ય તાજેતરમાં કયું બન્યું?

A. ઝારખંડ

- **વિશેષ :** બિહાર અને ઓડિશા બાદ ઝારખંડ તેના ગ્રામીણ વિસ્તારો માટે ખાદ્ય સુરક્ષા એટલાસ ધરાવતું ભારતનું તૃતીય રાજ્ય બન્યું હતું. ખાદ્ય સુરક્ષા એટલાસનો મુખ્ય ઉદ્દેશ રાજ્યમાં ખાદ્ય સુરક્ષાની સ્થિતિનું મેપિંગ કરવાનો છે. મુંબઈ સ્થિત ઈન્દિરા ગાંધી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ડેવલપમેન્ટ રિસર્ચની સંશોધન પહેલના ભાગરૂપે દિલ્હી સ્થિત ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર હ્યુમન ડેવલપમેન્ટ દ્વારા ખાદ્ય સુરક્ષા એટલાસ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.

આંતરરાષ્ટ્રીય વિશેષ

Q.131 ભારત આગામી ક્યારથી 1 વર્ષ માટે G-20 નું પ્રમુખ પદ સંભાળશે?

A. ડિસેમ્બર, 2022

- **વિશેષ :** G-20 ના પ્રમુખ પદ અંતર્ગત ભારતના નેતૃત્વમાં આગામી વર્ષ 2023માં G-20 લીડર્સ સમિટનું પણ આયોજન કરવામાં આવશે. G-20 એ વિશ્વની મુખ્ય વિકસિત અને વિકાસશીલ અર્થવ્યવસ્થાઓનું આંતર-સરકારી મંચ છે, જેમાં 19 દેશો અને યુરોપિયન યુનિયનનો સમાવેશ થાય છે.

Q.132 ભારતે કયા દેશ સાથે તાજેતરમાં રાજદ્વારીઓ (Diplomats) ની તાલીમ અંગે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યા?

A. મેડાગાસ્કર

Q.133 તાજેતરમાં કયા દેશ દ્વારા સંરક્ષણના સ્વરૂપ તરીકે પરમાણુ હુમલાઓને અધિકૃત કરતો કાયદો પસાર કરવામાં આવ્યો?

A. ઉત્તર કોરિયા

Q.134 માહિતી અને તકનીકી મંત્રાલય(Meity) સ્ટાર્ટઅપ હબ દ્વારા ભારતમાં XR(Extended Reality) ટેકનોલોજી સ્ટાર્ટઅપ્સને ઝડપી બનાવવા માટે તાજેતરમાં કોની સાથે સહયોગ કરવામાં આવ્યો?

A. મેટા(Meta)

- વિશેષ : XR ટેકનોલોજી એ ઓગમેન્ટેડ રિયાલિટી, વર્ચ્યુઅલ રિયાલિટી અને મિક્સ રિયાલિટી તરીકે ઓળખાતી સંયુક્ત ટેકનોલોજી દર્શાવે છે.

Q.135 મોંગોલિયાના રાષ્ટ્રપતિ ઉખનાગિન ખુરેલ સુખ દ્વારા ભારતના સંરક્ષણ મંત્રી રાજનાથસિંહને એક ખાસ ઘોડો ભેટ આપવામાં આવ્યો હતો, તેનું નામ રાજનાથ સિંહે શું રાખ્યું છે?

A. તેજસ

Q.136 દુબઇ ખાતે આયોજિત પ્રથમ હોમિયોપેથી ઇન્ટરનેશનલ હેલ્થ સમિટનું આયોજન કઈ ભારતીય કંપની દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું?

A. બર્નેટ હોમિયોપેથી પ્રાઈવેટ લિમિટેડ

Q.137 તાજેતરમાં કઈ ભારતીય એરલાઇન CAE (કેનેડિયન સિમ્યુલેશન ટેકનોલોજી ઉત્પાદક કંપની) ની AI ટ્રેનિંગ સિસ્ટમ ઉપયોગ કરનારી પ્રથમ એરલાઇન બની?

A. એર એશિયા ઇન્ડિયા

Q.138 ભારતના વર્તમાન વિદેશમંત્રી એસ. જયશંકરે તાજેતરમાં કયા દેશમાં મહાત્મા ગાંધીની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું?

A. પેરાગ્વે

Q.139 65મી 'કોમનવેલ્થ પાર્લામેન્ટરી કોન્ફરન્સ'નું આયોજન તાજેતરમાં કયા દેશમાં થયું હતું?

A. કેનેડા

Q.140 તાજેતરમાં દક્ષિણ અમેરિકાની મુલાકાત દરમિયાન વિદેશ મંત્રી એસ જયશંકરે કયા દેશમાં મહાત્મા ગાંધીની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું હતું?

A. પેરાગ્વે

- વિશેષ : તાજેતરમાં વિદેશ મંત્રી એસ જયશંકરે પેરાગ્વેમાં મહાત્મા ગાંધીની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું અને ઐતિહાસિક કાસા ડે લા ઇન્ડિપેન્ડેન્સિયાની મુલાકાત લીધી, જ્યાંથી બે સદીઓ પહેલા દક્ષિણ અમેરિકન દેશોની સ્વતંત્રતા ચળવળ શરૂ થઈ હતી.

Q.141 કયા ભારતીય વિદેશ સેવા અધિકારી (IFS)ની તાજેતરમાં થાઈલેન્ડ ખાતે ભારતના રાજદૂત તરીકે નિયુક્તિ કરવામાં આવી?

A. નાગેશ સિંહ

Q.142 વિશ્વ આર્થિક મંચ (WEF)ના 'Clear Sky for Tomorrow' સસ્ટેનેબિલિટી અભિયાનમાં કઈ ભારતીય એરલાઇન્સ દ્વારા તાજેતરમાં જોડાણ કરવામાં આવ્યું?

A. ઇન્ડિગો

વ્યક્તિ વિશેષ

Q.143 નેશનલ લીગલ સર્વિસ ઓથોરિટી(NALSA)ના આગામી કાર્યકારી અધ્યક્ષ તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. ડી.વાય. ચંદ્રયુડ (સુપ્રિમ કોર્ટના ન્યાયાધીશ)

Q.144 તાતા સન્સના કયા ભૂતપૂર્વ ચેરમેનનું તાજેતરમાં એક કાર અકસ્માતમાં મૃત્યુ થયું હતું?

A. સાયરસ મિસ્ત્રી

Q.145 તાજેતરમાં કોની સંસદ ટી.વી. ના મુખ્ય કારોબારી અધિકારી(CEO) તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. ઉત્પલકુમાર સિંહ(લોકસભાના મહાસચિવ)

Q.146 શિપિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયાના નવા ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર (CMD)તરીકે કોની તાજેતરમાં નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. બિનેશ કુમાર ત્યાગી

Q.147 તાજેતરમાં યુનેસ્કો શાંતિ પુરસ્કાર વિજેતા જાહેર કરવામાં આવેલા મહાનુભાવ કોણ હતા ?

A. એન્જેલા મર્કેલ

- વિશેષ : તાજેતરમાં જ ભૂતપૂર્વ જર્મન ચાન્સેલર એન્જેલા મર્કેલને તેમના 'શરણાર્થીઓને આવકારવાના પ્રયાસો માટે યુનેસ્કો શાંતિ પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો હતો. મર્કેલે 16 વર્ષ સુધી જર્મન ચાન્સેલરનું પદ સંભાળ્યું અને 2021 માં રાજીનામું આપ્યું. ઉલ્લેખનીય છે કે શાંતિ સ્થાપિત કરવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપનાર જીવંત વ્યક્તિઓ તેમજ જાહેર અથવા ખાનગી સંસ્થાઓનું સન્માન કરવા માટે વર્ષ 1989માં યુનેસ્કોના ફેલિક્સ હૌફ્યુટ-બોઈની શાંતિ પુરસ્કારની રચના કરવામાં આવી હતી.

Q.148 તાજેતરમાં કોને ઓઇલ એન્ડ નેચરલ ગેસ(ONGC)ના ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકેનો વધારાનો હવાલો સોંપવામાં આવ્યો?

A. રાજેશ કુમાર શ્રીવાસ્તવ

Q.149 ઓલ ઇન્ડિયા રેડિયો(AIR)ના સમાચાર સેવાઓ વિભાગના ડાયરેક્ટર જનરલ તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. વસુધા ગુપ્તા

Q.150 બ્લૂમબર્ગ બિલિયોનેર્સ ઇન્ડેક્સ મુજબ કયા ભારતીય વ્યક્તિ તાજેતરમાં વિશ્વના ત્રીજા સૌથી ધનિક વ્યક્તિ બન્યા?

A. ગૌતમ અદાણી

Q.151 કયા ભારતીય વ્યક્તિની તાજેતરમાં કેનેડા ખાતે આયોજિત 65મી કોમનવેલ્થ પાર્લામેન્ટરી એસોસિએશન કોન્ફરન્સમાં પાર્લામેન્ટરી એસોસિએશન કોન્ફરન્સના આંતરરાષ્ટ્રીય ખજાનચી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. અનુરાગ શર્મા (ઝાંસી - લલીતપુર સંસદીય ક્ષેત્રના ભાજપ સંસદ સભ્ય)

Q.152 કયા ભારતીય વૈજ્ઞાનિકની તાજેતરમાં સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન(DRDO)ના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. સમીર વી. કામત

- **વિશેષ :** જી. સતીષ રેડ્ડીને સંરક્ષણ મંત્રી રાજનાથ સિંહના વૈજ્ઞાનિક સલાહકાર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

Q.153 ભારત સરકાર દ્વારા કોની આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળ(IMF) ખાતે ભારતના એકિઝક્યુટિવ ડિરેક્ટર તરીકે નિયુક્તિ કરવામાં આવી?

A. કે.વી. સુબ્રમણ્યમ(ભારતના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય આર્થિક સલાહકાર)

Q.154 નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇમ્યુનોલોજી (National Institute of Immunology)ના ડિરેક્ટર તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી છે?

A. દેબાસીસ મોહંતી

Q.155 રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુના સચિવ તરીકે તાજેતરમાં કોની નિયુક્તિ કરવામાં આવી છે?

A. રાજેશ વર્મા

Q.156 તાજેતરમાં કોની યુ.કે.માં ભારતના હાઇ કમિશનર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે?

A. વિક્રમ દેરાઈસ્વામી

Q.157 સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા(SEBI) ના પૂર્ણ સમયના સભ્ય તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. પ્રો. અનંત નારાયણ ગોપાલકિષ્ન

Q.158 ભારતીય ઓલિમ્પિક એસોસિએશનના વચગાળાના પ્રમુખ તરીકે તાજેતરમાં કોણે કાર્યભાર સંભાળ્યો છે?

A. આદિલ સુમરીવાલા

Q.159 શાસ્ત્રીય નૃત્યાંગના મલ્લિકા સારાલાઈ દ્વારા તેમના સ્વ સંસ્મરણો ધરાવતા કયા પુસ્તકની તાજેતરમાં રજૂઆત કરવામાં આવી?

A. ફી ફોલ: માય એક્સપેરિમેન્ટ્સ વિથ લિવિંગ

Q.160 'ભારતની અર્થવ્યવસ્થા નહેરૂથી મોદી સુધી: સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' પુસ્તક કોના દ્વારા લખવામાં આવ્યું છે?

A. પુલાપ્રે બાલકૃષ્ણન

Q.161 નેશનલ હાઇડ્રો ઇલેક્ટ્રિક પાવર કોર્પોરેશન(NHPC) ના ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. યમુના કુમાર ચૌબે

Q.162 એશિયન અને કોમનવેલ્થ ગેમ્સ એમ બંનેમાં ગોલ્ડ મેડલ જીતનાર પ્રથમ ભારતીય બોક્સરનું તાજેતરમાં અવસાન થયું હતું?

A. બિરજુ સાહે

- **વિશેષ :** તેમણે વર્ષ 1994માં કોમનવેલ્થ ગેમ્સ અને એશિયન ગેમ્સ બંનેમાં બ્રોન્ઝ મેડલ જીત્યા હતા. બિરજુ સાહે તેની પ્રથમ નોંધપાત્ર આંતરરાષ્ટ્રીય સફળતા થાઈલેન્ડના બેંગકોકમાં વર્ષ 1993માં એશિયન જુનિયર ચેમ્પિયનશિપમાં માત્ર 19 વર્ષની ઉંમરે મેળવી હતી.

Q.163 દ્વારકા-શારદાપીઠ અને જ્યોતિર્મઠ પીઠના જગતગુરૂ શંકરાચાર્ય તાજેતરમાં બ્રહ્મલીન થયા છે, તેઓનું નામ જણાવો?

A. સ્વામી શ્રી સ્વરૂપાનંદ સરસ્વતી

- **વિશેષ :** તેઓ 99 વર્ષની વયે મધ્યપ્રદેશના નરસિંહપુર ખાતે બ્રહ્મલીન થયા. તેમનો જન્મ 2 સપ્ટેમ્બર, 1924ના રોજ મધ્યપ્રદેશમાં થયો હતો. તેમનું બાળપણનું નામ પોથીરામ ઉપાધ્યાય હતું. તેમણે કાશીમાં કરપાત્રિ મહારાજ પાસેથી ધર્મશાસ્ત્રની તાલીમ લીધી હતી. તેઓ વર્ષ 1942માં 'ભારત છોડો' ચળવળમાં પણ જોડાયા હતાં.

Q.164 રામ જન્મભૂમિના પુરાવા આપનાર કયા ભારતીય પુરાતત્ત્વવિદ્ તાજેતરમાં નિધન થયું છે?

A. બ્રજબાસી લાલ

- **વિશેષ :** બ્રજબાસી લાલને વર્ષ 2021માં પદ્મ વિભૂષણથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓ વર્ષ 1968 થી 1972ની વચ્ચે ભારતીય પુરાતત્ત્વ સર્વેક્ષણના મહાનિર્દેશક હતા.

Q.165 સંયુક્ત રાષ્ટ્રના આગામી માનવાધિકાર વડા તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી?

A. વોલ્કર ટુર્ક

Q.166 બ્રિટનના મહારાણી એલિઝાબેથ દ્વિતીયના નિધન બાદ નવા મહારાજા તરીકે તાજેતરમાં કોનો રાજ્યાલિષેક કરવામાં આવ્યો છે?

A. પ્રિન્સ ચાર્લ્સ - 3

- વિશેષ : લંડનના સેન્ટ જેમ્સ પેલેસમાં આ શપથગ્રહણ સમારોહ આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો.

Q.167 ભારત સરકાર દ્વારા કોની તાજેતરમાં કોમન સર્વિસ સેન્ટર સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ (CSS SPV) ઇ-ગવર્નન્સ ઇન્ડિયાના મુખ્ય કારોબારી અધિકારી (CEO) તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. સંજયકુમાર રોકેશ (ભૂતપૂર્વ IAS અધિકારી)

Q.168 ભારત ઇલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ(BEL)ના ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. દિનેશકુમાર બત્રા

Q.169 આઠ દાયકાથી ભોજપુરી લોકનૃત્ય 'નાચ'(Naach) માં અલિનય કરનાર અને પદ્મશ્રી એવોર્ડ વિજેતા કયા કલાકારનું તાજેતરમાં મૃત્યુ થયું?

A. રામચંદ્ર માંઝી

Q.170 પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ (PMLA) હેઠળ અપીલ ટ્રિબ્યુનલના અધ્યક્ષ તરીકે તાજેતરમાં કોની નિયુક્તિ કરવામાં આવી?

A. જસ્ટિસ મુનીશ્વર નાથ ભંડારી(મદ્રાસ હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ)

Q.171 ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ(CJI) તરીકે સૌથી ટૂંકો કાર્યકાળ ધરાવતા કયા મુખ્ય ન્યાયાધીશનું તાજેતરમાં નિધન થયું હતું?

A. કમલ નારાયણ સિંહ

- વિશેષ : કમલ નારાયણ સિંહનો ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ તરીકે માત્ર 17 દિવસનો કાર્યકાળ હતો. તેઓ 25 નવેમ્બર 1991 થી 12 ડિસેમ્બર 1991 સુધીના કાર્યકાળ સાથે ભારતના 22માં મુખ્ય ન્યાયાધીશ બન્યા હતા.

Q.172 શંકરાચાર્ય સ્વામી સ્વરૂપાનંદ સરસ્વતી બ્રહ્મલિનિ તથા બાદ શારદાપીઠ અને જ્યોતિર્મઠના નવા શંકરાચાર્ય તરીકે તાજેતરમાં કોની નિયુક્તિ કરાઈ છે?

A. જ્યોતિર્મઠના નવા શંકરાચાર્ય : સ્વામી અવિમુક્તેશ્વરાનંદ અને શારદાપીઠના નવા શંકરાચાર્ય : સ્વામી સદાનંદ

Q.173 ઇન્ડિયા ટ્રેડ પ્રમોશન ઓર્ગેનાઇઝેશન (ITPO)ના નવા અધ્યક્ષ અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તાજેતરમાં કોની નિમણૂક કરવામાં આવી?

A. બીવીઆર સુબ્રમણ્યમ (વરિષ્ઠ IAS અધિકારી)

Q.174 તાજેતરમાં કયાં ભૂતપૂર્વ ભારતીય ટેનિસ ખેલાડી અને ડેવિસ કપના કેપ્ટનનું મૃત્યુ થયું હતું?

A. નરેશ કુમાર

Maths Practice Questions

1. $\pi = \dots\dots\dots$

- (A) પરિઘ \times વ્યાસ (B) પરિઘ/વ્યાસ
(C) પરિઘ \times ત્રિજ્યા (D) પરિઘ / ત્રિજ્યા

2. 3.5 મીટર ત્રિજ્યાવાળો 30 મીટર ઊંડો એક નળાકાર ખાડો ખોદવામાં આવે છે. તેમાંથી નીકળેલી માટીમાંથી 30 મીટર લંબાઈ અને 10 મીટર પહોળાઈનો સમથળ ઓટલો બનાવવામાં આવે છે. તો તે કેટલી ઊંચાઈનો ઓટલો બનશે ?

- (A) 3.85 મીટર (B) 2.28 મીટર
(C) 0.0385 મીટર (D) 3 મીટર

3. એક ટોવેલને ધોતાં ખ્યાલ આવે છે કે તેની લંબાઈમાં 20% ઘટાડો થાય છે. જ્યારે તેની પહોળાઈમાં 10% નો ઘટાડો થાય છે તો તેના ક્ષેત્રફળમાં શું ફેરફાર થાય ?

- (A) 30% ઘટાડો (B) 32% ઘટાડો
(C) 28% ઘટાડો (D) 20% ઘટાડો

4. ΔXYZ માં નીચેના પૈકી કયા માપ ત્રિકોણ રચી શકશે નહીં ?

- (A) $xy = 4.5$ સે.મી, $yz = 3$ સે.મી, $xz = 8$ સે.મી
(B) $xy = 4$ સે.મી, $yz = 5$ સે.મી, $xz = 6$ સે.મી
(C) $xy = 4.5$ સે.મી, $yz = 5$ સે.મી, $xz = 5.5$ સે.મી
(D) $xy = 6$ સે.મી, $yz = 7$ સે.મી, $xz = 8$ સે.મી

5. જો ત્રિકોણની બાજુઓ 13, 17 અને 22 હોય તો ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ કેટલું હોય ?

- (A) 78 (B) $26\sqrt{7}$
(C) $78\sqrt{2}$ (D) 119.5

6. નીતિને પ્રથમ ત્રણ વર્ષ માટે 6% p.a ના દરે કેટલાક પૈસા ઉછીના લીધા, 9% p.a. આગામી પાંચ વર્ષ માટે અને 13% p.a. 8 વર્ષથી વધુ સમય માટે. જો અગિયાર વર્ષના અંતે તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ કુલ વ્યાજ ₹8,160 હોય, તો તેણે કેટલા પૈસા ઉછીના લીધા?

- (A) ₹8000 (B) ₹10000
(C) ₹12000 (D) None of these

7. બેંક અર્ધવાર્ષિક ધોરણે ગણતરી કરેલ 5% ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ ઓફર કરે છે. એક ગ્રાહક વર્ષ 1લી જાન્યુઆરી અને 1લી જુલાઈના રોજ 1600 જમા કરે છે. વર્ષના અંતે, તેણે વ્યાજના માર્ગે જેટલી રકમ મેળવી હશે તે છે: વાર્ષિક ચક્રવૃદ્ધિ છે

- (A) ₹120 (B) ₹121 (C) ₹122 (D) ₹123

8. શ્રી દુઆએ અનુક્રમે વાર્ષિક 8% અને વાર્ષિક 9% ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ ઓફર કરતી બે સ્કીમ A અને Bમાં નાણાંનું રોકાણ કર્યું. જો બે વર્ષમાં એકસાથે સ્કીમ દ્વારા ઉપાર્જિત વ્યાજની કુલ રકમ ₹4818.30 હતી અને રોકાણ કરાયેલ કુલ રકમ ₹27000 હતી તો સ્કીમ Aમાં રોકાણ કરાયેલ રકમ કેટલી હતી

- (A) ₹12000 (B) ₹13500
(C) ₹15000 (D) None of these

9. કેનેરા બેંક અને પંજાબ એન્ડ સિંઘ બેંકમાં સાદા વ્યાજના દરો 5:4ના ગુણોત્તરમાં છે. વ્યક્તિ તેની કુલ બચત બે બેંકોમાં એવી રીતે જમા કરાવવા માંગે છે કે તેને બંને તરફથી સમાન અર્ધવાર્ષિક વ્યાજ મળે. તેણે કેનેરા બેંક અને પંજાબ એન્ડ સિંઘ બેંકમાં કયા ગુણોત્તરમાં બચત જમા કરાવવી જોઈએ?

- (A) 2:5 (B) 4:5 (C) 5:2 (D) 5:4

10. ₹10,000 બે લાગોમાં વિલાજિત છે. પ્રથમ લાગ 12% p.a. પર આપવામાં આવે છે. સાદું વ્યાજ અને બીજો લાગ 17% p.a. સરળ વ્યાજ. જો પ્રથમ લાગ ત્રણ ગણો કરવામાં આવે અને બીજા લાગને બમણો કરવામાં આવે તો આ બે લાગમાંથી કુલ સાદા વ્યાજમાં ₹1980નો વધારો થશે. પ્રથમ લાગ (₹ માં) શોધો.

- (A) ₹7000 (B) ₹6000 (C) ₹4000 (D) ₹3000

1 - B, 2 - A, 3 - C, 4 - A, 5 - C, 6 - A, 7 - B, 8 - A, 9 - B, 10 - C

Reasoning Practice Questions

- પ્રશ્ન નંબર 1 - 5 : આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપવા માટે આપેલ માહિતીનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરો.

સાત લોકોની A, B, C, D, E, F અને G કંપનીમાં સોમવારથી રવિવાર સુધીના સાત અલગ-અલગ દિવસોમાં (પરંતુ તે જ ક્રમમાં જરૂરી નથી) નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. દરેક વ્યક્તિ અલગ-અલગ રમત પણ રમે છે જેમ કે ક્રિકેટ, હોકી, ફૂટબોલ, સ્ક્વોશ(Squash), વોલીબોલ, ટેનિસ અને ખો-ખો, પરંતુ તે જ ક્રમમાં જરૂરી નથી. હોકી રમતા વ્યક્તિ પછી માત્ર બે લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. E ની નિમણૂક હોકી રમતા વ્યક્તિની એક દિવસ પછી કરવામાં આવી હતી. E અને G વચ્ચે માત્ર ત્રણ જણની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. G અને વોલીબોલ રમતા વચ્ચે માત્ર એક વ્યક્તિની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. જે વોલીબોલ રમનાર વ્યક્તિ છે તેના પછી તરત જ Aની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. ખો-ખો રમનાર વ્યક્તિ પછી ત્રણથી વધુ લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. C ને F પછી તરત જ નિમણૂક કરવામાં આવી હતી, પરંતુ શુક્રવારે નહીં. F અને ક્રિકેટ રમનાર વચ્ચે માત્ર બે લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. જે ક્રિકેટ રમે છે તેના પછી તરત જ Bની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. D અને ટેનિસ રમનાર વચ્ચે ત્રણથી વધુ લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. G નામની વ્યક્તિ ફૂટબોલ રમતી નથી. એક સ્ક્વોશ(Squash) રમે છે.

- 1 : બુધવારે નીચેનામાંથી કોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી?

- (A) જે ખો-ખો રમે છે (B) A
(C) F (D) જે ક્રિકેટ રમે છે

- 2 : આપેલ ગોઠવણ મુજબ નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું છે?

- (A) F અને સ્ક્વોશ(Squash) રમતા વચ્ચે માત્ર એક જ વ્યક્તિની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી
(B) C પહેલા માત્ર ત્રણ લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી
(C) A ટેનિસ રમે છે
(D) Bની નિમણૂક શનિવારે કરવામાં આવી હતી

- 3 : ટેનિસ રમતા વ્યક્તિની નિમણૂક નીચેનામાંથી કયા દિવસે કરવામાં આવી હતી?

- (A) ગુરુવાર (B) મંગળવાર
(C) રવિવાર (D) સોમવાર

- 4 : આપેલ ગોઠવણ મુજબ નીચેનામાંથી કયું સંયોજન ચોક્કસપણે સાચું હશે?

- (A) C - સ્ક્વોશ(Squash) (B) ગુરુવાર - D
(C) શનિવાર - ક્રિકેટ (D) સોમવાર - વોલીબોલ

- 5 : G પહેલા કેટલા લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી?

- (A) બે (B) એક
(C) ત્રણ (D) કોઈ નહીં

- પ્રશ્ન નંબર 6 - 10 : નીચેની માહિતીનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરો અને આપેલ પ્રશ્નો જવાબ આપો.

A, B, C, D, E, F, G અને H ચોરસ ટેબલની આસપાસ એવી રીતે બેઠા છે કે તેમાંથી ચાર ચોરસના ચાર ખૂણા પર બેસે છે જ્યારે બાકીના ચાર ટેબલ દરેક બાજુની મધ્યમાં બેસે છે. જે ચાર ખૂણા પર બેસે છે તે ટેબલના કેન્દ્ર તરફ મુખ રાખેલ છે જ્યારે બાજુઓની મધ્યમાં બેસે છે તે બહારની બાજુ ચહેરો રાખીને બેઠા છે. તેમાંના દરેકને એક અલગ વિષય ગમે છે જેમ કે, ગણિત, હિન્દી, અંગ્રેજી, જીવવિજ્ઞાન, રસાયણશાસ્ત્ર, ભૌતિકશાસ્ત્ર, ઇતિહાસ અને ભૂગોળ. (કોઈપણ માહિતી આ જ ક્રમમાં આપેલ હોય એવું જરૂરી નથી). C ભૂગોળ પસંદ કરનારની ડાબી બાજુથી ત્રીજા સ્થાને બેસે છે. જેને ભૂગોળ ગમે છે તેનું મુખ બહારની તરફ છે. C અને H ની વચ્ચે ફક્ત બે જ લોકો બેસે છે. જેને ગણિત ગમે છે તે H ની તરત જ જમણી બાજુએ બેસે છે. જેને રસાયણશાસ્ત્ર ગમે છે તે G ની જમણી બાજુ બીજા સ્થાને બેસે છે. G ન તો H કે C નો નજીકનો પાડોશી છે. G ને ભૂગોળ પસંદ નથી. A અને રસાયણશાસ્ત્ર ગમતા વ્યક્તિ વચ્ચે એક વ્યક્તિ બેસે છે. D એ ભૌતિકશાસ્ત્રને પસંદ કરનારની ડાબી બાજુએ બેસે છે. G ને ભૌતિકશાસ્ત્રને પસંદ નથી. E ને ઇતિહાસ ગમે છે. E એ A નો નજીકનો પાડોશી નથી. જેને હિન્દી પસંદ છે તે E નો પડોશી છે. જેને બાયોલોજી પસંદ છે તે F નો પાડોશી છે.

- 6 : ગણિત પસંદ કરનારની સામે ત્રાંસી(diagonally opposite) રીતે નીચેનામાંથી કોણ બેસે છે?

- (A) જેને હિન્દી ગમે છે તે વ્યક્તિ (B) D
(C) A (D) જેને અંગ્રેજી ગમે છે તે વ્યક્તિ

- 7 : નીચેનામાંથી કોણ રસાયણશાસ્ત્ર પસંદ કરનારની નજીકના પાડોશી કોણ છે?

- (A) B, F (B) C, E
(C) B, E (D) D, F

- 8 : નીચેનામાંથી કોણ બરાબર H અને B વચ્ચે બેસે છે?

- (A) A (B) જેને હિન્દી ગમે છે
(C) જેને અંગ્રેજી ગમે છે (D) G

- 9 : નીચેનામાંથી કયું B વિશે સાચું છે?

- (A) B એ D ના નજીકના પડોશીઓમાંનો એક છે
(B) જેને ભૂગોળ ગમે છે તે B નો નજીકનો પાડોશી છે
(C) B એ H ની ડાબી બાજુએ બીજા સ્થાને બેસે છે
(D) B એ ગણિત પસંદ કરનારનો નજીકનો પડોશી છે

- 10 : G ના સંદર્ભમાં ભૌતિકશાસ્ત્રને પસંદ કરનારનું સ્થાન શું છે?

- (A) ડાબેથી બીજા (B) જમણેથી ત્રીજું
(C) ડાબેથી ચોથા (D) ડાબી બાજુથી ત્રીજા

1 - C, 2 - B, 3 - C, 4 - C, 5 - B, 6 - A, 7 - C, 8 - A, 9 - D, 10 - D

English : One Word Substitution

Study-Related

1. Study of Stars : Astronomy

- I love this book on Astronomy

2. Study of statistics is known as : Demography

- The demography of the whole town's population has been mapped.

3. The study of ancient writing and scriptures : Paleography

- These three university professors have been immersed in the research and study of Paleography for over a decade.

4. The study of rocks and soil : Geology

- My Geology homework is not going to be completed by the final submission date.

5. The ancient search for a universal panacea, and of the philosopher's stone. The medieval version of the study of Chemistry : Alchemy

- The magician wanted to learn Alchemy to master some ancient spells.

6. The study of evolution of mankind : Anthropology

- Anthropological research helps us trace our civilization.

7. The study of Human Mind : Psychology

- I am really interested in studying Psychology and how the mind works.

8. The practice of writing dictionaries : Lexicography

- She works in the Lexicography department

9. The study of plants : Botany

- Her interests in plants motivated her to pursue this course in Botany.

10. The study of rocks and soils : Geology

- Do I need to study Geology before going rock climbing?

11. The study of languages : Philology

- How many languages does Philology covers?

Group/Collection

12. A group of sheep : Flock

- I saw a shepherd down the hill with a flock of sheep.

13. A family of young animals : Brood

- Mr. Styles like spending hours bathing the brood of horses in the stable.

14. A number of people travelling together in a big van or jeep : Caravan

- A caravan of hippies just passed by.

15. A series of stars : Constellation

- This constellation looks like a burger!

16. A large group of people : Horde

- A horde of college students were gathered around the voting booth.

17. A temporary police force : Posse

- Jake went to arrest the criminal with his posse.

18. A group of cattle or sheep : Herd

- Keep your herd of cows in the backyard.

19. A number of fish : Shoal

- I saw a shoal of mackerel on that side of the river.

20. A group of worshippers : Congregation

- The congregation will happen at St. Mary's Church at 4pm tomorrow.

Person/People

21. The one who loves mankind : Philanthropist

- He became a renowned philanthropist after joining Buddhism.

22. The one who looks at the brighter side of everything : Optimist

- Louis has always been the biggest optimistic person I know

23. The one who looks at the negative/dark side of everything : Pessimist

- I am always on the edge of becoming a total pessimist

24. The one who does not believe in God : Atheist

- I am neither an Atheist nor a religious person.

25. The one who eats human flesh : Cannibal

- The police caught these cannibals from the jungle.

**26. Someone who regards the world as their country OR
The one who loves good food and knows a lot about
it Gourmet : Cosmopolitan**

- Globalisation will give rise to more cosmopolitans.
- I could have been a Gourmet if I liked spicy food!

27. Someone who lives in solitude : Recluse

- I want to become a recluse after I retire.

**28. Someone who speaks more than one language :
Polyglot**

- I took up Turkish to become a Polyglot

29. A person who boasts of one's achievements : Egotist

- She saw him as a thoughtless egotist.

30. People who can vote in an election : Electorate

- Last year's electorate comprised of many first-time voters.

31. A person who loves himself the most : Narcissist

- John is a narcissist and will never love anyone else but himself.

32. A person who draws maps : Cartographer

- A cartographer can help you find the right way through a complex forest land through his mastery of maps

33. A person who abandons his religion : Apostate

- Watching his daughter die of cancer made Steve become an apostate.

**34. A person was appointed to settle a dispute between
two parties : Arbitrator**

- In their final judgement, the jury presented that it is necessary for the parties to have an arbitrator to reach mutual consent.

35. The one who knows everything : Omniscient

- He is such a know-it-all but he is not an omniscient.

36. The one who is all powerful : Omnipotent

- We often stereotype a superhero as an Omnipotent but it's important to have some flaws to make them human.

37. The one who is present everywhere : Omnipresent

- Technology has become synonymous with omnipresent nowadays.

38. Someone who is eighty years old : Octogenarian

- My grandpa is an octogenarian.

39. The one who settles in another country : Immigrant

- It isn't easy being an immigrant in the USA.

40. Someone who cares about mankind : Humanitarian

- She is known for her humanitarian efforts.

**41. Someone trained to travel and operate a spacecraft
: Astronaut**

- Kalpana Chawla is one of the greatest women astronauts.

**42. Someone who sells or grows flowers or studies or
writes about flowers : Florist**

- Harry is my favorite florist and I like how he gives unique facts about what every flower symbolises.

43. Someone with a beautiful handwriting : Calligrapher

- I started as a calligrapher and then became a tattoo artist.

**44. The supervising person during an examination : In-
vigator**

- The invigilator is too lazy to even check the students in the back.

**45. Someone who presents or hosts a radio show : Ra-
dio Jockey**

- A radio jockey needs to have brilliant communication skills.

46. Someone who walks by foot : Pedestrian

- This side of the road is for Pedestrians.

**47. Someone who choreographs dances attuning cer-
tain sequences of steps and movements along mu-
sic : Choreographer**

- Can you find me a wedding choreographer?

**48. Someone who is the custodian or the keeper of a
museum : Curator**

- I like being a curator as I get to meet artists from different parts of the world.

49. A person who doesn't like humankind devoids himself of human society : Misanthrope

- Grinch wasn't the mean-spirited misanthrope most of us took him to be.

50. A person who collects coins as a hobby : Numismatist

- As a Numismatist, I have a huge collection of currencies from almost all the countries around the world.

51. Someone employed to drive a hired car : Chauffeur

- The chauffeur will come by 4 pm to the venue.

52. Someone who is reserved and shy : Introvert

- I like being an introvert and I am happy with a small social circle.

Terms

53. Indefinite period of time : Aeon

- Those days became boring, aeon and too long to pass.

54. Appreciation of beauty, by a set of principles : Aesthetics

- I found this website quite appealing especially because of its aesthetics

55. Spartan snowstorms with uncontrollable winds : Blizzard

- On our way back to the hotel, we got caught in a blizzard.

56. An eccentric manner of living : Bohemian

- She felt embarrassed when her friends made fun of her bohemian clothing.

57. Huge fire for celebration : Bonfire

- The campers spent their night by the bonfire.

58. Dwarfed varieties of trees and shrubs in pots : Bonsai

- Her room was filled with bonsai plants

59. The remote regions of a country which are far away from the rivers : Hinterland

- Her cottage was situated in a hinterland deprived of any beautiful scenery.

60. Complex situation or a mix-up : Imbroglia

- The romantic imbroglia happened when he met my landlords assuming they were my parents.

61. Make someone feel young : Rejuvenate

- This exfoliating scrub can completely rejuvenate your skin.

62. Not showing enough care and attention : Remiss

- I realised that she was totally remiss in finishing her daily tasks

63. A shelter for a Dog : Kennel

- Our new pup spent all his day hiding inside the kennel.

64. Where wild animals live : Lair

- I found a hidden lair in the forest but was too afraid to go inside it.

65. A place where coins are made : Mint

- This industrial facility is actually a mint which manufactures coins

66. Ordinary and Dull : Mundane

- I am bored with the mundane life of the quarantined days.

67. Published after someone's death : Posthumous

- Mr Smith's posthumous works brought him an immense number of accolades

68. The profession of teaching or the approach or style of teaching : Pedagogy

- It was his unique approach to pedagogy that made him every student's favourite.

69. The symbols of royalty : Regalia

- The queen was adorned in full regalia.

70. A person promises to tell the truth in court : Oath

- I couldn't disrespect the oath and thus revealed everything.

71. Enjoy something for an extended time : Savour

- Don't forget to savour this delectable wine!

72. The sound of Parrots : Screech

- I woke up to the screeching of birds by the window.

73. Extreme physical or mental sufferings : Agony

- He fell to the ground in agony.

74. Space where animal hides are tanned : Tannery

- The leather for this coat has been skinned in the tannery.

75. Events manifested by festivities : Fiesta

- Last night's party was a total fiesta.

ગુજરાતી વ્યાકરણ - વાક્યના પ્રકારો

વાક્યના બે વિભાગ : ઉદ્દેશ્ય અને વિધેય

1. ઉદ્દેશ્ય ખંડ - નામ ખંડ

2. વિધેય ખંડ - ક્રિયા ખંડ

ઉદ્દેશ્ય : છોકરી ; વિધેય : ગાય છે

1. સાદું, સંકુલ અને મિશ્ર વાક્ય :

• સાદું વાક્ય :

નયનનું ભણતર સારું.

દિશા હંમેશા સારા કામમાં વ્યસ્ત રહે છે.

• સંયુક્ત વાક્ય :

વાંચો અથવા લખો.

• સંકુલ વાક્ય : એક મુખ્ય વાક્ય અને એના ઉપર અવલંબિત વાક્ય

તમે ખાતા હશો તે હું ખાઈશ.

જરૂર પડશે ત્યારે મદદ માંગી લઈશ.

2. વિધિ વાક્ય અને નિષેધ વાક્ય :

વિધિ વાક્ય	નિષેધ વાક્ય
હું કાલે અમદાવાદ આવીશ.	હું કાલે અમદાવાદ આવીશ નહીં.
હું કાલે અમદાવાદ આવ્યો હતો.	હું કાલે અમદાવાદ આવ્યો ન હતો.
તેને ઉદ્યાનમાં લઈ જજો.	તેને ઉદ્યાનમાં ન લઈ જતાં.
તે પાસ થશે.	તે પાસ નહીં થાય એવું નહીં બને.
હું સફળ થઈશ.	હું સફળ નહીં થાઉં એવું નહીં બને.

3. કર્તારિ, કર્મણિ અને ભાવે રચના :

કર્તારિ વાક્ય	કર્મણિ વાક્ય
લક્ષ્ય વાંચે છે.	લક્ષ્યથી વંચાય છે.
નીતા વેણી ગૂંથે છે.	નીતાથી વેણી ગૂંથાય છે.
સરકારે રાહત કેન્દ્રો ખોલ્યાં છે.	સરકાર તરફથી રાહત કેન્દ્રો ખોલાયાં.
હું કશું બોલ્યો નહીં.	મારાથી કશું બોલાયું નહીં.
તેણે ખાધું નહીં	તેનાથી ખાઈ શકાયું નહીં.

• અપવાદરૂપ :

1) મારુ પાકીટ ચોરાઈ ગયું

2) દાંત દુખતો હોય તો શેરડી ન ખવાય.

3) વિદ્યાર્થીઓને જણાવવામાં આવે છે કે, તેમની ફી સમયસર ભરી દે.

• ભાવે વાક્ય :

સાદું વાક્ય	ભાવે વાક્ય
વાઘ ફૂદ્યો.	વાઘથી કુદાયું.
હેતલે લખ્યું.	હેતલથી લખાયું.
નિશા રડી પડી.	નિશાથી રડી પડાયું.

4. સાદા અને પ્રેરક વાક્ય :

સાદું વાક્ય	પ્રેરક વાક્ય
શિક્ષક વાંચે છે.	શિક્ષક વંચાવે છે
વિદ્યા રડે છે.	વિદ્યા રડાવે છે..

5. ઉદ્ગારવાક્ય : સામાન્ય રીતે એવું કહેવાય છે કે 'હેં !, અરે, વાહ ! અહો ! અરેરેરે !' વગેરે જેવાં ઉદ્ગારવાક્યો પ્રયોજાય તેને ઉદ્ગારવાક્ય કહે છે.

1. આહાહા... હરિકાકા! આપણું તો મગજ કામ નો કરે.
2. અરે, મારો બેટો દેવલો ! કેવું પડે !
3. વાહ ! વાહ ! શું મીઠાશ અને હલક !

• લયથી પણ ઉદ્ગાર વ્યક્ત કરી શકાય.....

1. હરિ બોલ્યા : 'અરે, બહાવરી...'
2. મને તો કંઈ એવો હરખ થાય !
3. ભાતભાતનાં ઝાડ, વેલા, ફૂલ !

6. સંકુલ વાક્યરચના : જ્યારે વાક્યમાં એકથી વધુ પરિસ્થિતિનું નિરૂપણ હોય અને એક પરિસ્થિતિ મુખ્ય હોય અને એક પરિસ્થિતિ ગૌણ હોય ત્યારે તે વાક્ય સંકુલ વાક્યરચના બને છે.

1. રજાઓમાં દીકરાઓ અવારનવાર ઘેર આવતાં ત્યારે એમનું ઘર બાળ પૌત્ર-પૌત્રીઓથી ખિલખિલાટ હસી ઊઠતું છતાં દાદીમા તરીકે અમરતકાકી હરખપદૂડા થઈ જતાં નહિ.

ગુજરાતી વ્યાકરણ - કૃદંત અને વિભક્તિ

- ધાતુને કૃત પ્રત્યયો લાગતાં જે પદ બને છે તે છે કૃદંત; ક્રિયાપદ તરીકે આવતાં છતાં બીજી રીતે પ્રયોજાતાં એટલે કે સંજ્ઞા, વિશેષણ અને ક્રિયાવિશેષણની કામગીરી કરતાં ક્રિયારૂપોને પરંપરાગત રીતે 'કૃદન્ત' કહેવામાં આવે છે. દા.ત. પંખી ઊડીને ઝાડ પર બેઠું, હું નવાં કપડાં પહેરીને છોકરી જોવા ગયો.

કૃદંતના પ્રકારો

1. વર્તમાન કૃદંત :

- 'ત' પ્રત્યય લાગે.
- નયન ગાતો ગાતો ન્હાય છે.
- તે રોજ PUBG રમતો.
- છોકરા દોડતાં દોડતાં આવ્યા.
- પાર્થને કામ પડશે તો દોડતો દોડતો આવશે.

2. ભૂત કૃદંત :

- 'ય', 'લ' પ્રત્યય લાગે.
- કરમાયેલાં ફૂલ અહીં લાવો.
- હું મારા બોલાયેલા શબ્દો પાછા લઉં છું.
- તમે પડ્યા પડ્યા વાંચો છો.

3. ભવિષ્ય કૃદંત :

- 'નાર' પ્રત્યય લાગે.
- તે કાલે મુંબઈથી આવનાર હતો.
- ગામમાં રહેનારને પ્રથમ પ્રાથમિકતા આપવામાં આવશે.

4. વિધ્યર્થ / સામાન્ય :

- 'વ' પ્રત્યય લાગે.
- એને PSD થવું છે.
- હરામનું ખાવું યોગ્ય નથી.

5. હેત્વર્થ કૃદંત :

- 'વા', 'વાને' પ્રત્યય લાગે.
- તે મેદાનમાં રમવા ગયો.
- તમે જમવાને આવજો.

6. સંબંધક ભૂતકૃદંત :

- ઈ/ઈ ને પ્રત્યય લાગે.
- પરીક્ષા પાસ કરીને આવજો.
- તમે મારે ત્યાં જમીને આવજો.
- હું ચા પીને નીકળીશ.
- હું જમીને સીધો જ આવું છું.

વિભક્તિ

- નામ અને ક્રિયાપદ સાથેનો તથા નામ અને બીજા નામ સાથેનો સંબંધ બતાવવા નામને પ્રત્યય લગાડવામાં આવે છે. એ સંબંધ તથા પ્રત્યયો નામની વિભક્તિ કહેવાય છે. નામની વિભક્તિ સાત છે: પહેલી, બીજી, ત્રીજી, ચોથી, પાંચમી, છઠ્ઠી ને સાતમી. સંસ્કૃતની જેમ આઠમી વિભક્તિ પણ છે. એમાંની છઠ્ઠી સિવાયની બધી વિભક્તિ કારક કહેવાય છે.
- જે વિભક્તિથી નામનો ક્રિયાપદ સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ થાય છે તેને કારક વિભક્તિ કહે છે. કારક એટલે ક્રિયાની સાથેનો સંબંધ. જે વિભક્તિથી નામનો નામની સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ થાય છે તેને વિશેષણ વિભક્તિ કહે છે. છઠ્ઠી વિભક્તિ આ રીતે વિશેષણ વિભક્તિ કહેવાય છે. આઠમી વિભક્તિ સંબોધન વિભક્તિ તરીકે ઓળખાય છે.
- સુધાએ પત્ર લખ્યો. ("સુધાએ" માં સુધા એ નામને પહેલી વિભક્તિના કર્તાનો અર્થ બતાવવા "એ" પ્રત્યય લાગ્યો છે)
- આમ વિભક્તિ કશા પણ પ્રત્યય વિના અથવા એ, ને, થી, માં વગેરે અનુગો દ્વારા દર્શાવાય છે. ઉપરાંત વડે, દ્વારા, માફક, મારફત, થકી, વાસ્તે, ઉપર, તરફ, સામે, સુધી, તણું, કેરું વગેરે નામયોગીથી પણ દર્શાવાય છે.

- ગુજરાતીમાં આઠ વિભક્તિ છે, જેનો કોઠો નીચે દર્શાવ્યો છે :

વિભક્તિ પ્રકાર	પ્રત્યય (અનુગ)
પહેલી (કર્તા)	ને, એ, થી
બીજી (કર્મ)	ને
ત્રીજી (કરણ)	એ, થી
ચોથી (તાદર્થ્ય)	ને, એ
પાંચમી (અપાદન)	થી
છઠ્ઠી (સંબંધ)	નો, ની, નું, ના, નાં
સાતમી (અધિકરણ)	એ, થી, માં
આઠમી (સંબોધન)	કંઈ નહીં

વસતી ગણતરી - 2011

સૌથી વધુ વસતી ધરાવતાં પાંચ રાજ્યો (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	રાજ્ય	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	ઉત્તરપ્રદેશ	19,98,12,341	16.51 %
2	મહારાષ્ટ્ર	11,23,74,333	9.28 %
3	બિહાર	10,40,99,452	8.60 %
4	પશ્ચિમબંગાળ	9,12,76,115	7.54 %
5	આંધ્રપ્રદેશ	8,45,80,777	6.99 %
10	ગુજરાત	6,04,39,692	4.99 %

સૌથી ઓછી વસતી ધરાવતાં પાંચ રાજ્યો (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	રાજ્ય	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	સિક્કિમ	6,10,577	0.05 %
2	મિઝોરમ	10,97,206	0.09 %
3	અરુણાચલ પ્રદેશ	13,83,727	0.11 %
4	ગોવા	14,58,545	0.12 %
5	નાગાલેન્ડ	19,78,502	0.16 %

સૌથી વધુ વસતી ધરાવતા ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	દિલ્હી	1,67,87,941	1.39 %
2	પુંજુચેરી	12,47,953	0.10 %
3	ચંદીગઢ	10,55,450	0.09 %

સૌથી વધુ વસતી ધરાવતાં ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	લક્ષદ્વીપ	64,473	0.01 %
2	દમણ અને દીવ	2,43,247	0.02 %
3	દાદરા-નગર હવેલી	3,43,709	0.03

ગુજરાતમાં સૌથી વધુ વસતી ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લાઓ	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	અમદાવાદ	72,14,225	11.94 %
2	સુરત	60,81,322	10.06 %
3	વડોદરા	41,65,626	6.89 %
4	રાજકોટ	38,04,558	6.29 %
5	બનાસકાંઠા	31,20,506	5.16 %

**ગુજરાતમાં સૌથી ઓછી વસતી ધરાવતાં
પાંચ જિલ્લાઓ (ચડતા ક્રમમાં)**

ક્રમ	જિલ્લાઓ	વસતી	વસતીની ટકાવારી
1	ડાંગ	2,28,291	0.38 %
2	પોરબંદર	5,85,449	0.97 %
3	નર્મદા	5,90,297	0.98 %
4	તાપી	8,07,022	1.34 %
5	પાટણ	13,43,734	2.22 %

**સૌથી વધુ લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં પાંચ
રાજ્યો (ઉતરતા ક્રમમાં)**

ક્રમ	રાજ્ય	લિંગ પ્રમાણ
1	કેરળ	1084
2	તમિલનાડુ	996
3	આંધ્રપ્રદેશ	993
4	મણિપુર	992
5	છત્તીસગઢ	991

ભારતમાં લિંગ પ્રમાણ (1901-2011 સુધી)

ક્રમ	વર્ષ	લિંગ પ્રમાણ
1	1901	972
2	1911	964
3	1921	955
4	1931	950
5	1941	945
6	1951	946
7	1961	941
8	1971	930
9	1981	934
10	1991	927
11	2001	933
12	2011	943

**સૌથી ઓછું લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં પાંચ
રાજ્યો (ચડતા ક્રમમાં)**

ક્રમ	રાજ્ય	લિંગ પ્રમાણ
1	હરિયાણા	879
2	જમ્મુ-કાશ્મીર	889
3	સિક્કિમ	890
4	પંજાબ	895
5	ઉત્તરપ્રદેશ	912

**સૌથી વધુ લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં ત્રણ
કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ઉતરતા ક્રમમાં)**

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	લિંગ પ્રમાણ
1	પુંડુચેરી	1037
2	લક્ષદ્વીપ	947
3	આંધામાન-નિકોબાર	876

સૌથી ઓછું લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	લિંગ પ્રમાણ
1	દમણ અને દીવ	618
2	દાદરા-નગર હવેલી	774
3	ચંદીગઢ	818

ગુજરાતમાં સૌથી ઓછું લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	લિંગ પ્રમાણ
1	સુરત	787
2	અમદાવાદ	904
3	કચ્છ	908
4	વલસાડ	922
5	ગાંધીનગર	923

ગુજરાતમાં સૌથી વધુ વસતી ગીચતા ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ઉતરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	વસતી ગીચતા
1	સુરત	1337
2	અમદાવાદ	890
3	આણંદ	653
4	ગાંધીનગર	650
5	નવસારી	592

ગુજરાતમાં સૌથી વધુ લિંગ પ્રમાણ ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ઉતરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	લિંગ પ્રમાણ
1	તાપી	1007
2	ડાંગ	1006
3	દાહોદ	990
4	અમરેલી	964
5	નવસારી / નર્મદા	961

ગુજરાતમાં સૌથી ઓછી વસતી ગીચતા ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	વસતી ગીચતા
1	કચ્છ	46
2	ડાંગ	129
3	જામનગર	152
4	સુરેન્દ્રનગર	168
5	અમરેલી	205

ભારતમાં સાક્ષરતા દર (1951-2011)

ક્રમ	વર્ષ	સાક્ષરતા દર	પુરુષ સાક્ષરતા દર	મહિલા સાક્ષરતા દર
1	1951	18.33 %	27.16 %	8.86 %
2	1961	28.30 %	40.40 %	15.35 %

3	1971	34.45 %	45.96 %	21.97 %
4	1981	43.57 %	56.38 %	29.76 %
5	1991	52.21 %	64.13 %	39.29 %
6	2001	64.83 %	75.26 %	53.67 %
7	2011	73.00 %	80.90 %	64.60 %

સૌથી વધુ સાક્ષરતા દર ધરાવતા ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	સાક્ષરતા દર
1	લક્ષદ્વીપ	91.8 %
2	દમણ અને દીવ	87.1 %
3	આંધ્રાપ્રદેશ-નિકોબાર	86.6 %

સૌથી વધુ સાક્ષરતા દર ધરાવતા પાંચ રાજ્યો (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	રાજ્યો	સાક્ષરતા દર
1	કેરળ	94.0 %
2	મિઝોરમ	91.3 %
3	ગોવા	88.7 %
4	ત્રિપુરા	87.2 %
5	હિમાચલપ્રદેશ	82.8 %

સૌથી ઓછી સાક્ષરતા દર ધરાવતા ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ	સાક્ષરતા દર
1	દાદરા અને નગર હવેલી	76.2 %
2	પુંડુચેરી	85.8 %
3	ચંદીગઢ	86.0 %

સૌથી ઓછી સાક્ષરતા દર ધરાવતા પાંચ રાજ્યો (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	રાજ્યો	સાક્ષરતા દર
1	બિહાર	61.8 %
2	અરુણાચલપ્રદેશ	65.4 %
3	રાજસ્થાન	66.1 %
4	ઝારખંડ	66.4 %
5	આંધ્રપ્રદેશ	67.0 %

ગુજરાતમાં સૌથી વધુ સાક્ષરતા દર ધરાવતા પાંચ જિલ્લાઓ (ઉત્તરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લાઓ	સાક્ષરતા દર
1	સુરત	85.53 %
2	અમદાવાદ	85.31 %
3	આણંદ	84.37 %
4	ગાંધીનગર	84.16 %
5	નવસારી	83.88 %

ગુજરાતમાં સૌથી ઓછી સાક્ષરતા દર ધરાવતા પાંચ જિલ્લાઓ (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લાઓ	સાક્ષરતા દર
1	દાહોદ	58.82 %
2	બનાસકાંઠા	65.32 %
3	તાપી	68.26 %
4	કચ્છ	70.59 %
5	પંચમહાલ	70.99 %

2	મેઘાલય	0.6 %
3	ગોવા	1.7 %
4	મણિપુર	3.8 %
5	સિક્કિમ	4.6 %

ગુજરાતમાં સૌથી વધુ અનુસૂચિત જાતિ (SC)ની વસતી ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ઉતરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	અનુસૂચિત જાતિની વસતી (ટકાવારીમાં)
1	કચ્છ	12.37 %
2	અમદાવાદ	10.53 %
3	બનાસકાંઠા	10.49 %
4	સુરેન્દ્રનગર	10.22 %
5	જૂનાગઢ	9.69 %

રાજ્યની કુલ વસતીમાં અનુસૂચિત જાતિ (SC)ની સૌથી વધુ વસતી પ્રમાણ (ટકાવારીમાં) ધરાવતાં પાંચ રાજ્યો (ઉતરતા ક્રમમાં)

ક્રમ	રાજ્ય	અનુસૂચિત જાતિની વસતી (રાજ્યની કુલ વસતીમાં ટકાવારી)
1	પંજાબ	31.9 %
2	હિમાચલ પ્રદેશ	25.2 %
3	પશ્ચિમ બંગાળ	23.5 %
4	ઉત્તરપ્રદેશ	20.7 %
5	હરિયાણા	20.2 %

ગુજરાતમાં સૌથી ઓછી અનુસૂચિત જાતિ (SC)ની વસતી ધરાવતાં પાંચ જિલ્લાઓ (ચડતા ક્રમમાં)

ક્રમ	જિલ્લા	અનુસૂચિત જાતિની વસતી (ટકાવારીમાં)
1	સિંગ	0.43 %
2	તાપી	1.01 %
3	નર્મદા	1.48 %
4	દાહોદ	1.95 %
5	વલસાડ	2.24 %

રાજ્યની કુલ વસતીમાં અનુસૂચિત જાતિ (SC)ની સૌથી ઓછી વસતી પ્રમાણ (ટકાવારીમાં) ધરાવતાં પાંચ રાજ્યો (ચડતા ક્રમમાં)

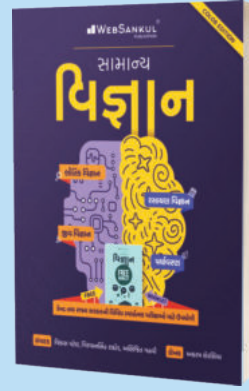
ક્રમ	રાજ્ય	અનુસૂચિત જાતિની વસતી (રાજ્યની કુલ વસતીમાં ટકાવારી)
1	મિઝોરમ	0.1 %

1008 ટેબલ્સ

- સામાન્ય જ્ઞાન સાથે અંગ્રેજી, ગુજરાતી વ્યાકરણ અને ગણિત જેવા વિષયોની કોષ્ટકરૂપે સરળ રજૂઆત
- કેન્દ્ર તથા રાજ્ય સરકારની વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

Scan to
Download
Demo Copy

સામાન્ય વિજ્ઞાન

- GPSC (Class 1-2), Dy. So, નાયબ મામલતદાર, STI, GSSSB, પોલીસ ભરતી બોર્ડ (PSI-કોન્સ્ટેબલ) તથા ગુજરાત સરકાર દ્વારા યોજાતી દરેક સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે ઉપયોગી

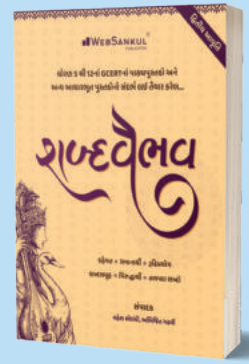
Scan to
Download
Demo Copy

ગુજરાતના જિલ્લા

- ગુજરાતનો ઇતિહાસ, સાંસ્કૃતિક વારસો, આર્થિક અને પ્રાદેશિક ભૂગોળ, જિલ્લાઓનો રાજકીય ઇતિહાસ વગેરે મુદ્દાઓનું રસસભર વર્ણન

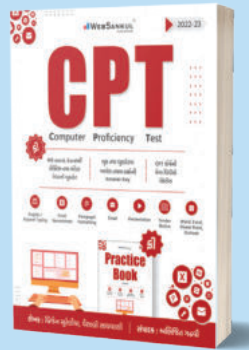
Scan to
Download
Demo Copy

શબ્દવૈભવ - દ્વિતીય આવૃત્તિ

- બિનસચિવાલય, તલાટી-કમ-મંત્રી, PSI/ASI મુખ્ય પરીક્ષા, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, ફોરેસ્ટ ગાર્ડ, મહા નગરપાલિકા ક્લાર્કની પરીક્ષા, TET/TATની પરીક્ષા, GPSCની મુખ્ય પરીક્ષાના ગુજરાતી વિષય માટે ઉપયોગી પુસ્તક

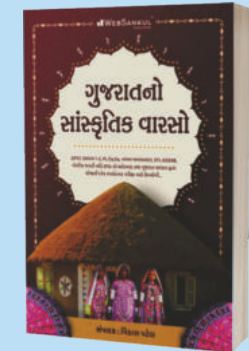
Scan to
Download
Demo Copy

CPT

- GSSSB દ્વારા લેવામાં આવતી બીજા તબક્કાની કમ્પ્યુટરની પરીક્ષાઓ જેવી કે બિન સચિવાલય ક્લાર્ક, ATDO, સિનિયર ક્લાર્ક જેવી વર્ગ 3 ની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે ઉપયોગી

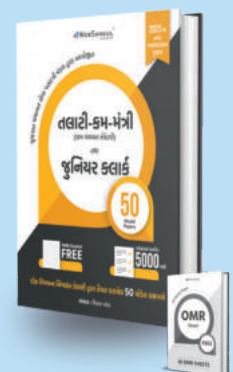
Scan to
Download
Demo Copy

ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો

- ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ, કળા-કસબ, શિલ્પ અને સ્થાપત્યકળા, નાટ્યકળા, રંગમંચ, ચિત્રકળા, આદિવાસી સંસ્કૃતિ અને પરંપરાઓનું શબ્દરૂપે તલસ્પર્શી ચિત્રણ.

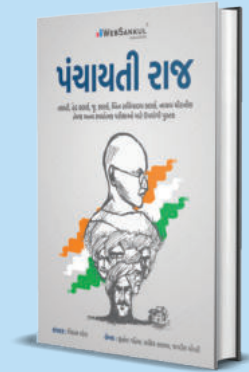
Scan to
Download
Demo Copy

તલાટી કમ મંત્રી તથા જુ. ક્લાર્ક

- તલાટી-કમ-મંત્રી અને જુનિયર ક્લાર્કની પરીક્ષાને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરેલ પ્રશ્નપત્રોનું પુસ્તક
- નવા અભ્યાસક્રમ મુજબ તૈયાર થયેલ 50 પ્રશ્નપત્રો

Scan to
Download
Demo Copy

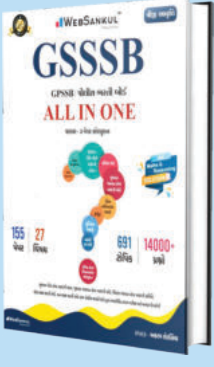

પંચાયતી રાજ

- NCERT, GCERT, સરકારી વેબસાઇટોનો સંદર્ભ લઈને તૈયાર કરાયેલ પુસ્તક. નવી પદ્ધતિ અનુસાર તથ્યાત્મક માહિતીનો સમાવેશ.

Scan to
Download
Demo Copy

GSSSB

- 2011 થી 2021 સુધીના પ્રશ્નોપત્રો નું વિષયવાદસ, તેમજ ટોપિક વાદસ સોલ્યુશન
- બિન સચિવાલય, તલાટી-કમ-મંત્રી, કોન્સ્ટેબલ, PSI / ASI, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, ફોરેસ્ટ ગાર્ડ વગેરે માટે ઉપયોગી પુસ્તક

Scan to
Download
Demo Copy

કમ્પ્યુટર

- GSSSB+GPSSB+પોલીસ ભરતી બોર્ડમાં પૂછાયેલા 800+ પ્રશ્નોનો ચેપ્ટરવાઈઝ સમાવેશ
- બિનસચિવાલય, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, કોન્સ્ટેબલ, PSI / ASI માટે ઉપયોગી પુસ્તક

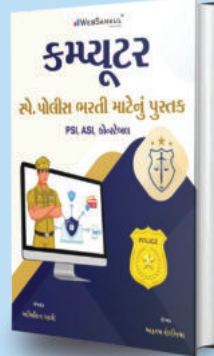
Scan to
Download
Demo Copy

કાયદો

- PSI / ASI ની મુખ્ય પરીક્ષા તથા કોન્સ્ટેબલની પરીક્ષા માટે કાયદાની વિસ્તૃત તૈયારી કરવામાં અતિ ઉપયોગી એવું પુસ્તક

Scan to
Download
Demo Copy

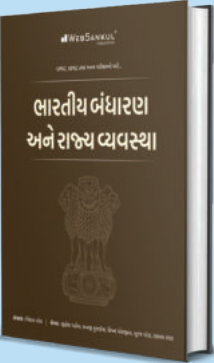

કમ્પ્યુટર

(સ્પે. પોલીસ ભરતી માટે)

- કોન્સ્ટેબલ અને PSI/ASI ની પરીક્ષાઓના અભ્યાસક્રમને ધ્યાનમાં લઈને સંક્ષિપ્તમાં અને મહત્વની બાબતો સમાવીને તૈયાર કરેલું પુસ્તક

Scan to
Download
Demo Copy

ભારતીય બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા

- પ્રાથમિક અને મુખ્ય પરીક્ષાના સમગ્ર અભ્યાસક્રમને આવરી લેતું પુસ્તક
- 100 થી વધુ ટેબલ અને ચાર્ટના ઉપયોગ દ્વારા માહિતીની સરળ સમજૂતી

Scan to
Download
Demo Copy

પર્યાવરણ

- UPSC, GPSC, RFO, ACF, PI, Dy.SO., STI અને GSSSB જેવી સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે અતિમહત્વપૂર્ણ પુસ્તક

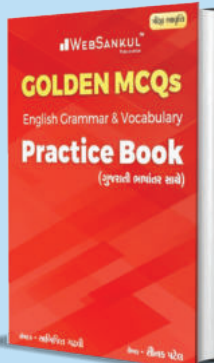
Scan to
Download
Demo Copy

All in One પેપર સેટ

- વર્ષ 2016થી અત્યાર સુધીમાં GPSC દ્વારા લેવાયેલ સિવિલ સેવાની પ્રાથમિક પરીક્ષાઓના 5500+ પ્રશ્નો
- GPSC Class 1/2, P.I., S.T.I., Dy.SO વગેરે પરીક્ષા માટે અત્યંત ઉપયોગી

Scan to
Download
Demo Copy

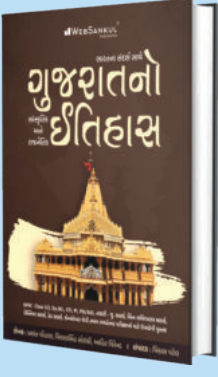

English Golden MCQ

- બિન સચિવાલય, તલાટી-કમ-મંત્રી, PSI/ASI, કોન્સ્ટેબલ, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, મહા નગરપાલિકાની પરીક્ષા વગેરે માટે English Grammarની પ્રેક્ટિસ કરવા માટે ખૂબ જ ઉપયોગી પુસ્તક

Scan to
Download
Demo Copy

ગુજરાત ઇતિહાસ

- ગુજરાતના ઇતિહાસની ભારતીય ઇતિહાસના સંદર્ભ સાથે સુવ્યવસ્થિત રજૂઆત
- GPSC Class 1/2, Dy. So, PI, PSI/ASI, તલાટી, જુ. ક્લાર્ક, બિન સચિવાલય ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, કોન્સ્ટેબલ માટે ઉપયોગી

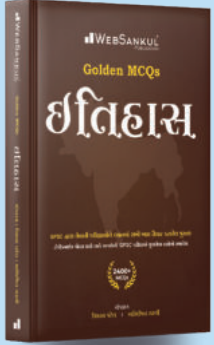
Scan to Download Demo Copy

ભૂગોળ (Golden MCQ)

- GPSC ની 2017 થી અત્યાર સુધી 2021 લેવાયેલ, Class 1-2, DySO, STI, PI, RFO વગેરેના ભૂગોળ વિષયના પ્રશ્નોનું ટોપીકવાઈઝ/વિષયાનુસાર સોલ્યુશન

Scan to Download Demo Copy

ઇતિહાસ(Golden MCQ)

- GPSC ની 2017 થી અત્યાર સુધી 2021લેવાયેલ, Class 1-2, DySO, STI, PI, RFO વગેરેના ઇતિહાસ વિષયના પ્રશ્નોનું ટોપીકવાઈઝ/વિષયાનુસાર સોલ્યુશન

Scan to Download Demo Copy

ભારતીય બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા (Golden MCQ)

- GPSC ની 2017 થી અત્યાર સુધી 2021 લેવાયેલ, Class 1-2, DySO, STI, PI, RFO વગેરેના બંધારણ વિષયના પ્રશ્નોનું ટોપીકવાઈઝ/વિષયાનુસાર સોલ્યુશન

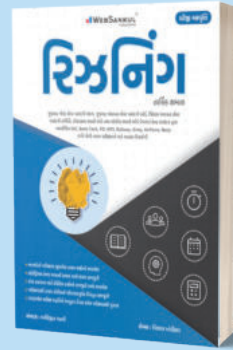
Scan to Download Demo Copy

Maths

- ગુજરાતમાં પ્રથમ વખત સૌથી વધુ (60+) પ્રકરણનો સમાવેશ કરતું સંપૂર્ણ પુસ્તક
- 3200+ પ્રેક્ટિસ પ્રશ્નોનો સોલ્યુશન સાથે સમાવેશ

Scan to Download Demo Copy

રિઝનિંગ

- બિન સચિવાલય, તલાટી-કમ-મંત્રી, PSI/ASI, કોન્સ્ટેબલ, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, હેડ ક્લાર્ક, મહાનગરપાલિકાની વિવિધ પરીક્ષા, ફોરેસ્ટ ગાર્ડ, GPSC દ્વારા લેવાતી વિવિધ પ્રાથમિક પરીક્ષાઓ માટે

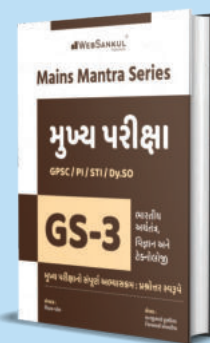
Scan to Download Demo Copy

GS 1

- GS-1 ના સમગ્ર અભ્યાસક્રમને આવરી લેતું પુસ્તક.
- GPSC દ્વારા લેવામાં આવતી DySO, STI, ચીફ ઓફિસર, ક્લાસ 1 & 2 ની પરીક્ષા તથા તકનીકી પોસ્ટના મુખ્ય પરીક્ષાના સામાન્ય અભ્યાસ વિષયની તૈયારી માટે ઉપયોગી પુસ્તક

Scan to Download Demo Copy

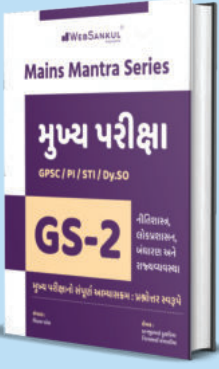

GS 3

- GS - 3 ના સમગ્ર અભ્યાસક્રમને આવરી લેતું પુસ્તક.
- GPSC દ્વારા લેવામાં આવતી DySO, STI, ચીફ ઓફિસર, ક્લાસ 1 & 2 તથા તકનીકી પોસ્ટની મુખ્ય પરીક્ષા માટે ઉપયોગી પુસ્તક

Scan to Download Demo Copy

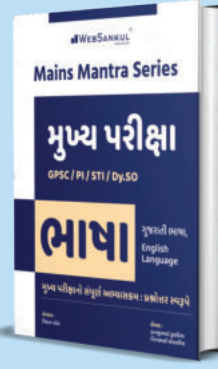

GS 2

- GS - 2 ના સમગ્ર અભ્યાસક્રમને આવરી લેતું પુસ્તક.
- ભારતીય રાજ્યવ્યવસ્થા અને બંધારણના અગત્યના મુદ્દાઓ જેમ કે, સંઘવાદ, મૂળભૂત અધિકાર, DPSP, રાષ્ટ્રપતિ, રાજ્યપાલ, કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો, વિવિધ સંસ્થાઓ વગેરેનો સમાવેશ.

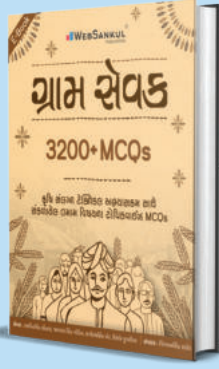
Scan to
Download
Demo Copy

મુખ્ય પરીક્ષા ભાષા

- GPSC દ્વારા લેવાતી DySO, STI, ચીફ ઓફિસર, ક્લાસ 1 & 2 તથા તકનીકી પોસ્ટની મુખ્ય પરીક્ષાઓમાં ગુજરાતી અને English વિષયોની તૈયારી કરતાં ઉમેદવારોને ઉપયોગી થાય તેવું પુસ્તક

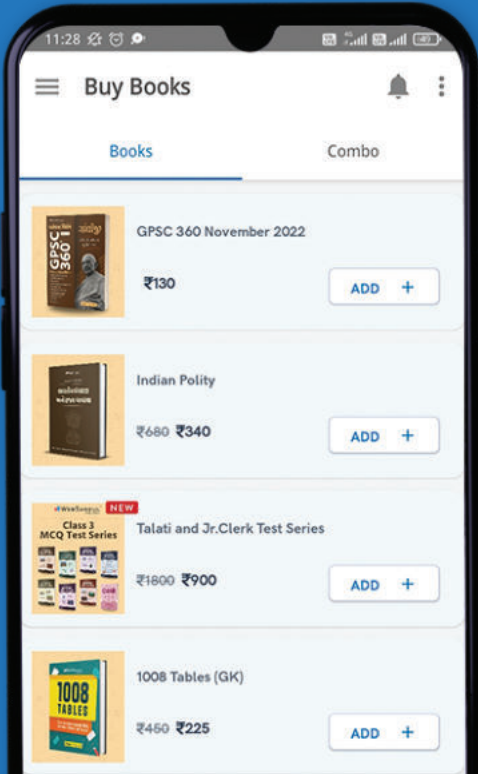
Scan to
Download
Demo Copy

ગ્રામ સેવક (E-Book)

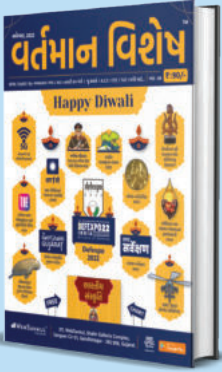
- કૃષિ નિષ્ણાંતો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ અતિ મહત્વના 3000+ MCQ
- ખેતી, બાગાયત અને પશુપાલન વિષયના અગત્યના તમામ પ્રશ્નોનું સંકલન

Scan to
Download
Demo Copy

બુક ઓર્ડર કરવા
આજે જ ડાઉનલોડ કરો
વેબસંકુલ એપ્લિકેશન

વર્તમાન વિશેષ નવેમ્બર

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન ભારતીય સંસ્કૃતિ (ચાર્ટ ફી)

Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ ઓક્ટોબર

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન Dy.so / ACF 555 આદર્શ પ્રશ્નો (બુકલેટ ફી)

Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ સપ્ટેમ્બર

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન આઝાદીના લડવૈયા ભાગ-2 (ફી બુકલેટ)

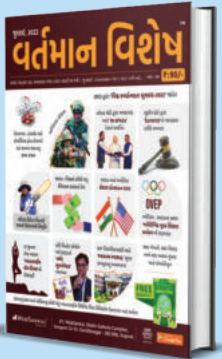
Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ ઓગસ્ટ

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન આઝાદીના લડવૈયા ભાગ - 1 (બુકલેટ ફી)

Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ જુલાઈ

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન પર્યાવરણ વિશેષ બુકલેટ ફી

Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ જૂન

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન ભારતનું બંધારણ : એક નજર

Scan to
Download
Demo Copy

વર્તમાન વિશેષ મે

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન કરંટ સુપરફાસ્ટ (છેલ્લા 3 મહિનાનું)

Scan to
Download
Demo Copy

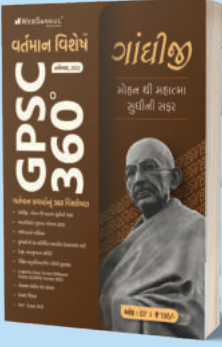

વર્તમાન વિશેષ એપ્રિલ

વર્ગ 3 અને GPSC ની તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી એવું મલ્ટિકલર મેગેઝિન વિશેષ મુદ્દો - ગુજરાતનું વાવસ્થાપત્ય

Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° નવેમ્બર

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° ઓક્ટોબર

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° સપ્ટેમ્બર

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

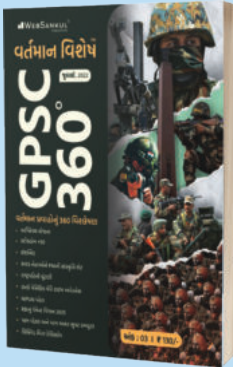
Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° ઓગસ્ટ

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

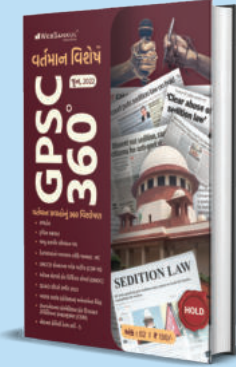
Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° જુલાઈ

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° જૂન

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

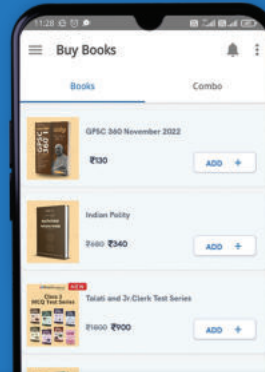
Scan to
Download
Demo Copy

GPSC 360° મે

GPSC દ્વારા લેવાતી તમામ પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી વર્તમાન પ્રવાહોનું 360°એનાલિસિસ

Scan to
Download
Demo Copy

બુક ઓર્ડર કરવા
આજે જ ડાઉનલોડ કરો
વેબસંકુલ એપ્લિકેશન

Scan QR